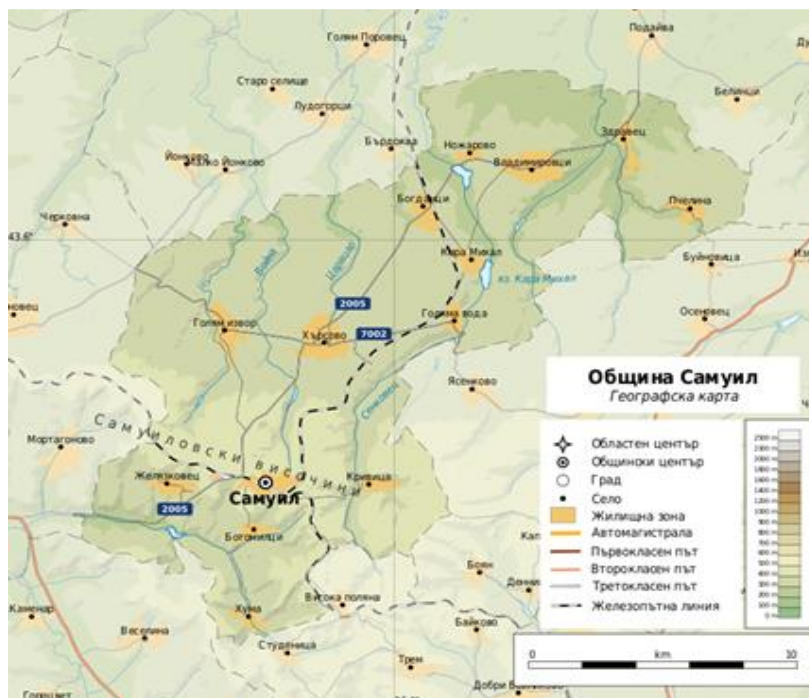

Актуализация 2024 г.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА САМУИЛ 2021-2027 Г.

ВИЗИЯ: „Община Самуил - добра за живот и работа община, с икономически растеж и заетост, основани на ефективно използване на ресурсите за развитие на селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и туризъм, съхранена природа и културно наследство“

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие	7
1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика.....	7
1.1. Географски характеристики, местоположение и граници	7
1.2. Сравнителна характеристика	8
1.3. Териториални и поземлени ресурси	9
1.4. Природни условия и ресурси	10
1.5. Селищна мрежа и жилищен фонд	16
1.6. Историческо развитие и културно наследство	20
1.7. Взаимодействие с други територии и съседни общини.....	22
2. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	23
2.1. Демографски параметри	23
2.2. Пазар на труда – заетост и безработица	30
2.3. Образование.....	32
2.4. Здравеопазване.....	37
2.5. Социални дейности, услуги и социално включване.....	39
2.6. Култура и традиции.....	44
2.7. Младежки дейности и спорт.....	46
3. Състояние на местната икономика	48
3.1. Икономическо развитие – тенденции и конкурентоспособност.....	48
3.2. Промисленост	50
3.3. Селско и горско стопанство	51
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията.....	58
4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа	58
4.2. Водоснабдителна мрежа и канализация	61

4.3. Енергийна инфраструктура	64
4.4. Телекомуникационни връзки и съобщителна мрежа.....	67
5. Екологично състояние и рискове	69
5.1. Състояние на води, въздух, почви, шум и радиация.....	69
5.2. Дейности по управление на отпадъците.....	84
5.3. Биоразнообразие, защитени територии и защитени зони.....	88
6. Административен и финансов капацитет за реализация на ПИРО.....	91
7. SWOT-анализ	93
II. Визия, стратегически цели и приоритети за развитие	94
1. Място и роля на ПИРО в системата от стратегически и програмни документи	94
2. Визия	99
3. Пакет от стратегически цели, приоритети и мерки	101
III. Комуникационна стратегия	109
1. Въведение	109
2. Принципи на Комуникационната стратегия	110
3. Цели на Комуникационната стратегия	110
4. Целеви групи	111
5. Основни форми на комуникация.....	112
6. Основни комуникационни дейности	113
7. План за изпълнение на комуникационната стратегия	114
8. Комуникационен механизъм при изпълнение на ПИРО	116
IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход - приоритетни зони за въздействие.....	117
V. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.....	120
VI. Мерки за насърчаване на инвестициите.....	126

VII. Общинска програма за развитие на туризма.....	129
1. Ситуационен анализ и туристически ресурси.....	132
2. Мерки и дейности за развитие на туризма.....	134
VIII. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.....	135
IX. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.....	140
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	143
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И ФИГУРИТЕ.....	146
ПРИЛОЖЕНИЯ	148
Приложение №1: Актуализирана Програма за реализация на ПИРО	148
Приложение №1а: Актуализиран Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО за периода 2024-2027 г.....	163
Приложение №2: Актуализирана Индикативна финансова таблица.....	165
Приложение №3: Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка	166

ВЪВЕДЕНИЕ

Актуализацията на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г. (ПИРО) се извършва на основание чл. 8, ал. 2, т. 3 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), чл. 22, ал. 1, т. 1, 3 и 4. от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР) и „Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“ на МРРБ.

ПИРО е документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на община Самуил и връзките и с други общини, в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район от ниво 2 и Общия устройствен план на общината. Съгласно нормативните изисквания планът се разработва за срок от 7 години. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората.

Планът за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021 – 2027 г. е приет от Общинския съвет с Решение № 14.264 от 30.09.2020 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл.23, т.1 и чл.24, т.1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл.21, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

ПИРО е разработен за цялата територия на община Самуил, като са определени зони за прилагане на интегриран подход, за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие на всички населени места и коопериране със съседни общини. Планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане и на други нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, управлението на отпадъците, и др.

Настоящата актуализация на ПИРО и Програмата за реализация към него се извършва с цел изследване на промените в социално-икономическите условия за развитие на община Самуил в периода 2020-2023 г. и включване на допълнителни проекти/проектни идеи, които ще допринесат за задоволяване на идентифицираните потребности и постигане целите и приоритетите на плана до 2027 г. при спазване на принципа на интегрирания подход.

Актуализацията на ПИРО се осъществява в условията на променена социално-икономическа ситуация, породена от политическа, финансова и икономическа нестабилност, продължителна световна пандемия и изпитания, международно напрежение и несигурност – войни, природни катаклизми, енергийна нестабилност, инфлация, продължителна вътрешнополитическа криза, непредвидимост и уязвимост на публичните финанси. Всички тези характерни и динамични промени във външната среда, които обуславят работата на Общината, оказват съществено влияние върху местната социална, икономическа и финансова политика.

В актуализирания социално-икономически профил на община Самуил са обобщени последните демографски и икономически данни на НСИ, включително от преброяване на населението и жилищния фонд през 2021 г. Програмата за реализация на ПИРО, която е оперативен инструмент за постигане на заложените цели е актуализирана с приоритетни проекти които да бъдат изпълнени до 2027 г. Коригирана е и Матрицата на индикаторите, с които се оценява напредъка в постигане на целите на плана.

При изготвянето на ПИРО към 2020 г. не са одобрени оперативните програми, финансирани от фондовете на ЕС и Националния план за възстановяване и устойчивост. Това налага да се актуализира списъка с проекти с конкретни подходящи източници на финансиране. Община Самуил има възможност за достъп до допълнителни ресурси, чрез МИГ (подхода WOMP) и подхода ИТИ, чрез Концепции за интегрирани териториални инвестиции. Всичко това

налага да се актуализира действащия ПИРО, за да се отговори на текущите нужди и реалните възможности за финансиране на проекти и дейности за развитие на общината.

ПИРО е разработен и актуализиран съгласувано с трите стратегически цели на Националната програма за развитие България 2030 - ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата. За реализирането на тези цели са предвидени национални политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие - Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България.

Водещ при разработването и актуализацията на ПИРО е принципът на интегрирания подход, който се прилага по отношение на всяка част от структурата на стратегическия документ. Този подход, наложил се като основен в политиката за регионално развитие и задължителен при изготвяне на стратегическите документи за новия програмен период има за цел в условията на свиващи се ресурси и ограничени финансови възможности да обедини различни политики, приоритети, проекти, източници за финансиране, участници и заинтересовани страни, за постигане на положителна синергия и добавена стойност от реализираните дейности.

Практическата работа по актуализацията на ПИРО включва прилагането на редица инструменти и методи като: наблюдение, проучване, описание, анализ, синтез, оценка, сравнение, индексен метод, графични методи, swot-анализ и други.

Основната цел на ПИРО на Община Самуил за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл.13, ал.2 от ЗРР.

При направената актуализация не се променя стратегическата част на плана - Визията за развитие на Община Самуил, стратегическите цели и приоритети се запазват.

Изготвеният актуализиран ПИРО на община Самуил се приема при условията и по реда за изработване и приемане на плана. Актуализацията на плана и програмата за неговата реализация се одобряват от Общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Планът е актуализиран от експертен екип на „Ес Кей Про Сървиз“ ЕООД – гр. Шумен, при спазване на принципа на партньорство и прилагане на мерки от комуникационната стратегия на ПИРО. В процесите на разработване и актуализация на плана участват: общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социални и икономически партньори, неправителствени организации, представители на гражданското общество. Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ПИРО и осъществява координацията и контрола на тези процеси.

Чрез настоящата актуализация се постига подобряване на качеството, реалистичността и изпълнимостта на ПИРО и се осигурява съответствие на документа с реални възможности за кандидатстване и финансиране на проекти и дейности. При актуализацията на плана са отчетени хоризонталните принципи на регионалната политика на ЕС – устойчиво развитие, равни възможности, опазване на околната среда и социално включване. ПИРО има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори на външната и вътрешната среда.

ЧАСТ I.

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ

1. Профил на общината – обща и сравнителна характеристика

1.1. Географски характеристики, местоположение и граници

Община Самуил се намира в Северна България, в източната част на област Разград (териториална единица от ниво NUTS 3) и Северен централен район (СЦР) от ниво NUTS 2. Тя е разположена на Самуилските възвишения в историко-географската област Лудогорие в централната част на Източната Дунавска равнина. Територията на община Самуил е 250 кв. км. и заема 10% от площта на Разградска област и 1,7% от територията на Северен централен район.

Фигура 1: Карта на област Разград

На изток община Самуил граничи с общините Хитрино и Венец от област Шумен, на северозапад с община Исперих, на запад с община Разград, на юг с община Лозница.

Фигура 2: Карта на община Самуил

Община Самуил е сравнително изолирана и остава встрани от основни пътища и магистрали. През територията на общината преминава част от първата изградена в България ж.п. линия Русе-Варна с разклонение за Силистра. Това е линия с важно стратегическо значение както за Североизточна България така и за страната като цяло. Тя осигурява придвижването на туристическия пътничкопоток от Европа до Черно море.

Административният център – село Саумил, е разположен на 20,5 км от областния град Разград, на 84 км от Дунавското пристанище - гр. Русе, 108 км от гр. Силистра, 134 км от Черноморското пристанище - гр. Варна и 372 км от столицата на страната гр. София.

1.2. Сравнителна характеристика

Самуил е една от 7-те общини в област Разград. Тя е на пето място по брой населени места (14), пето място по територия и шесто място по население в областта.

В общината в края на 2023 г. живеят 5862 души или 5,82% от населението на област Разград и 0,86% от населението на СЦР.

Данните в Таблица 1 показват намаляване на населението във всички общини на територията на област Разград. Демографската криза в района се задълбочава.

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Самуил и останалите общини в област Разград 2020-2023 г.

Район, област, община	Територия кв. км. за 2020 г. и 2023 г.		Население брой 31.12.2020 г. и 31.12.2023 г.		Гъстота на населението за души на кв. км. 2020 г. и 2023 г.	
	2020	2023	2020	2023	2020	2023
Република България	110372	110997	6916548	6445481	62,67	58,07
<i>Северен централен район</i>	14668	14797	764897	680359	52,15	45,98
Област Разград	2402	2412	109810	100696	45,72	41,75
Завет	274	274	8938	7793	32,62	28,44
Исперих	389	402	20142	18843	51,78	46,87
Кубрат	434	432	15410	13704	35,51	31,72
Лозница	241	241	8263	7602	34,29	31,54
Разград	652	652	45624	42507	69,98	65,19
Самуил	250	250	6365	5862	25,46	23,45
Цар Калоян	162	161	5068	4385	31,28	27,24

Източник: Национален статистически институт

Средната гъстота на населението в община Самуил (23,45 души на кв. км. за 2023 г.) е по-ниска от средните стойности за област Разград (41,75), СЦР (45,98 души на кв. км.) и средната гъстота за страната (58,07). В рамките на анализираниите години средната гъстота на населението намалява във всички общини в областта.

Структурата на общината се състои от 14 села: с. Богданци, с. Богомилци, с. Владимировци, с. Голям извор, с. Голяма вода, с. Желязковец, с.Здравец, с. Кара Михал, с. Кривица, с. Ножарово, с. Пчелина, с. Самуил, с. Хума, с. Хърсово. Селищната система е сравнително устойчива. Застрашено от обезлюдяване и изчезване е само село Кара Михал (под 50 жители към 2023 г.). Гъстотата на селищната мрежа е близка до средната за страната - 6 селища на 100 кв.км.

Съгласно йерархичната система на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Самуил е определен на 5-то йерархично ниво. Това са малки общини със затруднено социално-икономическо развитие, разположени по периферията на района и централната му част т.нар. вътрешна периферия”.

Община Самуил е сред 20-те слабо урбанизирани общини (периферни общини) в Северен централен район. Слабо урбанизирана община (периферна) – на малък град или село (rural) е тази, при която над 50% от населението е в населени места под 5 хил. жители или общината е с център град под 5 хил. жители.

1.3. Териториални и поземлени ресурси

Най-голям относителен дял в територията на община Самуил заема земеделската земя – 169,64 кв.км. (около 67,83% от територията при средни за страната 55%). На второ място са горските площи – 57,72 кв.км. (23,08% при средно за страната 33%). Урбанизираните територии са 11,30 кв.км. или 4,52% от общата площ (при средно за страната 4,66%).

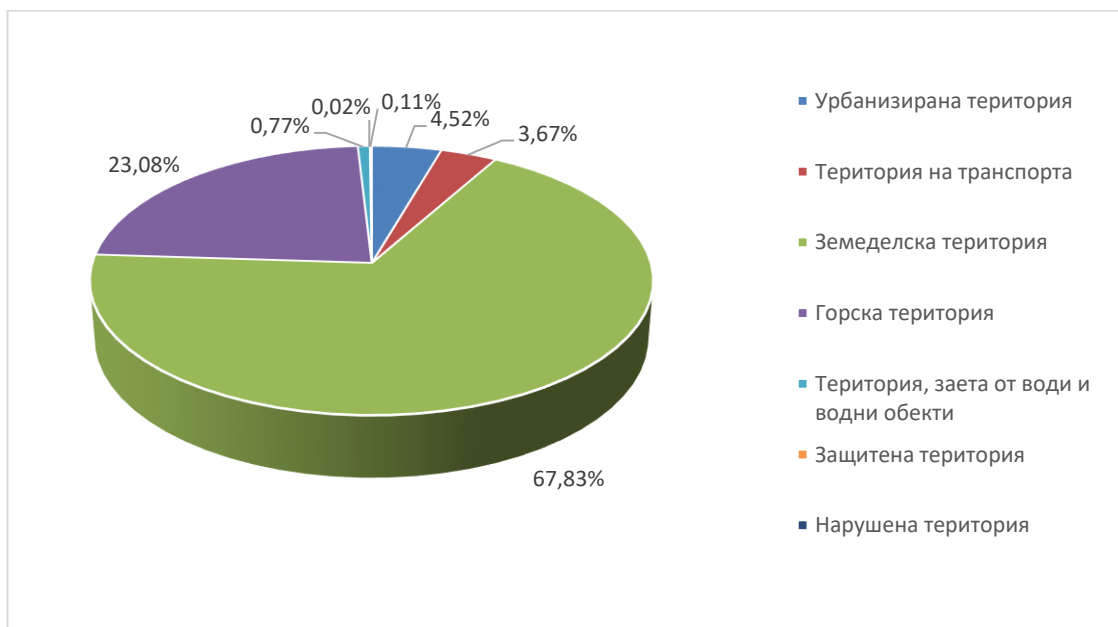
Таблица 2: Баланс на територията на община Самуил по начин на трайно ползване към 2022 г. (кв.км.)

Общо	Урбанизирана територия	Територия на транспорта	Земеделска територия	Горска територия	Територия, заета от води и водни обекти	Защитена територия	Нарушена територия
250,09	11,30	9,16	169,64	57,72	1,95	0,04	0,28

Източник: Национален статистически институт

Водните площи заемат 0,77% от територията на общината, а площите за транспорт 3,67%. Нарушената територия е 0,11%, а защитените територии – 0,02%.

Графика 1: Разпределение на площта на община Самуил по видове територии

Източник: Национален статистически институт

1.4. Природни условия и ресурси

Релефът на община Самуил е разнообразен – равнинно-хълмист и платовиден, с надморска височина между 300 и 450 м. Според физикогеографската подялба на Република България общината попада в територията на Източна Дунавска равнина. Общинският център – с. Самуил е разположен върху Самуиловите възвишения, с височина 500 м. над морското равнище.

Южните райони на община Самуил попадат в централните, най-високи части на Самуиловските височини. Югоизточно от село Кривица, на границата с община Венец се намира максималната височина на общината от 498,5 м. Районите на север от Самуиловските височини попадат в централните части на Лудогорското плато, като релефът постепенно се понижава от юг на север. Северно от село Здравец, на границата с община Исперих, в коритото на река Ясенковец (десен приток на река Сенковец) е най-ниската ѝ точка – 240 м.

Община Самуил попада в обсега на лудогорско-добруджанската подобласт в геоструктурната област Мизийска плоча - стабилна, устойчива част от земната кора, слабо реагираща на нагъвателните процеси, със специфичен геоложки строеж. Характеризира се с почти хоризонтална покривка от седиментни скали с мезозойска и неозойска възраст, припокрити през кватернера от мощни лъсови наслаги. Формите на релефа са разнообразни – лъсови, суходолия, плата, низини, речни долини. Характерно за сегашния релеф е алтернативното редуване на основните скали - силно пропусклив лъос, със слабо пропускливи глини и скални пластове. Лъсовите формации са запазили в равнините, по платата и слабо наклонените заравнени била. Покритите с лъос седименти от по-стар произход, понастоящем се разкриват по бреговете на дълбоките долове и реки. На повърхността седиментните скали са силно напукани на плочи и призми. Плъзгания, срутвания и сипеи почти липсват. В долините на реките и доловете са формирани алувиални наслаги от пясъци и чакъли.

Климат

В климатично отношение районът на Община Самуил попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира с горещо лято и студена зима. Най-студените месеци през годината са януари и февруари. Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври.

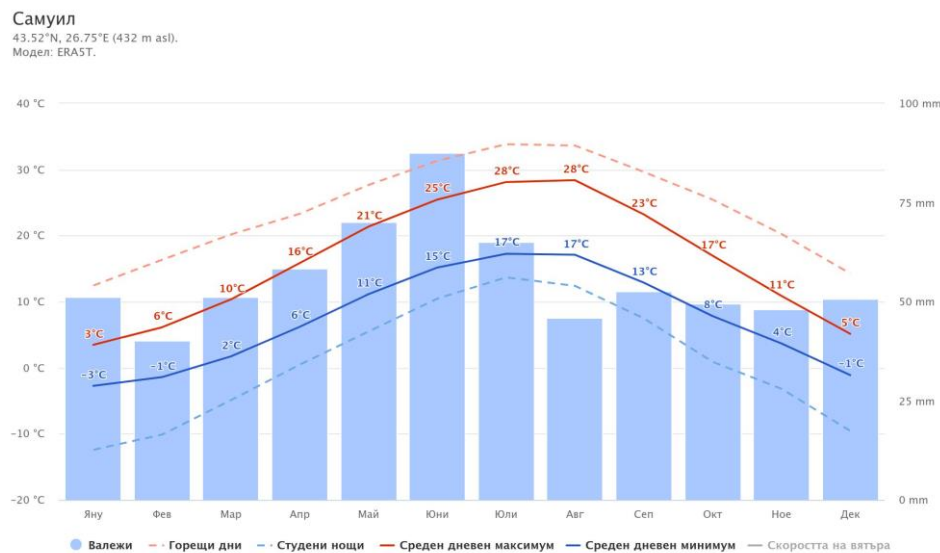
Фигура 3: Климатични области в България

Най-студените месеци през годината в общината са януари и февруари. Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври.

Фигура 4: Средни месечни температури и валежи в община Самуил

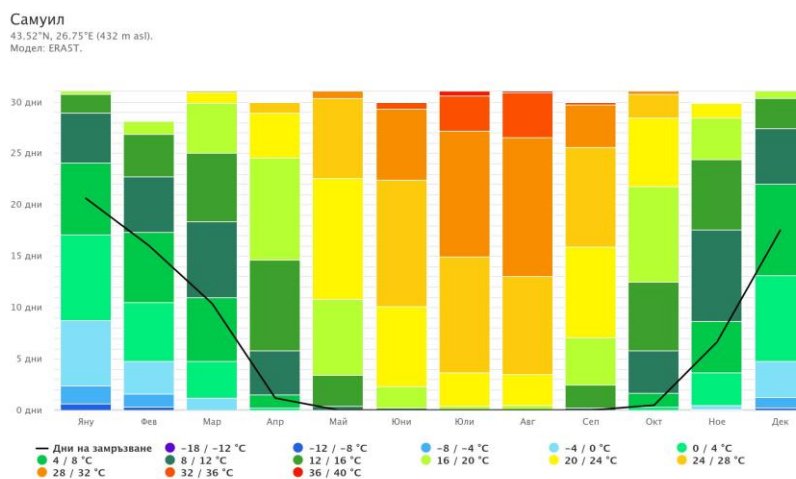

Източник: www.meteoblue.com/bg

„Среднодневният максимум“ (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за Самуил. По същия начин „Среднодневният минимум“ (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

Средноденонощната годишна температура на въздуха е 10-12°C. Средномесечната максимална температура е през м.юли (26.2°C), а средната минимална температура е януарска (-5.8°C). Абсолютната максимална температура е 37°C, а абсолютната минимална -25.8°C.

Фигура 5: Средномесечни максимални температури и мразовити дни в община Самуил

Източник: www.meteoblue.com/bg

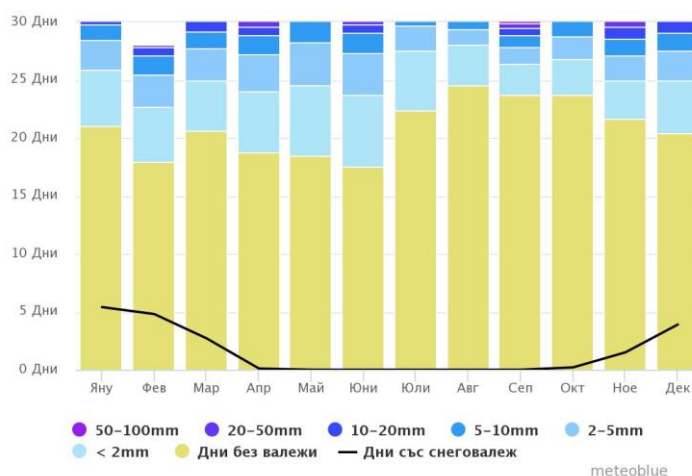

Най-високи температури до 40°C са отчетени през месеците юли и август, а най-ниски през януари до минус 10 °C – минус 15°C. Продължителността на отоплителния сезон в община Самуил е около 180-200 дни на година.

Относителната продължителност на слънчевото греење за района на община Самуил се изменя от 24-36 % през зимата, до 72-74 % през летните месеци. Сравнително високия брой часове със слънчево греење (средно около 2200 ч/год.) и високи стойности на слънчева радиация в района благоприятстват развитието на енергийни системи, захранвани със слънчева енергия и изграждане на фотоволтаични инсталации.

Валежите в общината са по-ниски от средните за страната, но зимните са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимални са валежите през пролетно-летния период и есенния период. Валежите от сняг са в периода ноември – април, снежната покривка се задържа сравнително дълго /над 3 месеца/.

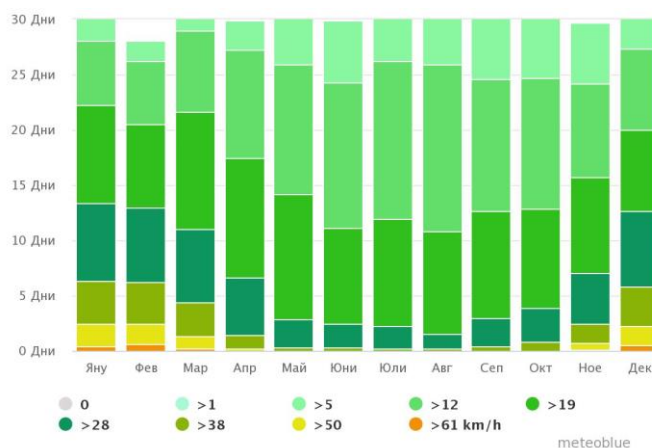
Фигура 6: Средномесечни количества на валежите в община Самуил (брой дни)

Източник: www.meteoblue.com/bg

Средногодишната сума на валежите в община Самуил е 67.4 мм/м².

Фигура 7: Скорост на вятъра в община Самуил (брой дни)

Източник: www.meteoblue.com/bg

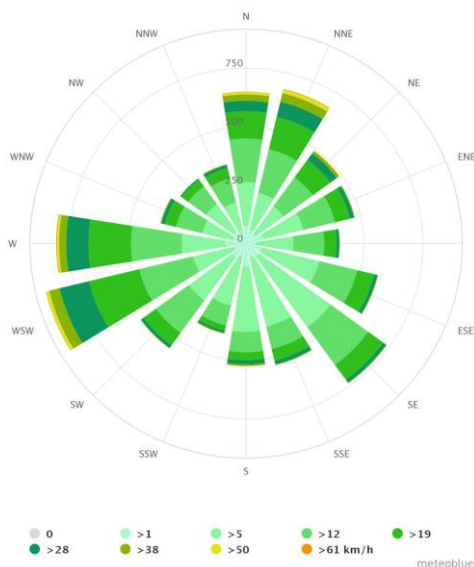

В южните части на района, където се издигат Самуиловските височини, ветровата характеристика е по-различна от северните части. Средногодишната скорост на вятъра за Самуил е 3.1 м/сек,. С изключение на зимните месеци средномесечната и годишна скорост на вятъра е равномерна. Преобладаващите ветрове са западни и североизточни.

Ветровата циркулация се определя от циклоналните и антициклоналните процеси и релефа. Основните характеристики на вятъра се дефинират от неговата посока и скорост. В района западните и северозападните ветрове са свързани обикновено с циклоналната дейност, а южните и югозападните – с антициклоналната.

Община Самуил попада в зона на малък ветроенергиен потенциал – включва равнинните части от релефа на страната (Дунавската равнина и Тракия), долините на р. Струма и р. Места и високите полета на Западна България.

Фигура 8: Роза на вятъра за община Самуил

Източник: www.meteoblue.com/bg

Розата на вятъра показва колко дни в годината вятърът духа от определена посока.

Очакваните промени в климата на общината са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки.

Предвижданията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

Почви и полезни изкопаеми

Почвата в община Самуил е главно чернозем, от следните видове: карбонатни, типични, излужени и деградирани. Хумусният хоризонт е от 60 до 80 см. Карбонатните черноземи имат мощност на хумусния хоризонт от 40 до 60 см и съдържат специфични образувания, така наречените карбонатни мицели.

Излужените черноземи са едни от най-плодородните. Това се дължи на техния тежък механичен състав и по-високата им водозадържаща способност. Деградираните черноземи заемат по-малка площ. При тях хумусния хоризонт се отличава с кафявосив цвят с мощност 40 до 50 см. Характерно за черноземите е високото им плодородие, благоприятни физични, химични и биологични свойства и високото съдържание на хумус азот. Срещат се и тъмно сиви горски почви.

От териториалното разположение на отделните почвени разновидности и техните агропроизводствени качества на територията на общината се очертават следните райони.

- Район на черноземите: заема южната част на общината и включва землищата на селата – Желязковец, Хума, Богомилици и част от Самуил. Разпространени са и три те вида черноземи – карбонатни, излужени и оподзолени. Районът е подходящ за отглеждане на по- голяма част от селскостопанските култури;
- Район на оподзолени черноземи: Включва землището на селата Хърсово, Голяма вода, Кара Михал, Богданци и части от Ножарево. Известно разпространение имат излужените черноземи, тъмно сиви горски почви, но преобладават оподзолените черноземи. Подходящи са за отглеждане на култури с по – дълъг вегетационен период;
- Район на тъмно сивите горски почви: включва землището на селата Владимировци, Здравец, Пчелина, Кривица, Голям извор и части от Самуил и Ножарево. Почвите са най – подходящи за отглеждане на културите с по – дълъг вегетационен период и костилкови овощни насаждения, но се характеризират с по – ниско естествено плодородие от първите два района. Растителността е представена от широколистни и иглолистни горски масиви.

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с лъсовата и лъсовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и излужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Полезни изкопаеми

В района на Община Самуил е открито находище на мергели, които могат да намерят приложение в керамичното производство. Зърнестите варовици и пясъчниците са подходящи за трошен камък за пътни настилки.

Води

Релефът на терена, оформен от тектонични сили, определя двата водосборни басейна: Голяма Камчия на югоизток и Бели Лом на северозапад.

Територията на община Самуил обхваща част от Дунавски район за управление на водите и включва поречието на река Русенски Лом, заедно с притоците ѝ Бели Лом, Черни Лом, Мали

(Омурски) Лом и т.н. (територията, разположена западно от подземния малм-валанжски водоносен хоризонт).

Долинната мрежа на реките на Разградско-Самуилската подутина има радиално устройство. Морфологията на речните долини, врязани в миоценски варовици и пясъци се отличава съществено от морфологията на долините, врязани в плиоценските и льосови наслаги. Високите части на склоновете са заети от структурни стъпала, а върху по-ниските са развити речни тераси.

В източната част на община Самуил протича част от най-горното течение на река Сенковец (Сазлъка, десен приток на Дунав). Тя извира при село Висока поляна (община Хитрино, област Шумен) и след около 3 км навлиза на територията на община Самуил. Премахва покрай селата Кривица, Голяма вода, Кара Михал и Ножарово и северозападно от последното навлиза в община Исперих. По цялото си протежение в общината реката тече в дълбока, на места каньоновидна долина, всечена на 50-70 m спрямо околния терен. През село Здравец протича най-горното течение на десния ѝ приток река Ясенковец.

Поради по-високо издигнатия релеф на Самуил спрямо околните общини от нея водят началото си и протичат с най-горните си течения две по-големи реки: Царацар и Война. Река Царацар (Демирбаба, Крапинец, десен приток на Дунав) води началото си от извор-чешма в южната част на село Хърсово, преминава през центъра на селото и на около 6 km след него навлиза в община Исперих. Река Война също води началото си от извор-чешма в източната част на село Самуил, преминава между селата Хърсово и Голям извор и също навлиза на територията на община Исперих. В Община Самуил техните долини са плитки и с полегати склонове за разлика от тези надолу по теченията им.

Речната мрежа в общината е условно добре развита, но водните течения са незначителни, с малък отток и имат значение предимно за пълнене на микроязовирите.

На територията на община Самуил има изградени няколко микроязовира, водите на които основно се използват за напояване на земеделските земи в региона. По-големи от тях са: „Кара Михал“ (на река Сенковец), „Хърсово“ (на река Царацар), „Желязковец“ и др.

Таблица 3: Водоеми на територията на Община Самуил

№	Воден обект	Полезен обем /м3/	Собственост	Форма на стопанисване
1	Водоем „Желязковец“	1 400 000	„Напоителни системи“ ЕАД - гр. Търговище	Частна собственост
2	Водоем „Голям извор“	9 000	общинска	Концесия /договора изтича април 2014 г./
3	Водоем „Хърсово“	427 000	общинска	общинска
4	Водоем „Кара Михал“	1 000 000	общинска	концесия
5	Водоем „Владимировци“	300 000	общинска	общинска
6	Водоем „Богданци“	540 000	общинска	Предстои нова концесия

Източник: Общ устройствен план на Община Самуил

Водните ресурси в района включват плитко-залягащи води. Водите от Самуиловските височини се вливат в 6 микроязовира (водоема). Всички водоеми освен за рибовъдство могат ефективно да се използват за напояване.

На територията на община Самуил няма находища на минерални води.

Община Самуил е създадена с Указ № 2295/от 22.12.1978 г., обнародван, ДВ брой 101/26.12.1978 г. който определя седалищата и състава на общините в Република България. Селищната мрежа в територията на общината се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед развитието на поминъка на населението. Тя се състои от 14 населени места, като всичките са села и е една от 47-те общини (от общо 264) в страната, които имат в състава си само села.

Отстоянието в километри от административния център – с. Самуил до отделните населени места - села в общината е следното: Богданци – 15,4 км, Богомилци – 3,9 км, Владимировци – 20,7 км, Голям извор – 8,2 км, Голяма вода – 14,3 км, Желязковец – 5,3 км, Здравец – 26 км, Кара Михал – 16,9 км, Кривица – 4,6 км, Ножарово – 18,5 км, Пчелина – 31 км, Хума – 7,7 км, Хърсово – 8,9 км.

The map illustrates the Samuil region, a historical area in Bulgaria. It is bordered by the Ispirix region to the north, the Razgrad region to the west, the Lom region to the south, and the Shumen region to the east. The map shows a network of roads and numerous towns and villages, including Ispirix, Razgrad, Lom, Shumen, and many smaller settlements like Plovdiv, Varna, and Burgas. The Samuil region is centrally located and is surrounded by these four neighboring regions.

16

Броят на населените места в общината обуславя и стойността на показателя „гъстота на селищната мрежа” – 5.6 на 100 км² (при 4.1/100 км² средно за Област Разград и 4.8/100 км² за страната). Селищната мрежа е сравнително устойчива и равномерно развита, като общинският център е традиционен средищен център на селата от общината.

Селищната система на община Самуил е балансирана и добре изградена. Дисбалансът (поляритетът) между населените места се проявява при демографските, икономическите и функционалните характеристики на селата. В пространственото развитие на функционалните системи в територията на общината с най-голяма е концентрацията на общественно-обслужващи обекти в общинския център село Самуил. На територията на отделните села също има общественно-обслужващи обекти в зависимост от специфичните им функции и потребности. Общината има нужда от целево създаване на един допълващ опорен център - с. Владимировци.

Икономическият облик на селата е селскостопански, с подчертан самозадоволяващ се производствен характер. Развитието на селищната мрежа е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени, обслужващи и културни дейности в село Самуил. Останалите селища са относително изолирани, с по-голям брой възрастни хора, които се занимават със земеделие и животновъдство в лични стопанства. Почти всички хора, живеещи на село, са постоянно пребиваващи там. Повечето населени места са подходящи за екологично земеделие и екологични производства, тъй като землищата им са съхранени, имат възможности и в областта на някои форми на туризма. Всички селища разполагат с изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп, но в повечето липсва канализация.

Количествените и качествените характеристики на сградния фонд в общината са отражение на социално-икономическите процеси. Териториите за обитаване са свързани със състоянието на жилищния фонд и стандарта на населението по отношение на задоволяването му с жилища и жилищна площ. Териториите за обитаване са в постоянно взаимодействие с останалите територии (обществено обслужване, транспорт и комуникации, техническа инфраструктура и др.) и по този начин се формира комплексната урбанизирана среда на селищната система в общината.

Таблица 4: Жилищни сгради в община Самуил по вид и местонамиране към 2021 г.

Общо	Къща	Жилищен блок, кооперация	Сграда от смесен тип	Лятна кухня	Вила	Сграда за колективно домакинство
2982	2948	1	-	28	-	5

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фон към 07.09.2021 г.

По данни на НСИ от преброяването към 07.09.2021 г. жилищните сгради в община Самуил са 2982. По вид преобладават къщите - 2948 или 99% от жилищните сгради. В общината има само 1 жилищен блок. Със статут на „лятна кухня“ са 28 сгради, а сградите за колективни домакинства са 5 броя.

Таблица 5: Жилищни сгради в община Самуил по период на построяване (брой)

До края на 1959 г.	1960-1969 г.	1970-1979 г.	1980-1989 г.	1990-1999 г.	2000-2009 г.	2010-2021 г.	Общо
1284	888	458	217	56	28	51	2982

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд 2021 г.

В общината към 2021 г. има 1284 жилищни сгради, строени до края на 1959 г. (43% от жилищния фонд). Най-много сгради са построени от 1960 до 1979 г. – 1346 (45%). Около 9% са от периода 1980-1999 г., а в периода от 2000 г. до 2021 г. са изградени 79 нови сгради или 3% от жилищния фонд.

Таблица 6: Жилища по вид и местонамиране в община Самуил към 2021 г.

	Общо	Жилище в жилищна сграда	Жилище в нежилищна сграда	Колективно жилище	Подвижно жилище
Община Самуил	3040	3028	2	10	-
Обитавани	2142	2130	2	10	-
Необитавани	898	-	-	-	-

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд към 07.09.2021 г.

Жилищата в общината към септември 2021 г. са 3040, в това число 2142 обитавани (70%) и 898 необитавани (30%). Наличието на значителен дял свободен жилищен фонд (почти една трета) е още едно доказателство за негативните демографски тенденции и обезлюдяването на района. Насърчаването на раждаемостта и привличане на млади хора за живот и работа в община Самуил остават ключова задача на мерките и дейностите в ПИРО до края на 2027 г.

Таблица 7: Жилищни сгради според вида на конструкцията и използвания основен материал в община Самуил към 2021 г.

Общо	Тухлена с бетонна плоча	Тухлена с гредоред, без стоманобетон	Стоманобетонна конструкция с плоча и колони	От кирпич	Каменна	Дървена (дъски, дървени плоскости)	От панели (готови сглобяеми елементи)	Сглобяема от метални конструкции	Друга
2982	797	1765	3	378	1	5	3	3	27

Източник: НСИ - Преброяване на населението и жилищния фонд 2021 г.

В община Самуил преобладават тухлените сгради с гредоред – 1765 броя или 59%. Масивните жилищни сгради от тухла с бетонна плоча са 797 броя или 27%, а старите кирпичени къщи – 378 броя или 13% от жилищния фонд. Със стоманобетонна конструкция са 3 жилищни сгради – 0,1%. Панелните жилищни сгради в общината са 3, каменните – 1, дървените са 5, сглобяеми с метални конструкции – 3 и с други конструкции 27 сгради.

Таблица 8: Основни характеристики на жилищния фонд в община Самуил 2020-2022 г.

Показатели	Мерна единица	2020	2021	2022
Жилищни сгради	Брой	3226	3228	2957¹
По материал на външните стени на сградата				
стоманобетонни	Брой	11	11	3
панелни	Брой	5	5	3
тухлени	Брой	2497	2499	2537
други	Брой	713	713	414
Жилища	Брой	3322	3322	3041

¹ В броя на жилищните сгради не са включени летните кухни.

По брой на стаите		3320	3322	3041
едностаини	Брой	40	40	11
двустаини	Брой	389	389	384
тристаини	Брой	1322	1323	1123
четиристаини	Брой	923	924	904
петстаини	Брой	380	380	377
с шест и повече стаи	Брой	266	266	242
Полезна площ	кв. м	231467	231627	248746
жилищна	кв. м	199521	199655	191380
спомагателна	кв. м	31946	31972	57366
Въведени в експлоатация			2	2
Общо	брой	-	2	2
Нови	брой	-	2	2
Разширени	брой	-	-	-
Жилища	брой	-	2	2
Полезна площ	кв. м	-	160	200

Източник: Национален статистически институт

Към 2022 г. в общината има 2957 жилищни сгради. Общият брой на самостоятелните жилища е 3041, с полезна площ 248746 кв.м. и жилищна площ 191380 кв.м. Полезната жилищна площ на човек от населението за общината към 2022 г. е 32,65 кв.м.

По брой на стаите преобладават тристаини жилища – 1123 броя или 37% и четиристаините – 904 или 30%. По вида на конструкцията 2537 сгради (около 86%) са масивни/тухлени, 3 сгради са стоманобетонни, 3 панелни и 414 сгради с други конструкции (в т.ч. кирпич).

На 1000 души от населението в общината към 2022 г. се падат 525 жилища, за сравнение за област Разград жилищата на 1000 души са 588, за Северен централен район са 679, а за страната – 664 жилища на 1000 души.

Жилищният фонд в община Самуил в голямата си част е остарял и амортизиран, което е предпоставка за слаба енергийна ефективност и лоши технически характеристики на значителна част от сградите. Външните стени на повечето стари сгради имат до пет пъти по-големи топлинни загуби в сравнение с нормите за ново строителство. В масовия случай сутерените и таванските плочи на съществуващия жилищен сграден фонд са без топлоизолация. Топлинните загуби през прозорците и балконските врати са над 50% и се дължат предимно на ниските топлоизолационни качества на използваната дограма и некачествен монтаж, лошото физическо състояние на фасадите на сградите и конструкциите. Ниската енергийна ефективност се дължи на липсата на изолации на покриви и стени, старо осветление с енергоемки светлоизточници, амортизирани отоплителни инсталации и др.

По данни на НСИ от последното преброяване на населението и жилищния фонд към септември 2021 г. изцяло с енергоспестяваща дограма са 680 жилища или 22% от фонда в община Самуил. Частично е сменена дограмата на 657 жилища (21%), а в 1703 жилища или 55% дограмата е стара и с ниска енергийна ефективност. Изцяло санирани с външна изолация са 212 жилищни сгради или 7% от фонда, частично санирани 195 сгради (6%), а в останалите 2633 сгради (87%) липсва изолация.

На съвременните изисквания за енергийна ефективност отговарят преди всичко обектите, строени и реновирани през последните години, които са сравнително малък процент от всички сгради на територията на общината. Санирането на еднофамилни и многофамилни жилищни сгради е сред приоритетите на общинската енергийна политика.

1.6. Историческо развитие и културно наследство

Историческо развитие

Община Самуил е разположена в централната част на Лудогорието, в Източна Дунавска равнина. Историко-географската област „Лудогорие“, позната до 1942 г. с името „Делиорман“, е преименувана на Полесие, но понеже не се възприема от населението от 1950 г. районът носи името „Лудогорие“ (Дели орман - „луда гора“).

Природно–климатичните особености на района са били благоприятни за появата на живот и развиване на човешката дейност още от дълбока древност. Свидетелства за това ни дават запазените 11 селищни могили в днешната територия на община Самуил. Те са първите населени места в района. Специалистите ги датират към каменно–медната епоха /IV–II хил.пр.н.е./.

Животът в периода от V–IV в.пр.н.е. насетне в землището на общината е силно повлиян от наличието на резидентски център на гетските владетели в археологически– културния комплекс “Сборяново”. По преки и косвени данни може да се твърди, че от този и по-късен период е имало около 20 антични селища и близо 60 надгробни могили, една от които е разкопана в землището на с. Голям извор и датирана към периода IV–III в.пр.н.е. След покоряването на тези земи от римляните се построява Абритус/Разград/, който оказва влияние върху живота в региона. Продължава и влиянието на стария център в Сборяново.

Римското присъствие се забелязва чрез монетни находки, останки от укрепени селища и кули в землищата на селата Голям извор, Самуил, Хърсово, а също така и от римски пътища. Главният път Русе/Сексагинта Приста-/Разград/Абритус/-Девня/Марцианapol/-Варна/Одесос/ е минавал близо до землището на община Самуил, през която към него са водели черни пътища.

С идването на прабългарите се поставя началото на българската държава, чиято столица Плиска, а после и Преслав, отстоят близо до землището на общината. Като земи, близки до столицата вероятно са били дадени на владение на близки до хана боляри. Косвено свидетелство за това е легендата за ослепяването на брата на цар Симеон – Владимир Расате, който е бил заточен в калето на с. Владимировци. На двата важни пътя, водещи към Плиска, във Владимировци и Хума през IX-X в. е имало крепости, които да пазят подстъпите към столицата. Тукашните земи попадат под османско владичество още през 1388 г. Участието във въстанието на шейх Бедредин от 1416–1418 г. на хора от Североизточна България свидетелства за ранната колонизация на региона. Наличието на текке и две тюрбета – в Църквино и Пчелина е още един факт за засиления интерес на мюсюлманските мисионери към тези краища. Преданията твърдят, че Демир баба /Железният баща/ е родом от с.Пчелина, а в района на с.Самуил е проповядвал друг светия – Муса баба. В землищата на селата Голям извор, Хърсово и Богданци е съществувал вакъфът на великия везир Рустем паша. През тези векове кертани от биволски и волски коли пренасят стоки до по-големите центрове – Русе, Търговище, Силистра и Варна. По пътищата в землището на общината, кертаните често са били причаквани от банди разбойници.

Построяването на ж.п.л. Русе–Варна през 1867 г. прави от гара Самуил /Ишиклар/ важен пункт за износ на суровини, поради което се строят много складове, създават се Популярна банка, Зърнена борса и др.

След Освобождението, в последните десетилетия на XIX и началото на XX в. започва масовото заселване на българи от различни краища, строят се читалища, училища, създават се кооперации и др. След 9.09.1944 г. се започва ново стопанско развитие, продължава благоустрояването на селищата, прокарва се ж.п.л. Самуил-Силистра и др. Съвременната селищна система се учредява на 22.12.1978 г. с Указ № 2295, като в състава на общината се включват 14 населени места.

По-важните културно-исторически забележителности на територията на община Самуил са:

- Мактеб в двора на джамията - с. Здравец;
- Историческо място “Двата дъба”, 1,5 км източно от с. Здравец;
- Антична и средновековна крепост, 2,5 км южно от с. Владимировци;
- Градище, м.”Файка”, 500 м североизточно от с. Самуил;
- Крепост, м.”Файка”, 100 м северно от с. Самуил;
- Гарата – с. Самуил;
- Две надгробни могили – с. Самуил;
- Джамия – с. Пчелина;
- Джамия – с. Кривица;
- Антично селище до селото, м.”Икили Колсу”, 2 км западно от с. Желязковец;
- Средновековна крепост, източно от с. Хума;
- Джамия – с. Хума;
- Тракийски некропол, м.”Сазлък”, 2 км южно от с. Голяма вода;
- Средновековна църква в село Хърсово;
- Църква “Св.Параскева” – с. Хърсово;
- Тракийски некропол, м.”Глоговец”, 2 км южно от с. Хърсово;
- Тракийски некропол, м.”Железарска курия”, 4 км северозападно от с. Хърсово;
- Селище, м.”Рамадана”, 2 км северно от с. Хърсово;
- Основи на средновековна църква на “Могилата” от с. Хърсово;
- Голямата чешма – с. Хърсово;
- Стари надгробни плочи на “Могилата” – с. Хърсово;
- Стари надгробни плочи в гробището – с. Хърсово;
- Надгробна могила – с. Хърсово;
- Селищна могила – с. Хърсово;
- Селищна могила, м.”Сазлъка” – с. Хърсово;
- Паметник на освобождението на с.Хърсово;
- Две паметни плочи на загинали през 1912-1918 г. – с. Хърсово;
- Паметна плоча за падналите в Отечествената война 1943-44 г. – с. Хърсово;
- Селище от енеолитната, бронзовата и тракийската епоха, м.”Топалова курия”, 1,5 км южно от с. Голям извор;
- Антична крепост, в селото от с. Голям извор;
- Тракийско и средновековно селище, м.”Юч бунар”, 2 км северно от с. Голям извор;
- 2 селищни могили под името “Война” и Малката могила – с. Голям извор;
- Възпоменателна плоча на падналите през войните – с. Голям извор;
- Кръст с плоча за паднали руси през 1877 г. – с. Голям извор;
- Джамията в центъра – с. Богомилци;
- Джамията в горната махала – с. Богомилци;
- Надгробна могила, 1 км западно от с. Богомилци;
- Две надгробни могили, 1 км източно от с. Богомилци;
- Джамията – с. Богданци;
- Църква “Рождество Богородично” – с. Богданци;

По данни от Националния институт за недвижимо културно наследство, в община Самуил има 32 къщи със статут на архитектурни паметници на културата.

На територията на общината се намират и 9 защитени културно-архитектурни национални ценности както следва:

1. Надгробна могила, 1 км западно - с. Богомилци;
2. Две надгробни могили, 1 км източно – с. Богомилци;

3. Селищна могила под името "Война", 2 км южно – с. Голям извор;
4. Селищна могила под името "Малката могила", 2 км западно – с. Голям извор;
5. 2 надгробни могили – с. Самуил;
6. Селищна могила в посока на с. Богомилци, м. "Коджа юк" – с. Самуил;
7. Надгробна могила, м. "Камбурското" – с. Хърсово;
8. Селищна могила в селото – с. Хърсово;
9. Селищна могила м. "Сазлъка" – с. Хърсово.

Нематериалното културно наследство в общината е представено от народните традиции и културните обичаи. Културно-историческите паметници в района са обект на посегателства и частично унищожаване от страна на иманяри. Необходими са мерки срещу иманярите, опазване, реставрация и консервация на обектите с културно-историческа стойност за района.

1.7. Взаимодействие с други територии и съседни общини

Мястото и ролята на община Самуил в регионалното пространство е формирано в резултат на историческите процеси и развитието на социално-икономически, транспортни и културни връзки със съседни общини и други територии. Същевременно съседните общини си взаимодействат и имат потенциал да оказват влияние на развитието както на близките погранични населени места, така и на целите територии.

Географското положение на общината разкрива потенциал за интегрирано развитие и изграждане на връзки с административни центрове като градовете Разград, Шумен, Търговище и с Дунавските пристанища – гр. Русе и гр. Силистра, които могат да стимулират социално-икономическото ѝ развитие в бъдеще.

На изток община Самуил граничи с общините Хитрино и Венец от област Шумен, на северозапад с община Исперих, на запад с община Разград, на юг с община Лозница.

Връзката със съседните общини и региони се осъществява чрез сухопътен и ЖП транспорт През общината преминават два третокласни пътя от републиканската пътна мрежа с обща дължина от 42,9 км: път III-2005 "I-2 – Самуил – Хърсово – III-702" с дължина от 29,2 км. и преминава през с. Самуил, с. Хърсово, с. Богданци, с. Ножарово, с. Владимировци и с. Здравец и път III-7002 "Ясенково-Голяма вода-Хърсово-Голям извор-III-205" с дължина от 13,7 км. и преминава през с. Голяма вода, с. Хърсово и с. Голям извор.

През територията на община Самуил преминава част от първата изградена в България ж.п. линия Русе-Варна с разклонение за Силистра. Това е линия с важно стратегическо значение както за Североизточна България така и за страната като цяло. Тя осигурява придвижването на туристически пътникопоток от Европа до Черно море.

Традиционните връзки, които общината поддържа с град Разград, който е областен център, пряко влияят върху развитието на урбанистичната, социална и икономически структури.

С град Шумен и град Русе функционират добри административни, здравни и културни връзки и възможност за интегриране при изпълнение на мащабни регионални проекти.

Изградени са добри регионални връзки в областта на управлението на отпадъците и опазването на околната среда. Община Самуил е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Разград. В сдружението участват още общините: Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат и Цар Калоян. Традиционни са социално-икономическите, здравни и културни връзки на Самуил със съседните общини Исперих, Лозница и Хитрино.

Общината участва в подхода ВОМР, чрез регистрирана МИГ „Лозница-Самуил-Хитрино“. С всички съседни общини има добър потенциал за разработване на съвместни проекти в различни области по линия на подхода ИТИ и регионални проекти.

Положително въздействие върху развитието й оказват изградените традиционни икономически връзки и мобилност на работната сила с общините Разград, Шумен и Търговище. Ежедневно много жителите на общината в трудоспособна възраст пътуват до тези съседни общини, където работят в сферата на услугите, промишлеността и други.

Необходимо е да се засилят международните икономически, търговски и културни връзки, побратимяване и сключване на споразумения за партньорство с чуждестранни общини.

За своето интегрирано бъдещо развитие община Самуил следва да се възползва от възможностите за териториална свързаност и достъпност със съседните общини и други територии в следните основни направления:

- *Транспортна достъпност и свързаност*, допринасяща за бърз и удобен достъп до различни пазари, мобилност по отношение прилагането на труд и ползването на услуги.

- *Цифрова достъпност, свързаност и умения на населението*, които позволяват включване в различни дигитални пространства, с оглед развиване на значителен обем икономически функции, базирани на достъп до високоскоростни и мобилни широколентови мрежи и предлагане на цифрови обществени, социални, образователни и бизнес услуги.

- *Икономическа свързаност, инвестиционна активност и иновационно развитие*, допринасящи за повишаване конкурентоспособността, технологично обновяване на местната икономика, създаване на регионални клъстери и свързани производства, за генериране на икономически растеж, осигуряване на заетост и нарастване на благосъстоянието.

Коопериране и интегрирани проекти и дейности със съседните и близки на община Самуил територии са възможни в сферата на опазване на околната среда, управление на отпадъците, опазване на обществения ред, превенция и борба с пожари, наводнения и други природни бедствия, транспорт, развитие на туризма, местната икономика и култура, социалните услуги, здравеопазването, облагородяването на публичната инфраструктура и др.

Правната форма за коопериране на общините за реализация на съвместни проекти и дейности е междуобщинското сътрудничество, регламентирано в Европейската харта за местно самоуправление, Конституцията на Република България и ЗМСМА.

Междуобщинското сътрудничество може най-общо да се дефинира като взаимоотношение, основано на взаимно доверие и разбирателство между местните власти на две или повече общини за реализацията на конкретен проект, инициатива или за предлагане на услуга от взаимен интерес при запазване на местните приоритети. Смисълът на общинското коопериране е да се мобилизират наличните ресурси на две и повече общини за изпълнение на дейности от взаимен интерес, които не биха могли да се осъществят от всяка от тях поотделно, поради недостиг на средства и капацитет. Общата постановка на взаимодействието с други общини е свързана с разбирането и следването на подхода за интегрирано развитие, което предполага самопомощ, взаимопомощ и изграждане на дългосрочни мрежи за сътрудничество.

2. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

2.1. Демографски параметри

Човешките ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местно развитие и растеж. Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население”.

В община Самуил продължават неблагоприятните демографски тенденции – намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, увеличена смъртност и интензивна миграция. В резултат на тези процеси населението на общината застарява и намалява с близо 2% на година.

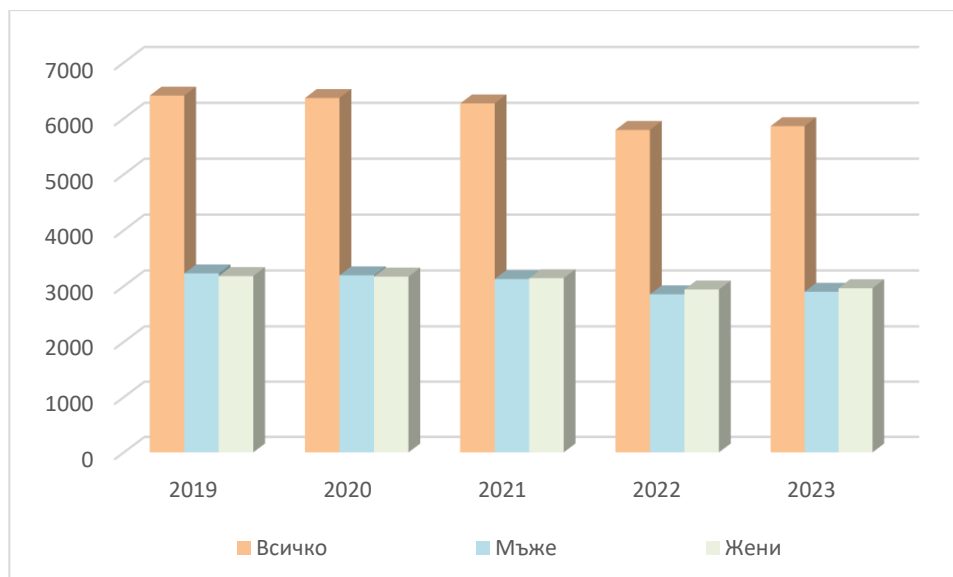
Таблица 9: Население в община Самуил 2019 – 2023 г.

Година	2019	2020	2021	2022	2023
Всичко	6408	6365	6269	5794	5862
Мъже	3228	3194	3127	2854	2899
Жени	3180	3171	3142	2940	2963

Източник: Национален статистически институт

По официални данни на НСИ към 31.12.2023 г. в община Самуил живеят 5862 души - с 1% или с 68 души повече от предходната 2022 г., но с 9% по-малко спрямо базовата 2019 г. Относителният дял на мъжете е 49%, а на жените 51%. Съотношението в половата структура на населението се изменя през отчетния период с лек превес на броя на жените спрямо мъжете.

Графика 2: Динамика на населението в община Самуил 2019-2023 г.

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Самуил живеят 5885 души или с 1120 по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението на общината намалява с 16% за десет години. Демографската криза засяга всички населени места. Жителите на общинския център – с. Самуил намаляват със 17% в периода 2011-2021 г. и са 1310 души. Най-големите села в общината: с. Самуил, с. Владимировци, с. Желязковец и с. Ножарово.

Урбанистичната класификация на общината към 2022 г. включва следните категории: 2 „средни села“ – Самуил и Владимировци (от 1000 до 2000 жители); 6 „малки села“ (от 250 до 1000 жители) – Богданци, Голям извор, Желязковец, Здравец, Ножарово и Хърсово и 6 „много малки села“ (до 250 жители) – Богомилци, Голяма вода, Кривица, Пчелина, Кара Михал и Хума. Селищната система като цяло е устойчива. Застрашено от обезлюдяване и изчезване е само село Кара Михал (под 50 жители към 2022 г.).

Данните в следващата Таблица 10 показват, че през 2023 г. населението в повечето населени места се увеличава спрямо предходната 2022 г., с изключение на селата: Богданци, Пчелина и Хърсово. Жителите на общинския център – с. Самуил намаляват с 9% или със 127

души в периода 2021-2023 г. Основните административни, промишлени, търговски, обслужващи и културни дейности в общината продължават да са концентрирани предимно в селата Самуил, Владимировци и Желязковец.

Таблица 10: Население по населени места в община Самуил 2021-2023 г.

	2021	2022	2023
Община Самуил	6269	5794	5862
с. Богданци	413	377	364
с. Богомилци	272	215	218
с. Владимировци	1060	1008	1041
с. Голям извор	317	307	311
с. Голяма вода	230	204	213
с. Желязковец	608	542	545
с. Здравец	318	315	323
с. Кара Михал	66	42	51
с. Кривица	211	164	165
с. Ножарово	492	480	488
с. Пчелина	241	244	237
с. Самуил	1411	1283	1284
с. Хума	202	214	224
с. Хърсово	428	399	398

Източник: Национален статистически институт

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст намалява от 14% на 13% през периода 2020-2023 г. Възрастните над трудоспособна възраст към края на 2023 г. са 1661 души или 28%, като относителният им дял се увеличава спрямо базовата 2020 г. с 3%. Хората в трудоспособна възраст на 16 и повече години съответно намаляват с 2% и към 2023 г. са 59%.

Таблица 11: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020-2023 г.²

	2020			2021			2022			2023		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	6365	3194	6365	3194	6365	3194	5794	2854	2940	5862	2899	2963
Под трудоспособна възраст	890	436	890	436	890	436	743	355	388	765	383	382
В трудоспособна възраст	3906	2140	3906	2140	3906	2140	3430	1856	1574	3436	1849	1587
Над трудоспособна възраст	1569	618	1569	618	1569	618	1621	643	978	1661	667	994

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Възрастовата структура на жителите на община Самуил се влошава с бързи темпове.

Таблица 12: Население по възрастови групи в община Самуил – 2020-2023 г.

	2020	2021	2022	2023
Общо	6365	6269	5794	5862
0 - 4	294	298	245	264
5 - 9	276	267	214	221
10 - 14	269	258	243	241
15 - 19	284	302	249	228
20 - 24	287	264	228	243

² За 2023 г. тези граници са от 16 до навършването на 62 за жените и 64 години и 6 месеца за мъжете.

25 - 29	374	341	246	233
30 - 34	359	374	308	295
35 - 39	393	374	292	310
40 - 44	417	414	367	366
45 - 49	476	456	417	407
50 - 54	563	540	515	484
55 - 59	542	550	530	568
60 - 64	443	475	525	510
65 - 69	453	424	454	482
70 - 74	408	422	420	436
75 - 79	289	265	282	302
80+	238	245	259	272

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

По данни на НСИ, възрастовата структура на жителите на община Самуил показва сравнително висок относителен дял на лицата над 60 годишна възраст – 34%. Децата и младите хора до 19 години са 16%. Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност през последните години, които водят до отрицателен естествен прираст. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. За влошаването на възрастовата структура съществено допринасят мащабните емиграционни процеси предимно сред младите хора, които след завършване на основно или средно образование напускат родните места.

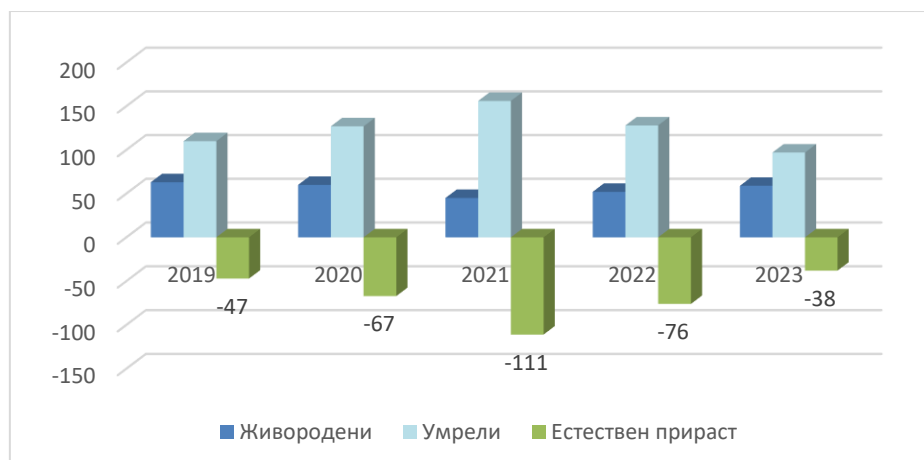
Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 13: Естествен прираст на населението на община Самуил 2019-2023 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2019	63	29	34	110	60	50	-47	-31	-16
2020	60	30	30	127	68	59	-67	-38	-29
2021	45	18	27	156	88	68	-111	-70	-41
2022	52	22	30	128	65	63	-76	-43	-33
2023	59	36	23	97	61	36	-38	-25	-13

Източник: Национален статистически институт

Графика 3: Естествен прираст на населението 2019-2023 г.

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 68 души на година, като през 2021 г. в резултат на пандемията от коронавирус достига минус 111, а през 2023 г. намалява до минус 38 души. Средногодишният брой на живородените деца в община Самуил за периода 2019-2023 г. е 56. Средната смъртност за изследваните 5 години е 124 човека годишно, като най-високите й стойности са по време на ковид кризата – 156 души. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза в общината.

Таблица 14: Заселени, изселени и механичен прираст на населението в община Самуил 2019-2023 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2019	275	128	147	204	92	112	71	36	35
2020	214	101	113	190	97	93	24	4	20
2021	223	84	139	208	81	127	15	3	12
2022	231	79	152	167	65	102	64	14	50
2023	253	129	124	147	59	88	106	70	36

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението в община Самуил е положителен, средно по +56 човека на година, като през 2023 г. е +106. Положителната миграция оказва влияние върху демографските процеси и до някъде неутрализира намаляването на населението от отрицателния естествен прираст. Населението на общината за периода 2019-2023 г. се е увеличило от положителна миграция с 280 човека. Положителната миграция оказва благоприятно влияние върху демографските процеси, но не успява да преодолее ниската раждаемост и висока смъртност.

Общо в резултат на отрицателния естествен и въпреки положителния механичен прираст населението в община Самуил за периода на прилагане и действие на ПИРО - 2021-2023 г. е намаляло с 59 души.

Графика 4: Механичен прираст на населението 2019-2023 г.

Таблица 15: Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 07.09.2021 г.

Общо	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование
5558	335	1942	2139	1142

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. само 6% от населението на община Самуил на 7 и повече години има висше образование (3358 лица). Със средно образование са 35%, а с основно – 38%. Общо 1142 лица или 21% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни по официални статистически данни към 2021 година са 252 лица или 5% от населението на 9 и повече години в община Самуил.

Графика 5: Образователна структура на населението в община Самуил към 2021 г.

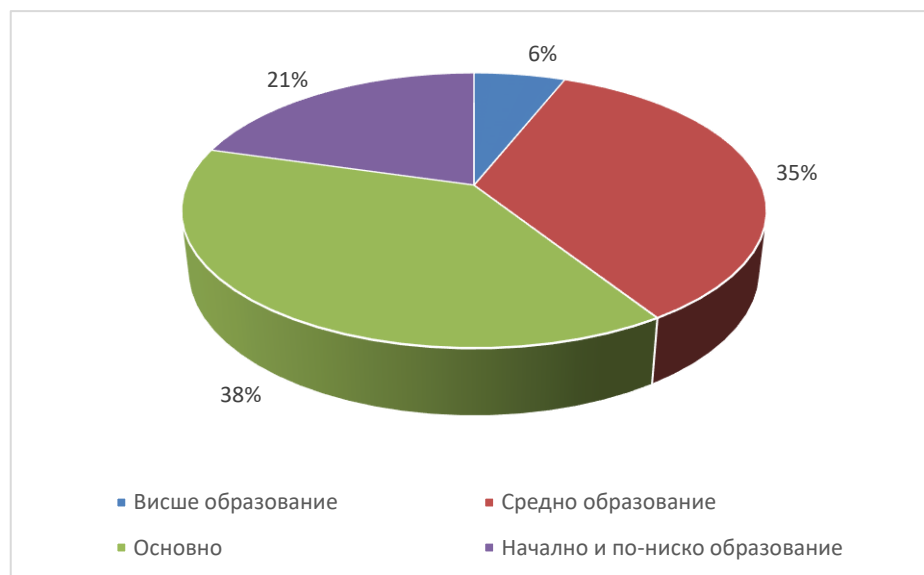

Таблица 16: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание - 07.09.2021 г.

Етническа група	Общо	Майчин език	Общо	Вероизповедание	Общо
Българска	529	Български	505	Християнско	587
Турска	4482	Турски	4550	Мюсюлманско	4046
Ромска	294	Ромски	186	Юдейско	-
Друга	39	Друг	76	Друго	1
Не се самоопределят	88	Не мога да определя	85	Не мога да определя	299
Не желаят да отговорят	175	Не желая да отговоря	163	Не желая да отговоря	550
Непоказана ³	278	Непоказан	320	Непоказано	320
Общо	5885		5885	Нямам	82

Източник: Национален статистически институт

По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg), населението на община Самуил по постоянен адрес се увеличава с 0,5% за изследваните три години и в края на 2023 г. е 11637 души.

³В категорията „непоказана“ са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Жителите на общината по настоящ адрес през 2023 г. са 7156 души или с 0,6% повече спрямо 2021 г. Регистрираните с постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място също се увеличават с 0,2% и към 31.12.2023 г. са 6425 души от жителите на общината.

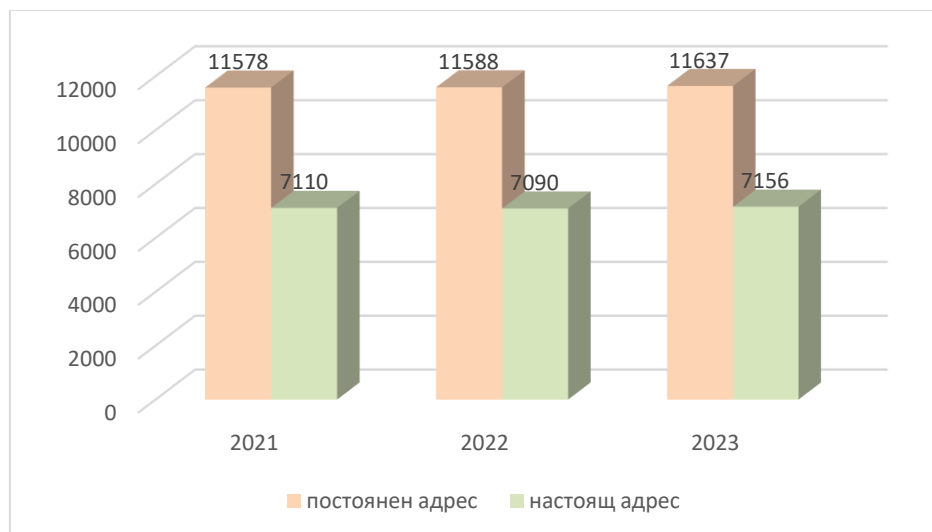
Таблица 17: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2021-2023 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
11578	11588	11637	7110	7090	7156	6415	6376	6425

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Голямата разлика между населението по данни на НСИ и ГРАО се дължи на факта, че част от хората избрали постоянен адрес в община Самуил имат настоящ адрес в друга община. Броят на жителите с постоянен и настоящ адрес в същото населено място, които формират реалното население на общината е близък до броя на жителите по данни на НСИ.

Графика 6: Население по постоянен и настоящ адрес – сравнителни данни 2021-2023 г.

Влошаващите се демографски показатели продължават да влияят негативно върху социално-икономическите процеси и създават естествени бариери пред постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г.

Текущата демографска картина показва, че изпълнението на плана не е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции на намаляване и застаряване на населението. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира устойчив растеж и ще понижават ефективността на прилаганите мерки в различни сфери.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи за хората. Успоредно с това трябва да се обновява и благоустроява средата на обитаване, да се повишава качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги, като по този начин се привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

2.2. Пазар на труда – заетост и безработица

Важен показател, който характеризира влиянието на ПИРО върху социално-икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Пазарът на труда в община Самуил е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия още в средносрочен период. Характерни са засилените емиграционни вълни, най-вече на млади хора в трудоспособна възраст, което се оказва критично за местния пазар на труда. Важни за настоящето и още по-важни за бъдещето са възпроизводството на населението и на работната сила. Демографското възпроизводство е важно за наличието на човешки ресурси за развитие на икономиката. Структурите на населението по възраст и пол предопределят раждаемостта, но и работната сила и нейната производителност на пазара на труда.

Намаляването на работната сила е фактор силно ограничаващ икономическия растеж на община Самуил. Друг такъв фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст. Коефициентът на безработица представлява относителния дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила). По-високото равнище на безработица може да се дължи на намаляващото икономически активно население, което служи за база при изчисляване на показателя или на реален ръст на безработните лица, регистрирани в бюро по труда. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население през последните години.

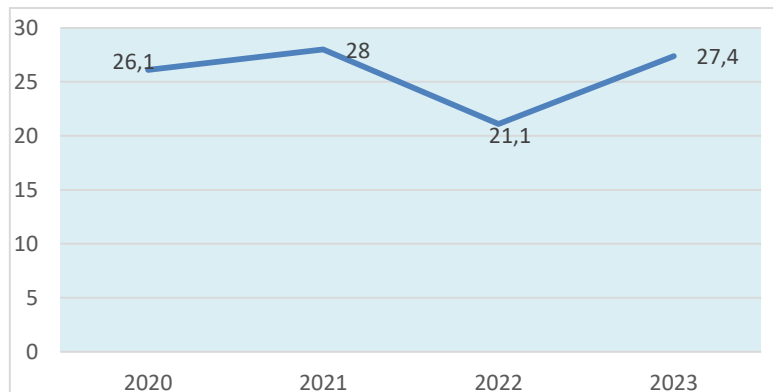
Таблица 18: Равнище на безработица в община Самуил 2020-2023 г.

	2020	2021	2022	2023
Средногодишен брой регистрирани лица	617	618	508	552
жени	354	339	286	287
мъже	263	279	222	265
Средногодишно равнище на безработица в %	26,1	28,0	21,1	27,4

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ – Исперих

Равнището на безработица в община Самуил през 2022 г. достига най-ниската си стойност за последните години, като намалява с близо 7 пункта в сравнение с 2021 г. Безработицата в общината за 2023 г. отново расте значително (с 6,3 пункта) и достига 27,4%, като остава значително по-висока от средните нива за област Разград (9,8%) и за страната (5,6%).

Графика 7: Динамика на безработицата в община Самуил 2020-2023 г. (%)

Регистрираните безработните лица през 2023 г. са 552 или с 44 повече спрямо предходната 2022 година. По-високото равнище на безработица се дължи и на намаляващото икономически активното население, което служи за база при изчисляване на показателя. Относителният дял на безработните жени през 2023 г. е 52%, а на мъжете 48%.

Таблица 19: Безработни лица в община Самуил по населени места през 2023 г.

Населено място	Брой безработни лица	Мъже	Жени
Богданци	54	29	25
Богомилци	14	6	8
Владимировци	76	37	39
Голям Извор	40	20	20
Голяма вода	17	10	7
Желязковец	60	28	32
Здравец	35	14	21
Кара Михал	6	3	3
Кривица	10	6	4
Ножарово	46	17	29
Пчелина	22	10	12
Самуил	93	44	49
Хума	9	4	5
Хърсово	37	22	15

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Исперих

През 2023 г. 33% от безработните в общината са от селата Владимиревци (76 лица) и Самуил (93 лица). Следват селата: Желязковец – 60 безработни, Богданци – 54, Ножарово – 46 лица и Голям извор – 40. Най-малко са безработните в с. Кара Михал – 6 лица и с. Хума - 9.

През 2023 г. разпределението на безработните лица по образователен признак е следното: с основно образование – 205 (37%), със средно образование 225 (41%), с начално и по-ниско образование – 112 (20%), с висше образование – 10 лица (2%).

Регистрирани безработни лица по възраст:

- до 19г. - 7;
- от 20 до 24г. - 19;
- от 25 до 29г. - 24;
- от 30 до 34г. - 28;
- от 35 до 39г. - 47;
- от 40 до 44 г. - 57;
- от 45 до 49г. - 60;
- от 50 до 54г. - 88;
- над 55г. - 222

Във възрастовата структура на безработицата през 2023 г. преобладават лицата на възраст над 50 г. – 310 безработни или 56% от общия брой регистрирани. Относителният им дял се увеличава с 3% спрямо предходната 2022 г. На второ място са безработните на възраст между 30 и 49 г. – 192 лица или 35%. Най-малък е броя на безработните младежи до 29 годишна възраст - 50 безработни лица или 9%.

Продължително безработните лица през 2023 г. са 297 или с 22% повече от 2022 г. (244 лица). Относителният дял на продължително безработните спрямо общия брой регистрирани лица се увеличава от 48% през 2022 г. на 54% през 2023 г. Без професия и квалификация през 2023 година са 70% (207 лица) от продължително безработните, с работническа професия са 84 лица, а специалистите са само 5. С основно, начално и по-ниско образование са 182 лица или 61% от продължително безработните.

На първичния трудов пазар в община Самуил работни места се обявяват рядко и почти не се ползват посредническите услуги на Агенция по заетостта.

Повишаването на безработицата през 2023 г. е отрицателна промяна в социално-икономическото развитие на общината и оказва негативно въздействие върху индикаторите за постигане целите на ПИРО. Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми са основните пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението продължава да намалява и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението на община Самуил продължава да намалява и застарява, което се отразява на броя на икономически активното население и равнището на безработица. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В малките населени места няма инвестиции и почти липсват форми на индустрия и възможности за заетост. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което поражда необходимост от допълнителни мерки на пазара на труда.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големи градове у нас или в чужбина.

Пазарът на труда изпитва остър недостиг на квалифицирани кадри, а безработицата сред лицата без образование и квалификация остава висока. Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните.

Намаляването на безработицата е важна задача и се отчита с индикаторите за постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г. Тенденциите през последните години показват, че пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

2.3. Образование

В образованието през последните години са налице нови предизвикателства, сред които: повишаване качеството и ефективността на образование и обучение; ориентиране на образователния процес към развитие на потенциала на ученика (инициативност, креативност, предприемачески дух, усвояване на знания и придобиване на умения и др.); постигане на равни шансове за всички деца. Подпомагането на изграждането на ключови компетентности,

ориентирани към личностно развитие на детето през целия му живот, както и насърчаване към обучение през целия живот и непрекъснато самоусъвършенстване.

Дейностите в областта на предучилищното и училищното образование са насочени към изпълнение на задълженията на Община Самуил, произтичащи от Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/, от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА). Приоритетите в сферата на образованието са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за интегрирано развитие на Община Самуил 2021-2027 г., Общинската стратегия за развитие на образованието Стратегията за подкрепа на личностното развитие.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконовни документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

Общината осъществява активна политика в образователния сектор в съответствие със законово регламентиранияте правомощия, които дават възможност за координирано и ефективно разпределение на учащите в съответните училищни паралелки, подкрепа на предучилищното обучение, стимулиране развитието в средишните училища и своевременно реновиране и обновяване на материалната база и оборудване в училищата.

На територията на Община Самуил през учебната 2023/2024 г. функционират 3 училища, от които 2 основни училища и 1 средно общообразователно училище, общият брой на учениците е 467, разпределени в 27 паралелки. Учениците са само с 1 по-малко от предходната 2022/2023 г. Паралелките също намаляват с една спрямо предната година.

- СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Самуил – средишно училище;
- ОУ „Христо Ботев“, с. Владимировци – средишно училище;
- ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Хърсово – средишно училище.

Средишни са всички училища на територията на община Самуил към 2023 година.

Таблица 20: Брой паралелки, ученици, педагогически и непедагогически персонал по учебни заведения през учебната 2023/2024 г.

Училища	Брой ученици					Брой персонал		
	Дневна форма на обучение	Самостоятелна форма на обучение	Индивидуална форма на обучение	Комбинирана форма на обучение	Общо	Педагог. персонал	Непедагог. персонал	Общо
ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ с. Хърсово	50	0	0	0	50	7	4	11
ОУ „Христо Ботев“ с. Владимировци	88	0	1	1	90	15	4,5	19,5
СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Самуил	295	30	2	0	327	31	13	44
Общо	433	30	3	1	467	53	22,5	73,5

Източник: Община Самуил

На територията на Община Самуил през учебната 2023/2024 г. функционират 3 училища, от които 2 основни училища и 1 средно общообразователно училище, общият брой на учениците е 467, разпределени в 27 паралелки. Учениците са само с 1 по-малко от предходната 2022/2023 г. Паралелките също намаляват с една спрямо предната година.

- СУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Самуил – средищно училище;
- ОУ „Христо Ботев“, с. Владимировци – средищно училище;
- ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, с. Хърсово – средищно училище.

Средищни са всички училища на територията на община Самуил към 2023 година.

Броят на паралелки за учебната 2023/2024 г. в училищата на територията на община Самуил е както следва:

1. СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Самуил,

- I клас - 7 ученици
- II клас - 18 ученици
- III клас - 20 ученици
- IV клас - 14 ученици
- V клас - 24 ученици
- VI клас - 28 ученици
- VII клас - 25 ученици
- VIII „а“ клас - 18 ученици – профилирана подготовка „Природни науки“
- VIII „б“ клас - 17 ученици - професионална подготовка „Сътрудник социални дейности“
- IX клас - 30 ученици – профилирана подготовка „Природни науки“
- X „а“ клас - 17 ученици – профилирана подготовка „Природни науки“
- X „б“ клас - 8 ученици – профилирана подготовка „Електротехник“
- XI „а“ клас - 18 ученици – профилирана подготовка „Природни науки“
- XI „б“ клас - 10 ученици – профилирана подготовка „Икономическо развитие“
- XII „а“ клас - 16 ученици – профилирана подготовка „Природни науки“
- XII „б“ клас - 7 ученици – профилирана подготовка „Икономическо развитие“

2. ОУ „Христо Ботев“ с. Владимировци,

- I клас - 16 ученици -самостоятелна паралелка
- II клас -15 ученици -самостоятелна паралелка
- III клас -12 ученици -самостоятелна паралелка
- IV клас - 9 ученици -самостоятелна паралелка
- V клас - 18 ученици - самостоятелна паралелка
- VI клас - 13 ученици - самостоятелна паралелка
- VII клас – 8 ученици - самостоятелна паралелка

3. ОУ „Св.Паисий Хилендарски“ с.Хърсово

- I клас - /12/ -II клас /5/- слята паралелка от 17 ученици
- III клас- /9/ - IV клас /7/- слята паралелка от 16 ученици
- V клас- /4/ - VII-клас /4/- слята паралелка от 8 ученици
- VI клас - 9 ученици - самостоятелна паралелка

По отношение на материалната база, класните стаи в училищата отговарят на държавните строителни стандарти и позволяват оформянето на съответния брой работни места и безпроблемно провеждане на образователно-възпитателен процес.

Основен проблем през последните десет години в общината е пълняемостта на групите и паралелките предимно в основните училища, тъй като обикновено броят на учениците е толкова, колкото да съществува по една самостоятелна паралелка от I до VII клас, най-често с минимален

брой ученици съгласно Наредба за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Последните три години се формират и утвърждават и паралелки с по-малко от 10 ученици в неспециализирани училища в особени случаи след разрешение на началника на РУО, ако са осигурени допълнителни средства за обезпечаване на учебния процес извън определените по стандарти за съответната дейност.

За решаване на тези проблеми, се предприемат различни инициативи, с които са се осигури равен достъп до качествено образование на учениците от уязвими етнически малцинства в училищата се провеждат: осигуряване на безплатни учебници и учебни помагала на тези ученици; подsigуряване на материали по учебните предмети, които улесняват учебния процес; включват се в проекти на МОН.

Детски градини

Структурите на предучилищното образование в община Самуил са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е много добра.

През учебната 2023/2024 г. в общината функционират две детски градини с четири филиала към тях. Децата в детските градини към 15.09.2023 г. са 175 (с 8 повече спрямо 15.09.2022 г.), разпределени са в 11 групи, в т.ч. в яслена група за 2 годишни в ДГ „Кокиче” – с. Самуил, където има 5 деца (през 2022 г. са 9 деца).

Таблица 21: Брой деца и персонал в детските градини на община Самуил през учебната 2023/2024 г.

№	Наименование на ЦДГ	Брой деца						Брой персонал			
		Брой групи	Общ брой деца	2 годишни	3-4 годишни	5-6 годишни	В т.ч. деца със СОП	Обща численост	Педагогически специалисти	Непедагогически специалисти	Допълнителни бройки
1	ДГ „Кокиче“ с. Самуил	4+1	65	5	31	29	0	21	9	11	1
1.1	филиал ДГ „Осми март“ с. Желязковец	1	13	0	7	6	0	4	1	3	0
1.2	Филиал ДГ „Първи юни“ с. Хърсово	1	38	0	21	17	0	4	2	2	0
2	ДГ „Радост“ с. Владимировци	2	32	1	19	12	0	9	5	4	0
2.1	Филиал ДГ „Детелина“ с. Здравец	1	17	2	10	5	0	5	2	3	0
2.2	филиал ДГ „Детелина“ с. Богданци	1	10	0	3	7	1	4	2	2	0
	Общо:	11	175	8	91	76	1	47	21	25	1

Източник: Община Самуил

Основният проблем в детските градини е малкият брой деца в групите по селата, където се от 2.5 до 6 год. Единствено в ДГ „Кокиче” с. Самуил 5 и 6-годишните деца в задължителна предучилищна възраст се обучават в самостоятелни групи. В ДГ „Радост” с. Владимировци

единствено 6-годишните деца в подготвителни групи, една година преди постъпване в първи клас се обучават в самостоятелна група.

Във филиалите детски градини децата се обучават в смесени групи, което ги поставя в неравнопоставено положение. В населените места където няма детски градини, обхващането на децата в предучилищно образование се осъществява с осигурен специализиран ученически транспорт. Децата от селата Голям извор, Кривица, Богомилци, Хума, Голяма вода, Ножарово и Пчелина се извозват до съответната най-близка детска градина.

Введено е задължително предучилищно образование на 4-годишните деца в детските градини. Община Самуил има условия за осигуряване на задължителна предучилищна подготовка на всички 4-годишни деца.

По отношение на материалната база, сградите и стаите в детските градини и филиалите към тях отговарят на държавните строителни стандарти, напълно ремонтирани и осъвременени. Детските градини имат достатъчен капацитет за обхващане и обучение на децата подлежащи на предучилищното образование. С цел осигуряване на равен достъп до качествено образование за всички деца, независимо от финансовото положение на родителите и настойниците на децата в детските градини и яслена група на територията на Община Самуил, обхващане на всички деца в образователната система от най-ранна възраст и облекчаване на финансовите тежести на семейства по отглеждането и възпитаването на техните деца, с Решение на Общински съвет-Самуил, считано от 01.04.2022 г. родителите и настойниците на деца, посещаващи ДГ са освободени от такси. Обхванати са всички деца подлежащи на предучилищното образование.

Продължава изграждането на приобщаваща среда в общообразователните училища за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик.

Училищата и детските градини проявяват активност и изпълняват дейности по различни Националните програми на МОН: „Отново заедно“, „Иновации в действие“, „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, „Подкрепа за приобщаващо образование“; Национална програма „ИКТ - Средства за Интернет свързаност“; проекти по ОПНОИР – „Подкрепа за успех“, „Образование за утрешния ден“; Проект „Успех за теб“, финансиран по Програма „Образование“ 2021-2027 г., Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“ - ДФ „Земеделие“ и други.

През 2023 г. е изготвена Концепция за изграждане на училищна STEM среда в Средно училище „Свети свети Кирил и Методий“ – с. Самуил.

Сериозен проблем, характеризиращ квалификацията на човешките ресурси в страната и в частност в община Самуил, е ниското ниво на компютърни и цифрови умения, което пречат широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж.

През последните години се правят опити за навлизане на модерните технологии в учебния процес, но резултатът все още е противоречив. Кризата с COVID-19 принуди учителите и учениците да се пренастроят бързо към дистанционна форма на обучение. Това доказва необходимостта от интервенции на всички нива на образователната система за повишаване на цифровата грамотност на учениците и избягване на така нареченото цифрово изключване.

Община Самуил съвместно с образователните институции организират извънкласни и извънучилищни дейности, които имат съществена роля за засилване на интереса на учениците към образователно-възпитателния процес и намаляване риска от отпадане от училище. Целта е да се осмисли свободното време на учащите се чрез форми и дейности, подпомагащи интелектуалното, духовното, нравственото и физическото им израстване, които развиват творческите им интереси и възможности. Спомагат за формирането им на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество и са форма на

превенция на рисково поведение и промоция на здраве чрез здравното и гражданското образование. Целта на организираните мероприятия и извънучилищни дейности е да се научат децата и учениците да се забавляват с полезни за здравето им занимания и да се подобри комуникацията им.

Предвид негативните демографски тенденции за страната, нивото на образователните характеристики на населението е ключова предпоставка за качеството на човешкия ресурс. Тенденциите, които ще окажат влияние върху сектора на образованието през следващите години отразяват основните изисквания за равнопоставен достъп до качествено образование на всички равнища и за всички социални групи и по-добро обвързване на образованието с науката и бизнеса, с търсените знания и умения.

2.4. Здравеопазване

Специализираната извънболнична, доболнична и болнична помощ за населението на община Самуил се осигуряват в областния град Разград или в гр. Исперих. Спешната медицинска помощ за част от селата е от Филиал за спешна медицинска помощ – гр. Разград, а за останалите от Филиал за спешна медицинска помощ – гр. Исперих.

Таблица 22: Медицински персонал и население на един лекар 2019-2023 г.

Персонал/Години	2019	2020	2021	2022	2023
Лекари	1	1	1	1	1
Лекари по дентална медицина	-	1	1	1	1
Медицински специалисти по здравни грижи	8	6	5	5	5
Население на 1 лекар	6408	6365	6269	5794	5862
Население на 1 лекар по дентална медицина	-	6365	6269	5794	5862

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

По данни на НСИ за 2023 г. в общината има 1 лекар, 1 зъболекар и 5 специалисти по здравни грижи. На един лекар и един зъболекар към 2023 г. се падат 5862 пациенти. Осигуреността от лекари и стоматолози на човек от населението е значително под средните стойности за страната.

Училищното и детско здравеопазване се осигурява от 6 лица медицински персонал, работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината.

Таблица 23: Регистрирани медицински практики и специалисти в община Самуил

Медицински персонал и лечебни заведения в доболнична помощ	2021 г.	2022 г.	2023 г.
АПМП ИП	3	3	3
АПМП ИП ДМ	1	1	1
АДМП ГП ДМ	0	0	0
АСМП	0	0	0
СМТЛ	0	0	0
Мед. специалисти	10	10	10
1. мед. Сестра	5	5	5

2. фелдшер	5	5	5
Лекари бр.	5	5	5
Аптеки	1	0	1
Дрогерии	0	0	0

Източник: РЗИ - Разград

По данни на РЗИ – Разград за 2023 г. в община Самуил са регистрирани три практики за първична медицинска помощ (общопрактикуващи лекари) и една индивидуална практика по дентална медицина. Общият брой на медицинските специалисти е 10, в т.ч. – 5 медицински сестри и 5 фелдшери. Общият брой на лекарите, които обслужват населението в общината е 5. Работи само една аптека и няма дрогерии.

Всички деца на територията на община Самуил се имунизират, съгласно имунизационния им календар. Извършват се и профилактични прегледи и изследвания на населението за социално - значимите заболявания.

Доминиращ проблем в областта на здравеопазването се очертава големият брой лица с прекъснати здравно осигурителни права.

Здравно-демографската характеристика очертава неблагоприятни тенденции в развитието на здравното състояние. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Основните рискови фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, затлъстяване, небалансирано хранене и ниска двигателна активност) продължават да обхващат голяма част от населението и да застрашават здравето му. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Подобряването на общата система за навременна и всеобхватна профилактика ще спомогне за снижаване на заболяемостта и много по-качествено лечение на болните.

Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура, особено сред малцинствените групи, които се характеризират с ограничен достъп до здравни услуги.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари и медицински персонал. Значителен потенциал за подобряване на ефективността се крие в засилването на ролята на първичната помощ за сметка на болничното лечение, както и в ускоряване на процесите на навлизане на електронното управление в системата на здравеопазването.

Развитието на качествено здравеопазване в общината трябва да бъде насочено към:

- Осигуряване на равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване чрез осигуряване на равни възможности за достъп до здравните услуги на хората, включително и на живеещите в малки населени места, отдалечени от градския център;
- Модернизация на материално-техническата база на лечебните заведения, чрез осигуряване на съвременна медицинска апаратура, за което към момента са предприети мерки;
- Привличане на млади медицински кадри за работа в общината;
- Укрепване на капацитета на общественото здравеопазване и засилване ролята на профилактиката и първичната помощ за сметка на болничното лечение;
- Подобряване на здравния статус на местното население;
- Повишаване на здравната култура сред малцинствените групи.

В периода 2021-2027 г. по предложение на МЗ е необходимо изграждане на хосписи за долекуване и полагане на медицински грижи извън болнична среда.

2.5. Социални дейности, услуги и социално включване

На територията на община Самуил се предоставят широк спектър от социални услуги в общността и в специализирани институции.

В групата на социалните дейности се отнасят социалните услуги за деца в риск, специализирани институции за възрастни хора, социални услуги на стари хора и хора с физически и психически увреждания и др. В резултат на развитието на социалните услуги, в общината значително е намаляла потребността от настаняване в институции. Повечето от предлаганите социални услуги се предоставят целодневно или почасово, в зависимост от нуждите на потребителя, което дава възможност за комплексно ползване на разнообразни социални услуги. Към 2023 г. в община Самуил функционират следните социални услуги:

Таблица 24: Социални услуги и социални проекти в община Самуил

	Социални услуги	Капацитет	Персонал	Съдържание-основни дейности, фокус на услугата
1	Център за обществена подкрепа /ЦОП/, (ДДД) Адрес: с.Самуил, ул. „Х. Димитър“ № 5	20	5	Подкрепа на деца и семейства във високо рискови общности /жени с рискова бременност; деца на улицата; деца жертви на експлоатация; трайно отпаднали от училище деца и деца, които са в ситуация на социална изолация, както и на техните семейства/. Средногодишна заетост за 2023 г. – 25 лица.
2	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи и пълнолетни лица /ЦСРИДМПЛ/, (ДДД) Адрес: с.Владимировци, ул.“В.Левски“ №2	30	9	Предоставяне на консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот. Средногодишна заетост за 2023 г. – 43 лица.
3	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост, (ДДД) Заповед № РД 01-0334/07.03.2018г., считано от 01.09.2018г. на Изпълнителен директор на АСП Адрес: с. Богомилци, ул. „Гео Милев“ №2	15	14	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
4	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост, (ДДД) Заповед № РД01-1503/07.08.2018г., считано от 01.11.2018г. на Изпълнителен директор на АСП Адрес: с. Самуил, ул. Драва № 2	15	12	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
5	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена	15	12	Предоставяне на

	изостаналост Адрес: с. Самуил, ул. „Любен Каравелов“ №4 А			индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
6	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост Адрес: с. Самуил, ул. „Любен Каравелов“ №4 Б	15	14	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
7	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост Адрес: с. Голяма вода, ул. „Люлин“ №1	15	15	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
8	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост Адрес: с. Ножарово, ул. „Христо Смирненски“ №6	15	13	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
9	Защитено жилище за пълнолетни лица с умствена изостаналост /ЗЖ/, (ДДД) Адрес: с. Кривица, ул. „Ивайло“ № 40А	8	8	Предоставяне на жизнена среда, близка до семейната с цел създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост. Средногодишна заетост за 2023 г. – 8 лица.
10	ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост, (ДДД) Адрес: с. Пчелина, ул. „Куванджилар“ №4	15	14	Предоставяне на индивидуализирана грижа, подкрепа и осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице. Средногодишна заетост за 2023 г. – 15 лица.
11	ЦНСТ за пълнолетни лица с физически увреждания, (ДДД) Адрес: с. Хърсово ул. „Пейо Яворов“ №1	15	15	Осигуряване на подходящо равнище на интервенция и подкрепа на възрастни хора с физически увреждания, което да даде възможност на хората да постигнат максимална самостоятелност и контрол над собствения си живот. Средногодишна заетост за 2023 г. –

				15 лица.
12	ЦНСТ за пълнолетни лица с деменция, (ДДД) Адрес: с. Хума, ул. „Гагарин” № 4	13	12.5	Осигуряване на грижи за хора с деменция, нуждаещи се от 24 часово обгрижване в среда близка до семейната. Средногодишна заетост за 2023 г. – 13 лица.
13	Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и социални дейности“ /ОП ОБСД/ Адрес: с. Самуил, ул. „Хаджи Димитър“ 4	-	4	С предметът на дейност: - Хигиенизиране на територията на общината; - Озеленяване: поддържане на зелените площи, улиците, паркове и гробищни терени. Социални дейности: - социална услуга „Асистентска подкрепа“ – капацитет 31, персонал - 29; - Механизъм за лична помощ съгласно Закона за личната помощ, - Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания; - Проекти и програми свързани със предоставяне на социални услуги в общността.
14	Център за социално включване, проект “Бъдеще за децата в Община Самуил” по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 процедура “Бъдеще за децата“ Адрес: с. Самуил, ул. „Хаджи Димитър” № 3	88	12	Дейности по предоставяне на социални и интегрирани здравно-социални услуги, включително в домашна среда, както и други видове консултативна подкрепа с цел превенция на рисковете от изоставяне на детето, намаляване на негативните тенденции, свързани с детската бедност и подобряване качеството на живот в контекста на Европейската гаранция за детето.
15	Проект „Топъл обяд в Община Самуил“ по Операция BG05SFPR003-1.001 - Топъл обяд, финансирана от Програма за храни и основно материално подпомагане 2021 – 2027 г. от Европейски социален фонд плюс.	350	-	Осигуряване на топъл обяд 350 лица, най-нуждаещите се лица, които не са в състояние сами или с помощта на свои близки да си осигурят обяд, лица, изпитващи особени затруднения, поради бедност, продължителна социална изолация, тежко здравословно състояние или други обстоятелства, не са в състояние да осигуряват основните потребности от храна.
16	Общинско предприятие „Обществено хранене и социални услуги“ Адрес: с. Самуил, ул. „Х. Димитър“ № 4	2 кухни по 100 човека капацитет	12	ОП „ОХСУ“ с предмет на дейност: 1. Приготвяне и доставяне на топла храна (кетъринг) за бенефициентите по проект; 2. Приготвяне и доставяне на топла храна (кетъринг) за: а) ученици в учебни заведения; б) граждани и организации, които

				желаят кетъринг за тържества, обреди, ритуали, семинари, конференции, фестивали и др. събития; в) доставка на храна по домовете на обслужваните лица /дейност платен обяд/.
17	Проект "Грижа в дома в Община Самуил" по Програма „Развитие на човешките ресурси” 2021-2027, процедура Грижа в дома Адрес: с. Самуил, ул. „Хаджи Димитър“ 4	78	21	Проектът е насочен към услуги за възрастни в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания и служители на доставчици на социални и интегрирани здравно-социални услуги. Средногодишна заетост за 2023 г. – 78 лица.
18	Проект „Укрепване на капацитета на община Самуил“. Програма "Развитие на човешките ресурси" 2021-2027, процедура Укрепване на общинския капацитет Адрес: с. Самуил, ул. „Хаджи Димитър“ 4	2.5	2.5	Подкрепа реформирането на системата на социалните услуги и улесняването на прехода към новите механизми на местно ниво, чрез развитие и укрепване на общинския капацитет.
19	Общинско предприятие „Самуил 2011“ Адрес: с. Самуил, ул. „Хаджи Димитър“ 4	-	12	Дейностите на Общинско предприятие „Самуил 2011“ включват: сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци, зимно поддържане /снегочистване/ и други общински дейности.

Източник: Община Самуил

На територията на община Самуил функционират общо 12 социални услуги - резидентна грижа – 1 Защитено жилище за лица с умствена изостаналост, 1 Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция, 1 Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с физически увреждания, 7 Центрове за пълнолетни лица с умствена изостаналост, 1 Център за социална рехабилитация и интеграция, 1 Център за обществена подкрепа. Капацитетът на всички социални услуги е зает към 31.12.2023 г.

Налични свободни места има в ЦНСТПЛУИ с. Богомилци, тъй като е починал 1 потребител, свободното място е 1 – за мъж. Брой чакащи за услугата са общо 114, като от тях 68 са мъже и 46 жени. ДСП Самуил е предприела мерки за заемане на свободното място.

В ЦНСТПЛД с. Хума - 1 свободно място за жена, като са предприети мерки от страна на ДСП Самуил за заемане на свободното място – уведомени са ДСП за наличното свободно място, изчаква се отговор от страна на лицата кандидатстващи за услугата. Брой чакащи за услугата са общо 13, като от тях 2 са мъже и 11 жени.

Държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на общината се провежда от Община Самуил и Дирекция „Социално подпомагане” (ДСП).

Целта на провежданите социални дейности, освен превенция от изпадане в риск, е да се ограничават възможностите за социалното изключване и изолацията на лицата с физически и умствени увреждания. През анализирания период с разкритите услуги за социално подпомагане

се дава възможност тези лица да остават в тяхната семейна и домашна среда и в среда близка до обичайната.

Община Самуил е в постоянна координация и взаимодействие с Дирекция „Социално подпомагане“.

За периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2021 г. са подпомагани общо 1177 лица с увреждания, като от тях от по възраст от 18 г. до 90 г. мъжете са 550, а жените са 627.

По видове увреждания са:

- Интелектуална недостатъчност - 157
- Физическа недостатъчност - 290
- Психическа недостатъчност - 135
- Сетивна недостатъчност /зрителна, слухова и друга/ - 103
- Други заболявания - 494

За периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г. са подпомагани общо 1187 лица с увреждания, като от тях от по възраст от 18 г. до 90 г. мъжете са 600, а жените са 587.

По видове увреждания са:

- Интелектуална недостатъчност - 159
- Физическа недостатъчност - 183
- Психическа недостатъчност - 127
- Сетивна недостатъчност /зрителна, слухова и друга/ - 101
- Други заболявания - 617

За периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. са подпомагани общо 1311 лица с увреждания от община Самуил, на възраст от 18 г. до 90 г. Мъжете са 680, а жените са 631.

По видове увреждания, подпомаганите от ДСП лица са:

- Интелектуална недостатъчност - 182
- Физическа недостатъчност - 218
- Психическа недостатъчност - 153
- Сетивна недостатъчност /зрителна, слухова и друга/ - 120
- Други заболявания - 638

Приемните семейства в община Самуил за периода 2021-2023 г. са общо 14, а деца които са настанени в приемни семейства – 28.

Лица с увреждания, които са получили помощни средства за 2021 г. са общо 104, за 2022 г. са общо 72 лица. От 01.07.2022 г. помощните средства, приспособления и съоръжения се отпускат от Национална здравно-осигурителна каса.

Лица/семејства, получили социални помощи за 2021 г.

- Лица/семејства получили месечна помощ по реда на чл.9 от ППЗСП общо са 114 случая, а лица получили еднократна помощ по реда на чл.16 от ППЗСП са общо 43 случая;

Лица/семејства, получили социални помощи за 2022 г.

- Лица/семејства получили месечна помощ по реда на чл.9 от ППЗСП са общо 86 случая, а лица получили еднократна помощ по реда на чл.16 от ППЗСП са общо 39 случая;

Лица/семејства, получили социални помощи за 2023 г.

- Лица/семејства получили месечна помощ по реда на чл.9 от ППЗСП са общо 134 случая, а лица получили еднократна помощ по реда на чл.16 от ППЗСП са общо 39 случая;

Лицата, които са получили помощи за отопление за периода 2021-2023 г. са:

- 2021 г. - 629 случая
- 2022 г. - 684 случая
- 2023 г. - 798 случая

В изпълнение на своята социална политика Община Самуил активно работи за осигуряване на по-добри и достойни условия на живот и възможности за социално включване на групите в социален риск, като мобилизира всички ресурси – човешки и материални.

Община Самуил се стреми към запазване обхвата и повишаване качеството на съществуващите социални услуги.

В социалните услуги, предоставяни в домашна среда, в резултат на извършваните дейности при голяма част от потребителите се наблюдава положителна промяна в начина на живот, хигиените навици, уменията за самообслужване и начина на общуване. Поддържа се система за обратна връзка от потребителите на услугата и членове на техните семейства чрез периодично допитване с цел събиране на информация, относно тяхната оценка на качеството на предоставяната социална услуга и резултата от ползването на услугата. За повишаване качеството на предлаганите социални услуги е необходимо да бъдат предвидени допълнителни финансови средства за повишаване квалификацията и преквалификацията на служителите. Развитието на социалните услуги е от особена важност за осигуряване на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението.

Развитието на социалните услуги е от особена важност за осигуряване на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението. За повишаване качеството на предлаганите социални услуги е необходимо да бъдат предвидени допълнителни финансови средства за повишаване квалификацията и преквалификацията на служителите.

В рамките на програмния период 2021-2027 г. на национално ниво се планира изграждане на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги, съответно за:

- Реформиране на съществуващите Домове за стари хора;
- Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора;
- Създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания;
- Създаване на специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания;
- Създаване на други видове социални услуги (за спешно настаняване, ранна интервенция, консултативни за деца и семейства и т.н.);
- Подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални услуги.

2.6. Култура и традиции

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението. Основните културни дейности в община Самуил са читалищна и библиотечна.

Основни средища на културната дейност в общината са 14-те читалища, регистрирани съгласно ЗНЧ. В дейността им се включваше библиотечно дело, любителско творчество, културна и кръжочна дейност, организиране на обществени прояви. Към читалищата са създадени фолклорни, танцови ансамбли и самодейни състави, които участват активно в културния живот на общината.

Целта на читалищата е да задоволяват потребностите на населението, свързани с: развитие и обогатяване на културния живот; запазване на българските обичаи и традиции; разширяване знанията на населението и приобщаването им към ценностите на науката, изкуството и културата; възпитаване и утвърждаване на национално самосъзнание.

Таблица 25: Читалища в община Самуил

№	Наименование на читалище / Местонахождение
1	Читалище "Христо Ботев - 1925" - Самуил
2	Читалище "Паметник - 1872г. " - Хърсово
3	Читалище "Н. Вапцаров" - Здравец
4	Читалище "Свобода -1919г." - Голяма вода
5	Читалище " Иван Вазов -1018"- Владимировци
6	Читалище " Отец Паисий - 1937г."- Желязковец
7	Читалище "Напредък- 1896г. Голям извор
8	Читалище "Просвета - 1924г."- Богданци
9	Читалище "Васил Левски - 1937г."-Богомилци
10	Читалище "Развитие -1903г."-Кривица
11	Читалище "Петър Берон -1929г."- Пчелина
12	Читалище "Васил Левски - 1945г."-Хума
13	Читалище "Хр. Ботев -1921 г."-Кара Михал
14	Читалище "Бъдещност -1930г." - Ножарово

Източник: Община Самуил

Много от формите на нематериалното културно наследство - характерни обичаи, обреди, вярвания, художествено-изпълнителско изкуство, кулинарни традиции и други се проявяват по време на религиозните и светски празници. Те се съхраняват и изпълняват от местното население, като фолклорни и самодейни групи за провеждане на обредни ритуали към читалищата в Община Самуил. В тях творят различни самодейни състави – танцови и музикални ансамбли, групи за автентичен фолклор, певчески групи, школи по класически и модерни танци, по изобразителни и приложни изкуства.

Отличаващи се самодейни ансамбли за песни и танци са: „Вихър“ към читалище "Напредък-1896 г. – с. Голям извор; танцова група „Младост“ - Читалище „Христо Ботев - 1925“ – с. Самуил; детска танцова група и певческа група към Читалище „Иван Вазов-1018“ – с. Владимировци; детска танцова група към Читалище „Бъдещност-1930“ – с. Ножарово и др.

На територията на общината се празнуват заедно, както българските празници, така и на всички етнически групи. Културният календар ежегодно е изпълнен със събития:

- Посрещане на нова година по ромския календар в читалище “Паметник – 1872” с. Хърсово и читалище “Напредък- 1896 “с. Голям извор;
- Честване на Бабин ден Тържествен ритуал и веселие- Читалище “Христо Ботев - 1925” – Самуил и Читалище “ Иван Вазов -1018 “- Владимировци
- Честване на Деня на ветераните- Тържествен ритуал и веселие в читалище “Паметник – 1872 ” с. Хърсово, читалище “Напредък- 1896 “с. Голям извор и Читалище “Просвета – 1924 “ с. Богданци;
- Честване на Трифон Зарезан-тържествен ритуал и веселие в читалищата: “Паметник – 1872 ” с. Хърсово, читалище “Напредък- 1896 “с. Голям извор, Читалище, “Просвета–1924 “ с. Богданци, Читалище “Хр. Ботев-1921 “ с. Кара Михал и Читалище “Н.Й.Вапцаров-1930” с. Здравец;
- Последната седмица на м. август - Традиционен празник на община Самуил;
- Коледни и новогодишни празници. Изложба базар на сурвачки и коледни картички- Читалище „Иван Вазов-1018“- Владимировци, Читалище „Развитие -1903“ - Кривица Читалище „Просвета – 1924 “- Богданци.

Движимите културни ценности в общината не са експонирани, необходимо е създаването на етнографска сбирка в с. Самуил.

В общината има 32 къщи със статут на архитектурни паметници на културата (недвижими културни ценности). Състоянието на много от недвижимите културни ценности не е добро, нуждаят се от консервация, експониране и социализиране.

На територията на общината действат 5 православни храма и 11 джамии. Голяма част от сградите на религиозните храмове се нуждаят от ремонт.

Заложените събития в Културната програма всяка година се организират, реализират и финансово обезпечават от бюджета на Община Самуил и спонсори.

Едно от важните условия за развитие на качествена художествено-творческа дейност и постигане на резултати, е наличието на подходяща материална база, ползвана за читалищни нужди. Основен проблем пред читалищата в общината е амортизираната материална база. Сградите на читалищата се нуждаят от ремонтни дейности, за които читалищните настоятелства не мога да отделят средства.

Подобряването на техническото състояние на обектите на културната инфраструктура е един от главните приоритети на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г.

2.7. Младежки дейности и спорт

Привличането и задържането на младите поколения за живот и работа в малките населени места и общини са приоритет на националната демографска политика за програмен период 2021-2027 г. Тенденциите в демографските процеси и изменението в броя и основните структури на населението оказват силно негативно влияние върху основните системи на обществото: икономическата, образователната, здравноосигурителна и системата за социална защита. Демографските събития се отразяват до голяма степен върху развитието на икономическата и социалната среда.

Демографските показатели, свързани с развитието на населението на община Самуил, не се отличават съществено от тези за страната. Наблюдава се миграция, насочена предимно към големите икономически центрове на страната и чужбина. Миграционните потоци са разпределени на две части. Основната, първа част е представлявана от млади хора с нисък образователен статус, заминаващи за чужбина, за да извършват нискоквалифициран труд. Пренебрежимо малка като брой, но не и по значение е втората част, представлявана от подрастващи и млади хора, които продължават образованието си, като след завършването му се реализират на пазара на труда в големите икономически центрове на страната.

Все още липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители и след това да им осигуряват работа. Голяма част от работещите млади хора са демотивирани от заплащането и условията на труд в местните предприятия и административни структури. Те са ресурс за сивата икономика и са принудени да приемат временна или неквалифицирана работа, дори и да притежават образователен ценз, тъй като специалностите им не са конкурентни към изискванията на пазара на труда.

В града и някои села, чрез читалищата и училищата се осигурява безплатен достъп до интернет, но компютрите и мрежата се използват повече с развлекателни, отколкото с образователни цели.

Относно професионалното развитие на младите хора в общината вече са създадени политики, подпомагащи кариерната им ориентация, което облекчава включването им в системата на трудовата заетост. Необходимо е да се положат усилия относно плавното преминаване на младите хора от училище към пазара на труда чрез разширяване на програмите за стажове и практики в реалния сектор и дуална форма на обучение по повече специалности.

Много млади хора в община Самуил участват в спортни клубове, танцовите състави и други творчески групи. Училищата и читалищата си остават естественото място за образователни и възпитателни дейности с младите хора.

Община Самуил разработва Годишен план за младежта в съответствие с чл.15 от Закона за младежта и Националната стратегия за младежта. Плана включва редица дейности, насочени към насърчаване здравословния начин на живот на младите хора, улесняване достъпа им до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното, личностно и обществено развитие, стимулиране на доброволчеството и др.

Предвиждат се целогодишни кампании по превенция на рисково поведение сред младежи и рискови групи, инициативи за обновяване и реконструиране на спортни и детски площадки в града и селата и организиране на различни състезания и конкурси.

Младежките дейности подпомагат личностното, социалното и гражданско израстване на младите хора, като създават развитие на техния потенциал за придобиване на компетенции и откриване на нови възможности. Община Самуил подкрепя дейности и инициативи, които представят, защитават и развиват интересите и потребностите на младежката общност.

Високообразованите млади хора от общината продължават да търсят реализация в големите градове на България, а част от тях и в чужбина. Повечето млади хора над 24 години проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина - те са преди всичко със средно образование и/или без трудова квалификация. Все още липсва практика работодателите да инвестират в обучението и квалификацията на млади работници и след това да ги наемат на работа. Голяма част младите хора са демотивирани от заплащането и условията на труд в местните предприятия и административни структури. Те са ресурс за сивата икономика и са принудени да приемат временна или неквалифицирана работа, дори и да притежават ценз.

Спортните съоръжения в общината са: Спортен комплекс, разположен в с. Самуил е основното спортно съоръжение в общината. Комплексът включва и стадион, тенис-корт, футболно игрище, писта. Спортният комплекс е общинска собственост. В общинския център и с. Владимировци са изградени нови спортни площадки, необходимо е да се изградят такива и в останалите населени места на общината. На територията на общината са построени още три футболни игрища (стадиона) на територията на селата: Владимировци, Богданци и Ножарово. Спортният комплекс и всички стадиони в общината се нуждаят от ремонт.

За развитието на спорта Община Самуил оказва финансова помощ на регистрираните спортни клубове по футбол и борба. В общината ежегодно се организира турнир по свободна борба, в който участват възпитаници на местния спортен клуб по борба „Шампиони” и спортисти от съседни общини.

Спортният календар на община Самуил е изпълнен с разнообразни спортни прояви – турнири, ученически спортни състезания и др.

Създаването на условия за системни спортни занимания на деца и младежи в свободното време е приоритет на училищните ръководства. В училищата се организират състезания по баскетбол, волейбол, футбол, тенис на маса и др.

В почти всички населени места на общината има стадиони, които са в лошо общо състояние и се нуждаят от ремонти, възстановяване на настилките, нови пейки и оборудване.

Необходимо е да се търсят възможности за европейско финансиране с цел обновяване на стадионите в по-големите населени места в общината.

Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е силно ограничен.

Като цяло спортните съоръжения и спортните обекти на територията на общината са недостатъчни, повечето са морално остарели и имат нужда от реконструкция и обновяване.

3. Състояние на местната икономика

3.1. Икономическо развитие – тенденции и конкурентоспособност

Икономическото развитие на община Самуил през периода на прилагане и изпълнение на ПИРО се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но регистрираният застой започва бавно да се преодолява. Броят на регистрираните предприятия расте и основните им икономически показатели се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, посъкпването на стоки, материали, доставки и други.

При прегледа на данните за растежа трябва да имаме предвид, че втората половина на 2022 г. се характеризира с висока инфлация, което от своя страна означава, че разликата между номиналния и реалния ръст на общинската икономика се различават значително. Промяната в добавената стойност по факторни разходи на нефинансовите предприятия в община Самуил по данни на Института за пазарна икономика през 2022 спрямо 2021 година е 65,3%. В парично изражение добавената стойност по факторни разходи в общината нараства от 14,7 млн. лева през 2021 г. на 24,3 млн. лева през 2022 г. Измерена на човек от населението добавената стойност по факторни разходи в община Самуил се увеличава от 2325 лева на човек през 2021 г. на 4197 лева на човек през 2022 г. Бързото възстановяване и връщане към растеж на почти всички български общини през 2022 г. за пореден път потвърждава гъвкавостта на местната икономика на фона на поредицата от кризи - пандемия, войни и инфлация.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика са селското стопанство, преработващата промишленост и търговията като водещо значение има селското стопанство. Неговата структура на производство и специализация определят характера на цялата територия и облика на населените места.

Броят на предприятията в община Самуил през 2022 г. е 197 или с 83 фирми (73%) повече спрямо 2021 г. Най-значително е увеличението на нефинансовите предприятия в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ – със 76 повече от 2021 г. Важно е да се отбележи, че този ръст не се дължи на нови предприятия и инвеститори стартирали бизнес в сектора, а по-скоро на нормативното задължение от 2022 г. земеделските стопани да подават годишни статистически отчети. В предходните периоди в сектора се отчитат само земеделските предприятия, регистрирани по Търговския закон, а от 2022 г. отчети в НСИ подават всички земеделските производители, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти, стоки или услуги на пазара. По този начин, регистрираните стопани по Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители, вече се отчитат от статистиката и това води до ръст на предприятията в сектора.

Таблица 26: Брой предприятия (без финансовите) в община Самуил за 2020 – 2022 г.⁴

Икономически дейности	2020	2021	2022
Селско, горско и рибно стопанство	30	30	106
Преработваща промишленост	8	9	8
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-	6
Строителство	3	..	4

⁴ Към момента на изготвяне на настоящия Годишен доклад все още не са публикувани официални статистически данни за икономиката през 2023 г.

Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	42	44	42
Транспорт, складиране и пощи	4	6	9
Хотелиерство и ресторантьорство	5	6	6
Операции с недвижими имоти	5	3	4
Административни и спомагателни дейности	3	3	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	5	5	6
Други дейности	..	..	..
Общо за общината:	110	114	197

Източник: Отдел „Статистически изследвания“ - Разград

Най-много предприятия през 2022 г. развиват дейност в сферата на селско, горско и рибно стопанство – 106 (54%). В сектора на търговията и услугите работят 42 от местните фирми (21%), в сферата на транспорта - 9 фирми (5%) и в преработваща промишленост – 8 предприятия (4%).

Основните икономически показатели на местните предприятия се подобряват. Произведената продукция нараства през 2022 г. с 61% спрямо 2021 г. до 65 096 хил. лева, приходите от дейността са с 55% - 86 034 хил. лева, а нетните приходи от продажби бележат ръст от 56% до 73 644 хил. лева. Печалбите достигат 11 614 хил. лева, а загубите намаляват с 32% спрямо предходната 2021 г. Броят на заетите и на наетите лица също се увеличава.

Таблица 27: Сравнителен анализ на основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2020-2022 г.

Година	Брой предприятия	Стойност на продукцията	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
	Б р о й	Х и л я д и л е в а						Б р о й	
2020	110	35297	45312	40479	38961	5883	127	519	416
2021	114	40469	55330	47090	48744	6429	534	523	428
2022	197	65096	86034	73644	73516	11614	364	696	515

Източник: Национален статистически институт

Около 39% от произведената продукция в общината и 36% от нетните приходи от продажби през 2022 г. са реализирани в сектора на селското и горското стопанство. Следователно секторът създава над една трета от brutния вътрешен продукт в общината.

Около 96% - 189 от предприятията в общината са микро с до 10 заети лица, има едно средно предприятие - над 50 заети лица и 7 малки фирми с персонал от 10 до 50 лица. Към 2022 г. на територията на общината няма големи предприятия с повече от 250 заети лица.

Средната годишна работна заплата в община Самуил се увеличава от 12737 лева през 2020 г., на 14985 лева през 2021 г., а през 2022 г. вече е 17819 лева.

След отчетения ръст от 19% на годишна база, заплатите в община Самуил са по-високи от средните за област Разград (16955 лева), но остават със стойности по-ниски от средните за страната (21242 лева). По-високи са възнагражденията в частния сектор – 19978 лева средногодишно, а заетите в общественния сектор получават средно по 15241 лева на година.

Община Самуил има потенциал за инвестиции и успешно развитие на екологично чисти производства и има наличие на неизползвани терени и сгради.

Традициите в земеделието могат да се използват за създаване на предприятия в хранително-вкусовата промишленост (преработка на мляко, месо, плодове и зеленчуци), които

могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Туризмът в община Самуил не е разработен, няма развитие и не носи приходи и доходи, въпреки че има потенциал. В общината има възможност за развитие на селски, еко туризъм, лов и риболов.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните стимули и ограничители за икономическия подем на общината.

Изводът, който се налага е, че от началото на прилагане на ПИРО общинската икономика на Самуил бавно се съживява, броят на предприятията се увеличи и икономическите им показатели се подобряват. Прегледът на тенденциите в национален мащаб ясно извежда основните фактори, които отключват потенциала за растеж. Сферите на дейност, които растат най-бързо са тези, които съсредоточават в себе си най-високата инвестиционна активност. От важно значение е и човешкият капитал, като в средносрочен план все по-важни за развитието на бизнеса ще са демографските тенденции и цялостното качество на живот.

3.2. Промисленост

Община Самуил е типична селскостопанска община. Икономиката ѝ се развива на база наличните местни ресурси и традиционни селскостопански производства. Промислеността е сред основните структуроопределящи отрасли, но няма водещо икономическо значение.

Промисленият отрасъл е представен от следните по-големи предприятия: промислеността е представена от:

- производство на превозни средства/вагони/ – 1 фирма в с. Самуил. „Тракция” АД е дружество с основен предмет на дейност производство и ремонт на всички видове товарни вагони (открити, вагон-цистерни, циментовози, торовози и др.);
- Маслодобивна фабрика на „Октопод-С“ ЕООД;
- Млекопреработвателни предприятия (мандри) – „БУЛМИЛК 1783“ ЕООД в с. Самуил и „МЕСОМАНИЯ” ЕООД с. Владимировци;
- Хлебопекарна в с.Самуил - „СММ-59“ ЕООД;
- производство на дървени въглища – с. Владимировци.

Към 2022 г. в сектор „Преработваща промисленост“ работят 8 предприятия или 4% от фирмите в общината, които осигуряват 39% от нетните приходи от продажби.

Малките и средни неземеделски фирми (от 10 до 249 души) имат важно значение за нивото и динамиката на заетост в икономиката. Те са в неблагоприятно положение в сравнение с конкурентите от други региони поради периферността на територията, по-лошата инфраструктура и ограниченията на местния пазар на труда.

Колебливите тенденции в развитието на преработващата промисленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство.

3.3. Селско и горско стопанство

Селско стопанство

Селското стопанство остава един от основните отрасли на местната икономика в община Самуил и запазва своите стабилни позиции и устойчивост. Секторът е сред основните източници на доходи и заетост в района. Приоритетно се развива земеделието, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и стандарти. Наличните значителни поземлени ресурси, съставляващи 70% от общата територия на общината и благоприятните почвено-климатични условия са основен фактор за развитието на земеделието. Преобладават малки по размер земеделски и животновъдни стопанства, но броят на отглежданите животни през последните години расте.

Община Самуил е специализирана в производство на зърнено-житни култури, овцевъдство и говедовъдство.

Таблица 28: Баланс на земята по видове собственост към 2023 г.

Вид собственост	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
Неустановена	79	0,32	156,770	0,06
Държавна публична	133	0,53	1984,142	0,79
Държавна частна	1071	4,28	63080,746	25,20
Общинска публична	3427	13,70	19837,196	7,92
Общинска частна	1494	5,97	7933,508	3,17
Частна	14962	59,81	119984,547	47,93
Обществени организации	2310	9,23	25331,858	10,12
Чуждестранна	247	0,99	2445,408	0,98
Религиозна	20	0,08	220,910	0,09
Съсобственост	473	1,89	5719,830	2,29
Стопанисвано от общината	688	2,75	3063,950	1,22

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Разград

Общо 47,93% от земята в община Самуил е частна собственост, около 26% са на държавата, а Общината притежава около 11%.

Таблица 29: Баланс по видове територии по предназначение към 2023 г.

Вид територия по предназначение	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
Урбанизирана територия	7268	29,05	13459,166	5,38
Територия за транспорт	146	0,58	2210,001	0,88
Земеделска територия	16934	67,69	173628,077	69,36
Горска територия	513	2,05	58835,757	23,50
Води и водни обекти	148	0,59	1937,863	0,77
Нарушена територия	8	0,03	248,296	0,10

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ - Разград

Земеделските площи съставляват 69,36% от територията на общината, горите са 23,5%, водните обекти - 0,77%, а урбанизираните територии заемат 5,38%.

Към 2023 г. по начин на трайно ползване (НТП) със статут на ниви са 146942,719 дка от земята в община Самуил. Овощните градини са 956,121 дка, трайните насаждения – 163,988 дка, а лозята – 556,717 дка.

Обработваемата земя в общината се увеличава от 120584,184 дка за стопанската 2021/2022 г. на 134916,1 дка за стопанската 2022/2023 г. Използваната земеделска площ, съгласно заявената

за подпомагане по Схемите и мерките за директни плащания също бележи ръст от 123527,228 дка на 137824,542 дка. Използваната земеделска площ (ИЗП) се формира от обработваемата земя, трайните насаждения, разсадници, постоянно затревените площи и семейните градини.

Комасираната площ за стопанската 2022-2023 година, съгласно сключените доброволни споразумения за създаване на масиви за ползване на земеделски земи, изготвени на основание чл.37в, ал.2 от ЗСПЗЗ за територията на община Самуил е в размер на 126187,160 дка.

Таблица 30: Брой регистрирани земеделски производители по стопански години 2020-2023 г.

2020/2021	2021/2022	2022/2023
157	208	137

Източник: ОДЗ – Разград

Броят на регистрираните земеделски производители в община Самуил намалява през последната стопанска година на 137, в това число 14 юридически и 123 физически лица.

Таблица 31: Регистрирани земеделски стопани по землища/населени места

Населено място	Общо	Юридически лица	Физически лица
с. Богданци	18	3	15
с. Богомилци	5	-	5
с. Владимировци	31	4	27
с. Голям извор	4	1	3
с. Голяма вода	16	-	16
с. Желязковец	4	-	4
с. Здравец	13	1	12
с. Кара Михал	1	-	1
с. Кривица	3	1	2
с. Ножарово	9	1	8
с. Пчелина	4	-	4
с. Самуил	17	2	15
с. Хума	1	1	-
с. Хърсово	11	-	11
ОБЩО:	137	14	123

Източник: ОДЗ – Разград

На територията на община Самуил кооперациите извършващи земеделска дейност са общо 4 (четири), като всичките са със седалище и адрес на управление в други общини: Кооперация „Агро-Тида”, КПУ „Единство – 2002”, КПУ „Кооп-Партнерс“ и Кооперация „Агробизнес ПВД”.

В община Самуил към 2023 г. няма регистрирани сдружения за напояване и напоявани земеделски площи. Растениевъдството продължава да бъде монокултурно - интензивно зърнопроизводство, малък дял на зеленчукопроизводство, овощарството и лозарството.

По-голямата част от площите в общината се засяват със зърнени култури - пшеница, ечемик, царевица, като добивите от пшеница и ечемик са над средните за страната.

Значително място заемат и площите със слънчоглед. През последните години се обръща по голямо внимание и на култури като лавандула, рапица и др.

Таблица 32: Основни видове отглеждани земеделски култури през 2021-2023 година (ха)

КУЛТУРИ	2021-2022	2022-2023
Пшеница	54023,483	57753,6
Ечемик	4919,371	6255,2
Ръж и тритикале	41,203	165,4
Овес	35,493	68,5
Царевица	15812,788	25187
Други житни	1	100
Слънчоглед	27320,044	25835,1
Тютюн	6	4,8
Индустриални маслодайни култури-лавандула, соя, рапица	14975,571	10255,3
Други индустриални култури-резене, анасон, други технически култури	6,392	9,6
Картофи	1,42	0
Грах, фасул, бакла, леща и нахут	134,258	420,2
Пресни зеленчуци-домати, краставици, пипер	57,5	20,8
Дини	56,088	45,9
Люцерна	1954,919	2126,7
Едногодишни фуражни култури-цвекло, царевица за фураж, фий, сорго	516,409	357
Билки	0	249,9
Вишни	2,6	2,6
Кайсии, зарзали	0	0
Круши	0	0
Лешници	21,004	53,6
Орехи	432,61	432,61
Праскови	10,509	2,8
Сливи	150,573	136,7
Череши	17,301	18,3
Ябълки	3,2	3,2
Лозя-чиста култура	1,054	0
Малини	24,253	17,6
Ягоди	7,532	7,532

Източник: ОДЗ – Разград

Средните добиви от декар на основните видове отглеждани култури се увеличават. Като цяло растениевъдството в община Самуил се развива устойчиво и успешно.

Таблица 33: Средни добиви на земеделски култури за 2021-2022 и 2022/2023 година

Земеделска култура	2021-2022	2022-2023
пшеница	700 кг/дка	680 кг/дка
ечемик зимен	600 кг/дка	690 кг/дка
Царевица за зърно	400 кг/дка	300 кг/дка
рапица	250 кг/дка	350 кг/дка
слънчоглед	250 кг/дка	230 кг/дка
Тютюн ориенталски	110 кг/дка	192 кг/дка
дини	2200 кг /дка	2485 кг /дка
пъпеш	700 кг/дка	833 кг/дка
зеле	1700 кг/дка	1740 кг/дка
Пипер на открито	1300 кг /дка	1340 кг /дка
Домати на открито	1900 кг/дка	1875 кг/дка
Краставици на открито	1000 кг/дка	1500 кг/дка
ябълки	1200 кг /дка	1183 кг /дка
праскови	700 кг/дка	743 кг/дка
сливи	620 кг/дка	624 кг/дка
череш	462 кг/дка	247 кг/дка
орехи	150 кг/дка	70 кг/дка
малини	170 кг/дка	167 кг/дка
Лоза с винени сортове грозде	350 кг/дка	566 кг/дка
Ягоди на открито	800 кг/дка	750 кг/дка
лавандула	249 кг/дка	260 кг/дка

Източник: ОДЗ – Разград

Тенденцията в животновъдството през годините е постепенно намаляване на броя на отглежданите животни. Една голяма част от тях се гледат за задоволяване на собствените нужди. Няма изградени съвременни специализирани ферми за отглеждане на животни.

Таблица 34: Брой отглеждани животни и брой животновъдни обекти към 2023 г.

населено място	говеда	ЖО	овце	ЖО	кози	ЖО	свине	ЖО	пчели	ЖО
БОГОМИЛЦИ	59	3	62	2	0	0	0	0	260	8
БОГДАНЦИ	255	8	90	10	14	5	0	0	250	7
ГОЛЯМ ИЗВОР	198	5	116	7	87	4	0	0	460	10
ЗДРАВЕЦ	240	4	38	3	55	1	0	0	158	2
КРИВИЦА	32	3	173	3	29	2	0	0	156	2
КАРА МИХАЛ	11	3	429	1	174	2	0	0	80	2
ХУМА	0	0	3	1	0	0	0	0	250	3
ХЪРСОВО	232	12	598	10	328	8	0	0	315	6
ПЧЕЛИНА	53	5	477	3	0	0	0	0	250	2
НОЖАРОВО	19	5	18	6	0	0	0	0	200	4
ВЛАДИМИРОВЦИ	1092	11	133	9	94	1	0	0	500	5
ЖЕЛЯЗКОВЕЦ	25	1	77	1	3	1	0	0	380	3
ГОЛЯМА ВОДА	26	2	583	3	150	3	0	0	260	5
САМУИЛ	83	6	86	5	0	0	0	0	510	10
ОБЩО	2325	68	2883	64	934	27			4029	69

Източник: Областна дирекция по безопасност на храните - Разград

Общите показатели в животновъдството през последните години имат значително подобрене, като тенденцията е в увеличаване на броя на отглежданите животни. Регистрирани са 9 ветеринарни лекари, които обслужват животновъдните обекти на територията на общината. Няма регистрирани кланици за бели и червени меса.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване.

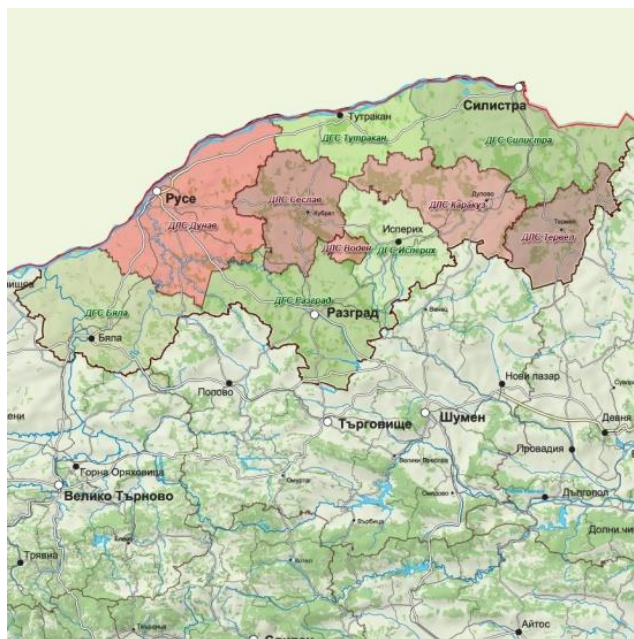
Земеделските производители в община Самуил са активни в търсене на инвестиции за развитие своите стопанства и кандидатстват за финансиране по ПРСР. Стартирането на мерките за финансиране по новия Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони ще даде възможност за нови инвестиции в сектора.

Горско стопанство

Горските територии в община Самуил към края на 2023 г. са 6 314 ха, като 3269 ха попадат в териториалния обхват на ДГС - Разград, а останалите 3045 ха на ДГС - „Сеслав“ - гр. Кубрат към РДГ - Русе на Северноцентрално държавно предприятие – ДП – Габрово.

По информация от РДГ – Русе, 85% от горските територии в община Самуил са държавна собственост, 11% общинска, 5% частни, а останалите временно стопанисвани от Общината. Общата лесистост на територията е 24%.

Фигура 10: Карта на РДГ - Русе

Съгласно данните от извършените през 2021 г. и 2022 г. нови инвентаризации на горските територии и горите извън тях в района на дейност на Териториално поделение Държавно горско стопанство (ТП ДГС) „Разград” - гр. Разград и Териториално поделение Държавно горско стопанство (ТП ДГС) „Сеслав” - гр. Кубрат, и представените в РДГ - гр. Русе данни в отчета за баланса на горските територии към 31.12.2023 г., на територията на община Самуил горските територии и горите извън тях са, както следва:

Таблица 35: Разпределение на горските територии в община Самуил по вид собственост към 31.12.2023 г.

Разпределение по вид собственост и вид територия към 31.12.2023 г.	Всичко	в т.ч. по вид собственост:			
		Държавна собственост	Общинска собственост	Частна собственост	Временно стопанисвани от община
		х е к т а р и			
Общо, в т.ч.:	6 314	5 425	545	281	63
<i>в ТП ДГС „Разград”</i>	<i>3 269</i>	<i>2 649</i>	<i>480</i>	<i>140</i>	
<i>Горски територии</i>	<i>3 065</i>	<i>2 533</i>	<i>422</i>	<i>110</i>	
<i>Гори в земеделски територии</i>	<i>204</i>	<i>116</i>	<i>58</i>	<i>30</i>	
<i>Гори в друг вид територии</i>					
<i>в ТП ДГС „Сеслав”</i>	<i>3 045</i>	<i>2 776</i>	<i>65</i>	<i>141</i>	<i>63</i>
<i>Горски територии</i>	<i>2 818</i>	<i>2 771</i>	<i>3</i>	<i>16</i>	<i>28</i>
<i>Гори в земеделски територии</i>	<i>225</i>	<i>3</i>	<i>62</i>	<i>125</i>	<i>35</i>
<i>Гори в друг вид територии</i>	<i>2</i>	<i>2</i>			

Източник: Регионална дирекция по горите – гр. Русе

Към края на 2023 г. разпределението на горската площ в община Самуил е следното:

- Държавни горски територии – 5425 ха
- Общински горски територии – 545 ха
- Частни горски територии – 281 ха
- Временно стопанисвани от общината - 63

По смисъла на Закона за горите, „лесистост” е процентното отношение на площта на една територия, заета от гори, към цялата ѝ площ. По данни в отчет „ІГФ” към 31.12.2023 г. залесената площ в община Самуил е 5 997 ха, а общата площ на общината е 250.3 км² (справка: План за интегрирано развитие на община Самуил с програмен период 2021 г. - 2027 г., приет с Решение 14.264 в Протокол № 14 от проведено на 30.09.2020 г. заседание на Общински съвет - Самуил), от което следва, че лесистостта е 24% (23.96%).

През отчетната 2022 г. е предвидено ползване на 32397 куб. м. дървесина, а е осъществено ползване на 25029 куб. м. или със 7368 куб. м. по-малко.

През 2023 г. предвиденото ползване на дървесина е 31961 куб. м., а е осъществено ползване на 27353 куб. м. В държавните горски територии през периода 2021-2023 г. са залесени две площи – 12 дка в землището на с. Кривица и 15 дка в землището на с. Самуил.

Таблица 36: Предвидено и осъществено ползване на дървесина през 2023 г.

Ползване на дървесина през 2023 г. от горите в община Самуил	Общо лежача маса	в т.ч. по категории дървесина				
		едра	средна	дребна	дърва	вършина
		плътни кубически метри				
Предвидено ползване	31961	3 757	6 457	1 373	20 311	63
Добита дървесина, в т.ч.:	27 353	3 394	3 987	584	19 305	83
Възобновителни сечи	10 900	2 589	1 231	372	6 670	38
Отгядни сечи	16 453	805	2 756	212	12 635	45

Източник: Регионална дирекция по горите – гр. Русе

В общината има 1 преработващо и дървообработващо предприятие и 2 пункта за изкупуване и преработка на билки. Регистрирани са 3 броя площадки, в които постъпва, обработва се или се експедира дървесина - в т.ч.: 1 бр. в с. Хърсово и 2 бр. в с. Самуил. Забелязва се тенденция за намаляване на планираното и осъществено ползване на дървесина от горския фонд в общината, но залесителните мероприятия са недостатъчни.

Горите са източник освен на дървесина и на много ценни ресурси - билки, горски плодове, гъби и др., които могат да бъдат използвани за организиране на дребни производства, осигуряващи заетост на ниско квалифицирани работници.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората. С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

Насоките за развитие на горското стопанство са свързани с приоритетно възстановяване на горските територии, засегнати от пожари, съхнене, паша и незаконна сеч, съобразяване на залесяването с търсенето на дървесина в дългосрочен план.

До края на програмния период е необходимо разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

4.1. Транспортна инфраструктура и пътна мрежа

Община Самуил няма важно транспортно-географско положение, през нея не преминават Транс-Европейски коридори и е встрани от автомагистрала и главни пътни артерии, но съществуват добри транспортни връзки и пътна инфраструктура.

Територията на общината се обслужва основно от автомобилен и ЖП транспорт. Чрез тях се осъществяват производствените и търговски връзки и гражданските пътувания между населените места. Функционират републиканска и общинска пътна мрежа, осигуряващи достъп на населението до административния център – село Самуил, областния град Разград и до съседни и по-големи градове /Исперих, Силистра, Русе, Търговище, Шумен и Варна/.

Анализът на транспортната достъпност показва, че съществуват транспортни връзки с всички населени места. Регионалните връзки на селищата в общината са добре изградени като същите са формирали добра транспортно-комуникационна обвързаност помежду си, както и с основните областни центрове в региона. Пътната мрежа на територията на общината е добре развита и съобразена с релефа и разположението на населените места.

Републиканска пътна мрежа

Републиканската пътна мрежа /РПМ/, стопанисвана от АПИ „Областно пътно управление“ гр. Разград на територията на община Самуил е с дължина от 43,9 км, състояща се от два третокласни пътя:

- път III-2005 “I-2 – Самуил – Хърсово – III-702” с дължина от 29,2 км. и преминава през с. Самуил, с. Хърсово, с. Богданци, с. Ножарово, с. Владимировци и с. Здравец;
- път III-7002 “Ясенково-Голяма вода-Хърсово-Голям извор-III-205” с дължина от 13,7 км. и преминава през с. Голяма вода, с. Хърсово и с. Голям извор.

Таблица 37: Класификация на пътищата от РПМ в община Самуил

Клас и № на пътя	Наименование на пътя	Дължина [км]
III-2005	“I-2 – САМУИЛ – ХЪРСОВО – БОГДАНЦИ – ЗДРАВЕЦ – III-702/ПОДАЙВА”	29,2
III-7002	“ЯСЕНКОВО – ГОЛЯМА ВОДА – ХЪРСОВО – ГОЛЯМ ИЗВОР – III-205”	14,7
Всичко:		43,9

Източник: АПИ - Областно пътно управление - Разград

Пътища от РПМ на територията на Община Самуил са трети клас и са с асфалтобетонна настилка. Изключение е участък на път III-7002 след с. Голям Извор в посока път III-205 “Разград – Исперих” с дължина 2,6 км, който е с трошенокаменна настилка и преминава през горски фонд.

От 43,9 км републикански пътища към 2024 г. 23,4 км са в средно и 20,5 км са в лошо експлоатационно състояние.

Път III-2005 преминава през населените места с. Самуил, с. Хърсово, с. Богданци, с. Владимировци и с. Здравец;

Път III-7002 преминава през селата - с. Голяма вода, с. Хърсово и с. Голям Извор.

За периода 2021-2023 г. на територията на община Самуил не са изпълнявани ремонтни програми за ново строителство, основен ремонт и реконструкция по пътищата от републиканската пътна мрежа (РПМ). Въпреки незадоволителното състояние на двата пътя към 2024 г. няма изготвени инвестиционни проекти за основен ремонт, рехабилитация или реконструкция на участъците в териториалния обхват на община Самуил.

На територията на общината няма изградени автоматизирани преброятелни пунктове за преброяване на МПС. Не се извършва и допълнително ръчно преброяване по път III-2005 и по път III-7002. Поради това няма данни за средно-деноношната интензивност на движението.

Общинска пътна мрежа

Таблица 38: Общински пътища в община Самуил

Път,№, наименование	Дължина в територията на общината, /км/	Състояние на пътната настилка			Вид настилка
		добро	средно	лошо	
Първа категория					
RAZ1042 /IV-21433/ "/ III - 205, Йонково - Исперих / Лудогорци - Граница общ.(Исперих - Самуил) - Богданци - Кара Михал / RAZ2144 /"	4,000 /участък от км 4+100 до км 8+100/	√			асфалт
RAZ1087 /IV-21437/ "/ I - 2, Разград - п.к. Бели Лом / - Веселина - Граница общ.(Лозница - Самуил) - Самуил / RAZ2140 / "	4,500 /участък от км 8+500 до км 13+000/	√			асфалт
RAZ1141 /IV-20035/ "/ III - 2005, п.к. Мортагоново - Самуил / - Желязковец"	1,100 /участък от км 0+000 до км 1+100/	√			асфалт
SHU1024 /IV-70016/ "/ I - 7, Изгрев - Венец / Осеновец - Граница общ.(Венец - Самуил) - Здравец / III - 2005 /"	7,400 /участък от км 4+800 до км 12+200/	√			асфалт
Втора категория					
RAZ2140 /IV-20033/ "/ III - 2005 / Самуил – Кривица"	6,600 /участък от км 0+000 до км 6+600/	√			асфалт
RAZ2142 /IV-20039/ "/ RAZ1087, Веселина - Богомилци / - Хума"	3,100 /участък от км 0+000 до км 3+100/	√			асфалт
RAZ2144 /IV-23402/ "/ III - 2005, Ножарово - Здравец / Владимировци - Кара Михал - Голяма вода / III - 7002 /"	8,100 /участък от км 0+000 до км 8+100/		√		3,9км –асфалт 4,2км-тр.кам.
Трета категория					
RAZ3044 /IV-21437/ "/ III - 205, Йонково - Лудогорци / - Граница общ. (Исперих - Самуил) - Хърсово - / III - 7002 / "	3,900 /участък от км 4+400 до км 8+300/			√	0.4км-асфалт 3,5км-тр.кам.
RAZ3143 /IV-21443/ "/ III - 7002 / Голям извор - / III - 2005/"	4,300 /участък от км 0+000 до км 4+300/	√			асфалт
Общо общинска пътна мрежа в община Самуил:	43,000				35,3-асфалт 7,7км- тр.камък

Източник: Община Самуил

Дължината на общинската пътна мрежа в община Самуил е 43 км., от които:

- Първа категория -17 км;
- Втора категория – 17,8 км;
- Трета категория – 8,2 км.

От Таблица 38 се вижда, че по-голяма част от общинските пътищата са в добро състояние и са с асфалтово покритие.

Улична мрежа

Дължината на улиците с тротоари в община Самуил е 186062 м, а площта е 210049 кв. м. Най-голяма дължина на уличната мрежа има с. Владимировци, а най-малка с. Ножарово. По отношение на площта на улиците най-голяма е също в с. Владимировци и съответно най-малка в с. Хума.

Таблица 39: Улици и тротоари по населени места в община Самуил

Населено място	Улици с тротоари	
	Дължина л.м.	Площ кв.м.
Богданци	18 993	224 456
Богомилци	7 830	78 510
Владимировци	28 095	341 280
Голяма вода	7 464	72 340
Голям извор	18 475	188 500
Желязковец	15 727	184 708
Здравец	8 874	102 668
Кара Михал	11 678	141 199
Кривица	8 580	87 440
Ножарово	6500	79 960
Пчелина	6 561	74 670
Самуил	23 977	288 886
Хума	7 470	65 340
Хърсово	15 838	170 092
ОБЩО	186 062	2 100 049

Източник: Община Самуил

Железопътна инфраструктура

През територията на община Самуил преминава част от първата изградена в България ж.п. линия Русе-Варна с разклонение за Силистра. По предоставените данни от ДП „Национална Компания Железопътна Инфраструктура“ на територията на община Самуил преминава железопътна линия от I-ва категория съгласно „Наредба за категоризация на железопътните линии в Република България, включени в железопътната инфраструктура, и закриване на отделни линии или участъци от линии“. Това е линия с важно стратегическо значение както за Североизточна България така и за страната. Съгласно нормативната уредба на ДП „НКЖИ“ по товаронапрежение, линията е V-ти клас по IX-та линия /по направление Каспичан-Русе/ и от VI-ти клас по 91 линия /по направление към Силистра/. Общата дължина на железопътната мрежа на територията на общината е 11.081 км по IX-та и 17.781 км по 91-ва железопътна линии. Състоянието на релсо-травесоровата скара е добро и гарантира заложените в графика за движение на влаковете скорости.

Сградния фонд по населени места е следния: - Жп гара Самуил; - Жп спирка Богданци; -

Жп спирка Голяма вода; - Жп спирка Хърсово. По IX линия средно дневно преминават 8 бр. бързи влака, 4 бр. пътнически влака, 10 бр. директни товарни влака, 7 бр. международни товарни влака. За периода от юни до септември преминават и по 6 бр. международни бързи влака. По IX линия ежедневно преминават 2 бр. бързи влака, 4 бр. пътнически влака и 4 бр. локални товарни влака. До настоящия момент няма предвидени за реализация нови проекти, засягащи железопътната мрежа на територията на община Самуил.

За транспортно обслужване на населението на общината има сключен само един договор за услуга с № 287 от 21.09.2021 г. с предмет: Обществен превоз на пътници по маршрутно разписание № 05101 „Пчелина-Разград и обратно“ от Областната транспортна схема от квотата на Община Самуил, със срок на действие до 21.09.2026 г.

Предвиждането на хора и стоки в община Самуил се осъществява от транспортни фирми и частни автомобили, движещи се главно на течни горива. Отделяните емисии на вредни вещества в атмосферата от транспортни средства и транспортното обслужване на територията на общината са минимални и не застрашават околната среда, но в бъдеще трябва постепенно да се преминава към използване на биогорива и електромобили.

4.2. Водоснабдителна мрежа и канализация

Водоснабдяване

Водоснабдяването на населените места в община Самуил е услуга, която се извършва от „ВиК“ ООД – град Исперих. Всички села на територията на общината са водоснабдени.

Дължината на водопроводната мрежа към 31.12.2023 г. е 195286,5 м /82775,5 м - довеждащи /външни/ водопроводи и 112511 м - разпределителни /вътрешни/ водопроводи/.

Таблица 40: Водопроводна мрежа на община Самуил по видове тръби и години

	ВЪНШНА МРЕЖА					ВЪТРЕШНА МРЕЖА					
	стомана	чугун	АЦ	ПЕВП	ОБЩО	стомана	чугун	АЦ	поцинкова	ПЕВП	ОБЩО
до 60	11569	14418,5	10091	0	36078,5	12822	5205	11599	1062	0	30688
1961 -1970	849	0	7573	0	8422	0	0	51414	134	0	51548
1971-1980	13	480	6749	0	7242	0	0	26903	82	0	26985
1981-1990	3740	0	23981	0	27721	0	0	0	0	0	0
1991-2000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2001-2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2270	2270
2011-2020	0	0	0	2834	2834	0	0	0	0	920	920
2021-2030	0	0	0	478	478	0	0	0	0	100	100
ОБЩО	16171	14898,5	48394	3312	82775,5	12822	5205	89916	1278	3290	112511

Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ООД гр. Исперих

За съжаление водопроводната мрежа не е в добро експлоатационно състояние и загубите на питейна вода са големи. Водопроводите са положени предимно от 1931 година до 1960 година с малки диаметри и не могат да провеждат необходимите водни количества. По-голяма част са азбестоциментови и са амортизирани. Необходимо е да се реконструират и изградят нови водопроводи с по – голям диаметър.

Община Самуил се водоснабдява от местни водоизточници, които се намират на нейна територия. Всички села са водоснабдени. На територията на общината има изградени 11 помпени станции, които са в експлоатация. В процес на изграждане са още две - дълбок сондаж Желязковец и дълбок сондаж Кривица. Има 5 дълбоки сондажа, 9 шахтови кладенци, 13 каптажа и 11 водоема.

Таблица 41: Водоизточници на територията на община Самуил

№	Водоизточник	№ на разрешително	Разрешено водно количество по разрешително за водовземане м ³	дата на издаване	срок на валидност
1.	КИ Фаика	11 510 820	99 196	17.12.2012г.	17.12.2027г.
2.	Ш. Кл. Дервента	11 510821	15 768	17.12.2012г.	17.12.2037г.
3.	КИ Голям Извор	11 510018	150 738	05.04.2007г.	05.04.2027г.
4.	КИ Хвойна 1	11 510 883	14 515	08.10.2013г.	08.10.2023г.
5.	КИ Хвойна 2		12 635		
6.	КИ Баба Дочка	11 510935	26 751	28.01.2014г.	28.01.2024г.
7.	КИ Степана	11 510818	14 951	17.12.2012г.	17.12.2027г.
8.	КИ Черен кайнак		46 206		
9.	КИ Шанлъка	11 510 934	46 206	28.01.2014г.	28.01.2024г.
10.	КИ Гюрлюкчана	11 510819	109 435	17.12.2012г.	17.12.2027г.
11.	Гр. Кл. ТКР- 2ХГоляма вода	11 510 049	82 000	24.04.2007г.	24.04.2032г.
12.	Ш. Кл. Владимировци	11 510817	105 478	17.12.2012г.	17.12.2037г.
13.	Ш.Кл. Лудния/Хърсово	11 510 894	34 056	08.11.2013г.	08.11.2038г.
14.	Гр.Кл. Здравец	11 510 824	184 902	16.01.2013г.	16.01.2038г.
15.	Гр.Кл. Пчелина	11 510 893	22 849	06.11.2013г.	06.11.2038г.
16.	Гр. Кл. Кривица - собственост на Община Самуил	11 510 569	396 548	11.10.2010г.	11.10.2016г.
17.	КИ Кривица-ШК	11 510 896	2 956	11.11.2013г.	11.11.2038г.
18.	КИ Кривица-1	11 510 875	3 036	26.08.2013г.	26.08.2028г.
19.	КИ Кривица-2	11 510 876	2 956	26.08.2013г.	26.08.2028г.

Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ООД гр. Исперих

Независимо от високата степен на изграденост на водоснабдителната мрежа не е постигнато оптимално задоволяване на нуждите от питейна вода. Водопроводната мрежа е с намалена надеждност и влошени експлоатационни качества. Недостиг на питейна вода през летните месеци има в селата Самуил, Желязковец, Богомилци, Голям извор и Кривица.

Таблица 42: Аварии по водоснабдителни системи в община Самуил 2021-2023 г.

Водоснабдителна система (ВС)	2021	2022	2023
	Брой аварии	Брой аварии	Брой аварии
ВС Самуил	62	51	67
ВС Голяма вода	135	117	142
ВС Пчелина	3	4	18
ВС Кривица	14	18	14
с. Хума ⁵	3	2	3
Общо:	217	192	244

Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ООД гр. Исперих

⁵ Водоподаването за с. Хума се извършва от ПС Гороцвет — „Водоснабдяване — Дунав ЕООД гр. Разград.

Прекъсванията във водоподаването са предимно при отстраняване на аварии. През летните сезони се наблюдава намаляване на дебита при по - плитките водоизточници и при необходимост се въвежда режим на водоподаването.

По данни на Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен, на територията на община Самуил са учредени следните санитарно-охранителни зони (СОЗ) по реда на Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-ботово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди. От всички водоизточници експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация“ ООД гр. Исперих на територията на Община Самуил само четири нямат издадени заповеди за учредяване на СОЗ. За същите са подадени заявления за издаване на заповеди за учредяване на СОЗ към БДДР - Плевен.

Таблица 43: Санитарно-охранителни зони за водоизточници на територията на община Самуил

Наименование на зоната на водоснабдяване	Наименование на водоизточниците	Разрешително за водовземане	Валидно до (дата)	Заповед за СОЗ	Подадени документи за СОЗ
ВС Самуил	КИ Фаика	11 510 820	17.12.2027г.	№СОЗ-457/27.03.2015г.	
	Ш. Кл. Дервента	11 510 821	17.12.2037г.	№СОЗ-450/21.03.2015г.	
	КИ Голям Извор	11 510018	05.04.2027Г.	№СОЗ-213/12.02.2009г.	
	КИ Хвойна 1	11 510 883	08.10.2023г.		изх. № 826 / 24.10.2013г.
	КИ Хвойна 2				
ВС Голяма Вода	КИ Баба Дочка	11 510 935	28.01.2024г.		изх. № 115/ 11.02.2014г.
	КИ Степана	11 510818	17.12.2027г.	№СОЗ-452/21.03.2015г.	
	КИ Черен кайнак			№СОЗ-453/21.03.2015г.	
	КИ Шанлъка	11 510 934	28.01.2024г.		изх. № 114/ 11.02.2014г.
	КИ Г юрлюкчана	11 510819	17.12.2027г.	№СОЗ-449/21.03.2015г.	
	Тр.Кл.ТКР - 2Х Голяма вода	11 510 049	24.04.2032г.	№СОЗ-217/30.03.2009г	
	Ш. Кл. Владимировци	11 510817	17.12.203 7г.	№СОЗ-451/21.03.2015г.	
	Ш.Кп. Лудния	11 510 894	08.11.2038Г.	№СОЗ-416/11.04.2014г.	
	Тр.Кл. Здравец	11 510 824	16.01.2038г.	№СОЗ-456/27.03.2015г.	
ВС Пчелина	Тр. Кл.Пчелина	11510893	06.11.2038г.	№СОЗ-417/11.04.2014г.	
ВС Кривица	Тр. Кл. Р1 ЗОх Кривица	11510569	11.10.2016г.	№СОЗ-420/29.04.2014г.	

	КИ Кривица- ШК	11510896	11.11.2038г.	№СОЗ-413/ 10.04.2014г.	
	КИ Кривица-1	11510875	26.08.2028г.		изх. № 748 / 11.10.2013г.
	КИ Кривица-2	11510876	26.08.2028г.	№СОЗ-415/ 10.04.2014г.	

Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ООД гр. Исперих

Потребление на вода за питейно-битови нужди на територията на община Самуил 2021-2023 г.

- 2021 г. - 214840 м3
- 2022 г. - 247869 м3
- 2023 г. - 249695 м3

Средногодишно за територията на община Самуил през изследваните години са инкасирани по 238 000 куб. м. вода за питейно-битови нужди. Близо 75% от доставената вода се консумира от битови абонати, а останалите 25% от промишлени и стопанските абонати.

Канализационна мрежа

В населените места в Община Самуил няма изградена канализационни системи. Само отделни предприятия и заведения в Самуил и с. Владимировци имат локални самостоятелни канализационни клонове, отвеждащи отпадъчните води в близките дерета без пречиствателни съоръжения. Към маслodobивна фабрика с. Самуил има изградено пречиствателно съоръжение за отпадни води.

Хидромелиоративни съоръжения

По данни на „Напоителни системи“ ЕАД - наличните хидромелиоративни съоръжения са следните: Яз. Желязковец – общ обем – 1400 куб.м. Язовирът към настоящия момент се използва в рибностопанско отношение; Помпени станции: ПС „Желязковец“1 и ПС „Желязковец“2; Изравнители: Изравнител до ПС „Желязковец“2.

4.3. Енергийна инфраструктура

Електроснабдяването в община Самуил е част от цялостната енергийна система на Република България. Всички населени места са електрифицирани. На територията на общината има изградени мрежи за потребностите на населението от битов характер и за потреблението на промишлеността и производството.

Електроснабдяването на община Самуил и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от „ЕнергоПро Мрежи“ АД, район Варна.

„Енерго-Про Мрежи“ АД, електроенергийният системен оператор, осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателните мрежи, както и ремонтните дейности и услуги и поддържа електропроводи високо напрежение на територията на община Самуил.

Всички 14 населени места на територията на община Самуил са електрифицирани. На територията на Общината няма електрически подстанции, както и електропроводи от типа 110 KV. Електропроводите 20 KV са на желязо - решетъчни и железобетонни стълбове. Работеща електропреносна мрежа: - 20 KW въздушна и 20 KW кабели. Електропроводната мрежа на места не е достатъчно ефективна и е желателна нейната подмяна. Електроснабдяването на община Самуил и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от „ЕнергоПро Мрежи“ АД, район Варна. Всички бъдещи инвестиции на

„Енерго-Про Мрежи“ АД Варна ще са насочени към постигане на висока сигурност на доставките, подобряване на услугите и клиентското обслужване, както и към утвърждаване на култура на взаимно доверие и лоялност. Уличното осветление в общината се нуждае от цялостно обновяване с енергоспестяващи тела. По данни на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, на територията на община Самуил не преминават надземни и подземни електропроводи и не са изградени подстанции, собственост „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД.

Относно състоянието на електроразпределителната мрежа на територията на община Самуил, собственост на „Енерго-Про Мрежи“ АД предоставя следната информация:

Таблица 44: Технически характеристики на електроразпределителната мрежа

Община	Възлова	Ел.проводи СрН.	ТП	ТП
	Бр.	Км.	Бр.	kVA
Самуил	1	91.04	39	7153

Външна осветителна уредба

В началото на 2018 г. е извършено обследване за енергийна ефективност на съществуващата система за улично осветление на територията на община Самуил.

Резултатите от обследването показват, че при съществуващото състояние на осветителната система, тя не може да осигури нормените показатели от стандарта за улично осветление. Има над 53% липсващи или несветещи осветителни тела. Настоящата система генерира значителни разходи за електрическа енергия и за експлоатация и поддръжка.

Изграждането на системата за улично осветление е започнало преди 1989 г. Тя представлява съвкупност от захранващи източници, разпределителна електрическа мрежа, стълбови линии и арматура, както и сравнително еднотипни осветителни тела.

През последните години е извършена подмяна на 98% от старите неефективни живачни осветители на системата за улично осветление в община Самуил. Въведени са предимно нов тип Осветителни тела (КЛЛ) с мощност от 18 до 52 W – 1451 бр. и Натриеви Лампи Високо Налягане (НЛВН) с мощност от 100W – 23 броя. Избраните мощности на телата са подбрани, така че да отговарят на нормите за съответния клас улици. Ежегодно се извършва смяна на дефектирали лампи и на скъсани или дефектирали ел. проводници. Подмяната на уличните лампи в бъдеще ще бъде съобразена с препоръките на Доклада от извършеното обследване за енергийна ефективност на съществуващата система за улично осветление на територията на община Самуил от 2018 г.

Таблица 45: Вид, брой и характеристики на осветителните тела в община Самуил

Тип	Мощност	Брой
Живачни лампи с високо налягане	125W; 250W	20
Натриеви лампи с високо налягане	0	0
Натриеви лампи с ниско налягане		3
Металхалогенни лампи		0
Компактни луминесцентни лампи	52W; 36W; 18W	1222
Други	Диодни, енергоспестяващи, Led, паркови	413
Общ брой стълбове		1699
Общ брой осветителни тела		1658
Обща инсталирана мощност, [kW]		69,11

Източник: Община Самуил

Уличното осветление е един от основните консуматори на ел.енергия и генератор на разходи в бюджета на Община Самуил. Енергийната политика на местно ниво следва да се насочи към прилагане на соларно осветление за фасади на обществени сгради, парково осветление и постепенното му въвеждане за уличното осветление. Възможностите за приложение на ВЕИ в този сектор е прилагане на LED осветителни тела с фотосоларни панели и акумулатори, с което ще се реализират съществени енергийни икономии. Поради високата цена на тези съоръжения, е необходимо да се търсят програми с грантово финансиране за оптималната реконструкция насъществуващата улична осветителна уредба.

Според препоръките на Доклада от извършеното обследване за енергийна ефективност на уличното осветление в община Самуил, за привеждане на системата в допустими норми е необходимо цялостна подмяна на осветителните тела със светодиодни (LED осветителни тела) и използване на електронна система за управление.

Таблица 46: Технически характеристики и брой осветителни тела

Тип	Мощност	Брой
Улични осветители	Лум.енер. 52W	510
	Лум.енер. 36W	696
	Лум.енер. 18W	16
	Енергоспест. 32W	210
	Живачни 125W	11
	Живачни 250W	9
	Натриеви 100W	3
	Диодни 52W	50
	LED 30W	50
	LED 13.5W	56
	LED 120W	3
Паркови осветители	LED 30W	42
	LED 60W	2
Прожектори	-	0

Източник: Община Самуил

Таблица 47: Техническо състояние на осветителните тела в община Самуил

Състояние	Брой	% от общия брой
Изправни в експлоатация	1658	97.6
Изправни изключени	0	0
Технически амортизирани	41	2.4
Други	0	0

Източник: Община Самуил

Цели и задачи на енергийно ефективната реконструкция на уличното осветление:

1. Повишаване на енергийната ефективност на уличното осветление в Общините и намаляване на консумацията на електрическа енергия.
2. Подобряване на нивото на уличното осветление в съответствие с европейските стандарти и норми.
3. Намаляване на преките разходи на Общините за улично осветление при осигурено високо качество на осветлението.
4. Осигуряване на безопасно движение на моторните превозни средства, повишаване сигурността на движение на пешеходците нощно време и създаване на комфортна нощна атмосфера.

Газопреносна мрежа

На територията на община Самуил „Булгартрансгаз“ ЕАД има действащи газопроводни отклонение за газорегулираща станция (ГРС) Исперих. Част от трасето на ГРС Исперих преминава през землищата на с. Голям извор и с. Ножарово общ. Самуил. Газопроводното отклонение е дължина 14.6 км., като на територията на община Самуил попада част от газопровод с дължина 5.5 км. Газопроводът е с налягане 5.4 МРа и диаметър на тръбата 159 мм.

В сервитута на газопровода е положен съобщителен кабел, който има за цел предаване на технологична информация за работата на съоръженията. През землищата на селата Голям извор и Ножарово преминава транзитен газопровод на „Булгартрансгаз“ ЕАД – София, но в общината не е изградена газоснабдителна мрежа поради липса на икономическа обосновка. Като бъдещ проект на територията на община Самуил „Булгартрансгаз“ ЕАД – София има изготвен инвестиционен проект за изграждане на оптична кабелна мрежа, в сервитута на газопровода.

ВЕИ

На територията на община Самуил към 2024 г. има изградени и въведени в експлоатация 17 броя Фотоволтаични електрически централи, с обща инсталирана мощност 0,51 MWh.

Този енергиен обем макар и да не е висок показва положителна тенденция за повишаване дела на енергия от ВЕИ в общината.

Електроразпределителната мрежа 20kV има възможност за присъединяване на производители на ел. енергия от възобновяеми източници. Електроразпределителната мрежа 0,4kV да се обновява с използване на усукани проводници с достатъчна проводимост за доставка на качествена ел. енергия на потребителите. Общината следва да включи в програмата за енергийна ефективност бъдещо саниране на сградния фонд и използването на осветителни тела за уличното осветление с ниска консумация на ел. енергия.

В по-далечна перспектива с повишаване на жизнения стандарт от една страна и поевтиняване на соларните инсталации от друга, като алтернативен източник за производство на ел. енергия ще се използва монтирането на покривни и фасадни соларни модули.

4.4. Телекомуникационни връзки и съобщителна мрежа

На територията на община Самуил има изградена добра телекомуникационна инфраструктура и съобщителна мрежа, чрез която се осигуряват всички видове комуникационни услуги – съобщителни, интернет, телевизия и други.

Всички селища в общината са телефонизирани. Основен доставчик на услугата е “БТК” АД, от септември 2009 г. – Виваком. Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателят „фиксирана телефонна плътност по домакинства” бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност” се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.

Всички селища от общината имат покритие от мрежите на трите мобилни оператора Vivacom, Yettel и A1, но в някои от селата обхвата все още е слаб. В почти всички населени места има мобилен интернет.

A1 няма изградена линейна инфраструктура (кабелни трасета) на територията на община Самуил. Към момента мобилният оператор A1 е реализирал радиопокрытие на територията на общината по технологии на GSM и UMTS.

На територията на община Самуил Yettel не разполага с подземна съобщителна инфраструктура. Оператора има пълно GSM и UMTS покритие с изключение на с. Пчелина, с.

Хърсово и с. Голям извор, за които покритието е частично. Интернет покритието на „Теленор България“ ЕАД се осигурява чрез мобилната режа на оператора. Yettel няма планове за развитие на подземната си съобщителна инфраструктура.

По предоставени данни от Виваком (БТК) на територията на община Самуил се предоставя високоскоростен интернет достъп с високо качество по ADSL технология. Мобилния достъп до интернет е с покритие 99.97 % на територията на община Самуил. БТК ЕАД предоставя телефонни услуги при 100% степен на цифровизация на телефонните връзки в община Самуил. GSM покритието е 100 %.

Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ), като правопреемник на Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“, изгражда, поддържа, развива и управлява Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност, чрез която се осигурява свързаност между структурите на държавната администрация на територията на Република България и предоставяне на електронни съобщения.

Към настоящия момент в ЕЕСМ са включени всички областни администрации, част от общинските администрации и част от разположени на териториите на областните градове и общински центрове други администрации, като на територията на Община Самуил няма изградени електронни съобщителни линии и комуникационни възли от ЕЕСМ.

Забелязва се значителен напредък през последните години, отнасящ се до разширяване обхвата на мрежата, както и въвеждането на нови услуги и технологии/UMTS – Universal Mobile Telecommunications System – Високоскоростна мобилна технология от трето поколение, HSUPA – High Speed Uplink Packet Access – Технология от четвърто поколение, 4 пъти по-бърза от скоростта при UMTS/.

Все по-важен за регионалната конкурентоспособност става достъпът до Интернет и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за периферните райони. Достъпът до Интернет и степента му на използване от домакинствата се обуславят не само от техническата обезпеченост, но и от финансовите възможности и компетентност на потребителите.

Дейностите на съобщителната система се осъществяват от пощенските станции и пощенски клонове. Мрежата от пощенски станции в селата е добре развита и задоволява нуждите на населението. Всички населени места имат ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал, като покритието със сигнал на лицензираните национални телевизии е 100% за територията на цялата община. Радиофикацията и телевизацията се осъществяват посредством мрежи за наземно радиоразпръскване. Всички населени места в общината са покрити с радио и телевизионен сигнал и със сигнал на мобилните оператори. Нараства конкуренцията в пощенския сектор. Налагат се бързите конкурентоспособни куриерски услуги. Куриерски услуги на територията на общината извършват „Български пощи“, Спиди, Еконт и др.

Основните предизвикателства в областта на телекомуникациите пред България, СЦР и в частност община Самуил са свързани с много ниското ниво на умения в областта на цифровите технологии у населението (както и сред младежите) и ниското ниво на внедряване на цифрови технологии в стопанската дейност. Независимо от това, че в много сфери на информационните технологии нашата страна има водеща роля, по отношение на масовите умения на работещите в дигитални компетентности, тя изостава. 40% от работодателите в България се оплакват, че има необходимост от повишаване на ИТ уменията на работната им сила. Този проблем е валиден и за населението на община Самуил.

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Състояние на води, въздух, почви, шум и радиация

Община Самуил е със съхранена и чиста природа и сравнително запазени параметри на състоянието на околната среда. Съществуващите екологични проблеми са свързани преди всичко със: замърсяване на атмосферния въздух от транспортни средства, използване на твърди горива за отопление през зимата и инцидентно възникващи пожари; замърсяване на водите от селското стопанство, комунално-битовия сектор; липсата на пречиствателни станции за отпадни води и липсата на ефективни системи за рециклиране на основните потоци отпадъци. Всички нерегламентирани сметища в общината са ликвидирани.

Данните за състоянието на околната среда в общината по компоненти са предоставени от РИОСВ – Русе.

Атмосферен въздух

Световната здравна организация (СЗО) определя замърсяването на въздуха като една от основните екологични причини за редица заболявания в Европа. Чистият въздух е предпоставка за качествен живот, но в реалността замърсяването на въздуха се е превърнало в значителна заплаха за общественото здраве. Замърсяването на въздуха има местно, регионално, национално и трансгранично измерение и изисква действия на всички нива на управление. Опазването на качеството на атмосферния въздух е огромен проблем, който ще доминира в политиката на ЕС и през следващите години.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите, Изпълнителна агенция по околна среда, чрез Национална система за мониторинг на околната среда (НСМОС), Подсистема: Национална система за мониторинг на качество на атмосферния въздух (КАВ). За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Законът за чистотата на атмосферния въздух определя 11 основни показателя за качество на атмосферния въздух. Екологичният статус се определя въз основа на тези показатели в приземния въздушен слой, както следва: суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел, живак и арсен.

Съгласно дефиницията „Качество на атмосферния въздух“ е състояние на въздуха на открито в тропосферата, с изключение на въздуха на работните места, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества от естествен или антропогенен произход.

Основните замърсители в атмосферния въздух вредни за човешкото здраве са: азотен диоксид, серен диоксид, прах и финни прахови частици, бензин, олово, кадмий, арсен полиароматни въглеводороди, толуол, амоняк, фенол и серовъглеродород.

За контролиране на основните и допълнителни показатели на територията на страната се разполагат пунктове за мониторинг на качеството на атмосферния въздух, като част от Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг, подсистема – „Въздух“.

По класификация (съгласно Приложение №1 към чл.10, ал.3 и 4 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух) пунктовете за мониторинг биват:

1. Транспортно – ориентирани (Т) пунктове за мониторинг са тези, при които броят на МПС, преминаващи в кръг с радиус 50 м, е не по-малък от 2500 превозни средства на денонощие.
2. Промислено – ориентирани (П) пунктове за мониторинг са тези, при които има преобладаващо влияние на емисии от производствени и други дейности.
3. Градски фонові пунктове за мониторинг (ГФ) са тези които са разположени в застроената част на град, които не отговарят на критериите по т.2.
4. Извънградски фонові пунктове за мониторинг (ИФ) са разположените на 3-10 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.
5. Регионални пунктове за мониторинг (Р) са разположените на 10-50км от град, които не отговарят на критериите по т. 2 и 3.
6. Отдалечени пунктове за мониторинг (О) са разположените на повече от 50 км от град, които не отговарят на критериите по т.2 и 3.

Община Самуил е под контрола на РИОСВ – Русе като Регламентиран район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ).

Съгласно районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (чл.30, ал.1 от Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух), Община Самуил попада в „райони, в които нивата на замърсителите не превишават долните оценъчни прагове”. В община Самуил, няма пункт за мониторинг на качеството на приземния слой на въздуха. В докладите за състоянието и опазването на околната среда на РИОСВ гр. Русе няма данни за замърсяване на територията на общината.

На територията на община Самуил, няма изградена и/или функционираща Автоматична измервателна станция, като част от НСМОС. Не са извършвани замервания и с МАС за определяне качеството на атмосферния въздух. От националната мрежа за мониторинг най-близо е разположена автоматичната измервателна станция (АИС) „Възраждане” в гр. Русе и АИС в гр. Шумен, които не са представителни за територията на община Самуил. Най-близките пунктове за мониторинг, в който е извършвана оценка на качеството на въздуха с мобилна станция (МАС) са в гр. Разград и гр. Исперих.

В периода 2021 – 2023 г. на територията на Община Самуил не са извършвани измервания на качеството на атмосферния въздух. В общината няма големи организирани източници на вредни емисии. Основен проблем за качеството на атмосферния въздух, както и на голяма част от общините в Р България е замърсяването с прахови частици през отоплителния период на годината, поради използването на твърди горива за отопление от жителите на общината.

В Община Самуил функционират следни обекти, с източници на вредни емисии в атмосферния въздух: „Тракция” АД и „Октопод - С” ООД. В периода 2021-2023 г. и двете посочени дружества са извършвали собствен мониторинг на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от организираните източници на площадките си. За установени превишения по показател – въглероден оксид, на „Октопод – С“ ООД е наложена текуща месечна санкция по чл. 69 от Закона за опазване на околната среда. „Тракция“ АД извършва дейност, попадаща в обхвата на Приложение №1 от Наредба № 7/2003 г за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации за което, ежегодно представя в РИОСВ – Русе за утвърждаване План за управление на разтворителите. И за трите посочени години плановите на дружеството са утвърдени с Решение на Директора на РИОСВ – Русе без установени нарушения.

Източници на емисии вредни вещества във въздуха:

- Площни източници

Поради ниското застрояване, характера на терена, вида на отоплителните уреди, като площни източници се разглеждат комините на битовото отопление и отоплението в обществените сгради на територията.

- Линейни източници

Транспортният поток от леки и товарни автомобили допринасят до известна степен за влошаване на качеството на атмосферния въздух. Отделените от двигателите вредни вещества (азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди, оловни оксиди) са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в населените места на територията.

- Неорганизиран източници

Създаването на нерегламентирани сметища за отпадъци са едни от източниците на емисии на парниковия газ метан (CH₄).

Община Самуил няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл.6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“, тъй като на територията на общината няма превишаване на нормите не е необходимо да се разработва програма.

Природните фактори, географските и метеорологични условия са основна предпоставка, която гарантира чистотата и доброто качество на въздуха в общината.

Постъпването на емисии от вредни вещества в атмосферата на община Самуил се формира от: битово и административно отопление, производствени фирми, транспорта, селскостопански дейности и дейности върху открити площи с насипни материали (депа, кариери, сметища, строителни площадки и др.), като най-голям дял се пада на битовите отоплителни източници. Прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух в населените места са с по-високи стойности през есенно - зимния (отоплителния сезон), когато се използват предимно твърди горива в битовия сектор.

Основните замърсяващи вещества са: прах, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород и оловни аерозоли. При изгарянето на горивата в битовия сектор се отделят емисии от въглероден оксид, серен диоксид, полиароматни въглеводороди, диоксини, фурани и прах. Наднормени стойности от тези вещества не са регистрирани.

Замърсяването на атмосферния въздух от автотранспорта както обществения, така и личния е незначително. Транспортният трафик на Община Самуил е слабо натоварен. На територията на населените места липсва градски транспорта, броят на автомобилите е сравнително малък, но като цяло автомобилния парк се състои от стари автомобили.

Община Самуил се характеризира с висока чистота и добро качество на атмосферния въздух. Няма установено превишаване на ПДК, с изключение на ФПЧ₁₀ и сероводород. Климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за ограничаване на емисиите с високо съдържание на сяра.

Води

РиОСВ - Русе не извършва мониторинг на повърхностни и подземни води на територията на община Самуил. Съгласно Закона за водите, чл.155, ал.1, т.4, буква „б“, директорът на съответната басейнова дирекция планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните от проведения мониторинг, в това число за химичното и екологичното състояние на повърхностните води. Контролът върху състоянието на подземните и повърхностни води се осъществява от Басейнова дирекция „Дунавски район“ – гр. Плевен /БДДР/. Състоянието на питейните води и водоизточниците на общината се контролират системно от РЗИ – Разград. Извършва се наблюдение в мониторингови пунктове, като разширения химически анализ на водите се прави по различни показатели.

Водните ресурси на община Самуил са от повърхностни и подземни води.

• Повърхностни води

При управлението на водите и анализа на антропогенното въздействие и определяне състоянието на водите, се ползва приета класификационна система регламентирана с Наредба Н-4/14.09.2012 г. за характеризирание на качеството на водите, съгласно Рамковата Директива на водите, определяща ограничения с цел, спиране на влошаването на състоянията на водите и защитаващи ги от замърсяване. Състоянието на повърхностните води основно е общ израз за състоянието на повърхностния воден обект, определена от неговото екологично състояние и от неговото химично състояние и водните количества. Качеството на водите най-често се определя от химичното състояние и е основната характеристика за общото състояние. Най-основната оценка за състоянието на водния обект се определя по физикохимичните показатели – разтворен кислород, активна реакция, електропроводимост, орто-фосфати, общ фосфор, общ азот, амониев, нитритен и нитратен азот и биохимична потребност от кислород измерена за 5 дни.

В Община Самуил попадат следните повърхностни и подземни водни тела, съгласно Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) 2016 – 2021 г. в Дунавски район, който е утвърден със Заповед № РД-293/22.03.2010 г. на Министъра на околната среда и водите:

Таблица 48: Повърхностни водни тела на територията на община Самуил

Код на водното тяло	Име на воден обект	Категория на водното тяло	Географски обхват	Естествено/СМВТ/ИВТ* ⁶	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние
BG1RL900R1012	Бели Лом	река	р.Бели Лом след яз.Бели Лом до вливане на р. Долапдере при Писанец, вкл. приток р. Наловска	СМВТ	Не добър	Добро
BG1DJ109R001	Сенкьовица	река	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина	Естествено	Добро	Добро

⁶ *СМВТ – Силно модифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло

BG1DJ149R1002	Царацар	река	р. Царацар с притоци р.Лудня и р. Чаилек от извор до вливане на р. Дунав при Тутракан	Естествено	Добро	Добро
Много малка част от BG1DJ109R1017	Без име	река	Пониращи реки от село Климент до Ветрен	Естествено	Добро	Добро

Източник: БДДР – гр. Плевен

Речната мрежа в общината е условно добре развита, но водните течения са незначителни, с малък отток и имат значение предимно за пълнене на микроязовирите.

Мониторингът на повърхностните води е част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) и обхваща програми за контролен и оперативен мониторинг. Целта на мониторинговите програми за контролен мониторинг е да осигурят необходимата информация за оценка на състоянието на водите в рамките на речния басейн или подбасейн. Оперативните програми за мониторинг следва да определят състоянието на водните тела в риск и да оценят промените, които са настъпили в резултат от прилагането на програмата от мерки. Показателите, които се наблюдават са разделени в три основни групи – основни физикохимични (температура, рН, неразтворени вещества, електропроводимост, биогенни елементи (NH₄-N, NO₃-N, PO₄), разтворен кислород, наситеност с кислород, перманганатна окисляемост, БПК, ХПК, желязо, манган, сулфати, хлориди и др.); приоритетни вещества (33 бр. - силно токсични, устойчиви и лесно биоакумулиращи се вещества) и специфични замърсители (органични вещества, тежки метали и металоиди, цианиди, феноли и други специфични вещества), като честотата им на мониторинг е от 4 до 12 пъти в годината.

Таблица 49: Мониторингови пунктове и повърхностни водни тела в община Самуил

Код на мониторингов пункт	Име на мониторингов пункт	Поречие	Код на повърхностно водно тяло	Географско описание на водното тяло
BG1DJ00096MS1040	р. Сенкьовица при с. Голяма вода	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ109R001	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина

Източник: БДДР – гр. Плевен

Съгласно извършен Анализ за състоянието на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление по отделни елементи за качество, водните тела на територията на община Самуил са в следното общо екологично състояние:

- **р. Бели Лом след язовир Бели Лом до вливане на р. Доландере при Писанец, вкл. приток р. Наловска, код BG1RL900R1012** - наблюдава се чрез пункта на р. Бели Лом след гр. Разград, код BG1RL09391MS100. Водното тяло е силно модифицирано. От анализа е видно, че качеството на водите не отговарят на изискванията за добро състояние по физикохимични елементи за качество. При анализа на специфичните замърсители се установяват превишени концентрации над изискванията на СКОС (стандартите за качество на околната среда) за добро състояние по показател манган. Анализът на приоритетни вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е достигащо добро. Пунктът не е включен в мониторинговата програма за периода 2020-2021 г. Анализът на измерените физикохимичните показатели от предходните години показва запазване на умерен потенциал. Отклонение от СКОС за добро състояние се наблюдават при показатели - Азот

амониев; Азот нитратен; Азот нитритен; БПК₅; Електропроводимост; Общ азот; Общ фосфор; Ортофосфати и Разтворен кислород.

- **Река Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина е разположено едно водно тяло с код BG1DJ109R001** - Тялото се наблюдава от един пункт за мониторинг с наименование река Сенкьовица при село Голяма вода с код BG1DJ000096MS1040. Водното тяло не е планирано за анализ през периода на действие на последните три мониторингови програми по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Тялото е оценено в предходен период както следва: От анализа на физикохимичните елементи за качество водното тяло отговаря на изискванията по Наредба Н-4 за умерено състояние. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

- **Река Царацар с притоци река Лудня и река Чайрлек от извор до вливане в река Дунав при град Тутракан е разположено едно водно тяло BG1DJ149R1002.** За наблюдение на водното тяло се използват два мониторингови пункта: - река Царацар преди вливане на река Войка при село Малък Поровец, МП с код BG1DJ00043MS020; - река Чайрлек при село Черковна, МП с код BG1DJ00042MS040. От анализа на физикохимичните елементи за качество за периодите 2020-2021 и 2021- 2022, водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние по показатели общ азот, азот нитратен, БПК₅, общ фосфор, ортофосфати (като Р) и електропроводимост. При анализа на специфичните замърсители в МП не се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

На територията на община Самуил попада и много малка част от водно тяло - Пониращи реки от село Климент до село Ветрен са обхванати от едно водно тяло с код BG1DJ109R1017. Тялото се наблюдава с един мониторингов пункт с код BG1DJ00973MS523 и наименование след ПСОВ Дулово. Резултатите от анализирания показатели за оценка на химичното състояние не показват отклонение от СКОС за добро състояние.

Язовирите на територията на община Самуил са в сравнително добро общо екологично състояние. Няма данни за замърсявания, застрашаващи живота и здравето на хората и аквакултурите.

Повърхностните води на територията на община Самуил са подложени на различни видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност, което оказва влияние върху състоянието им. Тези източници на замърсяване се разделят на:

- **Точкови източници на замърсяване:**

- Зауствания на селищни непечистени отпадъчни води – към настоящия момент на територията на община Самуил не са изградени канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения;

- Земеделски източници на замърсяване на повърхностните води.

- **Дифузни източници на замърсяване:**

- Гори, преходно гористо-храстови масиви, неполивни ниви, земеделски земи, участващи с естествена растителност, урбанизирани територии;

- С битов характер от населени места под 2000 е.ж. без канализация и ПСОВ – както бе упоменато и по-горе при точковите източници на замърсяване към настоящия момент на територията на община Самуил не са изградени канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения;

Основни източници на замърсяване на повърхностните водни тела са попивните ями, и прекомерното наторяване на селскостопанските площи. Проблем за община Самуил е и липсата

на канализация и ПСОВ. Основни замърсители на повърхностните води в района на общината са и периодично възникващите нерегламентирани сметища. Сред останалите източници на замърсяване на водите в общината са промишлеността, транспорта и животновъдството.

Наличие на уязвими зони

Община Самуил частично попада в уязвими зони, съгласно Заповед № РД930/25.10.2010 г. на Министъра на ОСВ за определяне на нитратно уязвимите зони. В приложения към заповедта са определени водните тела, които са замърсени или са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, териториите на общините или части от тях в обхвата на уязвимата зона по надморска височина и карта на зоната.

Чувствителна зона

Община Самуил частично попада в чувствителни зони, съгласно Заповед № РД 970/28.07.2003 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти в териториалния обхват на БДУВДР: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“. Съгласно заповедта водоприемниците в поречие Добруджански реки не са определени като чувствителни зони. Съгласно същата заповед водоприемниците в поречие Русенски Лом са определени като чувствителни зони.

На територията на община Самуил няма определени райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл.143г от ЗВ.

Обобщено можем да посочим, че повърхностните води на територията на община Самуил са с умерено към добро състояние. Екологичните проблеми, свързани със замърсяването на водите е в тясна връзка с проектите и предвижданите действия по отношение на проектирането и изграждането на канализационни системи в селата и модернизация на пречиствателната станция за отпадни води. Основни източници на замърсяване на повърхностните водни тела са попивните ями, транспорта и прекомерното наторяване на някои селскостопански площи. Потенциални замърсители на повърхностните води в района са и периодично възникващите нерегламентирани замърсявания.

• *Подземни води*

По информация от Басейнова дирекция „Дунавски район“ – гр. Плевен, Община Самуил попада в териториалния обхват на следните подземни водни тела:

Таблица 50: Подземни водни тела на територията на община Самуил

Код на подземното водно тяло	Име на подземното водно тяло	Площ на подземното водно тяло, km ²	Химично състояние	Количествено състояние
BG1 G0000QAL021	Порови води в Кватерна - р. Русенски Лом и притоците му	136	добро	добро
BG1G000K1HB050	Карстови води в Разградската формация	4840	лошо	добро
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	13033	добро	добро

Източник: БДДР – гр. Плевен

На територията на община Самуил няма пунктове за мониторинг на химичното състояние на подземите води в Дунавския район за басейново управление и в обхвата на РИОСВ-Русе. Най-близките пунктове за наблюдение са в общините Разград и Исперих, но данните са релевантни и за състоянието на подземните водни тела в община Самуил.

В естествено състояние подземните води на територията на общината имат добри питейни качества и отговарят на санитарно-хигиенните изисквания. Извършеният през последните години мониторинг и междинна оценка на подземните водни тела от БДДР показват сравнително добро

Мрежата за количествен мониторинг на подземни води обхваща 44 подземни водни тела в границите на БДДР. Общият брой на пунктовете е 170. Наблюдават се нива на кладенците и дебита – на изворите. Съгласно чл. 171(2) т.2. и ал.(6) от Закона за водите НИМХ-БАН отговаря за извършването на количествения мониторинг на водите.

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Липсата на канализации и ПСОВ в населените места;
- Интензивното земеделие;
- Индустриални източници на замърсяване;
- Нерегламентирани сметища.

Потенциални замърсители за поровите и карстови води в района на община Самуил са животновъдните ферми и селскостопански дворове, интензивни наторявания на земеделската земя, образуването на нерегламентирани сметища, локални замърсявания и други.

На територията на община Самуил няма водоизточници на минерални води изключителна държавна собственост и публична общинска собственост.

● *Питейни води*

Водоснабдителната и водопреносната мрежа в община Самуил се стопанисва и поддържа от „ВиК“ ООД – Исперих. Всички населени места в общината са водоснабдени.

Община Самуил се водоснабдява от местни водоизточници, които се намират на нейна територия. На територията на общината има изградени 11 помпени станции, които са в експлоатация. В процес на изграждане е един дълбок сондаж Желязковец. Има 5 дълбоки сондажа, 9 шахтови кладенци, 13 каптажа и 11 водоема.

Към настоящия момент на територията на община Самуил са определени 16 броя санитарно-охранителни зони (СОЗ) по реда на Наредба № 3/16.10.2000 г. От всички водоизточници експлоатирани от „Водоснабдяване и канализация“ ООД - гр. Исперих на територията на Община Самуил само четири нямат издадени заповеди за учредяване на СОЗ. За същите са подадени заявления за издаване на заповеди за учредяване на СОЗ към БДДР-Плевен.

По данни на ВиК дружеството водите, доставяни на населението в община Самуил не са с много добри питейни качества. Системни отклонения от качеството на водите за питейно - битово водоснабдяване се констатира по показател Нитрати, вследствие на прекомерната употреба на азотни торове и неспазване изискванията на Наредба №2/16.10.2000 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Завишени стойности на показателя се наблюдават предимно през пролетта, вследствие на обилно снеготопене и валежи от дъжд, които способстват за инфилтрация на нитрати в черпените подземни води от плитките водоизточници.

Контрол върху качеството на питейните води се осъществява ежегодно от РЗИ - Разград. Справка за периода 2016-2023 г. показва, че при взетите проби са установени отклонения със завишено съдържание на нитрати за зона „Самуил”- с. Самуил, с. Богомилци и зона Голяма вода за с. Голяма вода, с.Кара Михал, с. Хърсово и с. Богданци. При изследване на питейната вода по държавен здравен контрол се установява трайно несъответствие по показател нитрати в следните зони на водоснабдяване: зона „Самуил”- с. Самуил, Голям извор, Желязковец и Богомилци 58,3-89,6 мг/л, зона „Голяма вода“ – с.Кара Михал, с. Хърсово, с. Богданци 55,1-59,2 мг/л.

След направеното проучване от В и К операторите е установено, че завишените стойности по показател нитрати се дължи на наторяването на земеделските земи. Те от своя страна са предупредили арендаторите на земеделски земи в засегнатите райони.

Системни отклонения от качеството на водите за питейно-битово водоснабдяване се констатира по показател „Нитрати“, вследствие на прекомерната употреба на азотни торове и неспазване изискванията на Наредба №2/16.10.2000 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. Характерно за завишаване стойностите на нитратите в населените места на областта е варирането им в широки граници през различни периоди от годината в зависимост от наторяването на земеделските земи. Завишени стойности на показателя се наблюдават предимно през пролетта, вследствие на обилно снеготопене и валежи от дъжд, които способстват за инфилтрция на нитрати в черпените подземни води от плиткни водоизточници.

От направения анализ е видно, че съществуват много нерешени проблеми при управлението и опазването на водите в община Самуил, свързани най-вече с остаряла и амортизирани водопроводи, техника и съоръжения и ограничени финансови възможности.

С цел намаляване загубите на питейна вода следва да се предвиди рехабилитация на водопроводната мрежа. Незадоволителното състояние и нарушаване на речните легла от хидроморфологични изменения пораждат необходимост от корекция на реките и деретата за превенция от природни бедствия и ограничаване вредното въздействие на водите.

● *Отпадъчни води*

Дейността по провеждане на мониторинга на отпадъчните води на регионално ниво се осъществява от РИОСВ – Русе, съгласно чл. 151, ал. 4 от Закона за водите.

В населените места в Община Самуил няма изградена канализационни системи. Само отделни предприятия и заведения в Самуил и с. Владимировци имат локални самостоятелни канализационни клонове, отвеждащи отпадъчните води в близките дерета без пречиствателни съоръжения. Към маслodobивна фабрика с. Самуил има изградено пречиствателно съоръжение за отпадни води.

По информация от РИОСВ – Русе, обектите с издадени комплексни разрешителни и разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти на територията на община Самуил са:

- „Тракция“ АД - производство и ремонт на товарни вагони. За заустване на формираните от дейността отпадъчни води, на дружеството е издадено Разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води в повърхностни води /РЗ/ № 13140039/2007 г., актуализирано с Решения № № 1228/2013 г. и 3959/2023 г. През 2021 г. и 2023 г. е извършен контрол от страна на РИОСВ-Русе, като два пъти годишно са взети проби от заустените отпадъчни води. При анализа са констатирани минимални отклонения по показател БПК₅, за което са издадени 2 бр. писмени предупреждения от директора на РИОСВ-Русе и са дадени предписания за достигане на заложените в разрешителния документ индивидуални емисионни ограничения. През 2021 г. е направена проверка по компоненти и фактори на околната среда. Не са установени нарушения на екологичното законодателство. Тракция“ АД изпълнява поставените условия в РЗ (провежда собствен мониторинг, представя годишен доклад за изпълнение на условията в РЗ и др.).
- „Октопод - С“ ООД - производство на наливно рафинирано растително масло, слънчогледови мастни киселини и слънчогледов шрот за храна на животни. Не е извършван контрол по компонент „води“ през отчетния период (последна проверка през 2019 г.).

- „Булмилк 1783“ ЕООД – млекопреработвателно предприятие. Извършен е планов контрол през 2022 г. по компонент „води“ и фактор „отпадъци“. Не са установени нарушения на екологичното законодателство.

село Владимировци:

- „Месомания“ ЕООД – млекопреработвателно предприятие, на площадката на което се изпълняват ремонтни дейности и не се извършва производствена дейност. Фактическата обстановка е констатирана при проверки през 2019 г. и през 2023 г. При стартиране на дейност, операторът на дружеството е необходимо да информира РИОСВ-Русе.

село Голям Извор:

- ЕТ „Рикота-4-Силвия Симеонова“ - интензивно отглеждане на пилета бройлери с издадено комплексно разрешително № 511-Н0/2015 г., актуализирано с Решение № 511-Н0-И0-А1/2018 г. Контрол по условията от комплексното разрешително е извършен през 2022 г. Не са констатирани нарушения.

Всички производствени обекти на територията на община Самуил извършват собствен мониторинг със заложена честота в разрешителните за заустване (РЗ) на отпадъчни води. Резултатите от анализа са без превишения на индивидуалните емисионни ограничения, определени в РЗ.

Комунално – битовите дейности са основна причина за замърсяването на водите в община Самуил. Поради липсата на канализация и пречиствателни станции за отпадъчни води /ПСОВ/ в населените места, всички отпадъчни води от бита попадат в реките, водоемите или дерета.

Като основен източник на замърсяване на реките в региона са вливащите се в тях битово-фекални води. Важен проблем за всички селища в обхвата на община Самуил е липсата на изградени канализационни мрежи и пречиствателни станции за битово - фекални води.

Формираните битови отпадъчни води от домакинствата се отвеждат в септични или изгребни ями, след което попиват в земята. Тяхното състояние не се контролира и това допринася за замърсяване на подземните води в района.

Минералните съединения в битовите отпадъчни води са представени от солите на амоняка, фосфати, хлориди, хидрокарбонати и др. Органичните примеси обикновено съдържат азот (белтъци и продукти на тяхната хидролиза-пептиди и аминокиселини). В тях мога да се съдържат и безазотни органични съединения- киселини, спирт, алдехиди, кетони и др. Постоянен компонент на битовите отпадъчни води станаха ПАВ (повърхностно активните вещества), следствие от широко използваните в бита синтетични миелни препарати.

Дифузни източници- Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища

Инфилтрираните води от нерегламентираните сметища са сериозен източник на замърсяване на повърхностните и подземни води. Общината е изпълнява проекта за рекултивация на нерегламентираното сметище. Независимо, че е организирано централизирано сметосъбиране и сметоизвозване в населените места, съществува вероятност от инцидентно възникващи локални замърсявания.

Селско стопанство. Животновъдни ферми

На територията на общината има категоризирани животновъдни ферми за производство на сурово краве мляко и птицевъдни обекти за отглеждане на бройлери. Отпадъчните води от селското стопанство съдържат органични и неорганични суспендирани вещества, амоняк, нитрити, нитрати, микроорганизми. Животинския тор по степен на замърсеност с органични вещества и микробиална обсемененост значително превишава битовите фекални води. В твърдият и течен тор се съдържат повече от 30 вида непатогенни микроорганизми.

Съгласно разпоредбите на чл. 87, ал. 1 от Закона за устройство на териториите /ЗУТ/ (изм. - ДВ, бр. 16 от 2021 г.): „В населени места и селищни образувания или в части от тях без канализация битовите отпадъчни води в имоти, предвидени с подробен устройствен план за ниско застрояване, се заустват във водоплътни изгребни ями или се заустват и пречистват в съоръжения за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води. Водоплътните изгребни ями и съоръженията за пречистване на образуванията в имотите отпадъчни води следва да отговарят на изискванията на чл. 41 и чл. 47, ал. 2, както и на санитарно-хигиенните и екологичните изисквания, както и на техническите изисквания, определени в наредбата на министъра на регионалното развитие и благоустройството за проектиране, изграждане и експлоатация на сградни водопроводни и канализационни инсталации.

В тази връзка и съгласно разпоредбите на чл.46, ал.4, т.2 от Закона за водите е необходимо поетапно да се предприемат мерки за ограничаване на вредното въздействие на формираните отпадъчни води, зауствани в попивни септични ями върху почвите, водите и околната среда. За обектите ново строителство разрешения за строеж ще се издават само ако в инвестиционните проекти са предвидени водоплътни изгребни ями за заустване на отпадъчните води.

Почви

Почвата в община Самуил е главно чернозем, от следните видове: карбонатни, типични, излужени и деградирани. Хумусният хоризонт е от 60 до 80 см. Карбонатните черноземи имат мощност на хумусния хоризонт от 40 до 60 см и съдържат специфични образувания, така наречените карбонатни мицели. Излужените черноземи са едни от най-плодородните. Това се дължи на техния тежък механичен състав и по-високата им водозадържаща способност. Деградираните черноземи заемат по-малка площ. При тях хумусния хоризонт се отличава с кафявосив цвят с мощност 40 до 50 см. Характерно за черноземите е високото им плодородие, благоприятни физични, химични и биологични свойства и високото съдържание на хумус азот. Срещат се и тъмно сиви горски почви.

На територията на община Самуил няма определени пунктове от програмата за почвен мониторинг I и II ниво, както и такива за вкисляване и засоляване на почвите.

От локалните източници, представляващи заплахата за състоянието на почвите са наличните складове, съхраняващи забранени продукти за растителна защита. Складовете с негодни за употреба пестициди са обект на ежегодна инвентаризация от ИАОС/МОСВ, НСРЗ/МЗХ и МВР/ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“. Съгласно общоприетата на национално ниво класификация тези места се делят на 3 вида - централни общински складове, складове за негодни за употреба пестициди и ББ кубове.

При извършваните контролни проверки не са констатирани замърсявания с продукти от растителна защита. Земеделските производители не съхраняват на производствените си площадки препарати за растителна защита. Ползват се дози, които са необходими за третиране.

Излезлите от употреба препарати за растителна защита на територията на Община Самуил са събрани в склад, намиращ се в землището на село Владимировци. Същият е рехабилитиран със средства от ПУДОС. Количеството съхранявани излезли от употреба препарати за растителна защита по наличните в РИОСВ-Русе справки, възлизат на 16 188 т.

На 03.11.2020 г. е извършено преупаковане и изнасяне на 27,580 тона излезли от употреба препарати за растителна защита от нерегламентиран склад на село Владимировци, Община Самуил. Складът е почистен, но е с нарушена конструкция. Същият не се води в справките на ИАОС.

В РИОСВ-Русе няма данни за наличие на вкислени или засолени терени, както и за наличие на ерозия.

Като цяло на територията на общината не е решен въпросът с третирането на строителните отпадъци. Налични са и терени замърсени с битови отпадъци.

Постепенно намалява замърсяването на почвите и водите с химикали и изкуствени торове, дължащо се на намаленото им потребление.

Контролираните на територията на общината животновъдни обекти са както следва: „РИОР“ ООД - кравеферма с. Самуил, „Рикота-4-Силвия Симеонова“ - кравеферма с. Самуил, ЗП Бейсим Емурла Мустафа-кравеферма с. Здравец, ЗП Фикрет Шюкрю Неджиб - кравеферма с. Самуил, ЗП Реджеб Енвер Мехмед-кравеферма с. Здравец, ЗП Сали Мехмед Сали-кравеферма с. Голям извор, птицеферма село Голям Извор – Силвия Симеонова.

Контролът е насочен към начина на съхранение и оползотворяване на генерираните от производствената дейност торови маси. Към всички животновъдни обекти има обособени временни торови площадки за съхранение на торовите маси. Същите след престояване от 6-8 месеца се използват за наторяване и подобряване структурата на почвата, при спазване на правилата за добра земеделска практики. Концентрацията на животновъдството доведе до възникване на някои проблеми, един от които се явява съхранението и оползотворяването на течния и твърд торов отпад.

Животновъдните обекти не са разположени в близост до санитарно-охранителни зони. По-голямата част от тях се намират на площадките на бившите стопански дворове, извън регулацията на населените места и не са предпоставка за разнасяне на неприятни миризми и замърсяване на въздуха с вредни емисии. Като гориво използват въглища и дърва. Формираните от измиването на съоръженията за съхранение на мляко отпадни води се заустват в съществуващи безотточни ями.

На територията на Община Самуил в село Кара Михал действа една кариера за добив на глина, експлоатирана от „Ведена“ ООД. „Ведена“ ООД е концесионер по Договор за добив на подземни богатства - индустриални минерали-кварц-каолинирови среднопластични глинени по чл. 2, т. 2 от Закона за подземните богатства от находище „Кара Михал“, Община Самуил, Област Разград от 23.12.2010 год. Съгласно Договора концесионната площ по смисъла на чл.37, ал. 1 от ЗПБ, е в размер от 27,2 дка и включва площта на находището (12,7 дка - 12684 кв.м) и необходимата площ за осъществяване на дейността по концесията (14,5 дка - 14 508 кв.м). Заложените в проекта разчети показват, че ще се осигури регулярен добив от кварц- каолинирови глинени от находище „Кара Михал“ в обем от 5000 т/ г през целия 35-годишен период на концесията.

Като цяло на територията на общината не е решен въпросът с третирането на строителните отпадъци. Налични са и терени замърсени с битови отпадъци.

Постепенно намалява замърсяването на почвите и водите с химикали и изкуствени торове, дължащо се на намаленото им потребление.

Контролираните на територията на общината животновъдни обекти са както следва: „РИОР“ ООД - кравеферма с. Самуил, „Рикота-4-Силвия Симеонова“ - кравеферма с. Самуил, ЗП Бейсим Емурла Мустафа-кравеферма с. Здравец, ЗП Фикрет Шюкрю Неджиб - кравеферма с. Самуил, ЗП Реджеб Енвер Мехмед-кравеферма с. Здравец, ЗП Сали Мехмед Сали-кравеферма с. Голям извор, птицеферма село Голям Извор – Силвия Симеонова.

На територията на Община Самуил РИОСВ-Русе извършва контрол по отношение на фактор опасни химични вещества на следните обекти:

- „Тракция“ АД, с. Самуил, община Самуил. Основните дейности на дружеството са производство и ремонт на товарни вагони. През 2021 г. е извършена проверка във връзка съхранението на опасни химични вещества на територията на дружеството, като не са констатирани нарушения.

- „Октопод-С“ ООД, с. Самуил, община Самуил. Дружеството е с предмет на дейност производство на наливно рафинирано растително масло, слънчогледови мастни киселини и слънчогледов шрот за храна на животни. Дружеството извършва дейността си в съответствие с изискванията на Наредбата за ред и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси, Регламент (ЕО) 1272/2008 относно класифицирането, етикирането и опаковането на вещества и смеси (CLP), Регламент (ЕО) 1907/2006 относно регистрацията, оценка, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH).

На територията на община Самуил няма предприятия и/или съоръжения класифицирани с нисък или висок рисков потенциал, съгласно чл. 103, ал. 1 от ЗООС.

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното.

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивно протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата, както като природно тяло и средство за селскостопанско производство, така и като основа на природната среда. Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработки са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата. Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустройствени, агротехнически, лесомелиоративни и мелиоративни-технически дейности.

Като изключително важно за биологичното разнообразие е опазването на земеделските земи с висока природна стойност (ВПС). Те могат да се дефинират като „територии, в които земеделието е основен (обикновено преобладаващ) начин на земеползване и земеделска дейност. Полуестествените ливади и пасища, резултат от многовековно земеделско стопанисване за паша, за сено, или комбинация от двете, се превръщат в местообитания на ценни растителни и животински видове. Опазването на биоразнообразието в тези земеделски земи изисква продължаване на традиционните ниско интензивни земеделски практики на паша и сенокос, както и избягване на агрохимически продукти като изкуствени торове и пестициди.

Сериозен проблем за почвеното плодородие е паленето на сътръница; образуването на нерегламентирани замърсявания на почвите с отпадъци около населените места. Тенденцията е към намаляване на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци. Потенциални източници причиняващи замърсяване на почвите са: промишлеността; транспорта; отпадъците; химическите средства, „пренесени“ чрез праха и аерозолите по въздушен път; инфилтрацията на замърсени с вредности води; химизацията на селското стопанство (растителната защита – използването на пестициди и минерални торове), строителни и др. дейности.

Шум

Шумът е от основните неблагоприятни фактори, водещи до акустичен дискомфорт в околната среда. Вредното въздействие зависи от вида му и пораждащите го условия. Произходът на шума се определя от видовете дейности, при които той е генериран. В градската територия се различават промишлен (производствен), транспортен, шум от строителство и битов шум. В зависимост от характера (постоянен, периодично, повтарящ се, прекъснат), честотния спектър и интензивността на шума, а така също и продължителността на експозиция, въздействието му е по-малко или повече вредно. Основният аспект на вредното въздействие на шума, разгледан в настояща програма е свързан с влиянието му върху човешкия организъм и здраве. Високите шумови нива влияят върху слуховия апарат на човека, психическото и нервно състояние на личността, имунната система, обмяната на веществата, сърдечно-съдовата система и др. Подлежащите на контрол обекти са източниците на шум, намиращи се в промишлени зони,

жилищни зони и в близост до жилищни зони. Приоритетни са тези, които се намират в жилищни зони, с цел да се предотврати дискомфорта през различните части на денонощието и вредните ефекти от шума върху здравето на населението. посл. изм. и доп.).

Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда. На територията на община Самуил няма обекти с издадени комплексни разрешителни, както и промишлени източници с дейности, създаващи висок риск от наднормени нива на шум в околната среда.

РИОСВ – Русе организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл.117, ал.1 от Закона за опазване на околната среда. Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ – Русе контролира единствено промишлени източници на шум в околната среда, с цел спазване на нормите за нива на шум в съответните зони и територии, както и в най-близките места за въздействие. Задължение за провеждане на собствен мониторинг на шум в околната среда и представяне в РИОСВ на резултатите от тях, имат единствено предприятията с издадени комплексни разрешителни по смисъла на Закона за опазване на околната среда.

Контролът на промишлените източници на шум, излъчван в околната среда се осъществяваше в рамките на издадените комплексни разрешителни, чрез контролни измервания по годишен график за 2020 г., чрез предписания при провежданите контролни проверки на действащите промишлени източници за представяне на доклад от СПИ в рамките на две последователни календарни години и при въвеждане в експлоатация на нови промишлени обекти.

Основните източници на шум на територията на община Самуил са типичните източници, характерни за съвременните населени места - промишлени обекти, транспортните потоци на различните видове транспорт -шосеен, ж. п., въздушен и локалните източници на шум - комунално-битови, спортни и други обекти.

РИОСВ – Русе организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение №4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

Съгласно нормативната уредба за шума контролната функция на общинската администрация е върху шума от битови и занаятчийски дейности. Производствения шум и шума от транспортния трафик се контролира от регионалните органи на МОСВ, МЗ и МВР.

В община Самуил няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

Няма данни за наднормено излъчване на шум на територията на община Самуил. Основни причини за повишаване нивото на шума в населените места се явява както строителството, така и обусловеното от него увеличаване на потока на товарните автомобили, амортизираната пътна

настилка, остарелият транспортен парк на голяма част от населението, увеличеният брой дизелови автомобили.

Акустичната обстановка е неравномерно натоварена, утежнена по главната комуникационно-транспортна мрежа, а в останалата част е нормална.

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за шумовите нива в община Самуил, като той представлява по-голямата част от общото шумово натоварване. Увеличението на шумовия фон, предизвикано от транспорта, се дължи на два основни фактора: повишената моторизация на населението и лошото състояние на автомобилния парк, уличните настилки и алармените системи на МПС; крайно недостатъчните мероприятия, насочени към намаляване на шума, в комбинация с липса на адекватен контрол на превозните средства за намаляване на шумовите нива.

На територията на община Самуил преминава железопътна линия от I-ва категория. Общата дължина на железопътната мрежа на територията на общината е 11.081 км по IX- та и 17.781 км по 91-ва железопътна линии.

Източник на шумово замърсяване на територията на общината е преди всичко остарелия автомобилен парк и незадоволителното състояние на пътните настилки.

Контролните и собствени измервания се извършват от Акредитирани лаборатории, като се спазват изискванията на „Методика за определяне на обща звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шум в мястото на въздействие“, утвърдена със Заповед № РД-613/ 08.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите. Операторите с издадени Комплексни разрешителни, попадащи в обхвата на Приложение № 4 към чл.117 от Закона за опазване на околната среда, са задължени да провеждат собствен мониторинг, веднъж на две последователни календарни години и да докладват резултатите от проведените измервания, съгласно поставените им условия. Основната цел на мониторинга на шума от промишлени източници е да предоставя информация за състоянието на акустичната среда на населените места, вследствие дейността на промишлените предприятия - източници на шумово излъчване.

На територията на община Самуил мониторинг на нивата на промишлен шум извършва „Тракция“ АД. Резултати от измерване на наблюдаваните производствени източници на шум и вибрации в „Тракция“ АД не показват отклонения от допустимите стойности.

За територията на община Самуил няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия, намиращи се в обособените производствени зони. Има различни локални източници на шум (работилници, търговски обекти, заведения и др.) с ограничен обхват на шумово въздействие. Няма данни за превишения на шума в жилищните зони. При жалби на граждани за производствен шум, администрацията сезира компетентните органи; за шум при битови дейности - издава предписания за спазване на нормативно установените изисквания.

В районите в селата с интензивен трафик, основен източник на шум са транспортните средства. Някои производства и човешки дейности в сферата на услугите също излъчват шум и създават дискомфорт у живущите около източника.

За високите стойности на шумовите нива допринасят характерните особености на териториално – устройствените планове на града и другите населени места:

- Липсата на околновръстни пътища, поради което целият транзитен моторен поток минава през населеното място;
- Липсата на защитни „зелени екрани“;
- Лошокачествена настилка;
- Двустранно плътно застрояване по главните улици;

- Големи наклони на някои улици;
- Остарелият автомобилен парк.

На негативното влияние на шума са подложени в най-голяма степен живеещите на главните улици на града, както и жиневеещите в близост до основните пътни артерии на общината. За намаляване на шума в урбанизираната среда, Общинската администрация следва да предприеме действия по регулиране на движението чрез планове за организация на движението.

5.2. Дейности по управление на отпадъците

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО **битови отпадъци** са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Процесите, свързани с формиране, събиране, извозване, депониране и друго обезвреждане на отпадъците, са в пряка зависимост от развитието и организацията на стопанската дейност, демографските особености на района и от природните условия, в които се осъществява човешкия живот. Битовите отпадъци се формират от жизнената дейност на хората. Количеството и съставът им зависят от:

- Мястото на образуване;
- Стандарта на живот на населението и неговата култура;
- Степен на благоустроеност на населените места;
- Начин на отопление;
- Други фактори.

Като се изхожда от административно-териториалната и социално-икономическа характеристика на община Самуил, основните източници на ТБО се явяват:

- Домакинствата;
- Промислените предприятия;
- Търговски и обслужващи обекти.

В община Самуил има добре изградена и успешно функционираща система за сметосъбиране и сметоизвозване, която обхваща 100% от населението на града и селата.

Основният поток отпадък е смесеният битов отпадък с код 20.03.01.

Община Самуил е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) - Разград. В сдружението участват още общините: Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат и Цар Калоян. На 16.05.2008 г. в град Разград, в съответствие с изискванията на чл.61 от ЗМСМА е сключено споразумение между общините Разград, Лозница, Исперих, Кубрат, Завет, Самуил и Цар Калоян за сътрудничество в областта на управлението на отпадъците. Регистрирано сдружение с нестопанска цел с обществено полезна дейност с наименование „Лудогорие еко“. На 15.08.2016 г. е създадено „Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград“ (РСУО). Целта на Сдружението е изграждане на система за управление на отпадъците на територията на общините-членки, осигуряваща опазване на околната среда и предотвратяване на риска за човешкото здраве.

Общините, членуващи в РСУО депонират генерираните на техните територии битови отпадъци на регионално депо за неопасни отпадъци – Разград. Депото е разположено в местността „Олян Бурлук“, землище на гр. Разград и обслужва всички общини от област Разград. Площадката е разположена на около 8 км., североизточно от населеното място, поземлен имот № 61710.19.277 с площ 109,5 декара.

На територията на община Самуил няма изградени претоварни станции за битови отпадъци. Поради изграденото регионално депо за неопасни отпадъци и близостта на град Разград не се предвижда изграждане на претоварна станция в общината. В община Самуил не е изградена сепарираща инсталация за предварително третиране на отпадъци от опаковки. Община Разград има пълна проектна готовност за изграждане на сепарираща инсталация. Тя ще бъде с необходимия капацитет и технически характеристики за постигане на нормативните цели за рециклиране и оползотворяване на биоотпадъците и за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци от всички общини в региона.

Със Заповед № 271/16.07. 2009 г. на Директора на РИОСВ – Русе е преустановена експлоатацията на общински депа за неопасни отпадъци, намиращи се:

- на територията на община Самуил местност „Муса чешма”, с площ от 3 дка;
- на територията на община Самуил местност „Деведжи”, с площ от 3 дка;
- на територията на община Самуил местност „Метин Кулак”, с площ от 3 дка.

Извършена е техническа и биологична рекултивации на общинско депо за ТБО, в местността „Метин Кулак”, с НТП „сметище“ в с. Самуил, ПИ № 000354 по Договор № 9250/29.07.2013 г. за безвъзмездна финансова помощ с ПУДООС.

Дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места на община Самуил се извършват от Общинско предприятие „Самуил 2011“. Общинското предприятие е специализирано звено за управление на общинско имущество, за задоволяване на потребностите на населението и за осигуряване изпълнението на дейности, финансирани от общинския бюджет. Една от основните дейности на предприятието е организираното сметосъбиране, сметоизвозване и депониране на битовите отпадъци в Регионално депо - гр. Разград.

В общината функционира добре изградена система за сметосъбиране, чрез разполагане на контейнери и съдове за смет във всички населени места.

Към 2021 г. в населените места на община Самуил са разположени общо 556 броя контейнери тип „Бобър” с вместимост 1.1 куб.м и 268 броя кофи тип „Мева” с вместимост 0.11 куб.м, а за 2022 г. общият брой на разположените съдове по населени места е 589 бр. контейнери тип „Бобър” с вместимост 1.1 куб.м и 287 броя кофи тип „Мева” с вместимост 0.11 куб.м.

За обслужване на системата за сметосъбиране и сметоизвозване се използват два сметосъбиращи камиона - Исузу NQR 70 с обем на надстройката 10.5 куб.м и Форд Карго 2526 D с обем 20 куб.м.

Честотата/периодичността/ на сметосъбиране и транспортиране се осъществява по предварително изготвен месечен график и е ежеседмична за селата Самуил и Владимировци, а за останалите 12 населени места от територията на Община Самуил е два пъти месечно.

Таблица 51: Количества депонирани смесени битови отпадъци 2020-2023 г. (тона)

2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
1453	1421	1558	1570

Източник: Община Самуил

Количествата депонирани смесени битови отпадъци от територията на община Самуил се увеличават с около 8% през 2023 г. спрямо базовата за ПИРО 2020 г. В същото време населението намалява с 8%, което предполага ръст на показателя – количества генерирани отпадъци на човек на година.

Годишната норма на натрупване на отпадъци (без разделно събраните) за 2023 г. е 268 кг/човек/година, а през 2020 г. е 228 кг/човек/година. Съгласно референтната норма на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители, определена с Методиката

за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ от 2012 г., препоръчителната средногодишна норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Самуил остава под допустимите стойности.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Самуил е извършен през 2022 г.

Таблица 52: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък и морфологичен състав на отпадъците в община Самуил за 2022 г.

Вид Отпадък	Количество смесен отпадък на година т/год		Разделно Събран Отпадък на година т/год		Общ Отпадък на Година т/год		Общ Отпадък на Година %	
Хранителни	94,80т		0,00т		94,80т		5,79%	
Хартия	129,14т	81,46т	0,00т	0,00т	129,14т	81,46т	7,89%	4,98%
Картон	47,68т		0,00т		47,68т		2,91%	
Пластмаса	100,63т		0,00т		100,63т		6,15%	
Текстил	66,77т		0,00т		66,77т		4,08%	
Гума	77,24т		0,00т		77,24т		4,72%	
Кожа	35,52т		0,00т		35,52т		2,17%	
Градински	274,49т		216,00т		490,49т		29,97%	
Дървесни	78,82т		0,00т		78,82т		4,82%	
Съкло	85,32т		0,00т		85,32т		5,21%	
Метали	20,20т		0,00т		20,20т		1,23%	
Инертни>4 см	116,36т		0,00т		116,36т		7,11%	
Опасни	57,60т		0,00т		57,60т		3,52%	
Други	32,40т		0,00т		32,40т		1,98%	
Ситна Фракция<4см	251,31т		0,00т		251,31т		15,36%	
Общо	1 420,60т		216,00т		1 636,60т		100,00%	

Източник: Окончателен доклад за извършен през 2022 г. четирисезонен морфологичен анализ на състава на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Самуил

Приблизителният състав на генерираните отпадъци в тегловни проценти е: хранителни – 5,79%; хартия – 4,98%; картон – 2,91%; пластмаса – 6,15%; текстил – 4,08%; гума – 4,72%; кожа – 2,17%; градински – 29,97%; дървесни – 4,82%; съкло – 5,21%; метали – 1,23%; инертни >4см – 7,11%; опасни – 3,52%, ситна фракция<4см – 15,36% и други – 1,98%.

Най-голям относителен дял в битовите отпадъци на общината имат фракциите - „градински отпадъци“ – 29.97% (в това число растения, растителни остатъци, окапали листа, трева и др.), ситна фракция<4см – 15.36%, инертни >4см – 7,11% и „пластмаса“ – 6,15%.

Рециклируемите отпадъци заемат 20,48% относителен дял, в това число - хартия и картон, пластмаса, метали и съкло. От този вид отпадъци най-високо е процентното съдържание на пластмасата – 6,15 %, следвано от съкло – 5,21%, хартия – 4,98%, картон – 2,91% и метали – 1,23%. Процента на отпадъците от фракция „други“ е средно – 1,98%, което показва, че в контейнерите за битова смет се изхвърля и малко количество неопределими отпадъци, които допринасят за „омърсяване и омокряне“ на пробите и довеждат до невъзможност да се идентифицира произхода на отпадъка.

Средногодишните разходи за управление на битовите отпадъците в Община Самуил са в размери, както следва:

-2019 г.-132 035 лв.;

-2020 г.-147 357 лв.;

-2021 г.-150 479 лв.;

-2022 г.-179 266 лв.;

-2023 г.- 227 094 лв.;

В община Самуил не е въведена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки и това води до висок дял на депонираните на регионалното депо рециклируеми отпадъци.

Община Самуил в партньорство с водещата община Разград и общините - партньори - Исперих, Кубрат, Завет, Лозница и Цар Калоян по Приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ са изпълнили/реализирали проект: „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“, чиято стратегическа цел е намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, чрез осигуряване на допълнителен капацитет за предварително третиране на битови отпадъци и за разделно събиране и рециклиране чрез компостиране на разделно събрани зелени и /или биоразградими отпадъци, който се очаква да бъде пуснат в експлоатация до края на 2024 година.

Община Самуил не разполага със съдове за фамилно компостиране на градинските, зелени и биоразградими отпадъци и специализирани съдове за отпадъците от сгурия и пепел, образувани от домакинствата през отоплителния сезон. Контейнери и транспортни специализирани средства за събиране на зелени биоотпадъци в община Самуил няма.

Община Самуил има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл морфологичният анализ е фокусиран върху този поток строителни отпадъци. На територията на общината няма изградено депо за депониране на строителни отпадъци и не съществува система за организирано събиране и последваща повторна употреба на този вид отпадък. По тази причина липсват и точни данни за вида и количеството на образуваните строителни отпадъци през последните години.

Строителни отпадъци се образуват най-вече от малки обекти с локално значение, от реконструкции и ремонти на стопански и жилищни сгради. Отпадъците се извозват от собствениците им, без да се води отчетност. Този отпадък понастоящем е основна съставка на нерегламентирани сметища или попада в съдовете за битови отпадъци. Част от генерираните СО попадат в общия поток със смесените битови отпадъци, които се извозват до регионалното депо за битови отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на надеждна система и съоръжения за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци. Към настоящия момент малките количества строителни отпадъци, генерирани от ремонти на частни жилища се събират и извозват заедно със смесения битов отпадък.

По населените места на територията на общината са определени временни торищни площадки за събиране на биоразградими и строителни отпадъци, които периодично се почистват и запръстват. Количествата строителни отпадъци генерирани на територията на общината са със свойствата на инертни материали и съгласно разпоредбите на „Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали“ за образувалите се строителни отпадъци на територията на Община Самуил при необходимост се прилага метода на „оползотворяване в обратен насип“, както и за възстановяване на терени в изкопни зони или като приложения за ландшафтно оформление като заместител на неотпадъчни материали.

На територията на община Самуил продължава да е актуален проблемът с периодичното образуване на нерегламентирани сметища и замърсени площи от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци, наблюдавани предимно в периферията на населените места и речните долини. Общината предприема необходимите мерки и всички нерегламентирани сметища се ликвидират и почистват своевременно. Поставени са предупредителни табели за забрана нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на определени места.

5.3. Биоразнообразие, защитени територии и защитени зони

Защитени територии и зони

Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение. Освен защитените територии, природни забележителности и защитени местности на територията на община Самуил са разположени и зони под специална защита по единната европейска мрежа НАТУРА 2000. Мрежата гарантира поддържането, и където е необходимо, възстановяването на благоприятния природозащитен статус на природните местообитания и местообитанията на съответните видове в естествената им област на разпространение.

В териториалния обхват на Община Самуил, **попадат следните защитени територии** по смисъла на *Закона за защитените територии* – ЗЗТ:

ЗМ „Колчаковска кория“ в землището на с. Хърсово, обявена със Заповед № РД-416/12.06.1979 г. на Председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр. 56/1979 г.), прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД-1200/24.09.2003 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 91/2003 г.) и Заповед № РД-425/24.06.2009 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 63/2009 г.), с която е актуализирана площта на ЗМ.

В териториалния обхват на Община Самуил, **попадат следните защитени зони** от екологичната мрежа „Натура 2000“, по смисъла на *Закона за биологичното разнообразие* – ЗБР:

Защитена зона BG0002062 „Лудогорие“ за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-837/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 11/2009 г.), променена със Заповед № РД-79/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013 г.). Защитената зона е по Директива за птиците и попада в землището на село Голям Извор с обща площ от 188,37 ха или 5,57% от територията на общината. Цели на опазване: Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

Защитена зона BG0000168 „Лудогорие“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, определена съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗБР и приета с Решение № 661/16.10.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 85/2007 г.). Защитената зона е по Директивата за хабитатите и попада в землището на село Голям извор с площ на територията на общината 194,15 ха или 5,74% от територията на общината. Цели на опазване: Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона. Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Биологично разнообразие

Биологичното разнообразие по своята същност представлява многообразието от всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Макар и сравнително малка по площ, България е страна с богато биологично разнообразие, представено от ценни растителни и животински съобщества, и съдържа примери за почти всички основни типове местообитания и биотопи, известни в Европа.

Биоразнообразието включва цялата жива природа на планетата в три основни нива на организация: 1) генетично – обхваща огромното разнообразие от генни комбинации във всички живи организми, 2) видово – включва видовете и разновидностите от всички групи живи организми и 3) екосистемно – обхваща не само разнообразието от живите организми в природата, но и сложните им взаимоотношения и разнообразни връзки помежду им и със заобикалящата ги природа. Съгласно националното законодателство, в България биоразнообразието се опазва главно чрез Закона за биологичното разнообразие, съгласно който биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите.

В Община Самуил са обявени следните вековни дървета:

- Бяла върба в землището на с. Голяма вода, общ. Самуил, обявена със Заповед № 656/20.08.2012 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 70/2012 г.);
- Зимен дъб в землището на с. Хърсово, общ. Самуил, обявен със Заповед № 533/25.09.1978 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр. 86/1978 г.);
- Два Летни дъба в землището на с. Здравец, общ. Самуил, обявени с Постановление на Министерски съвет № 11050/27.08.1948 г. на Министъра на земеделието и горите;
- Летен дъб в землището на с. Голяма вода, общ. Самуил, обявен със Заповед № 1042/30.11.1984 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр. 102/1984 г.);
- Черница в землището на с. Владимировци, общ. Самуил, обявена със Заповед № 533/25.09.1978 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда (ДВ, бр. 86/1978 г.).

Горите, които съставляват 23% от територията на община Самуил са едно от големите й богатства. Растителността е обособена от климатичните и релефни особености. Растителното разнообразие в горския фонд на общината включва над 40 дървесни видове, в това число 4 иглолистни, над 20 храстови видове и над 700 броя тревни растителни видове. Преобладават широколистни листопадни гори – дъб, бук, липа, върба, тополя и др. Храстовата растителност е от люляк, шипка, леска, глог. Голямото растително богатство на общината се допълва от находищата на лечебни растения. Те съдържат голямо количество биологично активни вещества, на които се дължи тяхното лечебно действие. Често срещани са видове са: бял равнец, лечебен камшик, синя метличина, лечебна лайка, синя жлъчка, лечебна комунига, лечебна маточина, обикновен риган и лечебно глухарче. По – рядко се срещат: горицвет, жълто подрумниче, голям репей, зайча сянка, момина сълза, боянка, жълт равнец, кукуряк, блатна мента и черно куче грозде.

Едрите представители на фауната в община Самуил са благороден елен, сърна и дива свиня. По-малките бозайници са заек, пор, катерица, лалугер, мишки, къртица, невестулка. От птиците се срещат пъдпъдък, яребица, кукумявка, кълвач, синигер, дрозд, дива патица и др. От хищниците се срещат лисица, чакал и вълк. От земноводните се срещат: обикновена чесновница, жаба дървесница, горската дългокрака жаба. Характерни рептилии са шипобедренага костенурка, шипоопашатата костенурка, кримския гушер пъстрия смок, медянката и пепелянката.

През последните години се наблюдава тенденция на нарастване на процента на застрашените от изчезване и редки видове от фауната, особено при ловните видове. За около сто години природата е загубила напълно някои свои обитатели – мечка, рис. Причините са

комплексни. Едни от основните проблеми е браконьерството, разпространено по отношение на някои представители на фауната – сърна, диво прасе, фазан и др.

Важна част от биоразнообразието са лечебните растения. В последните години значително нарастна интереса към тях. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения „билки за лични нужди“ са количества билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден. За корени и коренища, каквито се събират от залиста, разрешеното количество за лични нужди е до 1 кг.

Община Самуил, съвместно с ДГС „Сеслав“, РИОСВ - Русе и други обществени организации трябва да организира контрола за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения. Естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от лечебни растения.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

В община Самуил за периода 2021-2023 г. са регистрирани четири билкозаготвителни пункта. Два от тях се намират в:

- с. Самуил, ул. „Паркова“ № 18, стопанисван от И. А.;
- с. Владимировци, стопански двор УПИ ХХ-24, кв.98, стопанисван от „Биопрограма“ ЕАД; Тези два пункта са закрити съответно на 12.01.2023 г. и 29.04.2022 г.

Останалите два пункта са действащи към настоящият момент. Намират се в:

- с. Владимировци, ул. „Чумерна“ № 2, стопанисван от И. И.;
- с. Самуил, ул. „Димитър Благоев“ № 12, стопанисван от С. А.

Количествата и видовете събрани билки, гъби, горски плодове от територията на общината за периода 2021-2023 г. са:

- За 2021 г. – коприва върхар – изкупени количества (сурово) 7000 кг, реализирани количества (сухо) 1300 кг; стрък мащерка – изкупени количества (сурово) 400 кг, реализирани количества (сухо) 130 кг; стрък бял равнец – изкупени количества (сурово) 1000 кг, реализирани количества (сухо) 300 кг; стрък глухарче – изкупени количества (сурово) 500 кг, реализирани количества (сухо) 120 кг; цвят липа – изкупени количества (сурово) 300 кг, реализирани количества (сухо) 98 кг; стрък жълт кантарион – изкупени количества (сурово) 280 кг, реализирани количества (сухо) 60 кг; лист живовляк – изкупени количества (сурово) 200 кг, реализирани количества (сухо) 29 кг;
- За 2022 г. и 2023 г. са подадени нулеви справки за годината.

Биологичното разнообразие е част от националното богатство и опазването му е задължение с приоритетна значимост. Същността на приоритетите по опазване на биологичното разнообразие могат да се систематизират главно в следните няколко аспекта: опазване на местообитания по типова характеристика и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни и животински видове, представителни за Република България и Европа, нормативно уредено в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и Закона за лечебните растения (ЗЛР), подзаконовите нормативни документи – Наредби и Заповеди към него на МОСВ уреждат опазването и регулират ползването на редица лечебни, редки и застрашени растения за добиване на билки както изкупуване и търговия с тях.

В тази връзка опазването на биологичното разнообразие в община Самуил е един от приоритетите на Общината.

РИОСВ - Русе упражнява контрол за ограничаване на незаконната търговия с редки и защитени видове растения и животни. Периодични наблюдения се предвиждат върху популациите на застрашените и редки животни. Отчитат се местообитанията, тенденциите в числеността и плътността на находищата, регистрират се отрицателните въздействия.

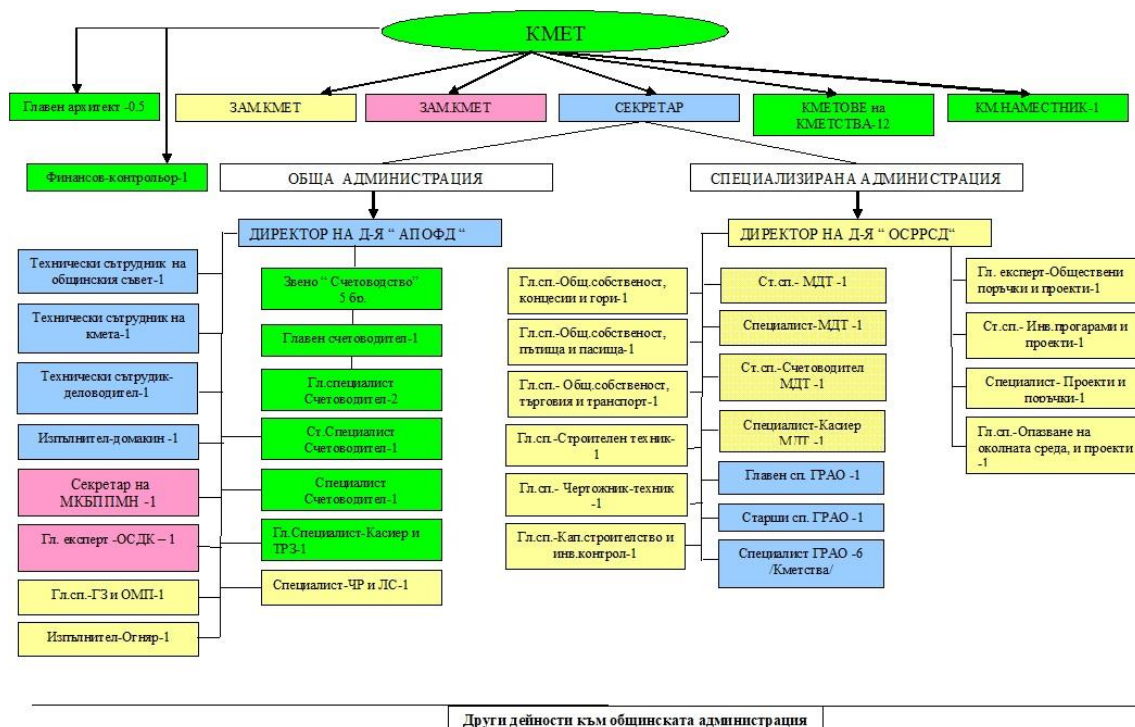
Сериозна заплаха за биоразнообразието на Община Самуил представляват пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев, както и незаконния лов на дивеч. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на населението. На територията на общината има богата флора и фауна и интересни природни забележителности. За подобряване състоянието на околната среда и съхраняване на природните дадености е необходимо да се прилагат инициативи за повишаване екологичната култура на гражданите.

6. Административен и финансов капацитет за реализация на ПИРО

Административният капацитет тук се разглежда като способност на администрацията като цяло и на нейните структури и служители да изпълняват нормативно възложените им задачи и да организират и реализират заложените мерки, дейности и проекти в ПИРО.

Община Самуил разполага с добре изградена административна структура и има нужния човешки ресурс и капацитет за изпълнение на Плана за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. За увеличаване на експертния потенциал, повишаване на квалификацията и капацитета на общинските служители ежегодно се провеждат различни обучения.

Фигура 11: Структура на Общинска администрация - Самуил

Структурата и на администрацията е подробно описана в Правилника за устройството и дейността на Общинска администрация – Самуил, утвърден със Заповед №126/10.03.2015 г. на кмета на общината, с посл. изм. и доп. със Заповед №813 от 28.11.2023 г. Правилникът регламентира конкретните правомощия, компетенции, задължения и отговорности на служителите във всички дирекции, отдели и звена в Общината.

Общинската администрация е разделена на „Обща“ и „Специализирана“, които подпомагат Кмета при осъществяване на правомощията му и извършват дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица. Общата администрация се състои от Дирекция „Административно-правно обслужване и финансови дейности“ /АПОФД/, а Специализираната администрация включва Дирекция „Общинска собственост, регионално развитие, стопанска дейност“.

Към 2023 г. общата численост на Общинска администрация (ОА) – Самуил е 57,5 щатни бройки, от тях 13 изборни и ръководни длъжности, 19 щатни бройки в Обща администрация, 18 щатни бройки в Специализирана администрация и 7,5 бройки длъжности пряко подчинени на кмета.

В Община Самуил е създадена много добра организация за прилагане и изпълнение на ПИРО 2021-2027 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности, вътрешен мониторинг и контрол, привличане на средства от фондовете на ЕС и други програми. Доказателство за това са одобрените и изпълнени множество общински проекти и дейности, финансирани предимно от Държавния бюджет, Общинския бюджет, различни Оперативни програми, Програмата за развитие на селските райони и други български и международни донорски програми.

Финансовият капацитет се разглежда от гледна точка на способността на Община Самуил да генерира собствени приходи и да реализира самостоятелно или да съ-финансира заложените в ПИРО мерки, проекти и дейности.

Самуил е община с общ годишен бюджет за 2024 г. над 18 млн. лева, в т.ч. общински приходи около 5 млн. лева. Програмата за капиталови разходи по бюджета на общината за 2024 г. е в размер на 5 276 018 лева.

Общината не може да генерира достатъчно ресурси за самостоятелно изпълнение и съфинансиране на големи инфраструктурни проекти и дейности. Въпреки ограничените бюджетни възможности, ежегодно се планират средства за изготвяне и изпълнение на проекти, продиктувани от нуждите на населението и средата на обитаване. Възможностите за съ-финансиране и/или самостоятелно изпълнение на проектите, заложи в ПИРО 2021-2027 г. са ограничени, предвид тенденциите на демографска криза и икономически упадък, пандемията, войните, инфлацията и липсата на достатъчно собствени приходи в общинския бюджет, който остава в силна зависимост от субсидии и целеви средства от държавата.

За изпълнението на Плана за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони, Програми за международно сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ“, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

Община Самуил разполага с нужния опит, капацитет и човешки ресурси за изпълнение на предвидените дейности и мерки в Плана за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г., но е с ограничен финансов ресурс за самостоятелно финансиране на големи обекти и проекти. За изпълнението на ПИРО 2021-2027 г. са важни и частните проекти и инвестиции на местния бизнес и НПО, които също създават условия за подобряване на средата и икономическо съживяване на района.

7. SWOT- анализ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на територията и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на ПИРО. При разработването на SWOT-анализа, спазвайки принципа за интегриран подход, отделните му елементи са разгледани в тяхната цялост и взаимодействие.

SWOT-анализът е обективно следствие от социално–икономическия анализ и представя в обобщен вид изводите от проучването на състоянието и потенциала за развитие на общината. Той служи за основа при обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част на ПИРО.

Приложима е общата матрица за този вид анализи, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни) и външните фактори (възможности и заплахи).

SWOT- анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Самуил, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината. Тъй като SWOT- анализът се явява обобщаващият фундамент на плановете за развитие, в него са отразени съществуващите проблеми (местни и външни за територията), които са свързани с глобални тенденции или екологични проблеми (демографска и икономическа криза, промени в климата, загуба на биоразнообразие и др.).

Силни страни	Слаби страни
1. Благоприятно географско положение с добри транспортни връзки - пътна мрежа и ж.п. линия. 2. Красива природа в сърцето на Лудогорието, чиста околна среда, защитени територии и зони с богато биоразнообразие. 3. Плодородна земя, благоприятни климатични условия и релеф за развитие на биоземеделие и животновъдство. 4. Добре развито горско и ловно стопанство. 5. Устойчиво развиващи се предприятия с традиции в промишлеността. 6. Добре развита и балансирана селищна мрежа. 7. Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура. 8. Наличие на мрежа от разнообразни и качествени социални услуги за уязвими групи от населението. 9. Богато културно-историческо наследство.	1. Демографска криза – трайно намаляване и застаряване на населението, отрицателен естествен прираст и обезлюдяване. 2. Висока безработица, ниски доходи и жизнен стандарт. 3. Незадоволително състояние на пътната инфраструктура. 4. Остаряла и амортизирана водоснабдителна мрежа, висок процент загуби на вода. Липса на ПСОВ и на канализация. 5. Ниска енергийна ефективност на жилищни, обществени и производствени сгради. 6. Неблагоприятна инвестиционна среда, ниска конкурентоспособност и слаба икономическа активност. 7. Недостиг на квалифицирана работна сила, която да отговаря на нуждите на пазара на труда. 8. Липса на средства в общинския бюджет за самостоятелно финансиране на големи инфраструктурни обекти. 9. Монокултурно земеделие и нисък дял на изградените поливни площи.

Възможности	Заплахи
1. Подобряване на инвестиционния климат, привличане на инвеститори и съживяване на икономиката. 2. Усвояване на потенциала за развитие на биологично земеделие, поливно, растениевъдство, животновъдство и преработвателна промишленост. 3. Повишаване конкурентоспособността на МСП, технологично обновяване, иновации. 4. Усъвършенстване на партньорството със съседни общини, бизнеса и НПО при реализиране на интегрирани проекти. 5. Адаптиране на образователната система към изискванията на пазара на труда. 6. Мобилност на населението за полагане на труд и ползване на услуги. 7. Предприемане на мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени. 8. Потенциал за развитие на интегриран културно-исторически, селски, еко-туризъм, лов и риболов. 9. Наличие на свободен общински сграден фонд и терени, които могат да предизвикат инвеститорски интерес.	1. Продължаваща демографска криза, дисбаланс в териториалното разпределение на населението и обезлюдяване. 2. Слаба предприемаческа активност, липса на инвеститорски интереси, инвестиции, иновации и общ икономически упадък. 3. Задълбочаване на неграмотността и продължаващ недостиг на образована и квалифицирана работна сила. 4. Влошаване на здравния статус на населението, възникване на нови епидемии и пандемии. 5. Изчерпване плодородността на земеделската земя от прекалено интензивното крупно земеделие. 6. Продължаваща политическа нестабилност в страната и увеличаваща се зависимост на общинския бюджет от централната власт. 7. Посегателства върху природните и културно-исторически дадености. 8. Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори. 9. Засилване на зависимостта на района от климатичните промени и риск от природни бедствия.

Изготвеният SWOT анализ конкретизира аналитичните изводи от актуалното състояние на територията, наличните потенциали за развитие и съществуващите проблеми. Направената взаимнообвързана оценка показва вътрешните за територията силни и слаби страни, както и външните за общината възможности и заплахи.

В резултат от направения SWOT – анализ се предлага типа стратегия, която е най-подходяща да реализира Община Самуил през новия програмен период 2021-2027 г.

ЧАСТ II. ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

1. Място и роля на ПИРО в системата от стратегически и програмни документи

От особено важно значение е ПИРО да бъде разработен и прилаган като част от общата система от стратегически и програмни документи на европейско, национално и регионално ниво. Формулирането на визия, стратегически цели и приоритети на плана за интегрирано развитие от една страна трябва да отговарят на идентифицираните нужди и проблеми в целевата територия, а от друга да бъдат изцяло съгласувани и да допринасят за постигане на целите на документите от по-високо йерархично ниво.

Планът за интегрирано развитие на община Самуил (ПИРО) определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията в контекста на идентифицираните проблеми и потребности на развитието и стратегическия пакет

от регионални, национални и документи на ЕС, формиращи основните политики на развитието през програмен период 2021- 2027 г.

Изготвеният социално-икономически анализ определи ключовите проблеми и нужди за развитието на община Самуил. Като най-сериозни сред тях се открояват: слабото икономическо развитие и високия процент на безработица, водещи до нисък жизнен стандарт на населението. Необходима е целенасочена подкрепа за местните фирми, както и за привличането на външен инвестиционен ресурс, който да подпомогне икономическото съживяване на района. Това следва да бъде съчетано с приоритетно преодоляване на технологичната изостаналост и недостатъчната иновационна активност на действащите местни предприятия, за да могат те да станат конкурентноспособни в дългосрочен план. Също така, добре развитият местен сектор на селското и горско стопанство и възможностите, съществуващи за развитие на туризма, следва да бъдат подкрепени и да повишат своята регионална добавена стойност, като се насърчават интегрираните проекти и дейности в тези сфери, включително със съседни общини.

Фокусът при развитието на институционалната среда следва да бъде поставен върху подобряване на условията за правене на бизнес, чрез създаването, обновяването или разширяването на бизнес паркове и индустриални зони.

Основна слабост в община Самуил остава ниското ниво на образованост и квалификация на голяма част от работещите и безработните. Ако тези фактори не бъдат овладяни, значителни части от територията няма да могат да се включат успешно в съвременните икономическите процеси и да отговорят на предизвикателствата на новото индустриално и цифрово развитие. В този контекст, от особено значение е поставянето на фокуса върху подобряване на образователната и социалната инфраструктура, подпомагане на процеса на трудова интеграция, чрез повишаване на квалификацията, съобразно изискванията на местните пазари на труда.

Неблагоприятното географско положение на общината и необходимостта от подобряване на транспортната свързаност и достъпност са от факторите, които могат значително да подпомогнат развитието на всички останали елементи и системи (бизнеса, инвеститорите, мобилността на гражданите и работната сила и т.н.). Затова, приоритетно следва да се вложат ресурси в значително подобрене както на транспортната, така и на техническата и телекомуникационна инфраструктура.

Едновременно с това, следва да се фокусират усилията за развитие на териториалното сътрудничество, както и да се използва потенциала за интегрирано развитие на прилежащите към общината малки населени места за преодоляване на различията с градските центрове.

Всички тези мерки следва да бъдат съобразени с адекватни дейности по опазване на околната среда и биоразнообразието и превенция на рисковете от изменението на климата, природни бедствия, аварии и катастрофи.

Рамката на стратегическите приоритети на ПИРО на община Самуил трябва да се съобрази и да допринесе за изпълнението на целите за развитие на страната, заложи в новите документи, както и целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г.

Новите елементи при програмирането на политиката на сближаване 2021-2027 г. на ЕС включват следното изискване - всички национални приоритети за развитие трябва да бъдат пряко свързани с набор от пет основни цели на политиките (ЦП), адресирани от общия регламент, върху които фондовете на ЕС ще съсредоточат своята подкрепа:

ЦП 1 - По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;

ЦП 2 - По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

ЦП 3 - По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

ЦП 4 - По-социална Европа — реализиране на европейския стълб на социалните права;

ЦП 5 - Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии.

Прилагането на подход за използването на интегрирани териториални инвестиции продължава да бъде актуален в новата политика на сближаване, както и пълното използване на местния потенциал за развитие на регионите и общините.

На базата на направен социално-икономически анализ за развитието на България за периода 2007-2017 г. са открити следните приоритети и под-приоритети:

Наука и иновации за конкурентоспособност - Основната цел на този приоритет е повишаването на конкурентоспособността на българската икономика и преструктурирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж.

Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила - Основната цел на този приоритет е повишаване качеството на човешкия капитал, като фактор на производството.

Подобряване на свързаността и цифровизация на икономиката - Приоритетът е насочен към осигуряване на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността на икономиката, каквито са по-добрата институционална и бизнес среда и дигитализирането.

Насърчаване на заетостта и социалното включване и намаляване на бедността - Основната цел на този приоритет е подпомагане реализацията на пазара на труда и активното приобщаване на уязвими групи в заетост и социално включване, чрез повишаване на възможностите им за започване на работа, подобряване на уменията, насърчаване на социално-икономическата им интеграция, подобряване на достъпа им до качествени социални услуги и преодоляване на тежките материалните лишения и лошите жилищни условия.

Оползотворяване на местния потенциал - Този приоритет има изключително териториална насоченост, като се следва т.нар. териториален подход, в основата на който стои районът със своите специфични дадености и потребности.

Фигура 12: Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г.

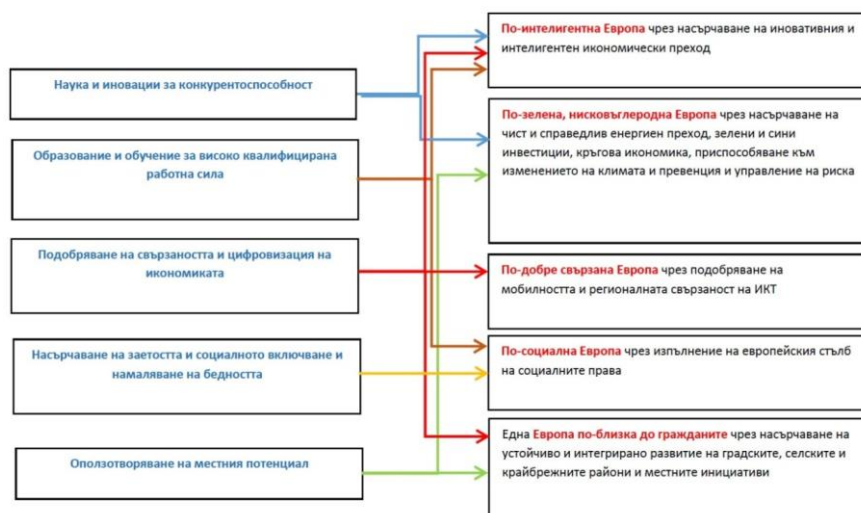

В допълнение, националната политика през периода 2021-2027 г. ще включва и целенасочени действия по следните хоризонтални политики:

- **Хоризонтална политика 1:** Действия, свързани с климата;
- **Хоризонтална политика 2:** Преференциални проекти в изостанали райони;
- **Хоризонтална политика 3:** Сигурност и миграция.

Националната програма за развитие „България 2030“ е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя визията за развитие на България до 2030 г., три стратегически цели, за чието изпълнение групира пет области (оси) на развитие и 13 национални приоритета.

Фигура 13: Връзка между националните приоритети и основните цели на Политиката за сближаване на ЕС през периода 2021-2027 г.

Национална визия:

През 2030 г. България е държава с висок жизнен стандарт и конкурентноспособна, нисковъглеродна икономика. Страната разработва и внедрява иновации във всеки сектор на икономиката, адаптирайки се към променящия се свят чрез своето високообразовано, креативно, солидарно и здраво общество. То представлява плодородна почва за идеи и притегателна сила за инвестиции и човешки капитал. Уникалните културни и природни дадености на българските региони се оползотворяват отговорно и устойчиво. Те са интегрирани помежду си и със света посредством високоскоростни пътни и оптични връзки, утвърждавайки мястото на страната като кръстопът на идеи и блага в Европа и отвъд. Българският гражданин играе активна роля в бъдещето на своята държава, има богати възможности за личностно и професионално развитие и живее в справедливо и толерантно общество, в което гласът му се чува.

Основни цели

Определени са 3 основни цели на националната политика за развитие:

1. Ускорено икономическо развитие
2. Демографски подем
3. Намаляване на неравенствата

Оси на развитие

Реализирането на стратегическите цели е предвидено посредством целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие:

1. Иновативна и интелигентна България
2. Зелена и устойчива България
3. Свързана и интегрирана България
4. Отзивчива и справедлива България
5. Духовна и жизнена България

ОС 1 - Иновативна и интелигентна България - Тази ос акцентира върху повишаването на конкурентоспособността на българската икономика и трансформирането ѝ в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж. В рамките на тази ос са определени три национални приоритета:

1. Образование и умения
2. Наука и научна инфраструктура
3. Интелигентна индустрия.

ОС 2 Зелена и устойчива България - Основният фокус на тази ос е устойчивото управление на природните ресурси, позволяващо задоволяване на текущите нужди на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост, така че тези потребности да могат да продължат да бъдат удовлетворявани и в дългосрочен план. Определени са три национални приоритета за реализацията на тази ос:

1. Кръгова и нисковъглеродна икономика
2. Чист въздух и биоразнообразие
3. Устойчиво селско стопанство

ОС 3 Свързана и интегрирана България - Осигуряването на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на районите на страната, каквито са подобряването на транспортната и цифрова свързаност, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал, определя политиките, включени в тази ос. Три национални приоритета синтезират основните въздействия:

1. Транспортна свързаност
2. Цифрова свързаност
3. Местно развитие

ОС 4 Отзивчива и справедлива България - Тази ос е фокусирана върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции. Специален акцент на политиката върху групите и индивидите в неравностойно положение ще позволи постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и споделен просперитет за всички. Определени са два национални приоритета, адресиращи нейното изпълнение:

1. Институционална рамка
2. Социално включване

ОС 5 Духовна и жизнена България - Политиките ще адресират подобряването на здравния статус на населението, като ключов детерминант на качеството на живот, но също и като необходимо условие за включването му в заестост и социална активност, както и духовни потребности на индивида да осигури предпоставки за превръщането му в творческа и пълноценна личност. Дейностите по изпълнението на тази ос са групирани в два национални приоритета:

1. Здраве и спорт
2. Култура, наследство и туризъм

ПИРО на община Самуил следва да бъде съгласуван с приетата визия, приоритети и цели, които определят рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие на

Северен централен район, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената в Регионалния план за развитие на СЦР 2014-2020 г., и е следната:

„Северен централен район - бързо и устойчиво развиващ се европейски район, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация.”

Определени са следните три приоритети за развитие на района:

Приоритет 1: Икономически подем и трансформация.

Приоритет 2: Развитие на човешкия потенциал и постигане на социален растеж.

Приоритет 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност.

Съгласно Закона за регионалното развитие, Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 (ИТСР) и общия устройствен план на общината (ОУП).

ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. е съгласуван с действащия План за управление на речните басейни /ПУРБ/ за Дунавски район и Програмата от мерки към него и с Плана за управление на риска от наводнения /ПУРН/ на БДДР.

В тази част на ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. се определя стратегията за реализация на плана, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация.

ПИРО съдържа визия за развитието на общината, стратегически цели, както и приоритети, насочени към потенциала за развитие на територията със съответни мерки към тях. Използването на интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината изисква целите и приоритетите да бъдат съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в Общия устройствен план.

2. Визия

Визията е консолидирана, обобщена представа/желание на местната общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава.

Визията дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ дългосрочно развитие. Тя отразява перспективите пред глобалното, регионалното и пространственото интегриране на територията, на основата на икономическите и социалните фактори и ресурси, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските райони.

Жителите на Община Самуил искат да имат *"работа, по-висок жизнен стандарт и равни възможности за всички"*, да обитават *"добре устроена среда на живот"* и да чувстват *"сигурност за здравето, живота си и за бъдещето на децата си"*.

На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината.

„Община Самуил - добра за живот и работа община, с икономически растеж и заетост, основани на ефективно използване на ресурсите за развитие на селско стопанство, хранително-вкусова промишленост и туризъм, съхранена природа и културно наследство.”

Визията за постигане на устойчиво развитие на Община Самуил за периода 2021-2027 г. включва следните компоненти:

- Използване на природните дадености и ресурси за развитие на местната икономика (производство на стоки и услуги) и оптимизиране на средата за хармонизирано развитие на обществото;
- Повишаване на благосъстоянието на населението и осигуряване на бъдещите поколения за развитие на благоприятни условия на живот, труд и обитаване;
- Съчетаване на икономическото и социалното развитие;
- Съхраняване и развитие на културните традиции на териториалните общности, на приемственост между поколенията;

За постигане на визията, е необходимо да се работи за:

- Създаване на благоприятна бизнес среда с цел стимулиране на инвестиционната активност за създаване на работни места и допълнителни източници на доходи за жителите на община Самуил;
- Възстановяване и развитие на традиционните селскостопански производства;
- Технологично и структурно обновяване на икономиката и повишаване на нейната ефективност;
- Развитието на техническата и социалната инфраструктура;
- Създаване на устойчива жизнена среда, гарантираща здравето, безопасността и удобството на всички граждани и гости на общината;
- Съвкупни усилия и действия на местните органи на самоуправление, на правителството, на стопанските субекти и населението;

За изпълнение на тази визия е нужно да се използват възможно най-ефективни, икономически средства и да се насърчава поведение, което води до успешно развитие и хармония между човека и природата. За реализирането на визията ще се разчита на местните ресурси и потенциал, които с помощта на финансовите инструменти на ЕС, ще се превърнат в конкурентни предимства. Желаният резултат, формулиран във визията на ПИРО на Самуил ще спомогне за постигане на приетата визия, която определя рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Северен централен регион 2021 - 2027 г.:

„СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН — бързо и устойчиво развиващ се европейски регион, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация”.

За постигане на визията трябва да се разработват и внедряват иновации във всички сектори на местната икономика, като същевременно се инвестира в образование и повишаване квалификацията на човешкия капитал. Уникалните културни и природни дадености трябва да се оползотворяват отговорно и устойчиво. Общината трябва да се интегрира със света посредством достъпни и удобни пътни и високоскоростни оптични връзки, утвърждавайки мястото си в региона и предимствата на географското си положение. Гражданите трябва да играят активна роля в бъдещето на своята община и да имат възможност за личностно и професионално развитие. За изпълнение на тази визия е нужно да се използват възможно най-ефективни, икономически средства и да се насърчава поведение, което води до успешно развитие и хармония между човека и природата. За реализирането на визията ще се разчита на местните ресурси и потенциал, които с помощта на привлечени инвестиции и финансовите инструменти на ЕС, ще се превърнат в конкурентни предимства за общината.

Постигането на желаната визия следва да се осъществи чрез определените стратегически цели, подкрепени от адекватни приоритети, мерки и дейности.

3. Пакет от стратегически цели, приоритети и мерки

Целите и приоритетите на Плана за интегрирано развитие на община Самуил са определени в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за национално, регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на конкретни резултати за територията на общината.

Целите на плана отразяват насоките за национално и регионално развитие, като ги пречупват през призмата на местния потенциал и съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината. Основа на дефинираните цели и приоритети е направеният социално-икономически и SWOT - анализ и разкритите основни специфики, проблеми и ключови фактори, стимулиращи и спъващи местното развитие.

Следвайки принципите на съгласуваност и приемственост при формулиране на пакета от цели и приоритети на ПИРО са взети под внимание стратегическите насоки за изпълнение, заложи в ИТСП на СЦР 2021-2027 г. и са представени мерки и дейности, надграждащи постигнатите резултати и въздействия от ОПР на община Самуил 2014-2020 г., отчитайки спецификата на новите условия за интегрирано местно и регионално развитие.

Определените приоритети произтичат от изводите на аналитичната част на документа, като се фокусират върху конкурентните предимства на общината. Всеки от приоритетите е свързан със съответна стратегическа цел и представлява по-краткосрочна и конкретна цел, която води до постигането на по-общата стратегическата цел.

Ключовите проблеми и нужди на развитието Община Самуил, като значителното изоставане в икономически и социален план, значителните структурни и демографски проблеми, инфраструктурните дефицити, натрупването на критична маса от проблеми и липсата на достатъчно собствен потенциал за обръщане на негативните тенденции и реализиране на ускорен догонващ растеж, поставят Общината в силна зависимост от реализираните външни намеси и подкрепа от страна на държавата и по линия на Кохезионната политика и фондовете на ЕС.

Съобразявайки се с разкритите основни дефицити и нужди за развитието на Община Самуил, както и с целите на Националната програма „България 2030“, АНКПР и Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСП) на Северен централен регион 2014–2020 г., както и с тематичните цели на кохезионната политика за периода 2021–2027 г., се определят следните стратегическите приоритети, фокусиращи политиките за развитие на общината:

Приоритет 1: Обновяване на икономиката.

Приоритет 2: Съхраняване и развитие на човешкия потенциал

Приоритет 3: Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата

Прилагането на интегриран подход към териториалното измерение на политиката за развитие, подкрепен от активен диалог и сътрудничество между институции, работещи на различни нива на управление, създаване на партньорства между местните власти, частния сектор и държавата, активно и целенасочено използване на средствата по европейските програми, е важна предпоставка за тяхното изпълнение.

ПРИОРИТЕТ 1: ОБНОВЯВАНЕ НА ИКОНОМИКАТА

Този приоритет съответства на основна цел на за развитие на България за периода до 2030 г., а именно технологична трансформация на икономиката, повишаване на ресурсната ефективност и наваксване на изоставането в цифровизацията. Същевременно, въвеждането на

модерни технологии в сектори като здравеопазване, образование и социални грижи ще осигури повече и по-висококачествени услуги за обществото.

Ключовите дейности в този приоритет са подкрепа за нови инвестиции с повишена ефективност, установяване на иновационния подход във всички сектори на икономиката, подобряване на инвестиционната среда и привличане на стратегически инвеститори, адаптиране на националната и регионалната политика към нуждите и специфичните условия за МСП и създаване на мрежи и инфраструктури, базирани на иновации и технологии, насърчаване на мерките за енергийна ефективност в предприятията и за преход към кръгова икономика, поддържане на ефективен регионален и местен пазар на труда.

Посочените действия са обединени за изпълнението на следните специфични цели:

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО

Ще се предоставят възможности за развитие на „зелена“ икономика и достъп до финансиране за иновативните МСП, особено за тези, които развиват икономически дейности в областта на нисковъглеродната икономика.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2: СЪЗДАВАНЕ НА НОВИ КАЧЕСТВЕНИ РАБОТНИ МЕСТА И ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ЗАЕТОСТ

Повишаването на ефективността на местния пазар на труда с фокус върху разкриване на нови качествени работни места ще бъде основен акцент на националната и регионалната политика. Мерките следва да осигурят интеграцията на политиките за развитие на уменията с политиките за регионално икономическо развитие. Необходими са местни партньорства между бизнеса и съответните фактори в сферата на икономическото развитие, образованието и заетостта с цел да се гарантира, че политиките за развитие на уменията се осмислят в контекста на по-широкото икономическо развитие.

Тук се включват и мерките, насочени към групата на неактивните лица, в т.ч. към безработните лица от маргинализираните групи от населението, групите с ниско образование и без квалификация и недостатъчна активност на пазара на труда. Обект на специално внимание и предприемане на мерки за включването им в обучение или пазара на труда са младежите, незаети в образование или заетост. Активизирането на трудовата ангажираност на тези групи е от важно значение за преодоляване на недостига на работна сила в региона.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3. УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО И ГОРСКОТО СТОПАНСТВО

Селското стопанство е структуроопределящ сектор в Община Самуил, базиращ се на специфичния местен потенциал. Заложените в приоритета мерки имат задачата да осигурят устойчиво селско стопанство с по-висока добавена стойност и по-добри биологични качества, модернизиране и разширяване на напоителните полета; използване на достиженията на приложната селскостопанска наука.

Целта е развитието на интелигентен, устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство, като се гарантира повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ

Туризмът е важен приоритет на ИТС на СЦР, конкурентноспособен и регионално утвърден сектор, който в същото време защитава устойчивото използване и опазването на ресурсите.

ПРИОРИТЕТ 2: СЪХРАНЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Фокусирането на политики, дейности и мерки за изпълнението на тази цел в областта на развитието на човешките ресурси се обосновава с необходимостта от решаване на констатираните, продължително проявяващи се проблеми в демографското и социалното развитие, които поставят Община Самуил в неблагоприятна позиция в сравнение с останалите общини в региони и в страната.

Приоритетът включва три основни стратегически цели, които ще се реализират чрез интегрирани дейности и проекти поради широкия, но комплексен характер на адресираните нужди и проблеми. При планирането на мерките в тази област е необходима съгласуваност както на услугите в отделните сектори, така и на регионално и местно ниво, чрез подобряване механизмите и процедурите за взаимодействие между институциите, въвеждане на мултидисциплинарен подход при предоставянето на услуги, индивидуализиране на услугите, провеждане на интегрирани политики в различни сфери – образование и обучение, пазар на труда, социални, спортни и здравни услуги и др.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1: КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

Националната програма за развитие „България 2030“ предвижда цялостно модернизиране на образователната система на всички нива, което ще благоприятства за пълноценната професионална и лична реализация.

Качественото образование е свързано със засилване функциите на Общината да насърчават повишаването на квалификацията на учителите и развитието на умения в области, съответстващи на целите на общината и бизнеса. Това ще помогне за допълнително насочване потенциала на педагогическите специалисти към значими за общината техни компетентности като например: използване на съвременни технологии в учебния процес, развитие на ключови компетентности у учениците, взаимодействие с бизнеса и други заинтересовани страни и др. В същото време следва да бъде поставен посилен фокус върху формирането на ключовите компетентности, регламентирани в чл. 77 от ЗПУО. Въпреки че те са заложи в подзаконовата нормативна уредба, на практика голяма част от учителите все още не са подготвени да ги формират ефективно у учениците. Общината следва да насочи ресурс за повишаване квалификацията на учителите за развиване на ключови компетентности у учениците, за осигуряване на различни елементи на учебна среда за формиране на такива компетентности.

Създаване на иновативна среда за учене. Управлението на образователната инфраструктура за общината често означава ресурсите да се фокусират върху гарантирането на базисните изисквания към средата за учене. Важна общинска задача, обаче все повече **става осигуряването на инвестиции в иновативни и високотехнологични елементи на средата.** Това ще помогне на училищата да осигурят условия за учене в среда, максимално близка до тази на бизнеса. Така учениците ще имат възможност да формират компетентности, от които бизнеса се нуждае и преходът към работното място ще бъде значително улеснен. Това са мерки, свързани с оборудване на кабинети, закупуване на специфична техника за нуждите на обучението, стимулиране на инвестиции от местния бизнес за споделяне на технически съоръжения, експертиза и за инвестиране в съвременни технологии за обучение.

Подкрепа и приобщаване на младежите, които не работят и не се обучават (NEETs). Прилаганите досега мерки за включване на тази група младежи в работа или в обучение често не дават очаквания резултат. Общините, бидейки най-близко до различните групи младежи NEETs, имат потенциала да окажат най-силно въздействие за тяхното приобщаване. Мерките, които са заложи в ПИРО са: Засилване на ролята на младежките и ромските медиатори, Подобряване взаимодействието между бюрата по труда и медиаторите; Насърчаване на предприемачеството

сред младите хора; Алтернативни мерки за подкрепа на прехода на младите хора към пазара на труда (напр. кариерни изложения, платформа за връзка между младежите и местните компании и др.); Подкрепа за неформално образование за формиране на компетентности за успешна реализация; Ранно кариерно ориентиране.

ЦЕЛ 2.1.1. РАВЕН ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНО И ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

За реализиране на тази цел са предвидени следните мерки за подобряване на функционирането на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст като местна и регионална политика; Прилагане на политики за обхващане и включване на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование и за намаляването на дела на преждевременно напусналите училище. Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение; Осигуряване на достъп до образование за лицата от населени места без функциониращи училища (по линия на ученическите пътувания, чрез интернет обучение и др.); Дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. професионалното образование и обучение; Подкрепа за иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища; Реализиране на проекти за организиране на групови и класни посещения в близките села с цел изучаване на традициите чрез разнообразни дейности и занимания на територията на местните училища, като отглеждане на домашни продукти и животни, традиционни занаяти и други, които да бъдат ръководени от възрастни жители на селата;

Предвижда се последните две мерки да се реализират чрез използване на подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) въз основа на интегрирани концепции.

ЦЕЛ 2.1.2. ПРИДОБИВАНЕ НА УМЕНИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ПАЗАРА НА ТРУДА

Планираните мерки са: Предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда; Разработване на гъвкави модулни учебни планове и програми по професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда, и на механизъм за гъвкава адаптация, включително задочна, вечерна и дистанционна форма на обучение съвместно с работодателите; Придобиване на по-добра цифровата грамотност; Разширяване на системите и насърчаване на ученето през целия живот; Програми за ограмотяване на възрастни, основно сред ромското население и други уязвими групи;

Планира се последните групи дейности да бъдат реализирани на териториално ниво чрез подхода на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

ЦЕЛ 2.1.3. МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Всички нива на образователната и обучителната система се нуждаят от непрекъснато усъвършенстване на инфраструктурата и съвременно оборудване, осигуряващи възможности за модерно обучение. В тази връзка е необходимо: Продължаване на модернизирането и изграждането на нова материална база на предучилищното образование, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, обществения, спортни площадки и салони (според потребностите); Доставка и монтаж на специфични и иновативни инструменти и оборудване за подкрепената инфраструктура; Засилване на употребата на ИКТ като част от модернизираната образователна инфраструктура.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. КАЧЕСТВЕНО ЗДРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ, СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, КУЛТУРА И СПОРТ

Основен фактор за определяне качеството на живот в общината е възможността жителите и да получават качествени социални, здравни, културни и други обществени услуги. За повишаване на качеството на живот и привлекателността на Общината се планира реализацията на целенасочени мерки за развитие на следните социални системи:

ЦЕЛ 2.2.1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

Грижите за здравето на населението са насочени към осигуряване на равен достъп до качествени, устойчиви и достъпни медицински услуги чрез развитие на инфраструктурата и създаване на възможности за комплексно медицинско обслужване, което ще осигури максимално използване на болничния капацитет. Предвидените мерки в областта на здравеопазването са насочени към: Териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ; Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места; Финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни региони.

Предвижда се в рамките на периода 2021–2027 г. да се реализират следните мерки в системата на социалните услуги: Създаване на социални услуги, насочени към възрастни и болни хора (хосписи); Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни; Създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания; Създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания; Създаване на други видове социални услуги (за спешно настаняване, ранна интервенция, консултативни за деца и семейства и т.н.); Подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални обекти.

ЦЕЛ 2.2.2. ПОДКРЕПА ЗА КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ И ДЕЙНОСТИ, ДОСТЪП ДО КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Предвижда се да се подкрепят дейности, свързани с: Поддържане и обогатяване на културната инфраструктура и оборудване за културни организации и сгради; Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги.

ЦЕЛ 2.2.3. ОБНОВЯВАНЕ НА СПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Планираните мерки включват: Подобряване на училищната спортна инфраструктура; Поддържане на открити и закрити спортни площи, строителство на нови; Създаване на условия за спорт в свободното време и спорт за всички и увеличаване на мобилността на населението от всички възрастови групи.

ПРИОРИТЕТ 3: ТЕРИТОРИАЛНА СВЪРЗАНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕРАВЕНСТВАТА

Транспортната и дигиталната инфраструктура са факторите, които спомагат за отключване на специфичните потенциали на регионите и увеличаване на конкурентните им предимства. От друга страна те водят до повишаване на териториалното сближаване и постигане на по-балансиран растеж и възможност за осигуряване на равен достъп на всички жители, независимо от тяхното местожителство, до икономически и социални функции и услуги.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. ТРАНСПОРТНА И ЦИФРОВА СВЪРЗАНОСТ

Инвестициите в транспортна инфраструктура ще бъдат подкрепени паралелно с инвестициите в цифрова инфраструктурата. Предвидени са дейности, насочени предимно към развитието на главните и второстепенните транспортни оси за подобряване на достъпа до пазара на труда и социални услуги в общината и СЦР. Подобряването на свързващата инфраструктура с

регионална значимост се фокусира върху ограничаването на вътрешнорегионалните различия и предоставянето на равен достъп до услуги.

ЦЕЛ 3.1.1. ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВА И ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩАТА ПЪТНА И УЛИЧНА МРЕЖА

Предвиждат се следните мерки за развитието на транспортната инфраструктура в Общината :Рехабилитация и реконструкция на Републиканската пътна мрежа -III клас; Рехабилитация и реконструкция на общинската пътна мрежа и уличната мрежа; **Подобряване** на вътре общинската свързаност на населените места; Изграждане на велоалеи и веломаршрути; Подобряване на транспортния достъп до туристически обекти

ЦЕЛ 3.1.2. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЦИФРОВАТА СВЪРЗАНОСТ

СЦР и Община Самуил в частност се характеризират с най-слабо изградена цифрова мрежа и проникване на високоскоростен Интернет, както и с най-малко използване на Интернет от домакинствата, лицата и бизнеса. Изоставането в цифровото развитие на региона е причина и следствие от неговото слабо социално-икономическо развитие.

Постигането на свободен и социално справедлив достъп до информационни и комуникационни технологии във всички райони, особено в периферните селски райони, налага специална правителствена подкрепа за изграждане на мрежа и преодоляване на отсъствието на пазарен мотив. В противен случай е налице е риск тези райони да останат „информационно откъснати“, което да задълбочи другите неравенства.

Поставената цел в правителствената програма България 2030 за равномерно покритие на националната територия с мрежа от обекти на високото ниво на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата ще подобри процесите на социално включване в региона. За постигането и са предвидени мерки за осигуряване на мрежа от информационни и комуникационни технологии от високо ниво до обекти на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2.УСТОЙЧИВА ОКОЛНА СРЕДА

Постигането на специфичната цел изисква гарантирането на условия за опазване и подобряване на околната среда, адаптирането ѝ към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси.

ЦЕЛ 3.2.1. ИЗГРАЖДАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

В Община Самуил следва да продължи изпълнението на мерките и дейностите по изграждането и/или модернизацията на техническа инфраструктура –водоснабдителни и канализационни мрежи, както и оптимизацията на системата за управление на отпадъците. Като една от основните слаби страни за Общината се отбелязва именно недостатъчната изграденост и ефективност на тези системи. Извършването на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвянето на план с действия за намаляване на течовете ще бъде основа за предвижданията по отношение на развитие и реконструкция на водоснабдителната система.

Ще бъдат концентрирани усилия за повишаване на ефективността на ползване на водите, чрез реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа, подобряване техническото състояние на водопроводните системи за подобряване на водоснабдяването и качествата на питейните води.

Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната

употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания. Следва да се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси. Ще се предприемат мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление и транспорта.

Чрез увеличаване на дървесната растителност в терените за озеленяване, изграждане на зелени коридори по пътищата, поддържане на съществуващите озеленени площи и отреждане на терени за нови такива ще се подобри качеството на атмосферния въздух. Включени са мерки и дейности за Реконструкция и модернизация на амортизираната водопроводна мрежа; Подобряване техническото състояние на водопроводните системи; Внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци; Рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление и транспорта

Всички мерки и интервенции по този приоритет могат да бъдат изпълнявани на териториално ниво чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

ЦЕЛ 3.2.2. ЕНЕРГИЙНА ИНФРАСТРУКТУРА И ЕФЕКТИВНОСТ

Този приоритет следва да допринесе за диверсификация на енергийните доставки– битова газификация на населените места, инсталиране на генератори за вятърна и соларна енергия, извличане енергията на биомасата, мерки за енергийна ефективност.

Изграждането на мощности за производство на енергия от ВЕИ за търговски цели продължава, макар и с по-ограничени темпове след 2013 г., но съществуват много резерви в производството за собствени нужди. Общините имат нужда от поощрителни мерки за оценка на наличния и прогнозния потенциал на местните им ресурси за производство на енергия от ВЕИ и неговото оползотворяване.

В програмите за енергийна ефективност на е необходимо да се обърне повече внимание и на подобряването на ефективността на сградните инсталации, а не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, както и на мерки за ускорена газификация на обществените сгради. Мерки в това направление са: Диверсификация на енергийните доставки и нарастване дела на възобновяемите източници; Повишаване на енергийната ефективност на обществени и жилищни сгради, улично осветление; Изграждане на газопреносни и разпределителни мрежи за битова газификация; Подпомагане за предприятията, които предоставят услуги, допринасящи за нисковъглеродна икономика и устойчивост към изменението на климата; Високоэффективно комбинирано производство на енергия, районни отоплителни и охладителни системи; Насърчаване и намаляване на енергийната интензивност в домакинствата.

ЦЕЛ 3.2.3. ОПАЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ, НАСЪРЧАВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМНИТЕ УСЛУГИ И „ЗЕЛЕНАТА“ ИНФРАСТРУКТУРА

Фокусът на реализираните политики е формулиран в Приоритет 1.1.2. на АНКПР – „Поддържане на НЕМ като еталон на защитено биологично природно равновесие и като рекреационна среда с общоевропейско значение, обвързано с трансгранични екологични коридори със съседни страни в Югоизточна Европа“. Специфичните задачи за развитие на НЕМ са: Опазване на идентичността на природното наследство и наследеното биологично разнообразие; Ефективна защита и използване на икономическия потенциал на природните и

защитените територии с международна значимост – постигане на баланс между екологични функции и екосистемни услуги; Създаване на трансгранични екологични коридори, на база на нормативна основа и изграждане на капацитет за управление и взаимно екологосъобразно ползване на природното богатство по модела на „Зелен Коридор“ или други европейски проекти; Изграждане на „зелена“ инфраструктура.

Мерки в подкрепа на тази цел могат да бъдат изпълнявани на териториално ниво чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3. РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Подобряването на териториалното сближаване и на качеството на управление на териториално ориентираните политики изисква регионалната политика да бъде фокусирана върху подкрепа на региони, изправени пред трудности, средни градове, които са в процес на загуба на своите социални и икономически функции, слаборазвити и селски общини, силно отдалечени от централните места в региона и страната, като и подкрепа за мерки, свързани с реструктурирането и адаптирането им.

Местните специфики, анализираният опит и добри практики, както и дефинираните в АНКПР потенциали и пречки за развитие са отправна точка за мерките в трансграничното сътрудничество с очакван най-осезаем положителен ефект от регионална гледна точка: Активизиране на трансграничните контакти и разширяване на сътрудничеството със съседните гранични райони; Инвестиции за повишаване на местното предприемачество и насърчаване конкурентоспособността на МСП (които да бъдат привлечени като директни получатели на помощта по програмите за трансгранично сътрудничество); Включване в инициативи за превенция на риска/предотвратяване и смекчаване на последствията от климатичните промени; Развитие на трансгранично сътрудничество за решаване на съвместни екологични проблеми; Развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона.

Инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия; Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство; Трансгранични проекти в областта на споделените здравни услуги;

Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие.

Мерките по тази специфична цел могат да бъдат изпълнявани на териториално ниво чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) в СЦР.

Посочените проекти и дейности са индикативни и при реализация на конкретни инвестиционни предложения, произтичащи от ПИРО Самуил 2021-2027 г., попадащи в обхвата на Приложение №1 и №2 на ЗООС или извън тях и попадащи под разпоредбите на чл.31 от ЗБР, същите могат да бъдат одобрени само след положително решение/становище по ОВОС/ЕО/ОС или решение за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО, с което е преценено да не се извършва ОВОС/ЕО, и при съобразяване с препоръките в извършените оценки от компетентните органи.

ЧАСТ III. КОМУНИКАЦИОННА СТРАТЕГИЯ

1. Въведение

Съгласно определението в действащото законодателство План за интегрирано развитие на община (ПИРО) е документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките и с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 2 и Общия устройствен план на общината. Планът за интегрирано развитие като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие през съответния програмен период.

Главна цел при разработването на ПИРО е да се осигури прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество. Необходимо е да се идентифицират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие. Трябва да се осигури прозрачност и информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО. Важно е заинтересованите страни да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на ПИРО, така и при реализацията на заложените в него цели и приоритети. Ангажимент на Общината е да осигури необходимата публичност и да предприеме всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на гражданите в реализацията на целите и приоритетите на документа.

ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината, като се цели предоставяната информация да достигне максимален брой представители на заинтересованите страни и да се осигури тяхното участие в обсъжданията и вземането на решенията. Задължително е да се гарантира участието на съответните организации, представляващи гражданското общество, партньорите от областта на околната среда и организациите, отговарящи за насърчаване на социалното включване, основните права, правата на хората с увреждания, равенството между половете и недискриминацията, действащи на територията на общината.

За изпълнението на този ангажимент е разработена настоящата **комуникационна стратегия**, която да гарантира прилагането на принципа на партньорство и да осигури прозрачност и публичност на процеса по изготвяне и реализация на плана за интегрирано развитие, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на набор от подходящи мерки и действия.

Комуникационната стратегия се фокусира върху идентифицирането и включването на заинтересованите страни и гражданското общество чрез подходящи форми, включително кампании за генериране на проектни идеи, които да бъдат включени в програмата за реализация на плана за интегрирано развитие. Важно е да бъде стимулиран подходът „отдолу-нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения.

Определянето на целите и приоритетите на плана и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели и приоритети, не трябва да бъдат единствено инициатива и ангажимент на общинската администрация, а следва да се планират с активното участие на гражданското общество. На гражданите трябва да се предоставят възможности да идентифицират проблемите в средата около тях, да предлагат решения и да работят за промяна на ситуацията в общината.

Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват провеждането на разяснителни кампании, които могат да обхващат:

1. Представяне в подходяща форма (публични дискусии, фокус групи, форуми/семинари, печатни материали, видеоматериали и др.) на информация за предвижданията на ПИРО, за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;
2. Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
3. Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;
4. Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване на стандарта на живот на населението;
5. Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

2. Принципи на Комуникационната стратегия

Комуникационната стратегия се основава на следните основни принципи:

- Прозрачност – своевременно информирание на обществеността за изпълнението на дейностите по разработване и реализация на Плана за интегрирано развитие на общината 2021-2027 г.;
- Безпристрастност и откритост при идентифициране на проблемите и анализиране на събраните данни, информация и предложения от заинтересованите страни;
- Яснота, опростеност и точност в комуникацията с гражданите и заинтересованите страни;
- Отчетност и публичност на процесите по изготвяне и изпълнение на ПИРО – създаване на условия за провеждане на дебати, предоставяне на балансирана и обективна информация, както и осигуряване на възможност гражданите да изразяват своите очаквания и предложения;
- Законосъобразност – в съответствие с приетите и действащи нормативни актове в страната и общината;
- Защита на обществения интерес – изграждане на съпричастност в населението, бизнеса и структурите на гражданското общество (СГО) към проблемите на общината и мотивирането им за участие в нейното управление, чрез реални предложения за мерки, дейности и проекти;
- Координация с ОУП и други програми и стратегии, изпълнявани от община Самуил;
- Ефективност на разходите – постигане на максимални резултати с наличните ресурси;
- Мониторинг, контрол и актуализация на мерките в комуникационната стратегия при необходимост.

3. Цели на Комуникационната стратегия

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастност и насърчи активно включване на гражданите на община Самуил и структурите на бизнеса и гражданското общество, развиващи дейност на нейната територия при идентифициране на основните нужди и

проблеми и дефиниране на визията, целите и приоритетите за развитие в периода на действие на ПИРО 2021-2027 г.

Специфични цели:

1. Осигуряване на максимална публичност и прозрачност в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО;
2. Насърчаване на активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО;
3. Изграждане и поддържане на високо обществено доверие към процесите по изпълнение и управление на ПИРО;
4. Популяризиране на европейските фондове и национални програми като финансов инструмент за подобряване на развитието на община Самуил и качеството на живот;
5. Информирание на потенциални бенефициенти, извън общинската администрация за възможностите за финансиране на техни проектни идеи и бизнес начинания;
6. Изграждане на единен информационен стандарт за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в община Самуил;
7. Подпомагане на бизнеса и местната власт за сътрудничество при осъществяване на съвместни бизнес проекти, насърчителни мерки за инвестиции в общината, отдаване под наем и на концесии на общински имоти и др.;
8. Привличане на представители на съседни общини за реализация на интегриран подход при подготовката на ПИРО и генериране на идеи за съвместни проекти и дейности;
9. Насърчаване на публичното обсъждане на приоритетни въпроси за бъдещето на общината;
10. Осигуряване на канали за комуникация между всички заинтересовани страни.

4. Целеви групи

Определянето на целевите групи е важно, тъй като всяка група има собствени нужди и приоритети, свързани с реализацията на ПИРО. Определянето на информационните нужди на целевите аудитории ще отчете мненията, знанията и нагласите на идентифицираните обществени групи по отношение на наличието на информация, необходима за вземане на решения, свързани с бъдещото развитие на общината.

Основните целеви групи на комуникационната стратегия на ПИРО са:

а/ Общинска администрация;

б/ Общински съветници;

в/ Кметове на кметства и кметски наместници в общината;

г/ Представители на бизнеса;

д/ Представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм;

е/ Представители на НПО и СГО;

ж/ Социално-активни граждани;

з/ Представители на съседни общини;

и/ Представители на медии/разпространители на информация.

Целевите групи, ангажираната администрация и разпространителите на информация съставляват основните заинтересовани страни, с различна роля и функция в процеса на подготовка, осъществяване, отчитане и комуникиране на ПИРО.

Постигането на конкретните цели на комуникационната стратегия зависи от планирането на обхвата и характера на основните послания, които ще се отправят към приоритетните целеви групи. Промените в съществуващите масови обществени нагласи налагат избор на стратегия за

индиректен достъп до широк кръг заинтересовани страни. Насочената комуникация, която би могла да формира устойчиви представи и критерии за оценка, гарантира в много по-голяма степен постигането на крайните цели. За трайна промяна в масовите нагласи е необходимо усилията да бъдат концентрирани към гарантирането на ефективна комуникация с целеви аудитории, които имат характер на референтни по отношение на значителни групи от населението. Чрез всяка една от тези аудитории ефективно могат да бъдат комуникирани различни части от общите послания на настоящата стратегия. Работата с всяка от тези групи предполага специфични действия и комуникационни форми, които да гарантират индивидуализация на подхода и в същото време, координираност на усилията за постигане на крайните цели – активно участие и съпричастност към подготовката и реализацията на ПИРО.

Общинска администрация Самуил и нейните служители, както и Общинския съвет са основни участници в процесите за подготовка и изпълнение на ПИРО и са определени като водеща целева група и пряко заинтересована страна. Прилагането на интегриран подход налага привличането на кметовете на малки населени места и представители на съседни общини като участници в процеса на разработването и изпълнението на документа. Местният бизнес и насърчаването на инвестициите са от ключово значение за социално-икономическото развитие на общината и представителите на тази група са важна целева аудитория при разработването на ПИРО. В плана се залагат множество дейности и мерки, свързани с подобряване и развитие на основните сфери на социалния живот в общината и това налага привличането като партньори на представители на секторите: образование, култура, социални дейности, здравеопазване, спорт и туризъм. ПИРО е инструмент за цялостно подобряване качеството на живот в общината и НПО, СГО и социално-активните граждани са важни участници в процесите по неговата подготовка и реализация.

5. Основни форми на комуникация

Комуникационен тип стратегия се гради върху основата на адаптивност на комуникационните механизми и предварително заложен позитивизъм по отношение лансираната същност на посланията към хората. Комуникационната стратегия на ПИРО трябва да използва такива форми на комуникация, че да успее да насърчи участието на партньорите и заинтересованите страни в процеса на разработване и изпълнение на плана. В случая комуникационният тип стратегия е изградена върху разбирането, че медиите са равноправни участници в комуникационния процес, като на тях е определена ролята на медиатори.

Комуникационната стратегия на ПИРО се основава върху няколко основни подхода, които се прилагат, чрез следните комуникационни канали:

- **Директна комуникация** – анкети, въпросници, справки, интервюта, фокус групи и обществени обсъждания;
- **Комуникация чрез електронни, печатни и онлайн медии** – прессъобщения, участие на медиите във фокус групите и обществените обсъждания;
- **Интернет** – поддържане на актуална информация на сайта на община Самуил, възможност за споделяне на мнения и предложения, чрез он-лайн анкети или на електронна поща;
- **Работа с НПО** - комуникационната стратегия подкрепя инициативи на гражданското общество, насочени към специфични групи, които трудно могат да се достигнат чрез интернет и средствата за масово осведомяване.

Изборът на конкретни комуникационни средства и дейности при изпълнението на ПИРО е съобразен със:

- Спецификата на посланията за бъдещото развитие на общината;
- Характеристиките на целевите групи – реципиенти на посланията и избор на подходящи комуникационни канали за достигане до всяка от тях;
- Възможните дейности и форми за осъществяване на комуникацията;
- При комуникиране на послания, които засягат набор от различни целеви групи, се използва интегриран комуникационен микс, който да гарантира ефективността на комуникацията, както като дейности и форми, така и като канали.

6. Основни комуникационни дейности

1. Определяне на отговорен служител в Общинската администрация за изпълнение на комуникационната стратегия на ПИРО;
2. Публикуване на съобщение на сайта на Общината, че започва разработване на План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г., членовете на работната група, определена от Кмета, телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите;
3. Изготвяне на списъци на партньори и заинтересовани страни, които да бъдат привлечени за участие в процеса на подготовката и изпълнението на ПИРО, включително представители на съседни общини;
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване сред гражданите за идентифициране на основните нужди и проблеми в общината и генериране на идеи за цели, приоритети, проекти и дейности, които да бъдат включени в ПИРО;
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места и кметски наместници за идентифициране на местните проблеми и генериране на идеи за дейности и проекти в селата;
6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО;
7. Изготвяне на списъци на участниците в петте фокус групи с имена, организация, длъжност и контактна информация – телефон, електронна поща;
8. Провеждане на пет фокус групи по следните теми:
 - Образование, култура, младежки дейности и спорт;
 - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда;
 - Местно икономическо развитие и туризъм;
 - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда;
 - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.

Фокус групите се състоят от минимум 10 участника всяка. Предварително на участниците по списък се изпращат покани.

Фокус групите се провеждат на място в зала в Общинската администрация в посочен ден и час или онлайн, чрез обмен на информация чрез електронна поща.

Участниците във фокус групите получават презентация с резюме на основните изводи от направения социално-икономически и SWOT анализи на общината. Те попълват анкета с варианти за приоритетни зони за въздействие, визия, цели и приоритети на ПИРО 2021-2027 г., в която да отбележат своите предпочитания или да направят предложения.

9. Провеждане на обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.

Проектът на документът се публикува предварително на сайта на Общината, за да могат максимален брой граждани да се запознаят със съдържанието му и да дадат обективна оценка, мнения и предложения. Покана за събитието се изпраща до всички партньори, заинтересовани страни и участници във фокус групите и се публикува на сайта на Общината.

10. Публикации в медии – прессъобщения и покани за участие в публичните събития се изпращат регулярно до местни и регионални медии.

Медиите са основен партньор и за популяризиране на изпълнението на ПИРО.

За осигуряване на одитна следа от изпълнението на комуникационната стратегия Общината следва да съхранява цялата информация от проведените медийни прояви и публични мероприятия, включително публикации, записи от интервюта и съобщения в медиите, покани, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

7. План за изпълнение на комуникационната стратегия

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия определя начина на провеждане и управление на комуникационната стратегия. Целите на стратегията могат да се постигнат, като се приложат няколко основни подхода и комуникационни дейности. Те са съобразени със съответните целеви групи характера на посланията, насочени към тези целеви групи.

Таблица 53: План за изпълнение на комуникационната стратегия

Комуникационни дейности и мерки	Срок	Начин на изпълнение/ Информирание на обществеността/ Гражданско участие	Резултат
1. Определяне на отговорен служител за изпълнение на комуникационната стратегия	1-ви месец	Отговорният служител се определя със Заповед на Кмета	Определен отговорник за изпълнение на комуникационната стратегия
2. Съобщение на сайта, че Общината започва разработване на ПИРО 2021-2027 г.	1-ви месец	Информация в медиите и сайта на Общината, представяне на членовете на работната група, телефон и електронна поща за мнения и предложения на гражданите	Информирание на широката общественост за стартиране на процеса по разработване на ПИРО
3. Изготвяне на списъци на партньори и заинтересовани страни	2-ри месец	Изготвяне на списък/ци с потенциалните участници в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО - граждански организации; обществени съвети; кметове на кметства; представители на съседни общини; представители на различни институции – образователни, културни, социални, здравни; професионални и синдикални организации; представители на местния бизнес, експерти в различни области, социално активни граждани и др.	Изготвени списъци на организации, физически и юридически лица – партньори и заинтересовани страни, които да бъдат привлечени в процеса на подготовка и реализация на ПИРО
4. Провеждане на онлайн анкетно проучване	2-3 месец	Онлайн анкета за граждани, публикувана на сайта на Общината, съобщение в медиите за анкетата, изпращане на линка с анкетата на всички партньори и заинтересовани лица и поставяне на съобщение за анкетата в Центъра за информация и услуги на гражданите.	Проучено обществено мнение за идентифициране на проблемите, нуждите и идеите на гражданите за бъдещото развитие на общината

		Набиране на предложения от гражданите за мерки, дейности и конкретни проектни идеи за включване в Програмата за реализация на ПИРО.	
5. Провеждане на анкетно проучване сред кметове на малки населени места	2-3 месец	Изпращане на електронна поща на анкети до всички кметове на кметства и кметски наместници	Събрана информация за прилагане на интегриран подход при подготовката на ПИРО и включване на мерки и дейности в малките населени места
6. Попълване на Въпросник за събиране на базови данни и информация за ПИРО	2-ри месец	Въпросникът се попълва от служители на Общинска администрация, компетентни по съответните теми и ресори	Събрани базови данни и информация за изготвяне на социално-икономически анализ на състоянието на общината
7. Изготвяне на списъци на участниците във фокус групи	3-ти месец	Изготвяне на списъци с минимум 10 участници с три имена, организация, длъжност, телефон и електронна поща за всяка една от петте фокус групи. Участниците, трябва да имат професионален опит, да са заинтересована страна или да имат експертиза по темата на съответната фокус група. Участниците във фокус групите ще попълнят анкета с варианти за приоритетни зони за въздействие, визия, цели и приоритети на ПИРО	Изготвени 5 броя списъци с участници за всяка една от фокус групите.
8. Провеждане на пет фокус групи по различни теми	4-ти месец	Публикуване на информация в медиите, в сайта на общината, на информационни табла в Центъра за информация и услуги на гражданите за предстоящите фокус-групи, в случай, че се провеждат на място в определен ден и час. Публикуване на електронна поща, на която да се задават въпроси и споделят мнения по всяка от темите на петте фокус групи, при провеждането им онлайн. Обратна връзка с участниците за получените предложения. Важно е участниците да не останат с впечатлението, че всичко е вече решено, а предложените мерки и проектни идеи действително да подлежат на доразвиване и включване в Програмата за реализация на плана.	Проведени 5 фокус групи на следните теми: - Образование, култура, младежки дейности и спорт; - Здравеопазване, социални дейности и пазар на труда; - Местно икономическо развитие и туризъм; - Благоустройство, инфраструктурно развитие и опазване на околната среда; - Развитие и обновяване на малките населени места на територията на общината.
9. Публикуване на сайта на общината на проекта на ПИРО за обществено консултиране	5-ти месец	Публикуването на проекта на документа на интернет страницата на общината за срок от минимум 14 дни преди заключителното му	Изработен в партньорство с широк кръг заинтересовани страни и граждани проект на

		обществено обсъждане. Публикуването на проекта на ПИРО трябва да бъде отразено в съобщение/новина в медиите, в сайта на общината, на информационни табла и изпратено по електронна поща на заинтересованите страни и партньори.	ПИРО2021-2027 г.
10. Провеждане на обществено обсъждане на проекта на План за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г.	6-ти месец	Публикуване на информация в медиите, в сайта на общината, на информационни табла в Центъра за информация и услуги на гражданите за предстоящото обществено обсъждане – място, ден и час. Отразяване на процеса в медиите и на сайта на Общината - преди и след обсъждането.	Проведено обществено обсъждане на проекта на ПИРО, събрани мнения и предложения от граждани, партньори и заинтересовани страни, които да бъдат отразени в документа.
11. Публикации в медии	1-6 месец и при изпълнение на ПИРО	Публикуване на информация в медиите за процеса по разработване и изпълнение на ПИРО и как гражданите биха могли да вземат участие в него.	Информирана общественост за подготовката, изпълнението и резултатите от прилагане на ПИРО

Целта на плана за изпълнение на комуникационната стратегия е да бъдат ясно и конкретно описани в хронологичен ред, мерките за популяризиране разработването на ПИРО и включването на максимален брой участници в процеса. Планът за изпълнение е съобразен с идеята за създаване на устойчиви взаимоотношения с гражданите, неправителствените организации, бизнеса и други структури на гражданското общество на територията на община Самуил.

Планът за изпълнение на комуникационната стратегия дава възможност за:

- Осигуряване на базова информация за анализите;
- Индентифициране на нужди и проблеми в целевата територия;
- Повишаване нивото на разбиране на процесите на стратегическо планиране от гражданите;
- Генериране на подкрепа за заложените проекти и дейности в рамките на ПИРО;
- Създаване на модел за комуникация и диалог между местната власт, населението, структурите на гражданското общество и бизнеса в общината.

8. Комуникационен механизъм при изпълнение на ПИРО

Комуникационният механизъм служи за осигуряване на наблюдение, контрол, информация, отчетност и прозрачност относно изпълнението на ПИРО, постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на плана. Принципът на партньорство и сътрудничество с представителите на различните групи заинтересовани страни следва да се прилага в рамките на целия процес на изпълнение на плана до неговото финално отчитане с последваща оценка.

Обществеността следва да бъде информирана за начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация, за резултатите от тях и за начина, по който са били изразходвани финансовите ресурси, с които е било обезпечено изпълнението на програмата за реализация на

ПИРО. Гражданите имат възможност да участват в изпълнението на плана като партньори на администрацията или чрез реализацията на техни частни бизнес и социални проекти

Комуникационният механизъм предвижда мерки за комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процесите на изпълнение, отчитане и актуализация на ПИРО. Предвиждат се следните мерки:

1. Ежегодна комуникация по електронна поща с представителите на заинтересованите страни и партньорите за получаване на обратна връзка и информация за техните проекти, дейности и инвестиции през годината, допринасящи за изпълнението на ПИРО;
2. Ежегодно публикуване на годишните отчетни доклади за наблюдение на ПИРО;
3. Провеждане на годишна среща /през месец април всяка година/ с партньорите и заинтересованите страни за представяне и обсъждане на Годишния отчетен доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО;
4. Публикуване на сайта на Общината и обсъждане с партньорите и заинтересованите страни на доклада за междинна оценка на ПИРО;
5. Събиране на данни и информация от привлечените партньори и заинтересовани страни за идентифициране на нови проблеми и генериране на идеи за актуализация на ПИРО.

Комуникационният механизъм предвижда постоянна комуникация с медиите за популяризиране на всички изпълнявани проекти и дейности от програмата за реализация на ПИРО. Журналисти да бъдат канени на всички годишни срещи и обсъждания на докладите за изпълнение на ПИРО. В медиите ще се публикуват резюмета на докладите за годишна и междинна оценка на плана, за да се информира обществеността за постигнатия напредък в изпълнението му.

ЧАСТ IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД - ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ.

Приоритетните зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) на територията на общината се определят на база на резултатите от социално-икономическия анализ и анализа на силните и слабите страни, както и на потенциалите за развитие. В тези зони основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, проектите и дейностите предвидени в програмата за реализация на ПИРО.

Зона за прилагане на интегриран подход/въздействие е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за въздействие се определят на базата на общи характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Зоните за въздействие могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриални или бизнес зони, зони за култура, за отдых и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

За община Самуил са препоръчителни зони за въздействие със специфични характеристики, които могат да представляват градски по своята същност зони (т.е. да включват територии от урбанизирана градска част, градски покрайнини и функционални зони в град

Самуил), но могат да се отнасят и до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини, при необходимост.

Определянето на зоните за въздействие на ПИРО е пряко обвързано с Общия устройствен план на община Самуил (ОУПО) и отредените в него територии за приоритетна реализация.

Бъдещето на община Самуил зависи от демографското състояние и обитаване на територията. Демографското ѝ развитие за разлика от повечето подобни общини, разположени в селските планински райони на страната не е налице тенденция на намаляване на броя на населението в резултат от естествения и механичен прираст. Повечето населените места са с перспективи за естествено възпроизводство на населението и броя на жителите се запазва относително постоянен. Основен приоритет в периода до 2027 г. е задържането на трудоспособното население и привличане на квалифицирани кадри, чрез стратегии за насърчаване на инвестициите, иновациите и предоставяне на добра икономическа и социална среда за живеене.

В регионален мащаб всички селища от Община Самуил са поставени в позицията на периферни и полу-периферни, слабо урбанизирани територии. Транспортната достъпност на населените места се осигурява чрез система от републиканска и общинска пътна мрежа. За да се подобри достъпа до населените места е необходимо подобряване състоянието на пътищата в цялата община. По отношението на техническата инфраструктура от основно значение е рехабилитацията, доизграждането и поддържането на качествени комуникационни трасета, които от своя страна да се синхронизират с развитието на логистични, складови и производствени зони. От ключово значение е развитието на телекомуникациите, разширяване на достъпа до високоскоростни и мобилни широколентови мрежи високоскоростни оптични връзки и повишаване на компютърните умения на хората и способностите за работа в дигитални пространства.

Инвестициите в селското стопанство, биоземеделието, отдиха и туризма във всичките му разновидности и развитието на традиционните промишлени производства ще допринесе да се обхване целия ресурс и потенциал за бъдещо икономическо развитие в общината. По линия на междубщинското сътрудничество могат да бъдат реализирани редица проекти със съседни общини в бъдеще. В резултат на идентифицираните с анализите нужди, проблеми и потенциали за развитие и предвижданията на ОУПО в ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. се определят четири зони за въздействие и прилагане на интегриран подход, представени в следващата таблица.

Таблица 54: Зони за прилагане на интегриран подход със стратегически цели, политики и мерки

ЗОНА	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ	ПОЛИТИКИ И МЕРКИ ЗА ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ
ЕКОЛОГИЧНА ЗОНА	ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	ЕП₁ - Територии за прилагане на политики и мерки за опазване на местообитанията на птиците и хабитатите
		ЕП₂ - Територии за прилагане на политики и мерки за намаляване на негативното въздействие върху околната среда
		ЕП₃ - Територии за прилагане на политики и мерки за опазване на почвите
		ЕП₄ - Територии за опазване на съществуващия характер на земеделския ландшафт
		ЕП₅ - Територии за прилагане на политики и мерки за насърчаване на рибарството

БИЗНЕС ЗОНА	ИНФРА- СТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ	ТП₁ - Територии за реконструкция и развитие на транспортната инфраструктура чрез мероприятия от страна на общината
		ТП₂ - Територии за изграждане на ново транспортно трасе от местно значение от селищата Владимировци – Исперих; Хума – Студеница; Кривица - Деница, Хитрино
		ТП₃ - Територии за създаване на местни пътища на велосипедна мрежа за бавно движение и панорамно трасе
	РАЗВИТИЕ НА МЕСТНО ПРОИЗВОДСТВО и СКЛАДОВА ДЕЙНОСТ	ИП₁ - Смесена многофункционална зона за развитие на нови производства и местни пазарни дейности
		ИП₂ - Смесена многофункционална зона за развитие на складови дейности
		ИП₃ - Територии за разширение и развитие на съществуващите производствени дейности
ЗЕМЕДЕЛСКА ЗОНА	СЪЗДАВАНЕ НА СТОПАНСКА ДИВЕРСИФИКА ЦИЯ	СП₁ - Територии за прилагане на политики за насърчаване на експерименталното земеделие
		СП₂ - Територии за прилагане на политики за насърчаване на интензивното земеделие
	ИЗГРАЖДАНЕ НА МРЕЖИ ЗА МЕСТНИ ХРАНИ	СП₃ - Територии за прилагане на мерки и политики за насърчаване на трайните насаждения (овощни градини)
ГОРСКА ЗОНА	СТОПАНСКО ВЪЗПРОИЗВОДСТ ВО НА ГОРИТЕ	ГП₁ - Територии за прилагане на мерки и политики за опазване и поддържане на съществуващия горски фонд и залесяване
		ГП₂ - Територии за прилагане на мерки и политики за поддържане и разширяване на иглолистни територии
	НАСЪРЧАВАНЕ НА ЕКОТУРИЗЪМ	ГП₃ - Територии за прилагане на мерки и политики за развитие на познавателен туризъм, рекреация и отдых
		ГП₄ - Територии за прилагане на мерки и политики за развитие на хоби и ловен туризъм
		ГП₅ - Територии за прилагане на мерки и политики за развитие и поддържане на центрове за временно настаняване, защитени жилища

Основните и второстепенни оси на развитие на територията се формират от Трансевропейската транспортна мрежа и транспортните мрежи от национално значение. Те осигуряват връзките между урбанистичните центрове в страната, както и връзките с други европейски центрове. През територията на Област Разград преминават две от основните транспортни трасета за България от национално значение - Русе – Разград – Шумен - Варна и Русе - Разград – Шумен – Ямбол. Те формират главната урбанистична ос на общината. Като второстепенна урбанистична ос се явява трасето: гр. Разград – с. Желязковец - с. Самуил – с. Хърсово – с. Богданци – с. Ножарово – с. Владимировци – с. Здравец – гр. Исперих.

Главната ос на общината е гръбнакът на Концепцията за пространствено развитие. Тя обединява разширението на съществуващите производства и развитието на нови складови функции в сферата на селското стопанство. Вторичната ос на развитие на Самуил към Исперих преминава през бъдещите смесени многофункционални зони на общината. Преминавайки през земеделската зона, тази ос ще е основният подход на идващите в горската зона.

ЧАСТ V. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Изменението на климата е тема, която е във фокуса на всички страни по света и оценката му в дългосрочен план заема важно място в процесите на стратегическо планиране на национално, регионално и местно ниво. Проведените изследвания показват прогнозно изменение в модела на валежите, което ще доведе до намаляване на речния отток, едновременно с прогнозно увеличаване на температурата. На Европейско ниво очакванията са до 2080 г. годишните валежи да намалят на до 40% от нивата на 1990 г. Температурите ще бъдат в обхват от 4°C до 5°C над днешните нива. По-малкото валежи и по-високите температури ще доведат до по-голям риск от засушаване, недостиг на вода, горещи вълни, пожари в горите и загуба на биоразнообразие. Това поставя въпроса за управлението на природните ресурси (вода, почва, въздух, биоразнообразие и биомаса) в условията на засушаване и затопляне, както и подобряване на управлението в случай на риск от наводнение.

На 11 декември 2019 г. Европейската комисия (ЕК) оповести идеята си за т.нар. Европейски зелен пакт, станал известен като Европейска зелена сделка (European Green Deal). Основната му цел е да превърне Европа в първия неутрален по отношение на климата континент до 2050 г. Пактът включва пътна карта с действия за по-ефективно използване на ресурсите, чрез преминаване от линейна към кръгова икономика и за спиране на изменението на климата, обръщане на тенденцията за загуба на биологично разнообразие и намаляване на замърсяването на околната среда. Планът обхваща всички сектори на икономиката и по-специално транспорта, енергетиката, селското стопанство, строителството, а също така и промишлените отрасли стоманодобив, производството на цимент, информационни и комуникационни технологии (ИКТ), текстилната индустрия, производството и употреба на химикали.

За реализация на амбициозния проект, през следващото десетилетие се планират редица дейности в различни сфери:

- Чиста енергия – декарбонизация на енергийната система, с фокус върху енергийната ефективност и осигуряване на енергия, базирана предимно на ВЕИ. Намаляване на емисиите до 2030 г. с 50 – 55% спрямо стойностите от 1990 г.;
- Устойчива индустрия – нова промишлена политика, основана на концепцията за кръгова икономика. Декарбонизация и модернизация на енергоемки отрасли, като стоманодобива и производството на цимент. Политиката за „устойчиви продукти“ поставя като приоритет намаляването и повторното използване на суровини, преди тяхното рециклиране. До 2030 г. всички опаковки следва да отговарят на изискванията за повторно използване или рециклиране. Предвижда се въвеждане на схеми за обратно изкупуване на технически средства: мобилни телефони, таблети или зарядни устройства за последващо рециклиране;
- Изграждане и реновиране на сгради – политиката насърчава строителството на енергийно ефективни сгради и подкрепя на инициативи за саниране през 2020 г. (предвидена е помощ за 50 милиона потребители и саниране на социални жилища, училища и болници);
- Транспорт – 90% намаление на емисиите на парникови газове в транспорта до 2050 г.;
- Биоразнообразие – нов подход в стратегиите за биологичното разнообразие и за опазване и развитие на горите, предложения за „зелени“ европейски градове и за увеличаване на биологичното разнообразие в градските пространства, засаждане на нови дървета и възстановяване на увредените или с изчерпани ресурси гори, популяризиране и използване на водораслите и други нови източници на протеини.

➤ Стратегия „От фермата до трапезата“ – в нея са заложени амбициозни цели:

- Намаляване с 50% на употребата на химически пестициди и свързания с тях риск и намаляване с 50% на употребата на по-опасни пестициди в срок до 2030 г.
- Намаляване на загубите на хранителни вещества с поне 50%, като се гарантира недопускане на влошаване на плодородието на почвите. Това ще доведе до намаляване с минимум 20% на употребата на торове до 2030 г.
- Намаляване с 50% на продажбите на антимикробни средства за селскостопанските животни и за аквакултурите до 2030 г.
- Въвеждане на биологични норми за обработка на 25% от земеделската земя до 2030 г.

В стратегията е заложена и цел до 2025 г. във всички селски райони да бъде осигурен достъп до високоскоростен широколентов интернет, за да се даде възможност за цифрови иновации.

➤ Намаляване на замърсяванията – планът за постигане на нулеви емисии има за цел предотвратяване на замърсяването на въздуха, водата и почвата. Предвидените мерки са свързани със съхраняване на биологичното разнообразие в езера, реки и влажни зони, намаляване на вредното замърсяване от пластмасови микрочастици и лекарствени продукти, преразглеждане на стандартите за качество на въздуха, защитата на гражданите от опасни химикали чрез нова стратегия, насочена към постигане на устойчивост и нетоксична околна среда, намаляване на замърсяването от големи промишлени инсталации, предоставяне на подкрепа на местните власти за постигане на по-чист въздух за гражданите.

Зелената сделка е придружена от Инвестиционен план за устойчива Европа, който се предвижда да бъде финансово обезпечена чрез т.нар. Механизъм за справедлив преход. Фондът за справедлив преход (ФСП): допълнителни 7.5 млрд. евро към средствата по Кохезионната политика по Многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021 – 2027 г. Разпределените средства за България са 458 млн. евро.

Действията по отношение изменението на климата имат своята законодателна рамка на международно, европейско и национално ниво. Република България е страна, ангажирана по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (1999 г.), Протокола от Киото (2002 г.), новото рамково международно споразумение (2012 г.) и Парижкото споразумение (2015 г.).

Задълженията по ограничаване и адаптиране към измененията на климата са регламентирани в националното законодателство в Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Член 2 от ЗОИК определя неговата основна цел: „... да гарантира намаляване на емисиите парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени“.

Законът посочва и най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове и ограничават изменението на климата:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела на енергията от възобновяеми източници;
- Улавяне и оползотворяване на метан;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването;
- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Насърчаване използването на обществен транспорт;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена“ икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;

- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата.

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) също има отношение към климатичните промени, тъй като регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда. В него се посочват принципите за включване на политиките в областта на околната среда (включително политиките в областта на климата и биологичното разнообразие) в други сектори.

В унисон с европейската „зелена политика“ в България е разработена Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт до 2030 година. Тя отразява новия контекст на политиките, свързани с климатичните промени. Националната стратегия задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления, като идентифицира и потвърждава необходимите действия както за цялата икономика, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна интегрирана тема.

Селско стопанство

Сектор „Селско стопанство“ е особено уязвим по отношение на изменението на климата и демонстрира разнообразни потенциални въздействия. В същото време съществуват известни възможности за извличане на ползи от промените. Въздействието на изменението на климата в земеделието е свързано с добивите и качеството на културите, селскостопанската производителност, промените в продължителността на вегетационния период, добивите от животновъдство, засушаване на почвата, ерозия, засоляване, загуба на земя и загуба на доходи.

Биоразнообразие и екосистеми

Биологичното разнообразие и екосистемите са особено уязвими по отношение на изменението на климата и демонстрират разнообразни потенциални въздействия, като например загуба на генетично разнообразие, нарушаване на жизнените цикли и фенологичните фази на видовете, влошаване на местообитанията и въздействие върху екосистемните услуги.

Енергетика

Изменението на климата може да повлияе на енергийния сектор по много начини - то може да причини щети на инфраструктурата и оборудването, да доведе до понижаване на качеството на въглищата, да увеличи риска от топлинен стрес за работниците, които работят на открито, да намали ефективността на електроцентралите, да намали наличността на вода за охлаждане, да създаде несигурност по отношение на производството на електроенергия, да понижи ефективността на производството на слънчева и вятърна енергия, да предизвика промени в потреблението на енергия и да намали нуждата от отопление.

Гори

България е богата на гори, но изменението на климата е потенциален двигател на значителни промени. Основна уязвимост представляват специфични за различните видове физиологични реакции. Някои видове дори биха могли да нямат адаптивност, за да се справят с новите климатични условия. Други уязвимости включват несигурност по отношение на взаимодействието между видовете, фактът, че големи площи с иглолистни насаждения са на твърде ниска надморска височина. Изменението на климата може да доведе и до повишена вероятност за възникване на големи пожари и други смущения, както и да създаде неблагоприятни условия за инвазивни видове. Предизвикателство представляват и дървата за огрев като преобладаващ продукт от дървен материал.

Човешко здраве

Изменението на климата влияе върху човешкото здраве чрез температурите и влажността (сърдечно-съдови заболявания, удари, трансмисивна заболяемост, инфекции, респираторни заболявания, алергии), екстремните метеорологични явления и пожарите (смъртност, болести, свързани с водите и храните, посттравматично стресово разстройство) и промяната във валежите (бактериални инфекции и стомашно-чревни проблеми).

Туризъм

Поради своя териториално концентриран, зависим от времето и изключително сезонен характер, туризмът в България е уязвим по отношение на изменението на климата. Уязвимостта се състои от краткосрочни и дългосрочни заплахи, въпреки че по-високите температури по-рано и по-късно през годината могат да направят междинните сезони по-привлекателни. Основните рискове, свързани с изменението на климата, включват по-малък брой туристи, по-кратък зимен сезон, по-кратък среден престой, здравословни проблеми за туристите, по-лоши условия за отдых на открито, увреждане на туристическата инфраструктура и суперструктура, затруднен достъп до туристическите дестинации и недостиг на вода. Възможностите, които биха могли да възникнат от изменението на климата включват по-дълъг летен сезон и междинни сезони, развитие на нови туристически продукти и по-малка нужда от отопление през зимата и междинните сезони.

Транспорт

Основните видове транспорт, които ще бъдат повлияни от гледна точка на предоставянето на услуги, са пътния и железопътния транспорт, следвани от водния и въздушния транспорт. Очаква се най-значителното въздействие върху инфраструктурата да бъде причинено от наводненията и свлачищата поради по-високата честота на силни валежи. Други явления, които се очаква да засегнат сектора са виелиците, снеговалежите и екстремните горещини. Очаква се метеорологичните събития, свързани с изменението на климата да окажат отрицателно въздействие върху всички участници в транспортния сектор (влошаване на състоянието, щети, временно затваряне на участъци /възли от пътната инфраструктура), транспортните оператори (по-високи оперативни разходи и прекъсвания на дейностите), потребителите на пътната мрежа (забавяния, удължено време на пътуване, дискомфорт при пътуване) и крайните потребители и обществото като цяло (по-високи разходи за транспортна инфраструктура и транспортни дейности).

Градска среда

В градските райони очакваните въздействия от климатичните събития включват щети за сградите и градската инфраструктура, последици за здравето, застрашени основни услуги, вкл. доставка на храна и електричество, намалена достъпност на средата и воден стрес, както и увеличен финансов натиск върху общините за поддръжка на инфраструктурата и съоръженията и персонала за спешна помощ. Големите градове ще бъдат по-уязвими по отношение на екстремните метеорологични явления, тъй като техните централни градски части обикновено са с по-голяма плътност, интензивен трафик, с по-малко зелени и отворени пространства и със стара инфраструктура с ограничен капацитет. Уязвимите групи, вкл. хората, които живеят под прага на бедността, в лоши жилища, бездомните, възрастните и болните хора, ще бъдат засегнати в по-голяма степен.

Води

Очаква се изменението на климата да окаже значително въздействие върху хидрологията на реките в България, като прогнозите са за спад с около 10 процента за следващите 30 години. Възможно е да настъпят значителни промени в сезонното разпределение на оттока на реките, с увеличение през зимата и пролетта и спад през лятото и есента. Рисковете и уязвимостта, свързани с водите, включват опасност от наводнения и суша. Рисковете от наводнения засягат

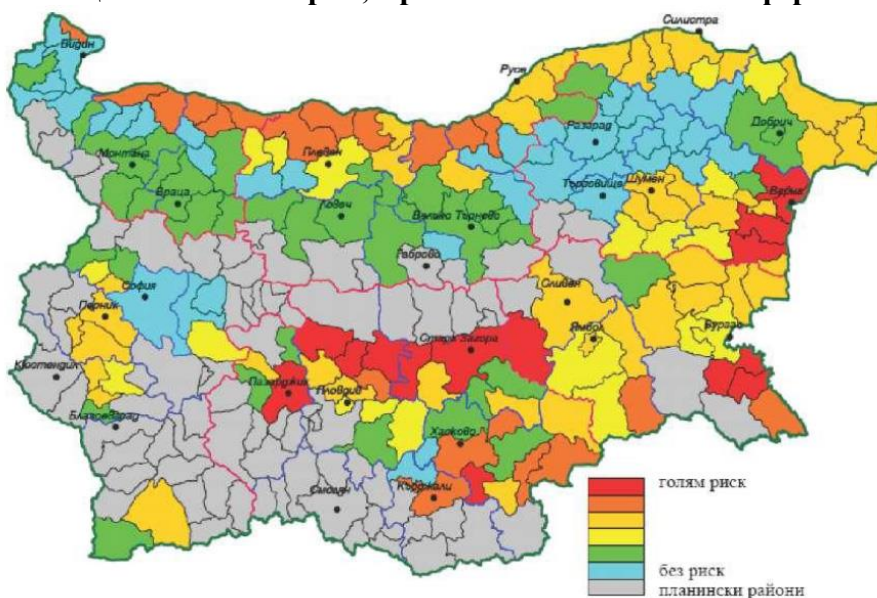

цялата страна, докато рисковете от засушаване застрашават районите с прогнозиран недостиг на вода. Районите, които използват подпочвени води, са с по-нисък риск. Вероятни са по-високи рискове в районите, които използват повърхностни води и имат значителни туристически дейности. Основните уязвимости по отношение на изменението на климата са системите за производство на водноелектрическите централи, водните услуги (водоснабдяване, канализация и мелиорация), състоянието и готовността на водната инфраструктура, както и готовността на операторите и населението, поради липса на предишен опит с наводнения и засушаване. Рисковете за инфраструктурата и услугите произтичат от щети, неправилна експлоатация и нискокачествени или недостатъчни услуги. Биологичното разнообразие е изложено на риск в резултат от наводненията и засушаванията.

Визията на Националната стратегия за АИК е: „Да се развие най-високото възможно ниво на устойчивост на страната срещу изменението на климата, като се вземат всички необходими и изпълними мерки и по този начин се гарантира безпрепятствено функциониране на икономическите сектори на страната, защита на здравето и благосъстоянието на населението и опазване на природните богатства“. Крайната цел е природната среда, сградите и инфраструктурите, здравеопазването и спешната помощ, както и ключовите икономически сектори да станат не само устойчиви на рисковете, но и готови да се възползват максимално от възможностите. Към Стратегията има План за действие, който описва какви действия за адаптация следва да бъдат предприети, по икономически сектори, като се посочват потенциални последици за бюджета и източници на финансиране, предвидената продължителност и очакваните резултати, показателите за изпълнение и отговорните институции. Отделни фактологични справки за всеки сектор разглеждат планирането на действията по сектори.

Според проучване на Националния институт по метеорология и хидрология /НИМХ/ към БАН, община Самуил попада в район без риск за почвено-атмосферно засушаване, в резултат на климатичните промени.

Фигура 14: Общините в България, с риск към почвено-атмосферно засушаване⁷

⁷ Източник: Доклад „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. д-р В. Александров, Национален институт по метеорология и хидрология към Българска Академия на Науките

Въпреки, че по данни на модела, изработен от НИМХ, промените във валежите и температурите на въздуха ще се случват бавно и постепенно, те вече се проявяват в различни райони на България и създават сериозни затруднения с водоснабдяването на населението, реколтата, горски пожари, наводнения и други. За това е необходимо в ПИРО да се включат мерки за смекчаване и адаптиране към климатичните промени, спазването и съобразяването с които е от изключителна важност за устойчивото развитие на общината.

Представената в Националната стратегия за АИК рамка поставя изискванията за целенасочено и последователно планиране и реализиране на мерки и дейности, свързани с изменението на климата. Общите хоризонтални мерки, които следва да се предприемат и от Община Самуил са два основни вида:

- **Мерки за ограничаване изменението на климата** (предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парников ефект);
- **Мерки за адаптация към изменението на климата** (предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици от измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможности, появили се вследствие на климатичните изменения).

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се зложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети. Мерките за адаптация следва да се разглеждат и като начин за разглеждане на климатичните изменения като възможност.

Действащата към настоящия момент стратегическа и нормативна рамка, позволяват да бъдат открити някои основни хоризонтални мерки, които да ръководят политиките и да обосновават дейностите и проектите, включени в ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г. Те се основават и на приетия от Министерството на околната среда и водите Трети национален план за действие по изменение на климата.

В рамките на програмния период 2021-2027 г. са препоръчителни следните мерки за ограничаване изменението на климата и адаптиране към климатичните промени:

Общи мерки:

- Прилагане на общите принципи и изисквания, свързани с изменението на климата, в мерките за реализация на ПИРО и в секторните документи на екологичната политика на община Самуил – Програма за опазване на околната среда, Програма за управление на отпадъците, Програма за енергийна ефективност, Краткосрочна и Дългосрочна общински програми за насърчаване използването на енергия от ВЕИ и бигорива и други.
- Формиране на партньорски мрежи и реализация на интегрирани проекти за подобряване на екологичната обстановка и качеството на живот в община Самуил.
- Повишаване информираността и ангажираността на гражданите относно екологичните въпроси и проблемите с изменението на климата.
- Повишаване на административния капацитет в Община Самуил за изпълнение на екологична политика и реализиране на проекти и дейности за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофични събития, изменението на климата и околната среда.
- Разработване на общинска система за информация за климата и ранно предупреждение.

- Приемане на общинска програма за ограничаване на рисковете от бедствия и аварии.
- **Мерки за ограничаване изменението на климата:**
- Повишаване на енергийната ефективност на жилищни, административни и производствени сгради;
- Повишаване на енергийната ефективност на уличното, фасадно и парково осветление;
- Повишаване използването на ВЕИ в общината;
- Изграждане на съвременни отоплителни и охлаждащи системи;
- Развитие на „зелена икономика“, чрез внедряване на иновативни технологични и организационни подходи в местните предприятия;
- Съхраняване на горския фонд, подобряване управлението на горите и залесяване на незалесени територии;
- Ограничаване употребата на нитрати и пестициди в сескостопанското производство;
- Развитие на биологично земеделие;
- Развитие на напоителните системи и увеличаване на напояваната площ;
- Осигуряване на условия и насърчаване на пешеходното и велосипедно движение;
- Подобряване на системите за управление на различните потоци отпадъци;
- Закриване и рекултивация на нерегламентирани замърсявания на територията на общината;
- Засилен контрол върху запалването на стърнищата и други.

Мерки за адаптация към изменението на климата:

- Частична корекция на речни корита при необходимост не само в населените места, а и извън урбанизираните територии;
- Прочистване на речни участъци и дерета за избягване на риска от високи приливни вълни;
- Ремонт и укрепване на мостови съоръжения, подпорни стени, диги и др.;
- Подобряване на водоснабдителната и канализационна мрежа и ефективно използване на водните ресурси;
- Разработване и прилагане на правила и нормативи за устройство на територията и застрояване, съобразени с климатичните промени;
- Изграждане на съоръжения срещу наводнения;
- Поддържане и регулярно почистване на отводнителните канали и съоръжения;
- Изграждане на съоръжения за защита и ранно известяване при горски и полски пожари;
- Селектиране на сухоустойчиви култури и използването им в земеделието;
- Поддръжка и подобряване на съществуващите местообитания на аквакултурите;
- Въвеждане на енергоспестяващи и водоспестяващи технологии в местните предприятия;
- Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите; идентифициране на редки видове със сериозен риск от изчезване;
- Изграждане на способности за управление на риска от бедствия и реагиране при извънредни ситуации и осигуряване на достатъчно и модерно оборудване.

ЧАСТ VI. МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Привличането на инвестиции е ключов инструмент за увеличаване на местния икономически потенциал, повишаване конкурентоспособността на съществуващите и създаване на нови предприятия и активизиране на пазара на труда, насочено към разкриването на нови устойчиви работни места в общината.

Съгласно нормативните изисквания на Чл.11. от Закона за насърчаване на инвестициите /ЗНИ/, Кметът на общината осигурява провеждането на политиката за насърчаване на инвестициите на територията на общината при разработването и изпълнението на Плана за

интегрирано развитие на общината /ПИРО/ и на програмата за реализирането му. Това налага включването в ПИРО на мерки за насърчаване на инвестициите, които да съответстват на разпоредбите на Закона за насърчаване на инвестициите, Правилника за неговото прилагане и на общинската Наредба за насърчаване на инвестициите и издаване на сертификати за инвестиция клас В.

Общинското ръководство следва да положи усилия за привличане на инвестиции за модернизиране на съществуващите и изграждане на нови индустриални зони, при доказан икономически ефект и наличие на инвеститори. Необходимо е създаване на устройствени условия и обновяване на инфраструктурите за повишаване на привлекателността на територията за развитие на икономически дейности. Създаването на индустриални зони, производствени бази и логистични центрове, отговарящи на съвременните високотехнологични изисквания означава, че трябва да се предложат достатъчно такива терени, за да могат инвеститорите да имат избор. Общият устройствен план на община Самуил предвижда достатъчно такива територии, позволяващи разширяване на съществуващите и създаване на нови зони за развитие на индустриални и складови дейности.

Основните цели, които се поставят с мерките за насърчаване на инвестициите са:

1. повишаване конкурентоспособността на икономиката на територията на община Самуил, чрез насърчаване на инвестициите за научни изследвания, иновации и технологично развитие в производства и услуги с висока добавена стойност, при спазване принципите на устойчивото развитие;
2. подобряване на инвестиционния климат;
3. създаване на нови работни места;
4. стимулиране развитието на местния бизнес, чрез привличане на инвеститори и подпомагане дейността на фирмите, които развиват дейност на територията на общината.

Инвестиционните проекти с общинско значение с издаден сертификат клас В от кмета на Община Самуил се насърчават с мерките по реда на чл. 22з, ал. 3 от ЗНИ и по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане, Закона за данък върху добавената стойност, Закона за насърчаване на заетостта и Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, ако отговарят на предвидените в тях условия.

По реда на нормативната уредба се насърчават инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи и свързаните с тях нови работни места, осъществявани на територията на община Самуил, в съответствие с изискванията на Регламент(ЕС) № 651/2014.

Инвестициите трябва да отговарят на условията на чл. 12, ал. 2 ЗНИ, както следва:

1. да са свързани със създаването на ново предприятие, с разширяването на съществуващо предприятие/дейност, с диверсификация (разнообразяване) на производството на предприятието/дейността с нови продукти или със съществена промяна в цялостния производствен процес на съществуващо предприятие/дейност;
2. да се осъществяват в икономически дейности, посочени в правилника за прилагане на закона със съответните кодове, определени съгласно действащата Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейската общност (NACE), съответно нейното пряко приложение в Република България чрез съответстващата класификация;
3. най-малко 80 на сто от приходите от изпълнявания инвестиционен проект да са от икономически дейности по т. 2 за срока по т. 8 /по-долу/;
4. срокът за изпълнение на инвестицията да е до три години от датата на започване на работата по проекта до неговото завършване, включително за голям инвестиционен проект по смисъла на чл. 2, § 52 и чл. 14, §13 от Регламент (ЕС) № 651/2014;

5. инвестициите в един обект да не са под минималния размер, определен с правилника за прилагане на ЗНИ, който размер може да бъде намален:

а) до три пъти за инвестиционни проекти, които ще се реализират изцяло в административните граници на икономически необлагодетелстваните региони, определени с правилника за прилагане на закона;

б) до три пъти за инвестиции във високотехнологични дейности от индустриалния сектор на икономиката, определени с правилника за прилагане на закона;

в) до пет пъти за инвестиции във високотехнологичните дейности от сектора на услугите, определени с правилника за прилагане на закона;

г) над пет пъти, когато се създава и поддържа заетост по смисъла на т. 7 във високотехнологични дейности или в икономически необлагодетелстваните региони и до три пъти в останалите икономически дейности, като изискванията към заетостта се определят с правилника за прилагане на закона;

6. най-малко 40 на сто от приемливите разходи за материални и нематериални активи да се финансират чрез собствени ресурси или чрез външно финансиране под форма, която изключва публична подкрепа;

7. инвестициите да създават и поддържат заетост, която отговаря едновременно на условията съгласно чл. 14, §9 от Регламент (ЕС) № 651/2014:

а) да е пряко свързана с осъществяването на инвестиционния проект;

б) инвестиционният проект да води до нетно увеличение на броя на служителите в съответното предприятие/организация в сравнение със средния брой на служителите през предходните 12 месеца;

в) създадената заетост да се поддържа за минимален период от 5 години в случай на голямо предприятие и за минимален период от 3 години в случай на МСП;

8. инвестицията в икономическата дейност по т. 2 да се поддържа в съответния регион по местонахождение най-малко 5 години, а в случай на малки и средни предприятия - три години, считано от датата на нейното завършване, съгласно чл.14, §5 от Регламент (ЕС) № 651/2014 г.

В интернет страницата на Община Самуил следва да се поддържа актуална електронна база данни на следната информация:

- актуален списък със свободни терени и недвижими имоти за осъществяване на инвестиции;
- формуляри и образци за кандидатстване за получаване на сертификат за инвестиция клас В и ползване на насърчителните мерки;
- информация за издадените сертификати за инвестиция клас В;
- прилаганите мерки за насърчаване на инвестицията при спазване на изискванията за наблюдение и прозрачност на информацията в областта на държавните помощи.

Инвестициите се определят като клас В с общинско значение, въз основа на критериите за размер на инвестициите и заетостта. Проектите с общинско значение се насърчават като инвестиции клас В, когато се реализират в административните граници на общината и отговарят на нормативните изисквания.

Инвестиционните проекти с общинско значение с издаден сертификат клас В от кмета на общината се насърчават с мерките по реда на чл.22з, ал.3. от ЗНИ, както следва:

1. съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината;
2. индивидуално административно обслужване;
3. придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти - частна общинска собственост, по реда на чл.22а, ал.1, т.2 и 4 при спазване на условията по чл.22а, ал.2 - 8 и 13.

Препоръчителни мерки за насърчаване на инвестициите:

- Създаване на инвестиционен модул в сайта на Общината с презентации на дейността на местните фирми и информация за индустриални зони, свободни терени, сгради и др.
- Съкратени срокове за административно обслужване, предоставяно от Общината на инвеститорите чрез общинската администрация, в срокове с една трета по-кратки от предвидените за съответните административни услуги.
- Индивидуално административно обслужване – извършва се безплатно от служители на Общинската администрация, пред съответните компетентни органи, като включва:
 1. информиране на инвеститорите за необходимите и приложими процедури към конкретния инвестиционен проект, съобразно неговите специфики, нормативни изисквания;
 2. съдействие и помощ при попълване, подаване и получаване на необходимите документи, за реализиране на проекта, от ангажираните институции, след заплащане на дължимите такси (съгласно съответния закон);
 3. осигуряване на контакт между инвеститора и съответната администрация, задължена за издаване на необходимите документи и други.
- Придобиване право на собственост или ограничени вещни права върху имоти – частна общинска собственост, необходими за реализиране на инвестиционния проект, след преговори с инвеститора и извършване на оценка (съгласно ЗНИ, ППЗНИ и общинската Наредба за насърчаване на инвестициите).
- Облекчен режим (без търг или конкурс) при придобиване право на собственост или ограничени вещни права (право на ползване, на преминаване и др.) върху недвижими имоти - частна общинска собственост – важи за инвестиции клас „А“ и „Б“ от ЗНИ.
- Изграждане с публични средства на елементи на техническата инфраструктура, необходими за осъществяване на един или повече инвестиционни проекти.
- Данъчни облекчения при определяне размера на местните данъци и такси за определен брой години след реализиране на инвестицията.
- Изготвяне на реализация на ежегоден План за действие за общинските концесии, с цел привличане на инвеститори за стопанистване и/или управление на общински имоти, обекти и/или предоставяне на публични услуги.
- Съдействие за осигуряване на квалифициран персонал за предприятията на инвеститорите, включително чрез организиране на обучения, финансирани от различни програми и проекти, стажантски програми, дуално обучение и други механизми.
- Участие в български и международни икономически и инвестиционни форуми, борси и търговски изложения и организиране на бизнес посещения на потенциални инвеститори.

ЧАСТ VII. ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА

Програмата за развитие на туризма в община Самуил е изготвена като самостоятелен раздел в ПИРО, в изпълнение на нормативните изисквания на чл.11 от Закона за туризма (ДВ. бр.17 от 25.02.2020 г.). Настоящата Програма е в съответствие с приоритетите на Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030 г., Концепцията за туристическо райониране на България и е съобразена със задачите на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021-2027 г. и съществуващите туристически ресурси.

Община Самуил разполага с ограничени възможности за практикуване на туризъм – културно-исторически, екологичен, приключенски, ловен, риболовен, селски и др.

За съжаление потенциалът на общината не е използван пълноценно до момента и туризмът остава един от слабо развитите сектори в местната икономика. В същото време социално-икономическите данни сочат висока безработица и емиграция на населението поради липса на условия за заетост и работни места.

Настоящият раздел на ПИРО има за цел да допринесе за насърчаване на туристическото развитие в района, привличане на инвеститори в сектора, създаване на базова инфраструктура-места за настаняване и заведения за хранене и развлечения и популяризиране на Самуил като дестинация за рекреация, отход и селски туризъм. Заложените цели ще се постигнат, чрез използване на наличните ресурси за устойчиво развитие на всички видове туризъм, за които има потенциал в общинската територия.

В съответствие с нормативните изисквания на чл.11, ал.2 от Закона за туризма, настоящата Програма предвижда проекти и дейности за:

1. изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
3. изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
5. провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

Развитието на туризма се явява изключително важен приоритет със значително влияние върху икономическия растеж и трудовата зетост и пряко отношение към качеството на живот. Туризмът може да изиграе съществена роля за изграждане и утвърждаване на положителен имидж на общината и да даде възможност за развитие на множество съпътстващи дейности и услуги, които да разнообразят местната икономика и създадат работни места.

Конкретните проекти, дейности, бюджет и срокове за изпълнението им в сферата на туризма са включени в Програмата за реализация на ПИРО.

В Концепцията за туристическо райониране на България от 2015 г., община Саумил е включена в Район Дунав с административен център град гр. Русе, в Източнoдунавски подрайон. Туристическият район има специализация в Културен и Круизен туризъм.

Разширената му специализация включва: 1. Културно-исторически туризъм; 2. Речен круизен туризъм; 3. Приключенски и екотуризм; 4. Градски развлекателен и шопинг туризъм; 5. Винен и кулинарен туризъм; 6. Религиозен и поклоннически туризъм.

Община Самуил попада в обхвата на специализацията за културно-исторически, приключенски и екотуризм.

Развитието на устойчив туризъм е сред основните цели в Първия приоритет на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район - Цел 1.3.2. *Опазване и развитие потенциала на природните дадености и културно-историческото наследство за насърчаване и укрепване на туристическия сектор.*

В стратегията е посочено, че туристическата индустрия притежава значителен потенциал за разширяване и разнообразяване на регионалния туристически продукт, чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство. Природното и културното наследство е едно от най-силно изразените сравнителни предимства на българските райони в глобализацията се свят. За постигане на стабилен ръст на сектора, основно изискване е осигуряването на необходимите условия на достъпност и комфорт на обектите, без това да поставя в риск тяхната автентичност. За осигуряване на добра възвръщаемост от инвестициите и стабилен ръст на сектора, сериозни усилия следва да бъдат фокусирани в съвременни методи на маркетинга на туристическите дестинации с фокус върху целостта и разнообразието на предлагания в района продукт. Този продукт следва да съчетава експонирането на природните и културните ресурси в района като ключов елемент в туристическото развитие и предлагане, като осигурява поддържане на основни екологични процеси и опазване на природното наследство и биоразнообразието.

Мерките за развитие на туризма в района включват:

- Валоризиране и активизиране на богатите природни и антропогенни туристически ресурси в областите на района..
- Съвързване на съществуващите рекреационни зони и ландшафти чрез културни и туристически маршрути.
- Развитие на инфраструктурата на културата и експониране на културното наследство на територията на СЦР като предпоставка за развитие на културния туризъм. Включване на културното наследство в регионални туристически продукти и популяризиране им в европейски и световен план. Възстановяване, реставрация, консервация, въвеждане на съвременни форми на експониране на паметниците на културното наследство.
- Изграждане на инфраструктурата, обслужваща туризма в района.
- Популяризиране на биологичното разнообразие. Изграждане на екотуристическа инфраструктура. Реализиране на проекти за опазване и поддържане на биологичното разнообразие.
- Стимулиране на туризма по река Дунав.
- Подкрепа на инициативи за създаване на регионални туристически продукти в областта на културния, винения, селския туризъм.
- Осъществяване на интегрирани проекти с трансграничен и транснационален характер.

Развитието на туризма в района следва да се осъществява чрез широко сътрудничество между всички заинтересованите страни – държавата, Регионален съвет за развитие, областни и местни власти, бизнес и туристически организации, други обществени и неправителствени организации.

Туризмът може да интегрира и мобилизира средите на бизнеса и да се развива като сериозна икономическа дейност, която диверсифицира икономиката в района на община Самуил, като същевременно създава привлекателни работни места за млади хора.

На територията на общината съществуват природни и антропогенни зони и фактори - природни забележителности, културно-исторически паметници, недвижими културни ценности и обекти, горски ресурси, защитени зони, религиозни и културни обекти, етнографски ресурси и традиции, които биха могли да се използват за развитие на туризма.

1. Ситуационен анализ и туристически ресурси

Туризмът не е типичен отрасъл за местната икономика, но община Самуил разполага с ресурси и туристически потенциал, които могат да се използват за генериране на доходи и устойчиво развитие. Общината предлага добри възможности за развитие на селски туризъм, къмпинг, спорт и отдих, туризъм, както и за развитието на лова и риболова. Пейзажът, пълен с красива растителност, предлага големи възможности за развитие на този отрасъл на икономиката. Тази територия, далеч от индустриални центрове дава възможност за развитието на селски туризъм/еко-туризъм без значително влияние от страна на градските покрайнини или замърсяване. Подходящият терен за развитието на селския туризъм е много атрактивен, тъй като могат да се създадат еко-пътеки и маршрути за разходка и отдих на туристите.

На територията на общината няма официално регистрирани и действащи туроператори, туристически агенти и туристически сдружения.

Потенциал за развитие на туризъм в община Самуил

Територията на Община Самуил е със запазена чиста природа, красиви и непокътнати кътчета с ценни, но неизвестни забележителни обекти. Язовирите, намиращи се на територията на общината са подходящи за спортен риболов. Растителното разнообразие в горския фонд на общината включва над 40 дървесни и над 700 броя тревни растителни видове. В горите има добри условия за развитие на фауната. Общината разполага с богати дивечови запаси представени от благороден елен, сърна, заек, дива свиня.

Недвижими културни ценности - По списък на НИНКН недвижимите културни ценности в общината са 73, като от тях с национално значение са 8. Други интересни културно-исторически забележителности на територията на община са: религиозните храмове (джамии и църкви), античните и средновековните крепости, тракийските некрополи. В общината има 32 къщи със статут на архитектурни паметници на културата (недвижими културни ценности). Състоянието на много от недвижимите културни ценности не е добро, нуждаят се от консервация, експониране и социализиране. За тези, които се намират извън урбанизираните територии е необходимо подобряване на транспортната достъпност до тях, както и благоустрояване на прилежащите територии - антични селища, некрополи и могили. Техният потенциал не е достатъчно добре използван, но са с добри перспективи за включването им в туристически маршрути и развитие на културно-познавателен туризъм. Необходими са непрекъснати усилия и прилагане на ефективни мерки за опазването, поддържането й.

Природно наследство -Обектите от Националната екологична мрежа (НЕМ) заемат едва 1,22% от територията на общината, или 3,05 кв. км. Това поставя Община Самуил в групата на общините в страната с най-нисък дял на природозащита. Около 0,98 % или 2,45 кв. км са заетите територии от защитените зони (ЗЗ) по НАТУРА 2000. Разпределени са почти по равно – 0,71% за ЗЗ за птиците и 0,77% за ЗЗ за хабитатите.

На територията на общината попадат изцяло или части от следните обекти на НЕМ: защитени територии – защитена местност “Колчаковската кория”, природна забележителност Вековните дървета в село Здравец и части от защитените зони BG0000168 “Лудогорие” и BG0002062 “Лудогорие”. Наличието на защитени зони е нов елемент в пространственото развитие на общината през последните години. Ето защо са необходими усилия за опазване на природното богатство и неговото екологосъобразно използване за осигуряване на поминък в общината. В тази насока трябва да се използват възможностите, които дават двете части от защитени зони по НАТУРА 2000 за развитие на екологичен и познавателен туризъм.

Културно-историческото и природното наследство създават благоприятни възможности за разработване на туристическите маршрути за запознаване с миналото на общината, традициите, нравите и обичаите на различните етноси, населяващи Община Самуил.

Религиозни храмове- Община Самуил разполага с религиозни храмове във всички населени места. На територията на Община Самуил действат 5 православни храма и 11 джамии.

Материална културно наследство - Движимите културни ценности в общината не са представени, необходимо е създаването на етнографска сбирка в с. Самуил.

Към 2024 г. в община Самуил няма категоризирани места за настаняване и подслон.

Географското положение на общината (в сърцето на Лудогорието и Източна Дунавска равнина), природните ресурси (гори, защитени зони и територии) и обектите на културно-историческото наследство, предполагат развитие на разнообразни форми на туризъм.

За нарастване и задържане на туристическия интерес и утвърждаване на дестинацията от първостепенна важност е осигуряването на места за настаняване и добра туристическа достъпност, включваща „довеждащата“ и вътрешната транспортна инфраструктури.

Основният поминък на хората в малките населени места от община Самуил е животновъдство и земеделие. Този ценен ресурс може да се използва за изхранване на туристите и предлагане на традиционна кухня от местна продукция в заведенията. Това ще спомогне както за оптимизиране на разходите в туризма и оформяне на ярко изразена идентичност на района, така и за съживяване на общинската икономика като цяло и развитие на съпътстващи дейности и услуги. Необходим е интегриран подход и засилване на връзките между туристическата индустрия и местните производства – селско стопанство (биоземеделие), хранително-вкусова промишленост и др.

За подобряване качеството на селския туризъм е необходимо да се подобри и общия облик на селата – площи, паркове, улици, тротоари, детски и спортни площадки, забавления и атракции. Връзката между някои села и разходките до туристически обекти в района може да се осъществяват с велосипеди. Необходимо да се поставят нови указателни табели за достигане на природните и културни забележителности.

Хората и местните общности са най-важния ресурс за развитие на всякакви икономически дейности, включително и за туризма. Те са в основата на организацията, управлението и създаването на туристическите продукти и услуги. От техните знания, умения и капацитет зависи качеството на туристическото предлагане. Те са двигателя на местното икономическо развитие и устойчив растеж. Хората са генератори на иновативни идеи за оползотворяване на туристическия потенциал и разнообразяване престоя на туристите с различни атракции. Като цяло в община Самуил липсват атракции и забавления за разнообразяване престоя на туристите. Необходима е ефективна реклама и създаване на атракции – увеселителни паркове, маунтин байк, велосипеден туризъм, спортно ориентиране, пейнтбол, спортен риболов и др.

Качеството на туристическото обслужване зависи изцяло от персонала и е обща отговорност на образователната система, Общината и предприемачите в сферата на туризма.

За информационното обезпечаване на туристите в дестинацията е необходимо да се създаде Туристически информационен център. Нужен е интернет-портал с туристическа информация за общината и подготвени екскурзоводи и водачи за местните обекти и маршрути, включително за велосипеден туризъм, спортно ориентиране, планински водачи и други.

Устойчивото развитие на туризма налага координация, партньорство и съгласуване на действията на всички заинтересовани страни и отговорни институции.

Обезпечаването на туристическата индустрия с добре подготвени кадри, професионалисти в различни области е една от най-важните задачи за развитието на дестинацията през програмен период 2021-2027 г.

2. Мерки и дейности за развитие на туризма

Инвестициите в туристическия сектор и популяризирането на Самуил като туристическа дестинация могат да се отразят положително на икономическото съживяване на района, стандарта на живот и качествата на средата на обитаване. Успешното развитие на туризма може да създаде нови работни места, както в сектора, така и в съпътстващи дейности и услуги и да превърне общината в по-привлекателно място за работа и живот.

Общината има потенциал да се превърне в популярна българска дестинация за здравен и балнеоложки, планински, екологичен, селски туризъм, рекреация, краткотраен отдих, културно-исторически туризъм, лов и риболов. Мисията на Общинската администрация в това направление е да провежда последователна и целенасочена политика в областта на туризма, като осигурява координация и партньорство между публичния, частния и неправителствения сектор.

Главната цел на Програмата за развитие на туризма, като елемент на ПИРО е да се набележат подходящи мерки и дейности за утвърждаване на Самуил първо на регионалния туристически пазар, като дестинация за алтернативни форми на туризъм, на база местните ресурси и потенциал.

В стратегическата рамка на Плана за интегрирано развитие на Община Самуил са заложили следните приоритетни дейности, които следва да допринесат за развитието на туризма:

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ

M.1.4.1	Възстановяване и социализация на паметниците на културното наследство	Възстановяване, реставрация, консервация, въвеждане на съвременни форми на експониране на паметниците на културното наследство
M.1.4.2	Развитие на различни видове туризъм (културен, религиозен, познавателен, еко и приключенски, селски туризъм)	Разработване на продуктова концепция, основаваща се на съвременни тематични интерпретационни подходи; разработването и осъществяването на проекти на културния туризъм, финансирани със средства по различни програми
M.1.4.3	Повишаване професионалната квалификация на заетите в туризма	Повишаване на професионалната и езикова квалификация на работещите в туристическия отрасъл, като по този начин се посрещнат по-добре нуждите на работодателите от квалифицирани кадри и да се стимулира интереса на работещите към учене през целия живот.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3. РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

M 3.3.4	Развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност	Инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия
---------	---	--

Очаквани резултати от изпълнението на Програмата за развитие на туризма са: създаден и предложен на туристическия пазар уникален местен туристически продукт, на база специфичните ресурси и потенциал; увеличаване на местата за настаняване и послон; увеличаване на нощувките, увеличаване на приходите от туризъм, увеличаване на заетостта на

легловата база; увеличаване на средния престой на туристите; увеличаване на работните места в туризма и в съпътстващи дейности и услуги.

Действията на Общината и инвестиционните проекти в сферата на туризма трябва да спрат негативните тенденции в развитието, които сега се наблюдават и да спомогнат за повишаване на жизнения стандарт на населението и създаване на нови работни места.

Постигането на благоприятно за общината развитие може да се осъществи, като се използват два основни подхода:

- Инвестиционен подход – в този подход държавните институции, местните власти, частните предприемачи и неправителствените организации ще играят съществена роля в предлагането, разработването и лобирането за осъществяване на местни и чуждестранни инвестиции и за привличане на финансови средства за осъществяване на инвестиционни проекти за успешно развитие на туризма в община Самуил;

- Ресурсен подход – максимално използване на местните туристически ресурси и потенциал.

В допълнение на тези два подхода трябва да се работи в две още две посоки - осигуряване на добре подготвени кадри за работа в туризма, които да обезпечат доброто и качествено обслужване на туристите и гостите, от една страна, и активен маркетинг и реклама на дестинацията и местните продукти и услуги на българския и международен пазар, от друга.

Община Самуил има потенциал да се развие като популярна и привлекателна туристическа дестинация, предлагаща разнообразни форми на туризъм и атракции за посетителите.

Настоящата Програма ще допринесе за устойчиво, интегрирано туристическо развитие на общината, привличане на инвеститори в сектора, подобряване и разширяване на базовата инфраструктура, повишаване качеството на туристическото предлагане и за утвърждаването ѝ като предпочитана дестинация за отдых и туризъм. Заложените цели ще се постигнат, чрез използване на наличните ресурси за устойчиво развитие на всички видове туризъм, за които има потенциал в общинската територия, като се акцентира върху: културно-историческия, екологичен, спортен, приключенски, селски туризъм, лов и риболов. Предлагането ще се допълни и разнообрази с възможностите за религиозен, фестивален и събитийен туризъм, тренировъчни школи, уикенд почивки и рекреация, зелени училища, конна езда и др.

За финансовото осигуряване на необходимите мерки и дейности могат да се използват възможностите, осигурени в най-голяма степен от СПРЗСР, ВОМР, ОПРР и други български финансиращи програми, по които Община Самуил и местния бизнес са потенциални бенефициенти. Като допълнителни източници на средства могат да се използват други общностни програми, финансирани от фондовете на ЕС, бюджета и други програми.

ЧАСТ VIII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Интегрираният подход е един от новите моменти в стратегическото и пространствено планиране през новия програмен период и намира своето конкретно приложение в Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021 – 2027 г. Интегрираният подход изисква да се търси не само локалния ефект от отделните мерки, дейности и проекти, включени в ПИРО, но и да се гарантира мултипликационен ефект от комплексното им прилагане. Интегрираният подход, приложен при изготвянето на Програмата за реализация на ПИРО се основава на три основни характеристики: мултидисциплинарност; пространствено измерение и партньорство. С този подход се цели преодоляване на социалните и териториални

различия и съгласувани действия при планирането и управлението на ресурсите за подобряване на компонентите на жизнената среда. В основата на подхода е промяната на фокуса от подкрепа за населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции /ИТИ/.

С подхода за интегрирано териториално развитие се цели развитие на модел на партньорство и насърчаване на сътрудничеството между различни действащи лица на местно ниво – както между местните власти и другите заинтересовани страни (представители на бизнеса и гражданското общество), така и между отделните административни звена и публични институции (различни общини, областни администрации). Идеята е всички те, водени от обща цел вместо в условия на конкуренция за достъп до финансиране да работят съвместно за разрешаването на общи проблеми или оползотворяване на потенциалите за развитие на конкретната територия, без водещи да са административните граници на отделните териториални единици. В този смисъл водещ принцип при изпълнението на ИТИ на първо място е сътрудничеството за решаване на общи проблеми, а не административно-териториалните граници на общината.

През програмен период 2021-2027 г. се прилага финансирането на концепции за ИТИ, състоящи се от взаимосвързани и допълващи се (интегрирани) проекти / проектни идеи, насочени към територии с общи характеристики и/или потенциали за развитие, включващи най-подходящата комбинация от ресурси и мерки, които да бъдат използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет.

По своята същност ПИРО представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, инвестиционни програми по общински концесии, средства от различни оперативни програми или от други източници.

Мултипликационният ефект от прилагане на интегрирания подход при реализация на ПИРО може да бъде:

- Интегрален - интегритетът се изразява в последователна реализация на комплекс от мерки, проекти и дейности, които изпълнени в съвкупност ще създадат по-висока добавена стойност за обществото и ще имат по-голям общ ефект за целевата територия и нейното население;
- Синергичен, т.е. по-голям от сумата на ефектите от отделните мерки, ако последните биха се провеждали поединично, без връзка и взаимодействие с другите мерки;
- Метричен и неметричен, като качествените ефекти в крайна сметка могат да доведат до подобряване на функционирането на социо-икономическата система;
- Постоянно нарастващ, умножаващ се ефект. Реализираният ефект в една сфера да води след себе си пряко или косвено, до съответни ефекти и в други, по-близки или по-далечни, по-пряко или по-непряко свързани подсистеми на обществения живот.

Макар, че са относително самостоятелни, икономическата, социалната и инфраструктурната системи на територията на общината и процесите на реализиране на мерките в тези системи функционално се преплитат помежду си и зависят една от друга. Така самоцелното подобряване на инфраструктурата, без преодоляване на демографските и икономически проблеми не би допринесло за подобряване на качеството на живот и благосъстоянието на населението. Същевременно подобряването на икономическата база и привличането на инвеститори, не може да се осъществи, без качествени и добре обучени кадри и благоприятстващи развитието на бизнеса обществени инфраструктури. Това налага прилагането на интегриран подход в ПИРО като цяло и в частност във включените в Програмата за реализация на плана мерки, дейности и проекти. По този начин паралелното подобряване на качеството на човешките ресурси и на инфраструктурата ще доведе до ускоряване на икономическото развитие. Това от своя страна, ще позволи генериране на повече приходи в общинския бюджет, допълнително подобряване и модернизиране на инфраструктурата, повишаване на квалификацията и мотивацията на хората да останат да живеят и работят в общината. С подобен мултипликационен ефект ще бъдат и мерките, насочени към опазване и подобряване на околната среда, превенция и адаптиране към климатичните промени, подобряване на зоните за отдих и туризъм и други.

Независимо от това, че всяка от посочените сфери има своите собствени цели, приоритети и бюджети, при интегрирания подход за развитие трябва да се държи сметка как тези институционално отделни елементи си въздействат взаимно. Принципът на интегрирания подход следва да бъде водещ при разработването на стратегическия раздел на ПИРО и съответно да бъде прилаган по отношение на всяка част от неговата структура. Тоест отделните мерки, проекти и дейности да се разглеждат в тяхната взаимна връзка и допълняемост, като съзнателно се търсят и развиват интеграционни връзки на всички равнища, както вътре в общината, така и в нейната обвързаност с други територии, извън нейния обхват.

Основните структурни елементи на Програмата са мерките и проектите/проектните идеи по съответните приоритети на ПИРО. Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично, в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на ПИРО, с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане целите и приоритетите за развитие.

Актуализираната Програма за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Самуил за периода 2021 – 2027 г. е представена в ПРИЛОЖЕНИЕ № 1.

Програмата за реализация на ПИРО съдържа и актуален Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на Програмата до края на периода – 2027 г. (ПРИЛОЖЕНИЕ №1А).

Индикативният списък е изготвен по образец, регламентиран в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. от м. март 2020 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Индикативният списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на ПИРО е неразделна част от Програмата за реализация, тъй като интегрираното им комплексно изпълнение ще има по-голям синергичен ефект върху целевата територия. В този смисъл, включените в Приложение №1А интегрирани проекти по съответните мерки могат да фигурират и в Приложение №1, но се извеждат в самостоятелен списък, за да се подчертае общия им мултипликационен ефект.

В Програмата за реализация на ПИРО и Индикативния списък преобладават повече проектни идеи и по-малко на брой конкретни проекти, за които има сериозни инвестиционни

намерения или проектна готовност. Това е разбираемо, тъй като ПИРО е разработен в началото на програмния период. С влизането в действие на Плана, ще се пристъпи към разработването на самите проекти, които корелират със заложените в плана проектни идеи. Важна особеност във формулировката на проектните идеи е това, че същите се представят в по-обобщени формулировки. Това е направено с цел в тази формулировка в последствие да се добави в по-конкретен вид наименованието на конкретния проект.

При определяне на Индикативната стойност на предлаганите Проектни идеи са използвани стойностите на проекти – аналози, които са финансирани в програмния период 2014-2020 г. или разработени количествено-стойностни сметки и финансови обосновки за дейностите, за които има проектна готовност. Размерът на финансовия ресурс е индикативен, а неговата конкретна величина ще се определя при разработването на самите проекти, съобразно техническите им параметри, методики за фонд работна заплата, финансиране на меки мерки, часови ставки и условията за допустимост на разходите по процедурите за финансова помощ, по които ще се кандидатства.

Условието за включване на конкретни проекти или проектни идеи в Приложение №1а е, че общината съвместно с партньорите са преценили, че: а) съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно; б) съответният проект има известна степен на проектна готовност (предпроектно проучване, технически инвестиционен проект, обосновки, социално-икономически анализ, финансови анализи и др.); в) съответният проект е интегриран с други проекти, чието съвместно изпълнение води до голям ефект за общината и нейното население.

В тази връзка е възможно на етапа на изготвяне на ПИРО общината да няма готовност с подробен списък, съгласно приложение №1А, но той може да бъде добавен или разширяван по-късно, при актуализация на Програмата за реализация на ПИРО. Индикативният списък с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство, чрез съответните мерки от комуникационната стратегия.

Съгласно Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. от м. март на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г. съдържа и актуализирана **Индикативна финансова таблица (ПРИЛОЖЕНИЕ № 2).**

Индикативната финансова таблица представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на ПИРО и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по неговото изпълнение. Ресурсите за реализацията на ПИРО включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки, дейности и проекти/проектни идеи. В този смисъл Индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г.

Следва да се има предвид, че общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства, чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация на ПИРО и приложенията към нея подлежат на актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Основните източници на финансиране на заложените в Програмата за реализация на ПИРО мерки, проекти, идеи и дейности за програмен период 2021-2027 година са:

- Национален план за възстановяване и устойчивост;
- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони /СПРЗСР/;
- ПРР – Програма „Развитие на регионите“
- ПОС – Програма „Околна среда“
- ПО – Програма „Образование“
- ПНИИДИТ - Програма "Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация"
- ПКИП - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
- ПМДРА – Програма за морско дело, рибарство и аквакултури
- ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“
- ПХОМП – Програма „Храни и основно материално подпомагане“
- ПТП – Програма „Техническа помощ“
- ОП „Иновации и конкурентоспособност“ /ОПИК/;
- ОП „Развитие на човешките ресурси“ /ОПРЧР/;
- ОП „Наука и образование“ /ОПНО/;
- ОП за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация /ОПНИИДИТ/.
- ОП „Електронно управление и техническа помощ“ /ОПЕУТП/;
- ОП „Околна среда“ /ОПОС/;
- ОП „Морско дело, рибарство и аквакултури“ /ОПМДРА/;
- ОП „Транспортна свързаност“ /ОПТС/ - за републиканска пътна мрежа (АПИ);
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане /ОПХОМП/;
- ОП „Развитие на регионите“ /ОПРР/ - само за интегрирани проекти с големи общини в рамките на СЗР и в изпълнение на приоритетите на Интегрираната териториална стратегия за развития на района /ИТС/, чрез подхода на интегрирани териториални инвестиции /ИТИ/.
- Общностни програми на ЕС за периода 2021-2027 г. („Еразъм“, „Хоризонт Европа“, LIFE, Европа за гражданите, ЕС в подкрепа на здравето, Цифрова Европа и др.);
- Финансов механизъм на европейското икономическо пространство /ФМ ЕИП/;
- Национален план за възстановяване и устойчивост /НПВУ/ - нов финансов инструмент на ЕС за преодоляване на последиците от пандемията с COVID-19;
- Националната програма по фонд „Убежище и миграция“;
- Национален доверителен екофонд;
- ПУДООС;
- Фонд „Флаг“;
- Национални програми на МТСП, администрирани от АЗ, АСП, „Красива България“;
- Национални програми на МОН, т.ч. Национална програма „Изграждане на училищна STEM среда“ и др.;
- Национален фонд „Култура“;
- Републикански бюджет;
- Общински бюджет;
- Частни инвестиции, концесии, кредитни линии, заеми и други.

ЧАСТ IX. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

1. Механизъм за наблюдение и оценка на ПИРО

Предмет на наблюдение на ПИРО е изпълнението на целите и приоритетите, заложиени в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа.

Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет.

Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и ДР., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Самуил.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.

- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

Системата на докладване, форми и начини за осигуряване на информация.

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

Последващата оценка се извършва не по-късно от една година след изтичане на периода на действие на регионалния план за развитие и дава представа за степента на цялостното изпълнение на плана. Целта на този вид оценка е да се види доколко, дори след предприетите мерки в резултат на междинната оценка, заложените цели и приоритети са изпълнени и е достигнато очакваното развитие. На база на тази оценка могат да се направят основни изводи и констатации за всеки от етапите на регионалното развитие в съответния район.

Последващата оценка включва: оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално развитие. Резултатите от последващата оценка се вземат предвид при разработването/актуализацията на плана за следващия период на планиране.

Междинната и последващата оценка на плана за интегрирано развитие се внасят за обсъждане и одобрение в Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

През периода на действие на плана за интегрирано развитие могат да се извършват допълнително тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на регионалното развитие.

Актуализация

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително „твърд“ в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките, дейностите и проектите, които ще се изпълняват.

2. Система от индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействия върху целевата територия.

Избраните индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са съпоставими с текущите макроикономически и секторни процеси и с основните индикатори, използвани в системите за наблюдение по оперативните програми, а също така отразяват и спецификата на района. Те изцяло отговарят на изискванията на „Методическите указания за разработване на Планове за интегрирано развитие“ на МРРБ.

Избраните индикатори са:

- Конкретни – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- Измерими - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- Достъпни - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- Адекватни - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- Обвързани са с времето - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

За целите на отчитане изпълнението на ПИРО ще се използват следните видове индикатори:

- Индикатори за продукт
- Индикатори за резултат.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка. Особено внимание трябва да се отдели на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите тесе отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Типа индикатор, който се прилага към съответен приоритет или цел зависи от конкретиката на формулираните цели, приоритети и мерки в ПИРО. Най-общо индикаторите за продукт измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките, а индикаторите за резултат - по отношение на целите. Въпреки това е възможно за даден приоритет да се формулира както индикатор за продукт, така и индикатор за резултат. Индикаторите за резултат се формулират само по отношение на целите. С индикаторите за продукт се измерва и постигането на мерките, но не е задължително да се формулират за всяка отделна дейност или проект - включването на индикатори по отношение на мерките зависи от конкретната ситуация.

За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети. При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г. Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са посочени в **матрица на индикаторите - Приложение №3**.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АД – Акционерно дружество

АЗ – Агенция по заетостта

АИС – Автоматизирана информационна система

АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие

АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“

БАБХ – Българска агенция по безопасност на храните

БД – Басейнова дирекция

ВЕИ – възобновяеми енергийни източници

ВиК – водоснабдяване и канализация

ВОМР – водено от общностите местно развитие

ГД ГРАО - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“

ДМА – дълготрайни материални активи

ДБТ – Дирекция „Бюро по труда“

ДГ – детска градина
ДГС/ДЛС – Държавно горско/ловно стопанство
ДСП – Домашен социален патронаж
ЕЗФРСР - Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕО – екологична оценка
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ЗЗ – защитени зони
ЗМ – защитени местности
ЗТ – защитени територии
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ – Интегрирани териториални инвестиции
ИТП – Интегриран териториален подход
ИТС – Интегрирана териториална стратегия
ИТСРСЦР – Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен район
КИТИ – Концепция за интегрирани териториални инвестиции
МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
МДТ – Местни данъци и такси
МЗ – Министерство на здравеопазването
МИГ – Местна инициативна група
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МСП – малки и средни предприятия
НИРД – научно-изследователска и развойна дейност
НПВУ – Национален план за възстановяване и устойчивост
НПО – неправителствени организации
НСИ – Национален статистически институт
НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
НСРР – Национална стратегия за регионално развитие
НУ – Начално училище
NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие“
ОП – Оперативна/и програма/и
ОПЕУТП – Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ“
ОПОС – Оперативна програма за околна среда
ОСИ - Отдел „Статистически изследвания“
ОСП – Обща селскостопанска политика

ОПИК – Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност
ОПНО – Оперативна програма за наука и образование
ОПНИИДИТ – Оперативна програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
ОПР – Общински план за развитие
ОПРР – Оперативна програма за развитие на регионите
ОПРЧР – Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
ОПТС – Оперативна програма за транспортна свързаност
ОПХОМП – Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане
ОУ – основно училище
ОУП – общ/и устройствен/и план/ове
ПИРО – План за интегрирано развитие на община
ПРР – Програма „Развитие на регионите“
ПОС – Програма „Околна среда“
ПО – Програма „Образование“
ПНИИДИТ - Програма "Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация"
ПКИП - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
ПМДРА – Програма за морско дело, рибарство и аквакултури
ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПХОМП – Програма „Храни и основно материално подпомагане“
ПТП – Програма „Техническа помощ“
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ПСПВ – пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ - пречиствателна станции за отпадъчни води
ПЧИ – преки чужди инвестиции
РБ – Република България / Републикански бюджет
РДГ – Регионална дирекция по горите
РЗИ – Регионален център по здравеопазване
РИОСВ -Регионална инспекция по околната среда и водите
РСЗ – Регионална служба по заетостта
РСР – Регионален съвет за развитие
СЦР – Северен централен район
СИФ – Социално-инвестиционен фонд
СПРЗСР – Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
СУ – средно училище
ТБО – твърди битови отпадъци/ такса битови отпадъци
ТГС – трансгранично сътрудничество
ТИЦ – туристически информационен център
ЦНСТ – Център за настаняване от семеен тип

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ И ФИГУРИТЕ

- Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Самуил и останалите общини в област Разград 2020-2023 г.
- Таблица 2: Баланс на територията на община Самуил по начин на трайно ползване към 2022 г.
- Таблица 3: Водоеми на територията на Община Самуил
- Таблица 4: Жилищни сгради в община Самуил по вид и местонамиране към 2021 г.
- Таблица 5: Жилищни сгради в община Самуил по период на построяване (брой)
- Таблица 6: Жилища по вид и местонамиране в община Самуил към 2021 г.
- Таблица 7: Жилищни сгради според вида на конструкцията и и основен материал към 2021 г.
- Таблица 8: Основни характеристики на жилищния фонд в община Самуил 2020-2022 г.
- Таблица 9: Население в община Самуил 2019 – 2023 г.
- Таблица 10: Население по населени места в община Самуил 2021-2023 г.
- Таблица 11: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020-2023 г.
- Таблица 12: Население по възрастови групи в община Самуил – 2020-2023 г.
- Таблица 13: Естествен прираст на населението на община Самуил 2019-2023 г.
- Таблица 14: Заселени, изселени и механичен прираст на населението 2019-2023 г.
- Таблица 15: Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 07.09.2021 г.
- Таблица 16: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание - 07.09.2021 г.
- Таблица 17: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2021-2023 г.
- Таблица 18: Равнище на безработица в община Самуил 2020-2023 г.
- Таблица 19: Безработни лица в община Самуил по населени места през 2023 г.
- Таблица 20: Брой паралелки, ученици, педагогически и непедagogически персонал по учебни заведения през учебната 2023/2024 г.
- Таблица 21: Брой деца и персонал в детските градини през учебната 2023/2024 г.
- Таблица 22: Медицински персонал и население на един лекар 2019-2023 г.
- Таблица 23: Регистрирани медицински практики и специалисти в община Самуил
- Таблица 24: Социални услуги и социални проекти в община Самуил
- Таблица 25: Читалища в община Самуил
- Таблица 26: Брой предприятия (без финансовите) в община Самуил за 2020 – 2022 г.
- Таблица 27: Сравнителен анализ на основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2020-2022 г.
- Таблица 28: Баланс на земята по видове собственост към 2023 г.
- Таблица 29: Баланс по видове територии по предназначение към 2023 г.
- Таблица 30: Брой регистрирани земеделски производители по стопански години 2020-2023 г.
- Таблица 31: Регистрирани земеделски стопани по землища/населени места
- Таблица 32: Основни видове отглеждани земеделски култури през 2021-2023 година (ха)
- Таблица 33: Средни добиви на земеделски култури за 2021-2022 и 2022/2023 година
- Таблица 34: Брой отглеждани животни и брой животновъдни обекти към 2023 г.
- Таблица 35: Разпределение на горските територии по вид собственост към 31.12.2023 г.
- Таблица 36: Предвидено и осъществено ползване на дървесина през 2023 г.
- Таблица 37: Класификация на пътищата от РПМ в община Самуил
- Таблица 38: Общински пътища в община Самуил
- Таблица 39: Улици и тротоари по населени места в община Самуил
- Таблица 40: Водопроводна мрежа на община Самуил по видове тръби и години
- Таблица 41: Водоизточници на територията на община Самуил

- Таблица 42: Аварии по водоснабдителни системи в община Самуил 2021-2023 г.
Таблица 43: Санитарно-охранителни зони за водоизточници на територията на община Самуил
Таблица 44: Технически характеристики на електроразпределителната мрежа
Таблица 45: Вид, брой и характеристики на осветителите тела в община Самуил
Таблица 46: Технически характеристики и брой осветителни тела
Таблица 47: Техническо състояние на осветителните тела в община Самуил
Таблица 48: Повърхностни водни тела на територията на община Самуил
Таблица 49: Мониторингови пунктове и повърхностни водни тела в община Самуил
Таблица 50: Подземни водни тела на територията на община Самуил
Таблица 51: Количества депонирани смесени битови отпадъци 2020-2023 г. (тона)
Таблица 52: Количества смесен, разделно събран и общ битов отпадък и морфологичен състав на отпадъците в община Самуил за 2022 г.
Таблица 53: План за изпълнение на комуникационната стратегия
Таблица 54: Зони за прилагане на интегриран подход със стратегически цели, политики и мерки
Фигура 1: Карта на област Разград
Фигура 2: Карта на община Самуил
Фигура 3: Климатични области в България
Фигура 4: Средни месечни температури и валежи в община Самуил
Фигура 5: Средномесечни максимални температури и мразовити дни в община Самуил
Фигура 6: Средномесечни количества на валежите в община Самуил (брой дни)
Фигура 7: Скорост на вятъра в община Самуил (брой дни)
Фигура 8: Роза на вятъра за община Самуил
Фигура 9: Селищна мрежа на община Самуил
Фигура 10: Карта на РДГ - Русе
Фигура 11: Структура на Общинска администрация - Самуил
Фигура 12: Национални приоритети и под-приоритети през периода 2021-2027 г.
Фигура 13: Връзка между националните приоритети и основните цели на Политиката за сближаване на ЕС през периода 2021-2027 г.
- Графика 1: Разпределение на площта на община Самуил по видове територии
Графика 2: Динамика на населението в община Самуил 2019-2023 г.
Графика 3: Естествен прираст на населението 2019-2023 г.
Графика 4: Механичен прираст на населението 2019-2023 г.
Графика 5: Образователна структура на населението в община Самуил към 2021 г.
Графика 6: Население по постоянен и настоящ адрес – сравнителни данни 2021-2023 г.
Графика 7: Динамика на безработицата в община Самуил 2020-2023 г. (%)

Приложение № 1

АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА САМУИЛ 2021-2027 Г.

Описание на предвидените мерки, проектни идеи и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/ проектна идея	Кратко описание	Територия/ Зона за въздействие	Индикативе н бюджет (хил. лева)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура, институция, отговорна за реализацията
Приоритет 1 – Обновяване на икономиката в общината					14343			
Мярка 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството					2063			
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.1.	Създаване на нови конкурентоспособни предприятия в промишлеността, търговията, услугите и туризма	Зони за производствени и складови дейности и туризъм	1000	ПИК, СПРЗСР, Частни инвестиции и др.	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.2.	Изграждане и модернизиране на техническа инфраструктура за бизнес и предприемачество в Общината	Зони за производствени и складови дейности	250	ПИК, Частни инвестиции и др. финансови инструменти и механизми	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.3.	Подкрепа за предприемачество – ново стартиращи предприятия в приоритетни сектори, семейни предприятия, бързорастящи предприятия и други	Зони за производствени и складови дейности	100	Частни инвестиции, СПРЗСР, ПИК и др.	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.4.	Подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемачеството и подобряване на елементи на бизнес средата;	Зони за производствени и складови дейности	100	Частни инвестиции, СПРЗСР, ПИК и др.	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.5.	Насърчаване на дигиталната трансформация на предприятията	Зони за производствени и складови дейности	100	Частни инвестиции, СПРЗСР, ПИК и др.	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.6.	Помощ при стартиране на неселскостопански дейности в	Зони за производствени	500	ПИК, СПРЗСР, Частни	2024-2027	Инвеститори

			селските райони	и складови дейности		инвестиции и др.		
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.7.	Участие в икономически и инвестиционни форуми, борси и търговски изложения и организиране на бизнес посещения за инвеститори	Зони за производствени и складови дейности	3	Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.1	1.1.8.	Активен маркетинг и реклама на икономическия потенциал на общината	Цялата територия на общината	10	Общински бюджет	2024-2027	Община
Мярка 1.2. Създаване на нови качествени работни места и подобряване достъпа до заетост					700			
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.1.	Изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда	Цялата територия на общината	50	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	Агенция по заетостта, Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.2.	Включване на безработни младежи в стажуване и чиракуване, субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда	Цялата територия на общината	100	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	АЗ, Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.3.	Повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в контекста на регионалните и местните потребности от квалификация на работната сила	Цялата територия на общината	100	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	АЗ, Община, Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.4.	Активиране и подкрепа при търсенето на работа, съответствие между търсене и предлагане. Обучения за хора с увреждания, лица над 50 г. възраст и маргинализирани	Цялата територия на общината	200	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	АЗ

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

			групи.					
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.5.	Подпомагане на МСП за запазване на работните места	Цялата територия на общината	150	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	АЗ, Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.2	1.2.6.	Подобряване на условията и повишаване безопасността на труда	Цялата територия на общината	100	ПРЧР, АЗ и др.	2024-2027	АЗ, Инвеститори
Мярка 1.3. Устойчиво развитие на селското и горското стопанство					8400			
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.1.	Модернизиране и технологично обновяване на стопанства и инфраструктура в селското и горското стопанство	Зони за селско и горско стопанство	500	СПРЗСР, МЗХГ, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, ДГС и др.
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.2.	Модернизация и технологии за прецизно земеделие за подобряване на ефективността на производството	Зони за селско и горско стопанство	300	СПРЗСР, МЗХГ, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, ДГС и др.
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.3.	Насърчаване развитието на биологичното земеделие	Зони за селско и горско стопанство	200	СПРЗСР, МЗХГ, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, ДГС и др.
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.4.	Запазване и устойчиво развитие на горите	Зони за селско и горско стопанство	150	СПРЗСР, МЗХГ, ДГС, Републикаски бюджет, Общински бюджет, Частни инвестиции	2024-2027	Община, ДГС, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.5.	Увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини)	Зони за селско и горско стопанство	500	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.6.	Изграждане и модернизиране на хидромелиоративна инфраструктура	Зони за селско и горско стопанство	1000	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.7.	Увеличаване на площите за поливното земеделие и развитие на зеленчукопроизводство	Зони за селско и горско стопанство	500	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.8.	Създаване, модернизация и разширяване на животновъдни обекти	Зони за селско и горско стопанство	1000	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.9.	Стартова помощ за млади фермери и технологично обновяване на земеделските стопанства	Зони за селско и горско стопанство	800	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.10.	Инвестиции в преработка на селскостопанска продукция	Зони за селско и горско стопанство	700	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.11.	Насърчаване развитието на пчеларството	Зони за селско и горско стопанство	500	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.12.	Насърчаване сдружаването на производителите и кооперирането на участниците във веригата за реализация на земеделски продукти и храни	Зони за селско и горско стопанство	200	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.13.	Залесяване на пустеещи и на неземеделски земи	Зони за селско и горско стопанство	500	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.14.	Подобряване превенцията срещу горски пожари	Зони за селско и горско стопанство	100	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.15.	Подобряване стопанисването и икономическата стойност на горите	Зони за селско и горско стопанство	100	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, ДГС
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.16.	Създаване на ловни бази и развитие на ловното стопанство	Зони за селско и горско стопанство	50	СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, ДГС, Частни инвеститори

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.17.	Създаване на местен пазар на производителите на селскостопанска продукция	Зони за селско и горско стопанство	1000	СПРЗСР	2024-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.3	1.3.18.	Подобряване на достъпа, инфраструктурата, развитие на рибовъдство и риболовен туризъм на язовири в община Самуил	Зони за селско и горско стопанство	300	ПМДР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Мярка 1.4. Развитие на устойчив туризъм					3180			
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.1.	Възстановяване и социализация на паметниците на културно-историческото наследство	Цялата територия на общината	2000	СПРЗСР Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, МК, НИНКН
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.2.	Развитие на различни видове туризъм (културен, религиозен, познавателен, еко и приключенски, селски туризъм) базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси	Туристически зони	350	МК, ВОМР, НПВУ, Частни инвеститори, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, Частни инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.3.	Изграждане на екопътеки в община Самуил	Туристически зони	200	Подход ИТИ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.4.	Повишаване професионалната квалификация на заетите в туризма	Цялата територия на общината	100	ПРЧР, АЗ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, АЗ
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.5.	Създаване на къщи за гости и места за настаняване в община Самуил	Цялата територия на общината	500	Частни инвестиции	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 1	Мярка 1.4	1.4.6.	Маркетингови и рекламни дейности за привличане на туристи	Цялата територия на общината	30	Общински бюджет	2024-2027	Община

Приоритет 2 – Съхраняване и развитие на човешкия потенциал					8250			
Мярка 2.1. Качествено образование и обучение					2650			
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.1.	Ремонт и оборудване на училища в община Самуил	Зони с административно-обслужващи функции	1000	МОН, НПВУ, ПНО, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.2.	Обновяване на материалната база на образователната инфраструктура	Зони с административно-обслужващи функции	750	СПРЗСР, НПВУ, МОН, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.3.	Осигуряване на условия за реализиране на задължително образование с фокус върху децата в риск и деца от малцинствени групи, включително реинтеграция и намаляване броя на отпадащите от образователната система	Зони с административно-обслужващи функции	50	МОН, НПВУ, ПНО, Общински бюджет	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.4.	Дигитална трансформация на училищното образование, и обучение	Зони с административно-обслужващи функции	300	МОН, НПВУ, ПНО, ОП за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация и други	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.5.	Въвеждане на иновации в училищата	Зони с административно-обслужващи функции	150	МОН, НПВУ, ПНО	2024-2027	Община, Учебни заведения

Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.6.	Опознаване на традициите	Зони с административно-обслужващи функции	100	МОН, НПВУ, ПНО	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.1	2.1.7.	Изграждане на инфраструктура за цифровизация на образованието		300	МОН, НПВУ, ПНО	2024-2027	Община, Учебни заведения
Мярка 2.2. Придобиване на умения в съответствие с пазара на труда					200			
Приоритет 2	Мярка 2.2	2.2.1.	Предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда	Цялата територия на общината	100	Национални фондове, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2024-2027	МС, АЗ, Община, Работодатели и др.
Приоритет 2	Мярка 2.2	2.2.2.	Разширяване на системите и насърчаване на ученето през целия живот	Цялата територия на общината	100	МОН, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2024-2027	АЗ, Община, Учебни заведения
Мярка 2.3. Подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги					2450			
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.1.	Подобряване достъпа на населението до здравни услуги	Цялата територия на общината	200	МЗ, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2024-2027	МЗ, Община, Лекарите
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.2.	Осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места	Цялата територия на общината	300	МЗ, Републикански бюджет,	2024-2027	МЗ, Община, Лекарите

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

						Общински бюджет и др.		
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.3.	Ремонт и обновяване на лечебни заведения за извънболнична помощ и медицински кабинети	Цялата територия на общината	300	МЗ, Републикански бюджет, Общински бюджет и др.	2024-2027	МЗ, Община
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.4.	Разкриване на нови социални услуги за възрастни хора	Зони с административно -обслужващи функции	500	ПРЧР, МТСП, Общински бюджет, Републикански бюджет	2024-2027	Община, МТСП
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.5.	Разкриване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания	Зони с административно -обслужващи функции	300	ПРЧР, МТСП, Общински бюджет, Републикански бюджет	2024-2027	Община, МТСП
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.6.	Предоставяне на социални услуги за семейства и деца в риск	Цялата територия на общината	150	ПРЧР, МТСП	2024-2027	Община, МТСП
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.7.	Обновяване на съществуващи социални обекти	Зони с административно -обслужващи функции	500	СПРЗСР, НПВУ, Общински бюджет, Републикански бюджет	2024-2027	Община, МТСП
Приоритет 2	Мярка 2.3	2.3.8.	Предоставяне на услугите „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“	Цялата територия на общината	200	ПРЧР, МТСП	2024-2027	Община, МТСП
Мярка 2.4. Подкрепа за културни институции и дейности, достъп до културното наследство					2100			
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.1.	Ремонт и модернизиране на културни организации и сгради	Цялата територия на общината	1000	НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, Читалища, МК

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.2.	Възстановяване и опазване на религиозни храмове на територията на община Самуил	Цялата територия на общината	500	НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, Настоятелства
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.3.	Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги	Цялата територия на общината	500	НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет, Спонсори	2024-2027	Община, МК
Приоритет 2	Мярка 2.4	2.4.4.	Насърчаване дейността на самодейните художествени състави	Цялата територия на общината	100	Общински бюджет, Спонсори	2024-2027	Община
Мярка 2.5. Обновяване на спортната инфраструктура					850			
Приоритет 2	Мярка 2.5	2.5.1	Подобряване на училищната спортна инфраструктура	Зони с административно -обслужващи функции	200	НПВУ, СПРЗСР	2024-2027	Община, Учебни заведения
Приоритет 2	Мярка 2.5	2.5.2	Обновяване на спортните съоръжения и стадиони в населените места	Цялата територия на общината	500	ПУДООС, НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.5	2.5.3	Създаване на условия за спорт в общината, подкрепа на местни спортни клубове	Цялата територия на общината	100	НПВУ, Републикански бюджет, Общински бюджет, ПУДООС	2024-2027	Община
Приоритет 2	Мярка 2.5	2.5.4	Изграждане на нови, обновяване и обезопасяване на съществуващи детски площадки в община Самуил	Цялата територия на общината	50	ПУДООС, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община

Приоритет 3 – Териториална свързаност, устойчиво развитие и намаляване на неравенствата					79705			
Мярка 3.1. Транспортна и цифрова свързаност					16402			
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.1.	Обновяване на участъците от Републиканската пътна мрежа	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	5000	Републикански бюджет, МРРБ	2024-2027	АПИ
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.2.	Рехабилитация на път RAZ 2144 / III – 2005, Ножарово – Здравец / Владимировци – Кара Михал – Голяма вода / III – 7002 /“, в участъка от края с. Кара Михал до началото на с. Голяма вода, с дължина до 2000 м	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	1352	Републикански бюджет, МРРБ	2024-2026	АПИ
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.3.	Поддържане и обновяване на общинската пътна мрежа	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	1500	СПРЗСР, Републикански бюджет, МРРБ, Общински бюджет и др.	2024-2027	Община, АПИ
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.4.	Поддържане и обновяване на общинската улична мрежа	Цялата територия на общината	1500	СПРЗСР, Републикански бюджет, МРРБ, Общински бюджет и др.	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.5.	Благоустрояване на площади във всички села от общината	Цялата територия на общината	1000	СПРЗСР, Републикански бюджет, МРРБ, Общински бюджет и др.	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.6.	Изграждане на пешеходни алеи и велоалеи между наслените места в общината	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	300	ОП „Транспорт“, Републикански бюджет, МРРБ и др.	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.7.	Подобряване на транспортния достъп до туристически	Зони за транспорт и	200	НПВУ, СПРЗСР, Републикански	2024-2027	Община, МК

			обекти	техническа инфраструктура		бюджет, МРРБ, Общински бюджет и др.		
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.8.	Изграждане на автогара и автобусни спирки	Цялата територия на общината	300	СПРЗСР, Републикански бюджет, МРРБ, Общински бюджет и др.	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.9.	Осигуряване на мрежа от информационни и комуникационни технологии от високо ниво до обекти на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата	Зони с административно -обслужващи функции	250	Частни инвестиции, Републикански бюджет	2024-2027	Телекомуникационни компании
Приоритет 3	Мярка 3.1	3.1.10.	Осигуряване на широколентов достъп и подобряване качеството и обхвата на мобилните услуги	Цялата територия на общината	5000	Частни инвестиции	2024-2027	Телекомуникационни компании
Мярка 3.2. Изграждане и поддържане на техническата инфраструктура					55653			
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.1.	Реконструкция и подмяна на вътрешна водопроводна мрежа в селата Желязковец и Самуил“ -Първи етап „Изпълнение на клонове от клон 1 до клон 16 за село Желязковец	Цялата територия на общината	2000	МРРБ, Републикански бюджет	2024-2026	Община, ВиК-дружество
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.2.	Изграждане на ПСОВ, канализация и водопровод в с. Самуил	Цялата територия на общината	19500	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет, Инвестиционна програма на ВиК-дружество	2024-2027	Община, ВиК-дружество

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.3.	Изграждане на ПСОВ, канализация и водопровод в с. Владимировци	Цялата територия на общината	22130	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет,	2024-2027	Община, ВиК- дружество
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.4.	Допълнително водоснабдяване на с. Самуил	Цялата територия на общината	1373	Инвестиционна програма на ВиК-дружество	2024-2027	Община, ВиК- дружество
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.5.	Подмяна на водопроводната мрежа в населени места от общината	Цялата територия на общината	5000	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, ВиК- дружество
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.6.	Брегоукрепване, почистване на речни корита и изграждане на мостове	Цялата територия на общината	1000	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.7.	Почистване, обезопасяване и благоустрояване на дерета	Цялата територия на общината	500	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.8.	Обезопасяване и укрепване на язовири в община Самуил	Цялата територия на общината	1500	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.9.	Изграждане на площадки за преработка и компостиране на биологични отпадъци	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	2000	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.10.	Създаване на площадка за депониране на строителни отпадъци	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	200	СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински	2024-2027	Община

Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.11.	Рекултивация на нерагментирани депа за ТБО	Цялата територия на общината	300	бюджет СПРЗСР, Републикански бюджет, Общински бюджет, Инвестиционна програма на ВиК-дружество	2024-2027	Община, РИОСВ
Приоритет 3	Мярка 3.2	3.2.12.	Опазване чистотата на въздуха	Цялата територия на общината	150	ПОС, МОСВ, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община, РИОСВ
Мярка 3.3. Енергийна инфраструктура и ефективност					5450			
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.1.	Диверсификация на енергийните доставки и нарастване дела на възобновяемите източници	Цялата територия на общината	500	НПВУ, СПРЗСР, Частни инвестиции	2024-2027	Община, Инвеститори
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.2.	Повишаване енергийната ефективност на жилищни и обществени сгради	Цялата територия на общината	1500	СПРЗСР, НПВУ	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.3.	Газификация на обществени и битови обекти	Цялата територия на общината	1500	НПВУ, Държавен бюджет, Национални и ОП на ЕС	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.4.	Високоэффективно комбинирано производство на енергия, районни отоплителни и охладителни системи	Цялата територия на общината	300	Частни инвестиции	2024-2027	Инвеститори
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.5.	Насърчаване и намаляване на енергийната интензивност в домакинствата	Цялата територия на общината	150	Частни инвестиции	2024-2027	Инвеститори

Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.6.	Въвеждане на енергоспестяващо улично осветление в населените места на община Самуил	Цялата територия на общината	1000	НПВУ, Държавен бюджет, Национални и ОП на ЕС	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.3	3.3.7.	Въвеждане на ВЕИ в общинска инфраструктура	Цялата територия на общината	500	НПВУ, Държавен бюджет, Национални и ОП на ЕС	2024-2027	Община
Мярка 3.4. Опазване и възстановяване на природното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги и “зелената” инфраструктура					450			
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.1.	Опазване на идентичността на природното наследство и наследеното биологично разнообразие	Цялата територия на общината	200	ПОС, Републикански бюджет, Общински бюджет	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.2.	Включване в проекти за трансгранично сътрудничество за създаване на трансгранични екологични коридори	Цялата територия на общината	150	Програми на ЕС	2024-2027	Община, Чуждестранни партньори
Приоритет 3	Мярка 3.4	3.4.3.	Изграждане на „зелена“ инфраструктура	Цялата територия на общината	100	ПОС, ИТИ	2024-2027	Община
Мярка 3.5. Развитие на териториалното сътрудничество					1750			
Приоритет 3	Мярка 3.5	3.5.1.	Активизиране на международни контакти и разширяване на сътрудничеството с чуждестранни и побратимени общини	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	400	Програми на ЕС	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.5	3.5.2.	Инвестиции за повишаване на местното предприемачество и насърчаване конкурентоспособността на	Зони за транспорт и техническа инфраструктура	300	Програми на ЕС	2024-2027	Община

			МСП (които да бъдат привлечени като директни получатели на помощта по програмите за международно сътрудничество)					
Приоритет 3	Мярка 3.5	3.5.3.	Развитие на международно сътрудничество за решаване на съвместни екологични проблеми	Цялата територия на общината	500	Програми на ЕС	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.5	3.5.4.	Развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност	Цялата територия на общината	300	Програми на ЕС	2024-2027	Община
Приоритет 3	Мярка 3.5	3.5.5.	Международни проекти в областта на споделените здравни услуги	Цялата територия на общината	250	Програми на ЕС	2024-2027	Община
ОБЩ ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ НА ПИРО НА ОБЩИНА САМУИЛ ЗА ПЕРИОДА 2024-2027					102 298			

Приложение № 1а

Актуализиран Индикативен списък на важни за община Самуил проекти,
включени в ПИРО за периода 2021-2027 г.

Приоритет	Мярка	№ по ред	Проекти	Проектна готовност	Индикативен срок на изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лв.)	Допълнителна информация
Приоритет 1	Мярка 1.4	1	1.4.2. Развитие на различни видове туризъм (културен, религиозен, познавателен, еко и приключенски, селски туризъм) базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси	НЕ	36	500	Интегриран проект в сферата на туризма. Обхваща приоритетни туристически зони за въздействие.
Приоритет 1	Мярка 1.2	2	1.4.3. Изграждане на екопътеки в община Самуил	НЕ	36	200	Интегриран проект в сферата на туризма с възможност. Попада в приоритетни туристически зони за въздействие.
Приоритет 2	Мярка 2.1	3	2.1.1. Ремонт и оборудване на учебни заведения в община Самуил	ДА	36	1000	Интегриран проект в изпълнение на националната политика за енергийна ефективност. Попада в приоритетна зона за въздействие с публични функции.
Приоритет 2	Мярка 2.3	4	2.3.7. Обновяване на съществуващи социални обекти	ДА	36	500	Интегриран проект в изпълнение на националната политика за енергийна ефективност. Попада в приоритетна зона за

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

							въздействие с публични функции.
Приоритет 2	Мярка 2.4	5	2.4.1. Ремонт и модернизиране на културни организации и сгради	ДА	36	1000	Приоритетен проект в зона за въздействие с жилищни функции в изпълнение на националната политика за енергийна ефективност и ще допринесе за подобряване на жизнената среда
Приоритет 3	Мярка 3.1	6	3.1.2. Рехабилитация на път RAZ 2144 / III – 2005, Ножарово – Здравец / Владимировци – Кара Михал – Голяма вода / III – 7002 /“, в участъка от края с. Кара Михал до началото на с. Голяма вода, с дължина до 2000 м	ДА	36	1352	Хоризонтален интегриран проект–осигуряване на свързаност и достъпност на територията
Приоритет 3	Мярка 3.1	7	3.1.4. Поддържане и обновяване на общинската улична мрежа	ДА	36	1500	Хоризонтален интегриран проект–осигуряване на свързаност и достъпност на територията
Приоритет 3	Мярка 3.2	8	3.2.1. Реконструкция и подмяна на вътрешна водопроводна мрежа в селата Желязковец и Самуил“ - Първи етап „Изпълнение на клонове от 1 до 16 за село Желязковец	ДА	36	2000	Интегрирано с проекти за ремонт на улична мрежа по приоритетни зони
Приоритет 3	Мярка 3.2	9	3.2.2. Изграждане на ПСОВ, канализация и водопровод в с. Самуил	ДА	36	19500	Интегрирано с проекти за ремонт на улична мрежа по зони
Приоритет 3	Мярка 3.2	10	3.2.3. Изграждане на ПСОВ, канализация и водопровод в с. Владимировци	ДА	36	22130	Интегрирано с проекти за ремонт на улична мрежа по зони
					Общ индикативен бюджет	49 682	

Приложение № 2

АКТУАЛИЗИРАНА ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА
на ПИРО на община Самуил за периода 2021-2027 г.

Период 2024-2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	303	2,11	920	6,41	8270	57,66	4850	33,81	14343	14,02
Приоритет 2	340	4,12	1910	23,15	5920	71,76	80	0,97	8250	8,06
Приоритет 3	380	0,48	17682	22,18	49030	61,51	12613	15,82	79705	77,91
ОБЩО	1023	1,00	20512	20,05	63220	61,80	17543	17,15	102298	100%

Приложение № 3

**МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА САМУИЛ
ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.**

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ					
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1	<i>Описание на индикатора</i>	<i>хил. лв., бр., % и др.</i>	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	<i>б мес., 1 год. и т.н.</i>	<i>Към края на периода</i>
ПРИОРИТЕТ 1: ОБНОВЯВАНЕ НА ИКОНОМИКАТА					
М 1.1.1. Изграждане и модернизиране на техническа инфраструктура за бизнес и предприемачество в Общината	RCO 12 — Предприятия, получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.2. Подкрепа за предприемачество – ново стартиращи предприятия в приоритетни сектори	RCO 05 — Стартиращи предприятия, които получават подкрепа	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.3. Подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемачеството и подобряване на елементи на бизнес средата	RCO201 — Предприятия, получаващи подкрепа	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.4. Насърчаване на дигиталната трансформация на предприятията	RCO 13 — Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по	1 година	5

			<i>заетостта и др.</i>		
М.1.2.1. Изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда	RCO 17 — Инвестиции за развитие на умения	Хил. лв.	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	100
М.1.2.2. Включване на безработни младежи в стажуване и чиракуване, субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда	RCO 61 — Годишен брой на безработните лица, обслужвани	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	100
М.1.2.3. Повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в контекста на регионалните и местните потребности от квалификация на работната сила	RCO 17 — Инвестиции за развитие на умения	Хил. лв.	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	150
М.1.2.4. Активиране и подкрепа при търсенето на работа, съответствие между търсене и предлагане,	RCO 61 — Годишен брой на безработните лица,	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	100
М.1.2.5. Подпомагане на МСП за запазване на работните места	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	10
М.1.3.1. Модернизиране и технологично обновяване на стопанства и инфраструктура в селското и горското стопанство	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година	10
М.1.3.2. Модернизация и технологии за прецизно	RCO 12 — Предприятия, получаващи подкрепа за	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП,</i>	1 година	5

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

земеделие за подобряване на ефективността на производството	цифровизиране на своите продукти и услуги		Агенция по заетостта и др.		
М.1.3.3. Насърчаване развитието на биологичното земеделие	RCO 38 — Повърхностна площ на възстановената земя, за която се отпуска подкрепа	%	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.3.4. Запазване и устойчиво развитие на горите	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	%	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.4.1. Възстановяване и социализация на паметниците на културното наследство	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.1.4.2. Развитие на различни видове туризъм (културен, религиозен, познавателен, еко и приключенски, селски туризъм)	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	2
	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой			250
М.1.4.3. Повишаване професионалната квалификация на заетите в туризма	RCO 101 — МСП, инвестиращи в развитие на уменията		НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
ПРИОРИТЕТ 2: СЪХРАНЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ					
М.2.1.1.1. Обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по	1 година	100

училищна възраст като местна и регионална политика	(нови или модернизирани)		заетостта и др.		
М.2.1.1.2. Дигитална трансформация на училищното образование, и обучение	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	5
М.2.1.1.3. Подкрепа за иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения; RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	5 500
М.2.1.1.4. Изучаване на традициите чрез разнообразни дейности и занимания на територията на местните училища	RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	100
М.2.1.2.1. Разработване на гъвкави модулни учебни планове и програми по професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	3
М.2.1.2.2. Разширяване на системите и насърчаване на ученето през целия живот	RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	20
М.2.1.3.1. Обновяване на материалната база на образователната инфраструктура	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната образователна инфраструктура (нови или модернизирани)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по	1 година	

			заетостта и др.		
М.2.1.3.2. Изграждане на инфраструктура за цифровизация на образованието	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.1. Подобряване достъпа на населението до здравни услуги	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.2. Осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.3. Осигуряване на по-добри условия на лекарите	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.4. Разкриване на нови социални услуги за възрастни хора	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.5. Разкриване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.6. Предоставяне на социални услуги за семейства и деца в риск	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

			заетостта и др.		
М.2.2.1.7. Обновяване на съществуващи социални обекти	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.2.1. Модернизиране на културни организации и сгради	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.2.2. Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.1. Подобряване на училищната спортна инфраструктура	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.2. Обновяване на спортните съоръжения в населените места	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.3. Създаване на условия за спорт в общината	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

ПРИОРИТЕТ 3: ТЕРИТОРИАЛНА СВЪРЗАНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕРАВЕНСТВАТА						
М 3.1.1.1. Обновяване на участъците от Републиканската пътна мрежа	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М 3.1.1.2. Поддържане и обновяване на общинската пътна и улична мрежа	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М3.1.1.3. Подобряване на вътре общинската свързаност на населените места	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М3.1.1.4. Изграждане на пешеходни алеи и велоалеи между населените места в общината	RCO 58 — Подкрепяна велосипедна инфраструктура	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М3.1.1.5. Подобряване на транспортния достъп до туристически обекти	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М 3.1.2.1. Осигуряване на мрежа от информационни и	RCO 14 — Публични институции, получаващи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП,	1 година		

комуникационни технологии от високо ниво до обекти на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата	подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения		Агенция по заетостта и др.		
М 3.2.1.1. Подобряване техническото състояние на водопроводните системи	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.2. Подобряване на водоснабдяването и качествата на питейните води	RCO 30 — Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.3. Рекултивация на нерегламентирани депа за ТБО	RCO 38 — Повърхностна площ на възстановената земя, за която се отпуска подкрепа	Дка.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.4. Опазване чистотата на въздуха	RCO 39 — Инсталирани системи за мониторинг на замърсяването на атмосферния въздух	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.1.Разнообразяване на енергийните доставки и нарастване дела на възобновяемите източници	RCO 22 — Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия); RCO 97 — Брой на подкрепяните енергийни общности и общности за енергия от възобновяеми	% Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

	източници*				
М 3.2.2.2. Подобряване на енергийната ефективност	RCO 18 — Домакинства, получили подкрепа за подобряване на енергийните характеристики на жилището си RCO 19 — Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.3. Газификация на обществени и битови обекти	RCO 20 — Новопостроени или подобрени регионални мрежови линии за отопление	Брой Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.5. Високоэффективно комбинирано производство на енергия, районни отоплителни и охладителни системи	RCO 20 — Новопостроени или подобрени регионални мрежови линии за отопление	Брой Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.6. Насърчаване и намаляване на енергийната интензивност в домакинствата	RCO 98 — Домакинства, подкрепяни за използването на интелигентни енергийни мрежи	рой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.3.1. Опазване на идентичността на природното наследство и наследеното биологично разнообразие	RCO 37 — Площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване в съответствие с рамката за приоритетни действия; RCO 99 — Площ извън защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване	Дка. Дка.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

М 3.2.3.2. Включване в проекти за трансгранично сътрудничество	RCO 87 — Организации, осъществяващи трансгранично сътрудничество	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.3.3. Изграждане на „зелена“ инфраструктура	RCO 83 — Съвместни стратегии/планове за действие, разработени или изпълнени	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.3.1. Активизиране на трансграничните контакти и разширяване на сътрудничеството със съседните гранични райони	RCO 88 — Трансгранични проекти за партньорско обучение с цел засилване на дейностите за сътрудничество; RCO 81 — Участници в инициативи за трансгранична мобилност; RCO 82 — Участници в съвместни действия за насърчаване на равенството между половете, равните възможности и социалното приобщаване	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.3.2. Инвестиции за повишаване на местното предприемачество и насърчаване конкурентоспособността на МСП (които да бъдат привлечени като директни получатели на помощта по програмите за трансгранично сътрудничество)	RCO 87 — Организации, осъществяващи трансгранично сътрудничество	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.3.3. Развитие на трансгранично сътрудничество за решаване на съвместни	RCO 90 — Трансгранични проекти, водещи до създаване	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по	1 година	

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

екологични проблеми	на мрежи и клъстъри		заетостта и др.			
М 3.3.4. Развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност	RCO 83 — Съвместни стратегии/планове за действие, разработени или изпълнени	Бой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М 3.3.5. Трансгранични проекти в областта на споделените здравни услуги	RCO 84 — Съвместни пилотни дейности, изпълнявани по проекти	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1	<i>Описание на индикатора</i>	<i>хил. лв., бр., % и др.</i>	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	6 мес., 1 год. и т.н.	Към началото на периода	Към края на периода
С Ц 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството	RCR 02 — Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа (безвъзмездни средства, финансови инструменти);	Хил. лв.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
	RCR 03 — МСП, въвеждащи иновативен продукт или процес;	Брой				
	RCR 04 — МСП, въвеждащи иновация в маркетинга или организацията;	Брой				
	RCR 05 — МСП, въвеждащи иновация на равнището на предприятието; RCR 07 — Заявки за марка и	Брой				

	дизайн; RCR 08 — Публично-частни съвместни публикации	Брой				
		Брой				
С Ц 1.2: Създаване на нови качествени работни места и подобряване достъпа до заетост	RCR301 — Работни места, създадени в подкрепяните структури; RCR 24 — МСП, които се възползват от дейности за развитие на умения, осъществявани чрез местна/регионална екосистема RCR 97 — Подпомагани стажове в МСП RCR 98 — Служители на МСП, които са преминали продължаващо професионално образование и обучение (продължаващо ПОО) (по видове умения: технически, управленски, предприемачески, други)	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 1.3. Устойчиво развитие на селското и горското стопанство	RCR 35 — Жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения; RCR 36 — Жители, които се ползват от мерки за защита от горски пожари; RCR 37 — Жители, които се ползват от мерки за защита срещу природни бедствия, свързани с климата (различни от наводнения и горски пожари)	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

С Ц 1.4. Развитие на устойчив туризъм	RCR 77 — Туристи/посещения в подпомогнатите обекти RCR 78 — Ползватели на подкрепяната културна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 2.1: Качествено образование и обучение	RCR 70 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната инфраструктура за грижи за деца RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 2.2. Качествено здравно обслужване, социални услуги, култура и спорт	RCR 72 — Лица с достъп до подобрени здравни услуги; RCR 73 — Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните здравни заведения; RCR 74 — Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните съоръжения за социални грижи; RCR 75 — Средно време за реагиране при спешни медицински случаи в подкрепяната област	Брой Брой Минути	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 3.1.Транспортна и цифрова свързаност	RCR 55 — Ползватели на новоизградени, реконструирани или модернизирани пътища;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по	1 година		

	RCR 56 — Спестено време вследствие на подобрената пътна инфраструктура; RCR 101 — Спестено време вследствие на подобрената железопътна инфраструктура; RCR 11 — Потребители на нови обществени цифрови услуги и приложения; RCR 12 — Потребители на нови цифрови продукти, услуги и приложения, разработени от предприятия; RCR 13 — Предприятия, постигащи висок интензитет на цифровите технологии; RCR 14 — Предприятия, които използват публични цифрови услуги; RCR 53 — Домакинства с абонаменти за ширококолов достъп до мрежа с много висок капацитет RCR 54 — Предприятия с абонаменти за ширококолов достъп до мрежа с много висок капацитет	Минути Минути Брой Брой Брой Брой Брой	заетостта и др.			
С Ц 3.2.Устойчива околна среда	RCR 41 — Жители, свързани към подобрени системи за снабдяване с вода; RCR 42 — Жители, свързани поне към системи за вторично	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

	пречистване на отпадъчни води; RCR 43 — Загуби на вода;	Куб. л				
	RCR 44 — Адекватно третирани отпадъчни води;	Куб. л				
	RCR 26 — Годишно крайно потребление на енергия (за следните цели: жилищни, частни нежилищни, обществени нежилищни)	Кв./ч.				
	RCR 27 — Домакинства с подобрени енергийни характеристики на своите жилища;	Брой				
	RCR 28 — Сгради с подобрена енергийна класификация (жилищни, частни нежилищни, обществени нежилищни);	Брой				
	RCR 29 — Очаквани емисии на парникови газове;					
	RCR 30 — Предприятия с подобрени енергийни характеристики;	Брой				
	RCR 50 — Жители, които се ползват от мерки по отношение на качеството на въздуха;	Брой				
	RCR 95 — Жители, които имат достъп до нова или модернизирана зелена инфраструктура в градските райони;	Брой				
	RCR 51 — Жители, които се					

	ползват от мерки за намаляване на шума; RCR 52 — Възстановяване на земя, използвана за зелени площи, социално жилищно настаняване, икономически или общностни дейности; RCR 64 — Годишен брой на лицата, използващи специално предназначенията велосипедна инфраструктура	Брой Брой Брой				
С Ц 3.3. Развитие на териториалното сътрудничество	RCR 79 — Съвместни стратегии/планове за действие, предприети от организации при/след приключването на проект ; RCR 80 — Съвместни пилотни дейности, предприети/усъвършенствани от организации при/след приключването на проект; RCR 81 — Участници, които приключват съвместни схеми за обучение; RCR 82 — Правни или административни пречки, които са преодоляни или смекчени; RCR 83 — Лица, обхванати от подписаните съвместни споразумения; RCR 84 — Организации, които осъществяват трансгранично	Брой Брой Брой Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

	сътрудничество 6—12 месеца след приключването на проект; RCR 85 — Участници в съвместни действия 6—12 месеца след приключването на проект; RCR 86 — Заинтересовани страни/институции с повишен капацитет за трансгранично сътрудничество	Брой Брой Брой					
--	---	-------------------------------------	--	--	--	--	--

Приложение № 3

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА ИСПЕРИХ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ					
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност
Приоритет 1	Описание на индикатора	хил. лв., бр., % и др.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	6 мес., 1 год. и т.н.	Към края на периода
ПРИОРИТЕТ 1: ОБНОВЯВАНЕ НА ИКОНОМИКАТА					
М 1.1.1. Изграждане и модернизиране на техническа инфраструктура за бизнес и предприемачество в Общината	RCO 12 — Предприятия, получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.2. Подкрепа за предприемачество – ново стартиращи предприятия в приоритетни сектори	RCO 05 — Стартиращи предприятия, които получават подкрепа	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.3 Подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемачеството и подобряване на елементи на бизнес средата	RCO201 — Предприятия, получаващи подкрепа	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М 1.1.4. Насърчаване на дигиталната трансформация на предприятията	RCO 13 — Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	5

			заетостта и др.		
М.1.2.1. Изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда	RCO 17 — Инвестиции за развитие на умения	Хил. лв.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	100
М.1.2.2. Включване на безработни младежи в стажуване и чиракуване, субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда	RCO 61 — Годишен брой на безработните лица, обслужвани	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	100
М.1.2.3. Повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в контекста на регионалните и местните потребности от квалификация на работната сила	RCO 17 — Инвестиции за развитие на умения	Хил. лв.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	150
М.1.2.4. Активиране и подкрепа при търсенето на работа, съответствие между търсене и предлагане,	RCO 61 — Годишен брой на безработните лица,	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	100
М.1.2.5. Подпомагане на МСП за запазване на работните места	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.3.1. Модернизиране и технологично обновяване на стопанства и инфраструктура в селското и горското стопанство	RCO 02 — Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.3.2. Модернизация и	RCO 12 — Предприятия,	Брой	НСИ, Общината,	1 година	5

План за интегрирано развитие на община Самуил 2021 – 2027 г.
Актуализация 2024 година

технологии за прецизно земеделие за подобряване на ефективността на производството	получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги		Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.		
М.1.3.3. Насърчаване развитието на биологичното земеделие	RCO 38 — Повърхностна площ на възстановената земя, за която се отпуска подкрепа	%	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.3.4. Запазване и устойчиво развитие на горите	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	%	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
М.1.4.1. Възстановяване и социализация на паметниците на културното наследство	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.1.4.2. Развитие на различни видове туризъм (културен, религиозен, познавателен, еко и приключенски, селски туризъм)	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	2
	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой			250
М.1.4.3. Повишаване професионалната квалификация на заетите в туризма	RCO 101 — МСП, инвестиращи в развитие на уменията		НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	10
ПРИОРИТЕТ 2: СЪХРАНЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ					
М.2.1.1.1. Обхващане и задържане в образователната	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП,	1 година	100

система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст като местна и регионална политика	образователна инфраструктура (нови или модернизирани)		Агенция по заетостта и др.		
М.2.1.1.2. Дигитална трансформация на училищното образование, и обучение	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	5
М.2.1.1.3. Подкрепа за иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения; RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	5 500
М.2.1.1.4. Изучаване на традициите чрез разнообразни дейности и занимания на територията на местните училища	RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	100
М.2.1.2.1. Разработване на гъвкави модулни учебни планове и програми по професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	3
М.2.1.2.2. Разширяване на системите и насърчаване на ученето през целия живот	RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	20
М.2.1.3.1. Обновяване на материалната база на	RCO 67 — Капацитет на класните стаи на подкрепяната	Брой	НСИ, Общината,	1 година	

образователната инфраструктура	образователна инфраструктура (нови или модернизирани)		Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.		
М.2.1.3.2. Изграждане на инфраструктура за цифровизация на образованието	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения;	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.1. Подобряване достъпа на населението до здравни услуги	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.2. Осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.3. Осигуряване на по-добри условия на лекарите	RCO 69 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.4. Разкриване на нови социални услуги за възрастни хора	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.5. Разкриване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.1.6. Предоставяне на социални услуги за семейства и	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална	Брой	НСИ, Общината,	1 година	

деца в риск	инфраструктура (различна от жилищна)		Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.		
М.2.2.1.7. Обновяване на съществуващи социални обекти	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.2.1. Модернизиране на културни организации и сгради	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.2.2. Възстановяване и поддръжка на туристически обекти с историческо и културно значение, включително опазване и защита на материалното и нематериалното природно, историческо и културно наследство	RCO 77 — Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.1. Подобряване на училищната спортна инфраструктура	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.2. Обновяване на спортните съоръжения в населените места	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М.2.2.3.3. Създаване на условия за спорт в общината	RCO 70 — Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

	жилищна)		заетостта и др.		
ПРИОРИТЕТ 3: ТЕРИТОРИАЛНА СВЪРЗАНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА НЕРАВЕНСТВАТА					
М 3.1.1.1. Обновяване на участъците от Републиканската пътна мрежа	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.1.1.2. Поддържане и обновяване на общинската пътна и улична мрежа	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М3.1.1.3. Подобряване на вътре общинската свързаност на населените места	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М3.1.1.4. Изграждане на пешеходни алеи и велоалеи между населените места в общината	RCO 58 — Подкрепяна велосипедна инфраструктура	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М3.1.1.5. Подобряване на транспортния достъп до туристически обекти	RCO 44 — Дължина на новите пътища, получили подкрепа — други; RCO 46 — Дължина на реконструирани или модернизираните пътища — други	Км. Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

М 3.1.2.1. Осигуряване на мрежа от информационни и комуникационни технологии от високо ниво до обекти на публичните услуги в здравеопазването, образованието, социалното подпомагане и културата	RCO 14 — Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.1. Подобряване техническото състояние на водопроводните системи	RCO 26 — Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.2. Подобряване на водоснабдяването и качествата на питейните води	RCO 30 — Дължина на новите или консолидираните тръби за битови нужди	Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.3. Рекултивация на нерегламентирани депа за ТБО	RCO 38 — Повърхностна площ на възстановената земя, за която се отпуска подкрепа	Дка.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.1.4. Опазване чистотата на въздуха	RCO 39 — Инсталирани системи за мониторинг на замърсяването на атмосферния въздух	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.1. Разнообразяване на енергийните доставки и нарастване дела на възобновяемите източници	RCO 22 — Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия); RCO 97 — Брой на подкрепяните енергийни	%	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

	общности и общности за енергия от възобновяеми източници*	Брой			
М 3.2.2.2. Подобряване на енергийната ефективност	RCO 18 — Домакинства, получили подкрепа за подобряване на енергийните характеристики на жилището си RCO 19 — Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.3. Газификация на обществени и битови обекти	RCO 20 — Новопостроени или подобрени регионални мрежови линии за отопление	Брой Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.5. Високоэффективно комбинирано производство на енергия, районни отоплителни и охладителни системи	RCO 20 — Новопостроени или подобрени регионални мрежови линии за отопление	Брой Км.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.2.6. Насърчаване и намаляване на енергийната интензивност в домакинствата	RCO 98 — Домакинства, подкрепяни за използването на интелигентни енергийни мрежи	рой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.3.1. Опазване на идентичността на природното наследство и наследеното биологично разнообразие	RCO 37 — Площ на защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване в съответствие с рамката за приоритетни действия; RCO 99 — Площ извън защитените зони по „Натура	Дка. Дка.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

	2000“,обхванати от мерки за опазване и възстановяване				
М 3.2.3.2. Включване в проекти за трансгранично сътрудничество	RCO 87 — Организации, осъществяващи трансгранично сътрудничество	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.2.3.3. Изграждане на „зелена“ инфраструктура	RCO 83 — Съвместни стратегии/планове за действие, разработени или изпълнени	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.3.1. Активизиране на трансграничните контакти и разширяване на сътрудничеството със съседните гранични райони	RCO 88 — Трансгранични проекти за партньорско обучение с цел засилване на дейностите за сътрудничество; RCO 81 — Участници в инициативи за трансгранична мобилност; RCO 82 — Участници в съвместни действия за насърчаване на равенството между половете, равните възможности и социалното приобщаване	Брой Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	
М 3.3.2. Инвестиции за повишаване на местното предприемачество и насърчаване конкурентоспособността на МСП (които да бъдат привлечени като директни получатели на помощта по програмите за трансгранично сътрудничество)	RCO 87 — Организации, осъществяващи трансгранично сътрудничество	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година	

М 3.3.3. Развитие на трансгранично сътрудничество за решаване на съвместни екологични проблеми	RCO 90 — Трансгранични проекти, водещи до създаване на мрежи и клъстери	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М 3.3.4. Развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност	RCO 83 — Съвместни стратегии/планове за действие, разработени или изпълнени	Бой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
М 3.3.5. Трансгранични проекти в областта на споделените здравни услуги	RCO 84 — Съвместни пилотни дейности, изпълнявани по проекти	Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1	<i>Описание на индикатора</i>	<i>хил. лв., бр., % и др.</i>	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	<i>6 мес., 1 год. и т.н.</i>	<i>Към началото на периода</i>	<i>Към края на периода</i>
С Ц 1.1. Привличане на инвестиции и насърчаване на предприемачеството	RCR 02 — Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа (безвъзмездни средства, финансови инструменти);	Хил. лв.	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
	RCR 03 — МСП, въвеждащи иновативен продукт или процес;	Брой				
	RCR 04 — МСП, въвеждащи иновация в маркетинга или организацията;	Брой				
	RCR 05 — МСП, въвеждащи					

	иновация на равнището на предприятието; RCR 07 — Заявки за марка и дизайн; RCR 08 — Публично-частни съвместни публикации	Брой Брой Брой				
С Ц 1.2: Създаване на нови качествени работни места и подобряване достъпа до заетост	RCR301 — Работни места, създадени в подкрепяните структури; RCR 24 — МСП, които се възползват от дейности за развитие на умения, осъществявани чрез местна/регионална екосистема RCR 97 — Подпомагани стажове в МСП RCR 98 — Служители на МСП, които са преминали продължаващо професионално образование и обучение (продължаващо ПОО) (по видове умения: технически, управленски, предприемачески, други)	Брой Брой Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 1.3. Устойчиво развитие на селското и горското стопанство	RCR 35 — Жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения; RCR 36 — Жители, които се ползват от мерки за защита от горски пожари; RCR 37 — Жители, които се	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

	ползват от мерки за защита срещу природни бедствия, свързани с климата (различни от наводнения и горски пожари)	Брой				
С Ц 1.4. Развитие на устойчив туризъм	RCR 77 — Туристи/посещения в подпомогнатите обекти RCR 78 — Ползватели на подкрепяната културна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 2.1: Качествено образование и обучение	RCR 70 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната инфраструктура за грижи за деца RCR 71 — Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		
С Ц 2.2. Качествено здравно обслужване, социални услуги, култура и спорт	RCR 72 — Лица с достъп до подобрени здравни услуги; RCR 73 — Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните здравни заведения; RCR 74 — Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните съоръжения за социални грижи; RCR 75 — Средно време за реагиране при спешни медицински случаи в	Брой Брой Брой Минути	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

	подкрепяната област					
С Ц 3.1.Транспортна и цифрова свързаност	RCR 55 — Ползватели на новоизградени, реконструирани или модернизирани пътища; RCR 56 — Спестено време вследствие на подобрената пътна инфраструктура; RCR 101 — Спестено време вследствие на подобрената железопътна инфраструктура; RCR 11 — Потребители на нови обществени цифрови услуги и приложения; RCR 12 — Потребители на нови цифрови продукти, услуги и приложения, разработени от предприятия; RCR 13 — Предприятия, постигащи висок интензитет на цифровите технологии; RCR 14 — Предприятия, които използват публични цифрови услуги; RCR 53 — Домакинства с абонamenti за широколентов достъп до мрежа с много висок капацитет RCR 54 — Предприятия с абонamenti за широколентов достъп до мрежа с много висок капацитет	Брой Минути Минути Брой Брой Брой Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

С Ц 3.2. Устойчива околна среда	RCR 41 — Жители, свързани към подобрени системи за снабдяване с вода;	Брой	<i>НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.</i>	1 година		
	RCR 42 — Жители, свързани поне към системи за вторично пречистване на отпадъчни води;	Брой				
	RCR 43 — Загуби на вода;	Куб. л				
	RCR 44 — Адекватно третирани отпадъчни води;	Куб. л				
	RCR 26 — Годишно крайно потребление на енергия (за следните цели: жилищни, частни нежилищни, обществени нежилищни)	Кв./ч.				
	RCR 27 — Домакинства с подобрени енергийни характеристики на своите жилища;	Брой				
	RCR 28 — Сгради с подобрена енергийна класификация (жилищни, частни нежилищни, обществени нежилищни);	Брой				
	RCR 29 — Очаквани емисии на парникови газове;					
	RCR 30 — Предприятия с подобрени енергийни характеристики;	Брой				
	RCR 50 — Жители, които се ползват от мерки по отношение на качеството на въздуха;	Брой				
	RCR 95 — Жители, които имат					

	достъп до нова или модернизирана зелена инфраструктура в градските райони; RCR 51 — Жители, които се ползват от мерки за намаляване на шума; RCR 52 — Възстановяване на земя, използвана за зелени площи, социално жилищно настаняване, икономически или обществени дейности; RCR 64 — Годишен брой на лицата, използващи специално предназначения велосипедна инфраструктура	Брой Брой Брой Брой				
С Ц 3.3. Развитие на териториалното сътрудничество	RCR 79 — Съвместни стратегии/планове за действие, предприети от организации при/след приключването на проект ; RCR 80 — Съвместни пилотни дейности, предприети/усъвършенствани от организации при/след приключването на проект; RCR 81 — Участници, които приключват съвместни схеми за обучение; RCR 82 — Правни или административни пречки, които	Брой Брой Брой Брой	НСИ, Общината, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	1 година		

	са преодолені или смекчени; RCR 83 — Лица, обхванати от подписаните съвместни споразумения; RCR 84 — Организации, които осъществяват трансгранично сътрудничество 6—12 месеца след приключването на проект; RCR 85 — Участници в съвместни действия 6—12 месеца след приключването на проект; RCR 86 — Заинтересовани страни/институции с повишен капацитет за трансгранично сътрудничество	Брой Брой Брой Брой				
--	--	---	--	--	--	--